

HRVATSKA NARODNA BANKA

2002.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

Hrvatska narodna banka

GODIŠNJE IZVJEŠĆE ZA 2002. GODINU

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4922-070, 4922-077
Telefaks: 4873-623

WEB ADRESA

<http://www.hnb.hr>

GLAVNI UREDNIK

mr. sc. Ljubinko Jankov

ČLANOVI UREDNIŠTVA

mr. sc. Igor Jemrić
Vanja Jelić
Ružica Vuger

UREDNIČKA

mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNICI

Božidar Bengez
Slavko Križnjak

LEKTORICE

Marija Grigić
Dragica Platužić

SURADNICA

Ines Merkl

TISAK

Kerschoffset d.o.o., Zagreb

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web verziju.

Tiskano u 900 primjeraka

ISSN 1331–6397

Hrvatska narodna banka

GODIŠNJE IZVJEŠĆE ZA 2002. GODINU

Zagreb 2003.

Sadržaj

Sažetak	9
Makroekonomska kretanja	13
1.1. Međunarodno okruženje	15
1.1.1. Svijet	15
1.1.2. Europska unija i eurozona.	17
1.1.3. Tranzicijske zemlje	18
1.2. Osnovna obilježja gospodarskih i monetarnih kretanja	19
1.2.1. Gospodarska aktivnost	19
1.2.2. Tržište rada	25
1.2.3. Cijene i tečaj.	29
1.2.4. Novčana kretanja i međunarodne pričuve	35
1.2.5. Tržište novca	45
1.2.6. Tržište kapitala	50
1.2.7. Platna bilanca	54
1.2.8. Državne financije.	64
Instrumenti monetarne politike	71
2.1. Instrumenti monetarne politike	73
2.1.1. Odnosi s poslovnim bankama	73
2.2. Upravljanje međunarodnim pričuvama u 2002.	76
Bankovni sustav	81
3.1. Značajke bankovnog sustava	83
3.2. Struktura bilance banaka.	85
3.2.1. Struktura aktive banaka	85
3.2.2. Struktura pasive banaka	87
3.3. Kapital banaka.	89
3.4. Kvaliteta aktive banaka.	90
3.4.1. Propisana ograničenja izloženosti i opsega ulaganja	92
3.5. Kvaliteta zarade banaka	93
3.6. Likvidnost banaka	95
3.7. Poslovanje štedionica i stambenih štedionica	95
3.7.1. Struktura bilance štedionica i stambenih štedionica	95
3.7.2. Kapital štedionica i stambenih štedionica	97
3.7.3. Kvaliteta aktive štedionica i stambenih štedionica	97
3.7.4. Kvaliteta zarade štedionica i stambenih štedionica.	98
Platni promet	99
4.1. Primjena novog zakona o platnom prometu u zemlji	101
4.1.1. Donošenje podzakonske regulative.	101
4.1.2. Reforma platnog prometa.	102
4.1.3. Unapređenje međubankovnih platnih sustava i prikaz plaćanja izvršenih u 2002.	103
4.1.4. Donošenje podzakonskih akata i posebnih propisa u novim uvjetima	104
4.2. Daljnje aktivnosti u razvoju sustava platnog prometa u zemlji	105

Međunarodni odnosi	107
5.1. Odnosi Republike Hrvatske s Međunarodnim monetarnim fondom (MMF-om)	109
5.1.1. Financijski aranžmani	109
5.1.2. Zasedanje Konstitutivne skupine MMF-a i Svjetske banke u Zagrebu	109
5.1.3. Ostali oblici suradnje s MMF-om.	110
5.1.4. Financijske transakcije	111
5.2. Aktivnosti HNB-a vezane uz odnose Republike Hrvatske s međunarodnim razvojnim bankama – Skupina Svjetska banka (IBRD, IFC, IDA, MIGA), Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD), Međuamerička banka za razvoj (IDB).	112
5.3. Odnosi Hrvatske narodne banke s Bankom za međunarodne namire (BIS-om).	113
5.4. Suradnja Hrvatske narodne banke s drugim međunarodnim institucijama	114
5.5. Aktivnosti HNB-a u okviru odnosa Republike Hrvatske s Europskom unijom.	114
5.6. Platni promet s inozemstvom	115
5.7. Korespondentski odnosi s inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	115
5.8. Kreditno-financijski odnosi i pitanja sukcesije.	116
Poslovanje trezora	117
6.1. Novi propisi o poslovanju s gotovim novcem	119
6.1.1. Preuzimanje izrađene gotovine od proizvođača	120
6.1.2. Opskrba gotovim novcem	120
6.1.3. Stanje gotovog novca izvan trezora HNB-a i Fine	121
6.2. Povlačenje i obrada dotrajalih novčanica	121
6.3. Izdavanje prigodnoga kovanog novca	121
6.4. Vještačenje novčanica	122
Financijska izvješća Hrvatske narodne banke	123
Opći podaci	125
Izveštaj revizora	126
Račun dobiti i gubitka Hrvatske narodne banke	127
Bilanca Hrvatske narodne banke	128
Izvešće o promjenama u kapitalu Hrvatske narodne banke.	129
Izvešće o novčanom toku	130
Bilješke.	131
Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke	157
Popis banaka i štedionica	161
Statistički dodatak	169
A. Monetarni i kreditni agregati	
Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati	172
B. Monetarne institucije	
Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija.	173
Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive	174
C. Hrvatska narodna banka	
Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke	175

D. Poslovne banke	
Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka	177
Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka	179
Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države	179
Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora	180
Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima	181
Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka	181
Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka	182
Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka	182
Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca	183
Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka	183
Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka	184
Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka	184
E. Stambene štedionice	
Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica	185
F. Instrumenti monetarne politike i likvidnosti	
Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	186
Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	187
Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka	188
Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka	189
G. Financijska tržišta	
Tablica G1: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite bez valutne klauzule	190
Tablica G2: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite odobrene u eurima	191
Tablica G3: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite bez valutne klauzule	192
Tablica G4a: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite	193
Tablica G4b: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite	194
Tablica G5: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja	195
H. Gospodarski odnosi s inozemstvom	
Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica	196
Tablica H2: Platna bilanca – robe i usluge	197
Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi	198
Tablica H4: Platna bilanca – ostala ulaganja	199
Tablica H5: Platna bilanca – svodna tablica	200
Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka	201
Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost	202
Tablica H8: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke	204
Tablica H9: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja	204
Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune	205
Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima	206
Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima	207
Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate	208
Tablica H14: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica	209
Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja	210
Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja	210
Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja	211
I. Državne financije – izabrani podaci	
Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države	212
Tablica I2: Operacije državnog proračuna	213
Tablica I3: Dug središnje države	214

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeksi cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima	215
Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo	215
Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće	216
Kratice i znakovi	217

Sažetak

U 2002. godini uspješno je ostvaren osnovni, zakonom utvrđeni cilj Hrvatske narodne banke – postizanje i održavanje stabilnosti cijena. Rast cijena na malo u Hrvatskoj je u 2002. godini, u usporedbi s prethodnom godinom, iznosio 2,2 posto, što je manje nego u 2001. godini kada je godišnji rast cijena iznosio 4,9 posto. Takva je inflacija u Hrvatskoj istovjetna inflaciji na području europske Ekonomske i monetarne unije u 2002. Stopa inflacije je tijekom cijele 2002. godine bila niska te se smanjivala sve do pred kraj godine, što je pridonijelo tome da prosječna godišnja inflacija bude za 0,1 postotni bod niža od razine inflacije u prosincu 2002.

Stopa temeljne inflacije, koja se računa tako da se iz košarice dobara i usluga koja se koristi za izračunavanje indeksa cijena na malo izuzmu cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje se administrativno reguliraju, smanjena je tijekom 2002. godine još i više nego inflacija mjerena rastom cijena na malo te je u prosincu pala na razinu od 1,2 posto. S obzirom da stopa temeljne inflacije obuhvaća cijene proizvoda koje se tržišno formiraju, ona bolje odražava promjenu onih cijena na koje središnja banka može utjecati monetarnom politikom. Kako je temeljna inflacija bila niža od rasta cijena na malo, to govori da je pritisak na porast cijena dolazio od rasta cijena energenata i administrativno reguliranih cijena, dok su inflatorni pritisci koji dolaze od potražnje bili vrlo prigušeni.

Postizanje temeljnog cilja središnje banke – održanja stabilnosti cijena – zahtijeva ograničavanje pretjeranih oscilacija tečaja kune. Iako tijekom 2002. godine tečaj kune nije bio tako izložen pritiscima kao u 2001. godini, tijekom cijele 2002. bili su prisutni aprecijacijski pritisci potaknuti značajnim deviznim priljevima od turizma, pojačanim inozemnim zaduživanjem države i banaka, financiranjem velikih infrastrukturnih projekata inozemnim kreditima, privatizacijom domaćih poduzeća, restrukturiranjem inozemne aktive banaka u domaću aktivu te samim očekivanjima tržišnih sudionika. Hrvatska narodna banka je na aprecijacijske pritiske reagirala kupovinom deviza, čime je izbjegnuta prekomjerna kolebljivost tečaja kune, a prosječan ostvareni tečaj u 2002. godini od 7,41 HRK/EUR bio je za samo za 0,83 posto jači od tečaja zabilježenog u prethodnoj godini.

U uvjetima snažnoga priljeva kapitala, Hrvatska narodna banka kreirala je likvidnost na temelju otkupa deviza od poslovnih banaka i države kako bi ublažila aprecijacijske pritiske na tečaj kune. Tako je u 2002. godini Hrvatska narodna banka neto otkupila deviza u iznosu od 604 milijuna američkih dolara, emitiravši 4,8 milijardi kuna. Direktno steriliziranje dijela nastalih viškova likvidnosti samim rastom osnovice za obveznu pričuvu u kunama nije bilo dostatno, pa je pojačano izdavanje blagajničkih zapisa HNB-a, čija je razina krajem 2002. godine iznosila 5,2 milijarde kuna, što je za 1,7 milijardi kuna više nego krajem 2001. godine.

Temeljno obilježje novčanih kretanja u 2002. godini jest snažan rast kreditne aktivnosti poslovnih banaka. Rast domaćih plasmana pokrenut je početkom 2002. godine nakon snažnog rasta izvora sredstava banaka zbog priljeva deviznih depozita pri uvođenju novčanica eura. Domaći izvori ipak nisu bili dostatni, pa su se banke sve više okrenule inozemnim izvorima za financiranje odobravanja vrlo profitabilnih domaćih kredita. Plasmani banaka nebankarskom sektoru u 2002. godini povećani su čak za 30 posto, potaknuti prije svega rastom kredita odobrenih stanovništvu, koji su porasli za 43 posto, dok su krediti poduzećima porasli za 22,6 posto. Kako bi se usporio rast domaćih plasmana i inozemnog zaduživanja, Hrvatska narodna banka je početkom 2003. donijela dvije odluke iz svoje nadležnosti. Prvom odlukom se bankama financijski sankcionira

rast domaćih plasmana ako prelazi stopu od 16 posto za cijelu 2003. godinu, uz dopuštenu tromjesečnu dinamiku rasta od 4 posto, dok druga odluka propisuje obvezu svakodnevnog održavanja inozemnih potraživanja minimalno na razini od 35 posto deviznih izvora.

Nakon izbijanja krize u Riječkoj banci u ožujku 2002. godine Hrvatska narodna banka je u ulozi zajmodavca u krajnjoj nuždi osigurala toj banci potrebnu kunsku i deviznu likvidnost. Uspješnom reakcijom HNB-a i Vlade Republike Hrvatske kriza u Riječkoj banci uspješno je okončana i nije se proširila na ostale banke.

Monetarna politika koju je tijekom 2002. godine vodila Hrvatska narodna banka pogodovala je gospodarskom rastu pa je tako BDP u 2002. godini, prema tromjesečnom obračunu koji izrađuje DZS, povećan za 5,2 posto. BDP je u 2002. godini nominalno iznosio 176 milijardi kuna, što je za 13,5 milijardi kuna više nego u prethodnoj godini. Takav ubrzani gospodarski rast u odnosu prema prethodnoj godini odvijao se paralelno s globalnim usporavanjem rasta u gotovo svim njegovim dijelovima – SAD-u, EU i Japanu. Ipak, tranzicijske zemlje srednje Europe su zbog ubrzanja strukturnih reformi i procesa približavanja EU uspjele zadržati gospodarski rast na visokoj razini te ga čak nešto ubrzati, u što se uklopila i Hrvatska.

Na porast BDP-a utjecali su porast osobne potrošnje i bruto investicija, dok je doprinos neto izvoza robe i usluga gospodarskom rastu u 2002. bio negativan, kao i utjecaj smanjenja državne potrošnje. Najznačajniji doprinos rastu dala je osobna potrošnja, koja je u 2002. godini porasla za 6,6 posto. Njezin je rast potaknut povećanjem mase plaća, koja je rasla zbog rasta prosječne plaće i nešto većeg broja zaposlenih, te novim zaduživanjem stanovništva kod poslovnih banaka. Značajan je bio i doprinos rastu investicija u zalihe kao i investicija u fiksni kapital, koje su u 2002. godini povećane za 10,0 posto. Dakako, na umu valja imati kako na rast investicija nije utjecala samo aktivnost privatnog sektora već su značajno povećana i javna ulaganja u infrastrukturu, odnosno cestogradnju, koja imaju dug rok povrata uložениh sredstava.

Iako je i u 2002. godini nastavljena fiskalna kontrakcija, nakon što se izvrši korekcija za statistički učinak izdvajanja HAC-a i HC-a iz obuhvata konsolidirane središnje države, vidi se da je javna potrošnja nominalno povećana te je njezino realno smanjenje bilo slabijeg intenziteta nego u prethodnim godinama. Proračun je u 2002. godini bio obilježen zaokretom od transfera stanovništvu, od subvencija i od rashoda za plaće javnih službenika prema kapitalnim rashodima. Ipak, zbog nižih rashoda HAC-a i HC-a od očekivanih, ostvarenje manjka proračuna opće države iznosilo je 8,3 milijarde kuna, odnosno 4,7 posto BDP-a, što je za oko 2 milijarde kuna manje od predviđenoga.

Pozitivni efekti gospodarskog rasta i u 2002. godini su se prelili na tržište rada. Tako je drugu godinu uzastopce zabilježen rast ukupne zaposlenosti, koja je u 2002. godini povećana za 0,6 posto. Početkom te godine također je započela i tendencija smanjivanja registrirane nezaposlenosti, koja je u drugoj polovici i posebno krajem godine dodatno ubrzana. Iako je rast zaposlenosti bio jedan od razloga za smanjenje registrirane nezaposlenosti, ključnim se čimbenikom njezina ubrzanja ipak čini reforma posredovanja u zapošljavanju. Anketa o radnoj snazi također potvrđuje kako je u 2002. godini nastavljen rast zaposlenosti uz istodobno smanjenje nezaposlenosti.

Prosječna realna bruto plaća je u 2002. godini porasla manje od 4 posto, što je nešto manje od rasta BDP-a te se može zaključiti kako je i to jedan od čimbenika koji je pridonio rastu zaposlenosti. Ipak, u drugoj polovici godine došlo je do ubrzanja rasta prosječnih plaća, uz istodobno slabljenje dotadašnje restriktivnosti politike plaća u javnom sektoru.

Međunarodne transakcije u 2002. godini obilježilo je pogoršanje salda robne razmjene. Vrijednost robnog izvoza, izražena u američkim dolarima, iznosila je prema podaci-

ma DZS-a 4,9 milijarde američkih dolara, što je porast od 5 posto, dok je robni uvoz dosegao razinu od 10,7 milijardi američkih dolara, što odgovara rastu od 17,1 posto.

Zbog toga pogoršanja i, u nešto manjoj mjeri, zbog izraženih promjena međuvalutnih odnosa dolara prema euru i kuni, manjak na tekućem računu platne bilance porastao je, prema privremenim podacima, za 3,2 postotna boda u odnosu prema 2001. godini i iznosio je 6,9 posto BDP-a. Povećanje manjka uzrokovano je vanjskotrgovinskom liberalizacijom u kombinaciji s rastom potrošnje potaknutim kreditnom ekspanzijom. Ipak, ohrabruje podatak da je značajan dio pogoršanja salda robne razmjene prouzročen rastom uvoza kapitalnih dobara, koji je povećan za 467 milijuna dolara ili za 16,7 posto.

Na kapitalnom računu bilance plaćanja došlo je do smanjenja izravnih inozemnih ulaganja za 37 posto u odnosu prema 2001. godini te su ona pala na razinu od 886 milijuna američkih dolara, od čega samo na privatizaciju udjela HT-a otpada 500 milijuna eura. Najizraženije promjene na računu kapitalnih i financijskih ulaganja u 2002. godini zabilježila su ostala ulaganja, koja su sa 490 milijuna američkih dolara porasla na 2,7 milijardi američkih dolara, a najvećim se dijelom odnose na usklađivanje portfelja banaka.

Inozemni je dug, nakon stagnacije u 2001. godini, tijekom 2002. povećan za 4 milijarde američkih dolara, ili za 35,1 posto. Najveći su doprinos rastu ukupnoga inozemnog duga dale banke, čiji je udio iznosio 42,3 posto ukupnog porasta. Razina inozemnog duga povećala se tijekom 2002. godine za 14 posto BDP-a te je krajem 2002. godine dosegla 68 posto BDP-a, što je granica koja dijeli srednje zadužene od visoko zaduženih država.

U travnju 2002. godine započela je primjena Zakona o platnom prometu u zemlji, donesenog potkraj 2001. godine, čime je provedena posljednja i najzahtjevnija faza reforme sustava platnog prometa u zemlji. Ta je faza označila zatvaranje transakcijskih računa poslovnih subjekata i građana u Financijskoj agenciji i otvaranje takvih računa u bankama. U srpnju 2002. godine na snagu je stupio i novi Zakon o bankama, čije je donošenje u velikoj mjeri potaknuto usklađivanjem s regulativom Europske unije.

Krajem 2002. godine u Republici Hrvatskoj poslovalo je ukupno 50 bankarskih institucija: 46 poslovnih banaka, 3 stambene štedionice i jedna štedionica, 12 manje nego na kraju 2001. godine. Smanjenje je nastalo zbog pripajanja pojedinih banaka i štedionica drugim bankama te zbog pokretanja postupka likvidacije, odnosno stečaja u nekoliko štedionica. Ta kretanja upućuju na nastavak procesa konsolidacije bankovnog sustava. U 2002. godini također je smanjena tržišna koncentracija. Dok su krajem 2001. godine postojale 3 bankarske grupacije s udjelom od 57,9 posto u ukupnoj aktivni sustava, krajem 2002. postojalo je 6 bankarskih grupacija s udjelom od 79,5 posto u ukupnoj aktivni sustava. Jačanje konkurencije među bankarskim grupacijama dovelo je i do daljnjeg smanjenja kamatnih stopa. Ukupna aktiva banaka iznosila je krajem 2002. godine 174,4 milijarde kuna, što je za 17,5 posto više nego krajem 2001. godine, kada je aktiva banaka iznosila 148,4 milijarde kuna. Njihovo je povećanje uglavnom proizišlo iz porasta neto kredita nebankarskom sektoru. Izvori rasta aktive bili su povećanje depozita te rast uzetih kredita, pri čemu je rast uzetih kredita, koji je dostigao 26,4 milijarde kuna, bio značajniji od rasta depozita, koji je iznosio 19,7 milijardi kuna. Udio aktive banaka u pretežno stranom vlasništvu u ukupnoj aktivni banaka porastao je za nešto manje od jednog postotnog boda, dok je udio banaka u pretežno domaćem vlasništvu padao, iako se njihov broj povećao sa 16 na 21 banku. Krajem 2002. godine kapital banaka iznosio je 14,6 milijardi kuna te je povećan za 11,1 posto u odnosu prema kraju 2001. godine, ali je stopa adekvatnosti kapitala zbog bržeg rasta aktive smanjena sa 18,5 posto na 16,6 posto. Kvaliteta aktive poslovnih banaka je poboljšana, a njihova ukupna dobit poslije oporezivanja je u 2002. godini bila veća za 160 posto nego u 2001. godini.

Makroekonomska kretanja

1.1. Međunarodno okruženje

1.1.1. Svijet

Gospodarska kretanja u svijetu u 2002. godini obilježio je rat u Afganistanu, oporavak američkoga gospodarstva zbog poboljšanja sigurnosnog stanja u SAD-u i neizvjesnost vezana uz pitanje početka rata u Iraku.

Gospodarska aktivnost u Sjedinjenim Američkim Državama bila je zaustavljena krajem 2001. godine zbog terorističkih napada. Međutim, nakon pooštavanja mjera sigurnosti u SAD-u (što je pogodovalo povratku povjerenja potrošača) i s početkom rata u Afganistanu (koji je pridonio rastu vojnoindustrijskog kompleksa i ekspanzivnijoj fiskalnoj politici u SAD-u) krajem 2002. godine došlo je do blagog oporavka američkoga gospodarstva.

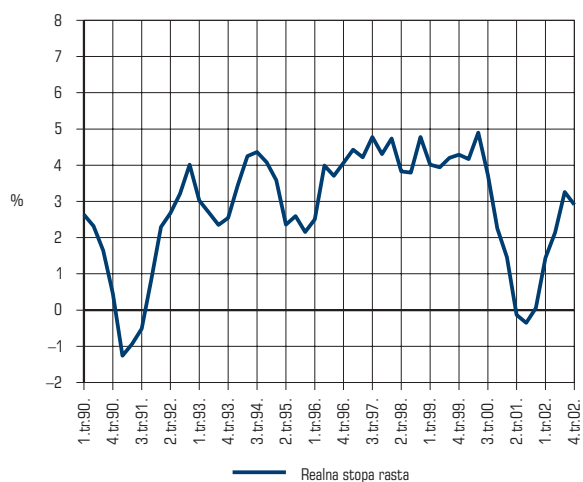
Iako su se u Japanu u 2000. godini nazirali pomaci prema oporavku, teroristički napad na SAD u rujnu 2001. pogoršao je izgleda za to i gurnuo Japan natrag u recesiju.

Zaustavljanje rasta američkoga gospodarstva, čiji je rast ranije prednjačio u svijetu, i njegov blagi oporavak, nastavak recesije u Japanu te vrlo blagi rast u Europi ozbiljno narušavaju izgleda za daljnji svjetski gospodarski rast. Naime, nastavak recesije u Japanu pomutio je izgleda za brži gospodarski rast zemalja jugoistočne i istočne Azije, a pad gospodarske aktivnosti u SAD-u narušava izgleda za rast zemalja Latinske Amerike, čije su pak perspektive rasta dodatno pogoršane financijskom krizom u Argentini, zemlji s jednim od najvećih gospodarstava u toj regiji. Nastavak rasta i nadalje se očekuje samo u tranzicijskim zemljama zbog pozitivnih učinaka ubrzanih reformi u državama kandidatima za ulazak u EU.

Zbog zaustavljanja gospodarskog rasta u SAD-u, njezina zatvaranja radi sigurnosnih razloga i malog ili nikakvog rasta gospodarske aktivnosti u Europskoj uniji i Japanu u 2001. godini došlo je gotovo do zaustavljanja rasta obujma svjetske trgovine. Obujam svjetske trgovine se malo oporavio u 2002. godini zbog blagog oporavka gospodarstva SAD-a.

Slika 1.1.

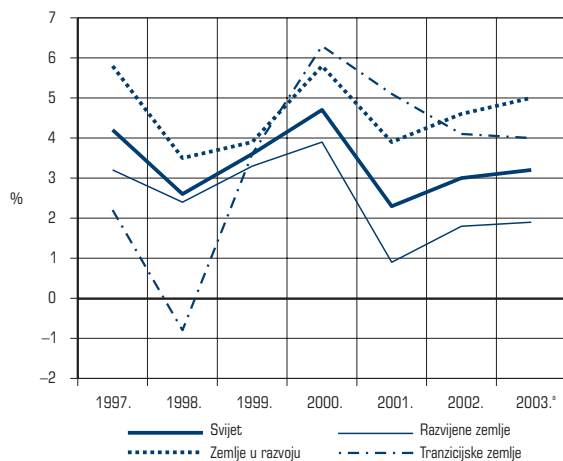
Realni rast BDP-a u SAD-u
u cijenama iz 1996., stopa promjene u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine

Izvori: MMF, International Financial Statistics

Slika 1.2.

Stopa promjene outputa

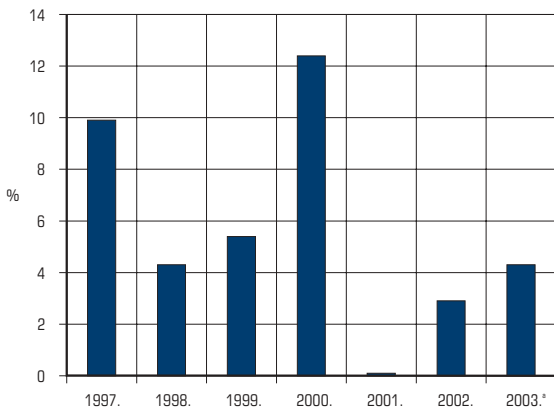

* Procjena MMF-a

Izvori: MMF, World Economic Outlook, razni brojevi

Slika 1.3.

Stopa promjene obujma
svjetske trgovine roblom i uslugama

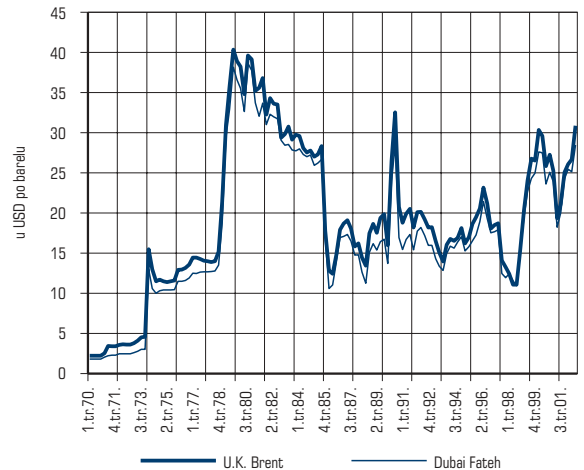

* Procjena MMF-a

Izvor: MMF, *World Economic Outlook*, razni brojevi

Slika 1.4.

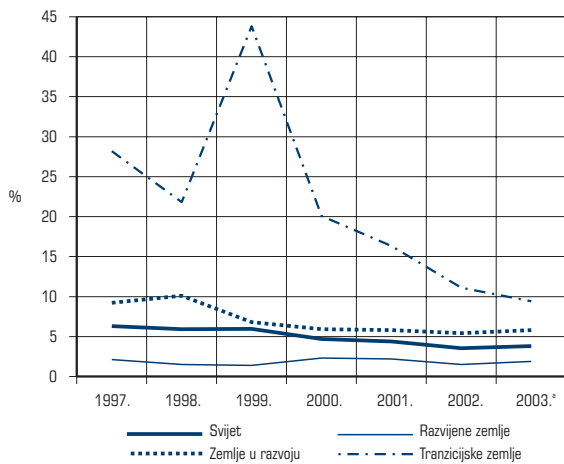
Kretanje cijene sirove nafte na svjetskom tržištu

Izvori: MMF, *International Financial Statistics*

Slika 1.5.

Inflacija mjerena indeksom
rasta potrošačkih cijena

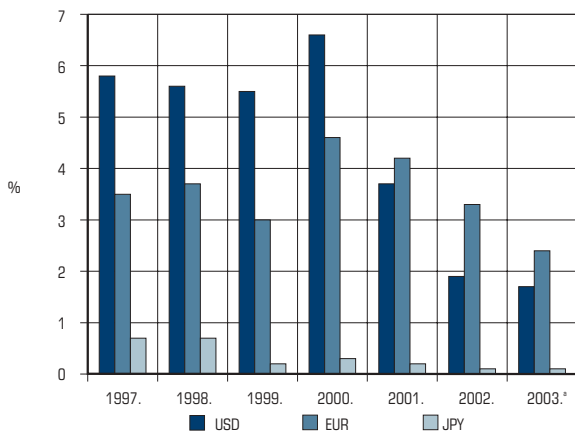

* Procjena MMF-a

Izvor: MMF, *World Economic Outlook*, razni brojevi

Slika 1.6.

LIBOR na depozite u raznim valutama
oročene na šest mjeseci
na godišnjoj razini

* Procjena MMF-a

Izvor: MMF, *World Economic Outlook*, razni brojevi

Zaustavljanje rasta u vodećim gospodarstvima u svijetu, i s njim povezanim zaustavljanjem rasta obujma svjetske trgovine, doveli su krajem 2001. i početkom 2002. do smirivanja cijene sirove nafte na svjetskom tržištu na razini od oko 20 američkih dolara po barelu. Međutim, neizvjesnost zbog daljnjih terorističkih napada, proširivanja krize na Bliskom istoku i prijetnje ratom Iraku ne omogućili inspekciju postrojenja za proizvodnju oružja ponovno su krajem 2002. godine pokrenuli rast cijene sirove nafte prema 30 američkih dolara po barelu.

Pad cijene sirove nafte zabilježen u prvoj polovici 2002. godine, uz dugogodišnju nisku inflaciju u razvijenim zemljama, i zaustavljanje gospodarskog rasta u 2002. godini pogodovali su smanjenju svjetske inflacije u toj godini.

Reformski zahvati i nastavak provođenja zdravih makroekonomskih politika u tranzicijskim zemljama (osobito u državama kandidatima za članstvo u EU) dovelo je do snižavanja inflacije i u tim zemljama.

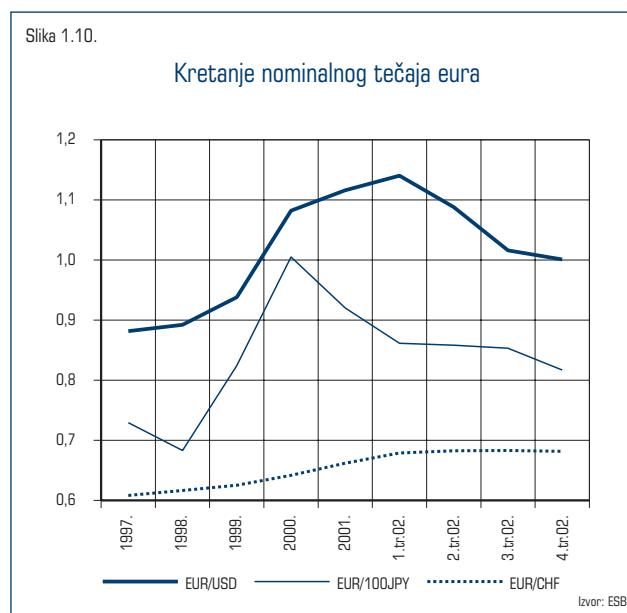
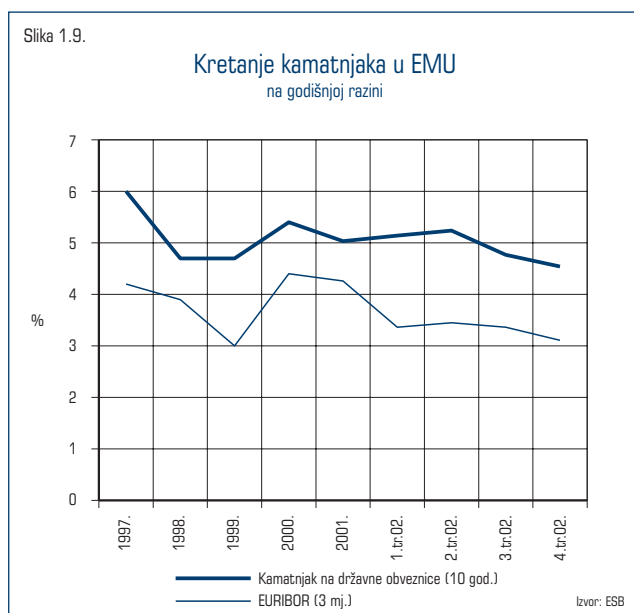
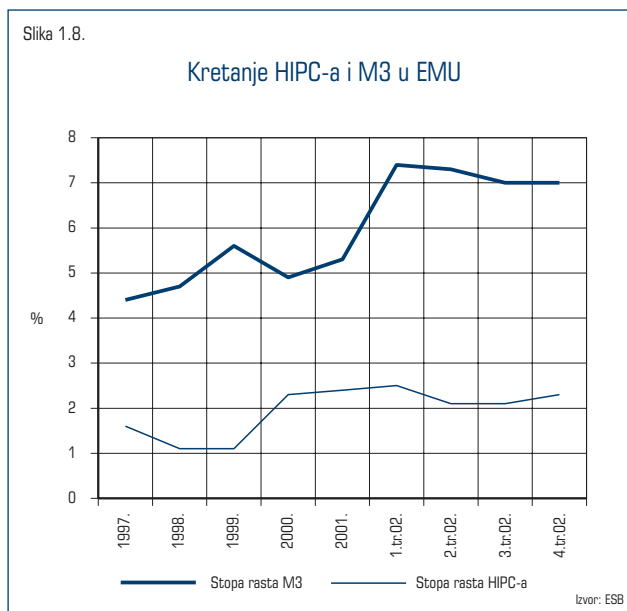
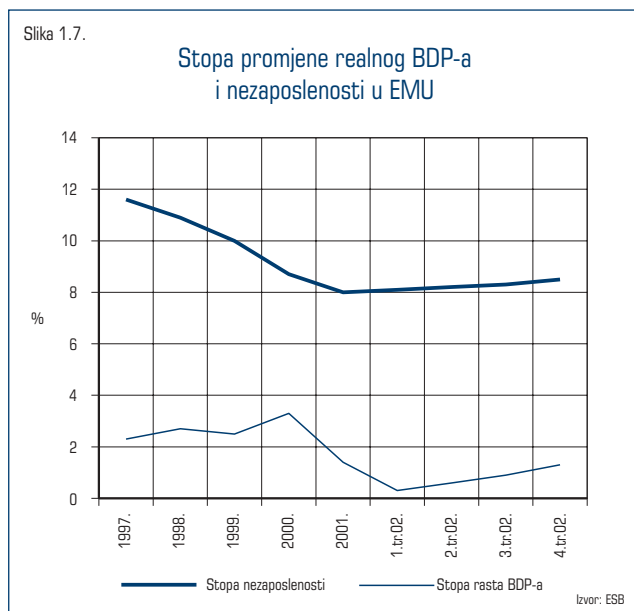
Kako bi spriječili usporavanje gospodarske aktivnosti, američka središnja banka (Federal Reserves, Fed) i Europska središnja banka (ESB) su u 2002. godini u nekoliko navrata snižavali svoje temeljne kamatnjake. Time

su se temeljne kamatne stope u ta dva vodeća gospodarstva u svijetu snizile ispod 3 posto i približile zamci nulte kamatne stope, u kojoj se već nekoliko godina nalazi japanska središnja banka.

1.1.2. Europska unija i eurozona

Eurozona i Europska unija pokazuju znakove značajnog usporavanja aktivnosti zbog zaustavljanja gospodarskog rasta u SAD-u i nastavka recesije u Japanu (njihovim glavnim vanjskotrgovinskim partnerima).

Na usporavanje gospodarske aktivnosti upozorava i porast stope nezaposlenosti u eurozoni (mjerena anketnom nezaposlenošću prema standardima Međunarodne organiza-

cije rada, ILO), koja je s prosječnih 8 posto u 2001. godini (najniža prosječna godišnja stopa nezaposlenosti zabilježena u EU u posljednjih 40 godina) porasla na 8,5 posto u posljednjem tromjesečju 2002. godine.

Snižavanje cijena sirove nafte krajem 2001. godine i početkom 2002. te slabljenje gospodarske aktivnosti u eurozoni omogućili su ESB-u da bez ugrožavanja svoga primarnog cilja dopusti povećanje ukupne količine novca u optjecaju da bi poboljšao likvidnost, a time povećao investicije i rast BDP-a. Harmonizirani indeks potrošačkih cijena u 2002. se godini kretao između 2 i 2,5 posto godišnje, dok je porast agregata M3 cijelu 2002. godinu iznosio oko 7 posto.

ESB je od kraja 2001. spustio kamatne stope za 0,5 postotnih bodova, a potom i krajem 2002. za daljnjih 0,5 postotnih bodova radi poboljšanja likvidnosti i poticanja investicija. Tržišta su, međutim, i dalje očekivala smanjenje kamatnjaka, pa je došlo do daljnje konvergencije kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa u eurozoni.

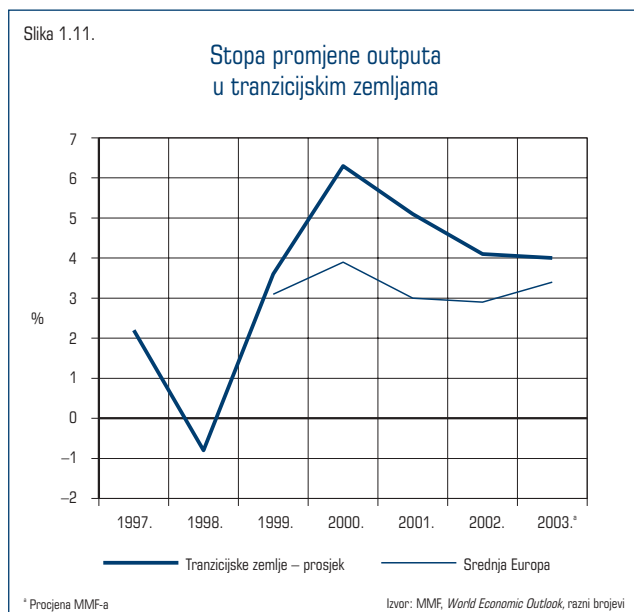
Veća neizvjesnost u SAD-u nego u eurozoni i manji pad gospodarske aktivnosti u eurozoni nego u SAD-u potaknuli su mnoge investitore da pri investiranju favoriziraju vrijednosne papire eurozone. Takva su kretanja od sredine 2002. godine potaknula jačanje eura prema dolaru.

1.1.3. Tranzicijske zemlje

U istočnoeuropskim zemljama u 2001. i 2002. godini zabilježeno je blago usporavanje gospodarskog rasta. U idućem razdoblju usporavanje rasta u EU vjerojatno će, preko smanjenja izvoznih mogućnosti, utjecati na jače usporavanje rasta i u toj regiji, koja je

do sada bila manje izložena posljedicama turbulencija u SAD-u i Japanu. Međutim, države kandidati za članstvo u EU i druge zemlje s jugoistoka Europe s približavanjem Europi i reformama povezanim s time mogle bi ostvariti porast vanjske trgovine i ukupne gospodarske aktivnosti.

Jačanje neizvjesnosti na svjetskim tržištima obično se negativno odražava na priljev kapitala u zemlje s tržišnim gospodarstvima u nastajanju jer investitori obično tada idu u sigurna utočišta, poput financijskih tržišta SAD-a ili ulažu u zlato. Pad priljeva uz rast premija rizika osobito će osjetiti visokorizični dužnici koji još imaju pristup tržištu.

1.2. Osnovna obilježja gospodarskih i monetarnih kretanja

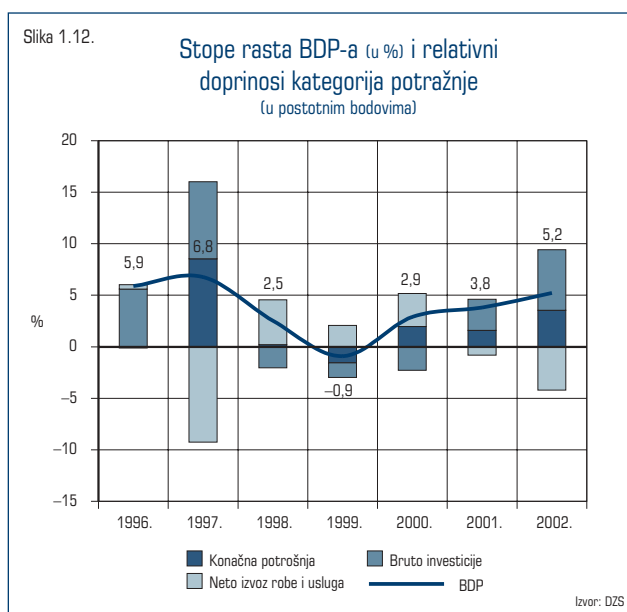
1.2.1. Gospodarska aktivnost

Potražnja

U 2002. godini nastavljen je uzlazni trend gospodarskog rasta započet 2000. nakon zaustavljanja pada proizvodnje u 1999. godini. Stopa rasta bruto domaćeg proizvoda od tada se svake godine povećava te je u 2002. godini iznosila 5,2 posto. Najznačajniji izvor rasta u 2002. godini izrazito je snažna domaća potražnja, koja je nadomjestila izostalu inozemnu potražnju usporenih gospodarstava članica Europske unije.

Stopa promjene opće razine cijena mjerena rastom deflatora bruto domaćeg proizvoda iznosila je u 2002. godini 2,9 posto. U većini kategorija potrošnje zabilježena je niska stopa promjene cijena, dok je jedino kod investicija u fiksni kapital značajan rast nominalne vrijednosti povezan i s porastom cijena. Uz ostvareni realni gospodarski rast i opći rast cijena, nominalni bruto domaći proizvod za 2002. godinu iznosio je 176 milijardi kuna i bio je za 13,5 milijardi kuna veći nego prethodne godine. Napomenimo da su ovo tek preliminarni podaci tromjesečne procjene bruto domaćeg proizvoda, pa će stvarna vrijednost BDP-a ostvarenog u 2002. godini biti dostupna tek nakon konačnoga godišnjeg obračuna¹.

U 2002. godini na rast bruto domaćeg proizvoda najviše je utjecala osobna potrošnja. Uz godišnju stopu rasta osobne potrošnje od 6,6 posto, njezin je doprinos rastu bruto domaćeg proizvoda iznosio 4,0 postotna boda. Nakon značajnog rasta zabilježenog u prvoj polovici 2002. godine, rast osobne potrošnje još je dodatno ubrzan u trećem i četvrtom tromjesečju, pa je osobna potrošnja u drugoj polovici godine povećana za 7,6 posto u odnosu prema istom razdoblju prethodne godine. Povećanje potrošnje u 2002. godini najviše se financiralo novim zaduživanjem sektora stanovništva kod banaka. Krediti poslovnih banaka stanovništvu povećani su prosječno nominalno za 35,5 posto, a

¹ Tromjesečni obračun bruto domaćeg proizvoda zasniva se na manjem broju i užem opsegu dostupnih podataka te samo upućuje na trend kretanja BDP-a. Pri izradi godišnjeg obračuna raspolaže se i s dodatnim podacima koji su dostupni samo na godišnjoj osnovi te se time omogućuje kvalitetnija procjena gospodarskih kretanja i utvrđivanje razine BDP-a. Pritom tromjesečni obračun brže i učestalije obznanjuje procjenu BDP-a, dok godišnji obračun pruža pouzdanije podatke, no s vremenskim odmakom koji je katkad i dulji od godine dana.

na prosinačkoj razini za 43,0 posto. Istodobno se nisu značajnije mijenjali prihodi stanovništva iz redovnih izvora. Prosječna isplaćena neto plaća blago je porasla u realnom iznosu, uz nešto jači porast zabilježen u privatnom sektoru. Masa neto plaća konsolidirane proširene središnje države u 2002. stagnerala je na istoj nominalnoj razini kao i u prethodnoj godini. U istom su razdoblju transferi države stanovništvu smanjeni realno za 3,0 posto.

Državna potrošnja je i u 2002. godini nastavila silaznom putanjom, te je to već treća godina zaredom u kojoj se ona smanjuje. Rashodi konsolidirane središnje države za isplatu plaća i nadnica bili su nominalno isti kao u prethodnoj godini, dok su izdaci za ostale kupovine dobara i usluga značajno smanjeni. Promatrajući zajedno te kategorije potrošnje, rashodi za dobra i usluge konsolidirane središnje države u 2002. godini nominalno su smanjeni za 3,4 posto u odnosu prema prethodnoj godini, što nakon usklađivanja za promjene cijena upućuje na još veći realni pad državne potrošnje. No, rashodi proračuna konsolidirane središnje države s prilagodbom za poslovanje HAC-a i HC-a² pokazuju da su rashodi za dobra i usluge u 2002. godini nominalno povećani za 1,5 posto u odnosu prema prethodnoj godini, što upućuje na realno sporije smanjivanje državne potrošnje. Procjena tromjesečnog bruto domaćeg proizvoda pokazuje da je realno smanjenje državne potrošnje u 2002. godini, u usporedbi s prethodnom godinom, iznosilo 1,8 posto, a stvarna ocjena bit će dostupna tek nakon konačnoga godišnjeg obračuna koji se zasniva na godišnjim izvješćima svih dijelova konsolidirane opće države.

Investicije u fiksni kapital, uz realan godišnji rast od 10,0 posto, snažno su pridonijele jačanju domaće potražnje u 2002. godini. Osim investicija u fiksni kapital, u 2002. godini zabilježeno je i značajno investiranje u zalihe³. Ta su kretanja identična onima u prethodnoj godini, no značajna se razlika vidi iz sektorske strukture investicija. Povećano investiranje u fiksni kapital u 2001. godini bilo je najvećim dijelom rezultat aktivnosti u privatnom sektoru, dok su državne investicije značajno smanjene da bi se smanjio proračunski manjak. Nasuprot tome, u 2002. godini počelo se sa značajnijim ulaganjem u izgradnju prometne infrastrukture. Tako su kapitalni rashodi konsolidirane središnje države s prilagodbom za poslovanje HAC-a i HC-a u 2002. godini bili nominalno dvostruko veći nego u prethodnoj godini. Pojačana cestogradnja pridonijela je oporavku građevinske djelatnosti i dodatno utjecala na rast proizvodnje u dijelovima industrije povezanim s građevinarstvom. No premda su tim ulaganjima ostvareni pozitivni učinci, ulaganja privatnog sektora u modernizaciju proizvodnje mnogo su kvalitetnija i ostvaruju povrat od investicija nakon kraćeg vremena nego kod ulaganja u infrastrukturu.

Snažna domaća potražnja potaknula je u 2002. godini i značajan uvoz robe i usluga, pa je on realno povećan za 8,8 posto u odnosu prema prethodnoj godini. Istodobno je oslabljena inozemna potražnja utjecala na neznatan rast izvoza, za 1,2 posto u odnosu

² U 2002. godini su iz državnog proračuna izdvojene agencije za izgradnju i održavanje cesta (Hrvatske ceste, kraće: HC) i autocesta (Hrvatske autoceste, kraće: HAC).

³ Potrebno je napomenuti da promjena zaliha, koja je jedna od komponenata obračuna bruto domaćeg proizvoda po rashodnoj metodi, u sebi sadržava i statističku diskrepanciju. Diskrepancija nastaje usklađivanjem rashodne i proizvodne metode obračuna BDP-a. U 2002. godini doprinos spomenute komponente 5,2%-tnom rastu BDP-a iznosio je 3,5 postotna boda.

prema prethodnoj godini. Kao posljedica navedenih kretanja, u 2002. godini je neto inozemna potražnja ostvarila negativan doprinos rastu bruto domaćeg proizvoda od 4,0 postotna boda.

Prema podacima iz platne bilance u 2002. je godini zabilježen trgovinski deficit od 5,3 milijarde američkih dolara, uz suficit u razmjeni usluga od 3,1 milijarde američkih dolara. Robni izvoz nije značajnije ubrzan zbog neznatnoga gospodarskog rasta u zemljama koje su glavni hrvatski trgovinski partneri. Uz to, još nisu vidljivi učinci ugovora o slobodnoj trgovini sklopljeni s drugim tranzicijskim zemljama. Ni u izvozu usluga nisu zabilježeni značajni pomaci, pri čemu je porast prihoda od turizma bio manji nego što se očekivalo (14,3 posto, mjereno u dolarima, u čemu se značajan dio porasta pripisuje kretanju tečaja dolara).

Visok gospodarski rast potaknuo je veću potražnju, koja je osim pozitivnog utjecaja na domaću proizvodnju, snažno utjecala i na povećanje uvoza. Među glavnim industrijskim grupacijama najsnažniji je rast uvoza zabilježen u grupaciji trajnih proizvoda za široku potrošnju, ali je i u svim ostalim grupacijama ostvaren velik rast uvoza. Izuzetno velika investicijska potrošnja utjecala je na značajno povećanje uvoza strojeva i uređaja, dok je rast osobne potrošnje bio usmjeren na povećan uvoz motornih vozila, hrane i pića te namještaja.

Proizvodnja

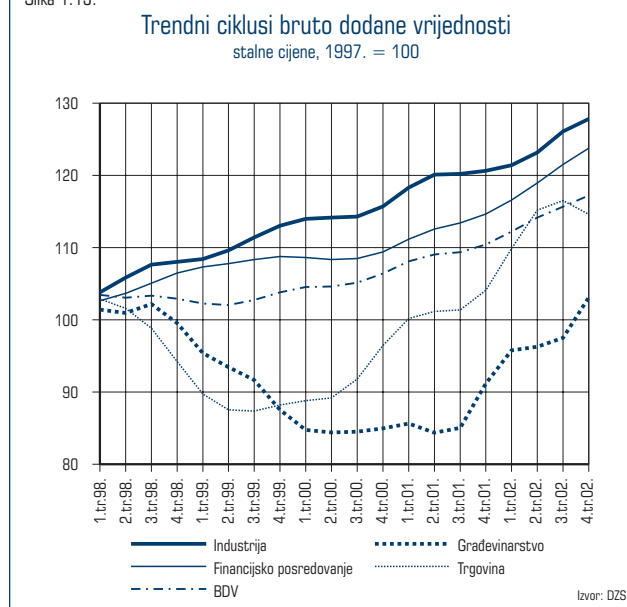
Obračun bruto domaćeg proizvoda prema proizvodnoj metodi pokazuje da je bruto dodana vrijednost u 2002. godini povećana za 5,2 posto u odnosu prema prethodnoj godini. Najsnažnije povećanje dodane vrijednosti zabilježeno je u djelatnostima trgovine i građevinarstva. Uz njih, na rast ukupne bruto dodane vrijednosti značajno su utjecali industrija i financijski sektor.

Industrija

U najvećem proizvodnom sektoru, industriji, koja obuhvaća rudarstvo, prerađivačku industriju i opskrbu energentima, bruto dodana vrijednost u 2002. godini realno je povećana za 4,0 posto. Početkom 2002. godine bruto dodana vrijednost industrijske proizvodnje rasla je vrlo sporo, a tek je u trećem tromjesečju zabilježeno značajnije povećanje njezine dodane vrijednosti. S obzirom na velik udio bruto dodane vrijednosti industrije u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti, snažan uzlazni trend zabilježen u drugoj polovici 2002. jako je utjecao na uzlet ukupne bruto dodane vrijednosti u tom razdoblju.

Fizički obujam industrijske proizvodnje u 2002. je godini u odnosu prema prethodnoj godini porastao za 5,7 posto. Promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama

Slika 1.13.

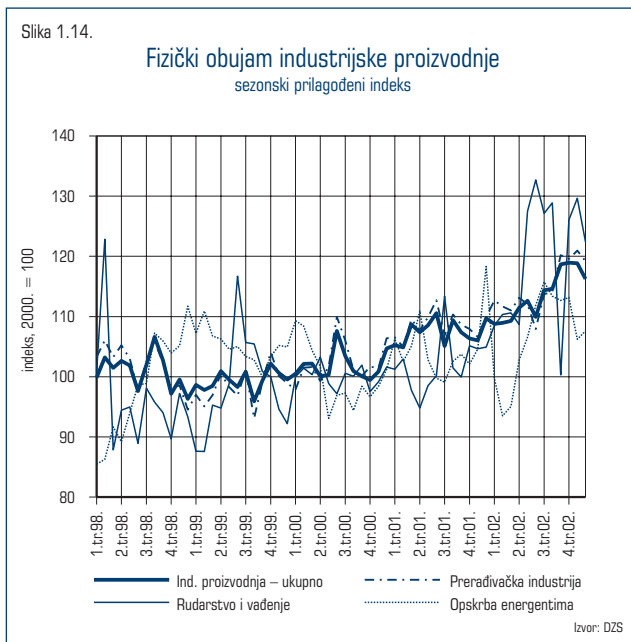

najviša godišnja stopa rasta u 2002. godini od 8,3 posto ostvarena je u grupaciji intermedijarnih proizvoda. Proizvodnja kapitalnih proizvoda, kao i trajnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju rasla je po prosječnoj stopi rasta ukupne industrijske proizvodnje, a jedino je energija zabilježila samo blagi rast.

Promatrajući ukupnu industrijsku proizvodnju prema područjima Nacionalne klasifikacije djelatnosti, u 2002. godini zabilježeno je povećanje proizvodnje u sva tri područja industrije. Najsnažniji je rast ostvaren u području rudarstva i vađenja (17,0 posto), koje je područje, usprkos njegovu malom relativnom značenju, pridonijelo 0,9 postotnih bodova ukupnom 5,7%-tnom rastu industrijske proizvodnje. Taj visoki rast povezan je sa snažnom građevinskom aktivnošću, koja je utjecala na veliko povećanje aktivnosti u odjeljku vađenja ostalih ruda i kamena. U području prerađivačke industrije, u kojoj se ostvaruje 83,0 posto ukupne industrijske proizvodnje, proizvodnja je porasla za 5,7 posto u odnosu prema prethodnoj godini. Za razliku od spomenutih područja, u opskrbi električnom energijom, plinom i vodom zabilježeno je vrlo slabo povećanje proizvodnje od samo 1,6 posto u odnosu prema prethodnoj godini.

U području prerađivačke industrije u prvoj polovici 2002. godine zabilježen je sporiji rast proizvodnje nego u drugom dijelu godine. Buđenje proizvodnje započelo je u srpnju, a u sljedećim se mjesecima ubrzavao njezin rast. Pri tome je u nekim odjeljcima prerađivačke industrije u prvoj polovici 2002. zabilježena stagnacija ili pad proizvodnje, a proizvodnja se počela povećavati tek u drugom dijelu godine, dok je u pojedinim odjeljcima proizvodnja rasla tijekom cijele 2002. godine, pa su ti odjeljci ostvarili najveći utjecaj na rast ukupne proizvodnje prerađivačke industrije.

To su bili redom: proizvodnja hrane i pića, izdavačka i tiskarska djelatnost, proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda te proizvodnja strojeva i uređaja. Rast proizvodnje rezultat je snažnije domaće potražnje, a u tri spomenuta odjeljka (osim u proizvodnji nemetalnih proizvoda) i povećane inozemne potražnje za tim proizvodima, što se odrazilo na snažniji izvoz. No, u nekim dijelovima industrije tijekom cijele 2002. godine bilježen je značajan pad proizvodnje. Najizraženije smanjenje proizvodnje ostvareno je u tekstilnoj i metalnoj industriji, a od pojedinih odjeljaka prerađivačke industrije najviše je smanjena proizvodnja u odjeljcima proizvodnje odjeće i obrade krzna, u štavljenju i obradi kože, proizvodnji metala, ali i u proizvodnji medicinskih, preciznih i optičkih instrumenata te satova.

Zalihe gotovih proizvoda u industriji bile su u 2002. godini na znatno višoj razini nego u prethodnoj godini, i to prosječno veće za 7,3 posto. One su povećavane usporedo s rastom proizvodnje, a taj je trend bio najizraženiji u području rudarstva i vađenja, koje je zabilježilo i najviše stope rasta proizvodnje (zalihe su prosječno povećane za 26,1 posto u odnosu prema prethodnoj godini). No, na kretanje ukupnih zaliha najjače utječe kretanje zaliha u prerađivačkoj industriji. U prvoj polovici 2002. godine nedostatna se ino-

zemna potražnja odrazila u smanjenom izvozu i u rastu zaliha. Sredinom 2002. godine stanje zaliha se stabiliziralo, da bi nakon izrazitog povećanja proizvodnje u posljednjem dijelu godine, zalihe u studenome i prosincu bile za više od 10,0 posto veće nego u istim mjesecima prethodne godine.

Trgovina

Djelatnost trgovine na veliko i malo u 2002. je godini imala najveći utjecaj na povećanje ukupne bruto dodane vrijednosti gospodarstva, s ostvarenom realnom godišnjom stopom rasta od 12,7 posto. To izuzetno snažno povećanje bruto dodane vrijednosti pokazuje ubrzanje uzlaznog trenda rasta u toj djelatnosti, i to nakon što je bruto dodana vrijednost u 2000. godini povećana za 4,0 posto te u 2001. za još 10,6 posto.

Opisana kretanja pokazuju da lakši ulazak stranih poslovnih subjekata na domaće tržište i liberalizacija vanjske trgovine potiču konkurenciju, što utječe na povećanje ponude i smanjenje cijena. Posljedica toga jest povećanje potrošnje u domaćim trgovinama te smanjenje trgovine na sivom tržištu i odlasci u "prekograničnu" trgovinu. S druge strane, poboljšani statistički obuhvat potrošnje u zemlji utjecao je na precjenjivanje rasta prometa u trgovini u usporedbi s prethodnom godinom. Najveći dio rasta prometa u trgovini u 2002. godini odnosi se na povećanu prodaju automobila. Prema preliminarnim podacima, u 2002. je godini bilo 94,8 tisuća prvi put registriranih vozila, što je ipak nešto manje nego u prethodnoj godini.

Građevinarstvo

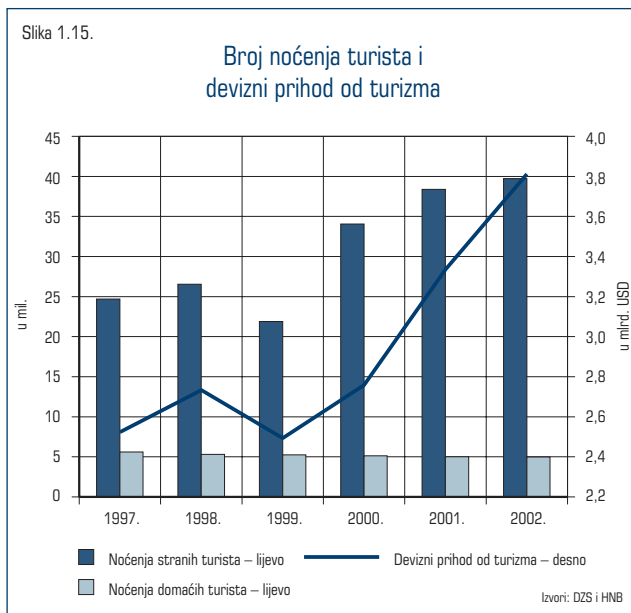
Građevinarstvo je u 2002. godini bila djelatnost koja je najsnažnije rasla, s ostvarenim realnim povećanjem bruto dodane vrijednosti od 13,9 posto. Vrijednost izvršenih radova u 2002. godini bila je nominalno za 30,9 posto veća nego prethodne godine, dok je vrijednost neto narudžbi porasla i više. Od ukupne vrijednosti izvršenih građevinskih radova jedna trećina izvršena je na zgradama, a preostalo na ostalim građevinama, prije svega na prometnicama. Ta su kretanja uglavnom rezultat velikih infrastrukturnih projekata, koji su bili realizirani tijekom cijele godine, neovisno o uobičajeno snažnom utjecaju sezone na građevinarstvo. Ipak, spomenimo da se i u stambenoj izgradnji nastavlja uzlazni trend, sa 19,6 posto više izgrađenih stanova u 2002. nego u prethodnoj godini.

Indeks fizičkog obujma građevinskih radova, koji se mjeri odrađenim satima radnika na gradilištima, povećan je za 12,9 posto u odnosu prema prethodnoj godini. Time je već treću godinu uzastopce nastavljen trend rasta nakon izraženog pada u 1998. i 1999. godini. Osim rasta u samom građevinarstvu, u 2002. godini ostvaren je i posredan učinak na ostale dijelove gospodarstva. Tako su veća ulaganja u cestovnu infrastrukturu utjecala na snažniji rast industrijske proizvodnje zbog značajnog doprinosa povećanog vađenja ruda i kamenja, kao i zbog rasta potražnje za proizvodima prerađivačkog dijela industrije, i to iz odjeljaka proizvodnje strojeva i uređaja te proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda.

Turizam

U 2002. godini zabilježeno je 44,7 milijuna noćenja, što je porast za 3,0 posto u odnosu prema prethodnoj godini, dok su dolasci turista povećani za 5,9 posto. Broj noćenja doživio je osobito intenzivan rast u razdoblju od veljače do svibnja te u listopadu, što upućuje na jačanje predsezone i posezone. U trećem tromjesečju, kada je vrhunac turističke sezone, noćenja su porasla samo 2,3 posto u odnosu prema istom razdoblju prethodne godine.

Povećanje ukupnog broja noćenja u 2002. godini rezultat je većeg broja noćenja stranih turista, dok su noćenja domaćih turista neznatno smanjena. Pri tome su znatno povećana noćenja zapadnoeuropskih gostiju, a smanjena noćenja turista iz istočnoeuropskih zemalja. No treba spomenuti da su loše vremenske prilike tijekom kolovoza i rujna te razorne poplave koje su pogodile neke od susjednih zemalja vjerojatno utjecale na smanjenje dolazaka turista iz tih zemalja na jadransku obalu. Tako su smanjena noćenja turista iz Češke (-7,3 posto), Slovačke (-8,4 posto), ali i Slovenije (-2,5 posto). Nasuprot tome, zabilježeno je 11,4 posto više noćenja gostiju iz Njemačke, 3,4 posto više Talijana, a značajno su povećana noćenja gostiju iz Nizozemske, Velike Britanije, Rusije i Francuske. Ta su kretanja utjecala i na promjenu strukture stranih gostiju, smanjivanjem udjela najznačajnijih grupa gostiju, osim onih iz Njemačke, uz povećanje dolazaka i noćenja turista iz manje zastupljenih zemalja.

U djelatnosti hotela i restorana u 2002. godini zabilježeno je povećanje realne bruto dodane vrijednosti za 7,5 posto u odnosu prema prethodnoj godini, kada je godišnja stopa rasta iznosila 5,7 posto. Rast fizičkih pokazatelja nije praćen kretanjima financijskih pokazatelja. Tako je ostvareni devizni prihod od turističkih putovanja u 2002. godini bio manji od očekivanoga. Iznosio je 3,8 milijardi američkih dolara i nominalno je bio za 14,3 posto veći nego u prethodnoj godini. No, dolarska vrijednost prihoda od turizma bila je pod velikim utjecajem deprecijacije dolara prema kuni, i to posebno u drugoj polovici godine. Snažan rast prihoda od turizma zabilježen je samo u drugom tromjesečju (predsezona) 2002. godine, dok je u trećem tromjesečju, kada je ostvareno više od 60 posto ukupnih prihoda od turizma, zabilježen pad prihoda u odnosu prema istom razdoblju prethodne godine, prilagođenih za promjenu tečaja dolara.

Prijevoz i veze

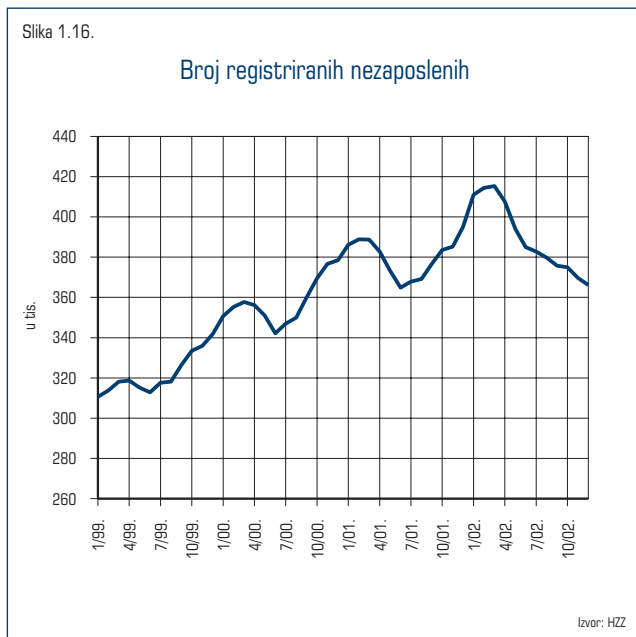
Bruto dodana vrijednost područja prijevoza, skladištenja i veza u 2002. je godini povećana za 6,8 posto u odnosu prema godinu dana prije, što odgovara relativnom povećanju ostvarenom i u 2001. godini. Najsnažniji rast, kao i prijašnjih godina, ostvaren je kod telekomunikacijskih usluga. U istom razdoblju u djelatnosti prijevoza nisu zabilježene značajne promjene, kod prijevoza robe zabilježen je lagani rast, dok je broj prevezenih putnika neznatno smanjen u usporedbi s prethodnom godinom.

Bolja zemljopisna pokrivenost signalom pokretne mreže i širi opseg usluga utjecali su na poslovnu ekspanziju i izuzetno povećanje korištenja telekomunikacijskih usluga. U pokretnoj mreži je 2002. godine povećan broj utrošenih minuta razgovora za 38,1 posto u usporedbi s godinom prije, što je jednako relativnom povećanju zabilježenom u prethodnoj godini. I u nepokretnoj je mreži povećan broj utrošenih minuta, s godišnjom stopom rasta od 6,2 posto. Osim kod telekomunikacijskih usluga, bolji rezultati zabilježeni su i kod poštanskih usluga. S druge strane, dostupni fizički pokazatelji poslovanja u djelatnosti prijevoza pokazuju sporiji uzlazni trend od onoga zabilježenog u djelatnosti telekomunikacija. U 2002. godini prevezeno je 4,5 posto više tisuća tona robe, uz najsnažniji rast zabilježen u cestovnom prijevozu. Za razliku od prijevoza robe, broj prevezenih putnika neznatno je smanjen u usporedbi s prethodnom godinom. Pritom su pozitivni pomaci ostvareni u slabije zastupljenim vrstama prijevoza putnika, pomorskom i zračnom.

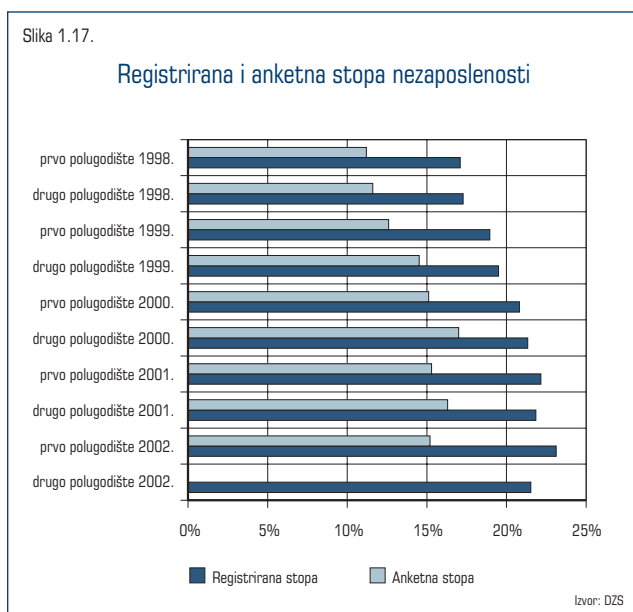
1.2.2. Tržište rada

Kad je u 2001. godini na tržištu rada došlo do prekretnice i DZS je – prvi put u posljednjem desetljeću – zabilježio porast ukupne zaposlenosti, naznačena je tendencija rasta zaposlenosti, koja je nastavljena i u 2002. godini. Takva su kretanja bila potaknuta snažnim gospodarskim rastom i nastavkom politike smanjenja mase plaća u javnom sektoru, što je smanjilo pritiske na porast plaća u drugim sektorima. U drugoj polovici godine došlo je do popuštanja takve politike plaća pa su plaće rasle po nešto višim stopama, i u javnom sektoru, i u ostatku gospodarstva. Porast zapošljavanja i zaposlenosti u 2002. godini doveo je i do smanjivanja registrirane nezaposlenosti, što u prethodnoj godini još uvijek nije bio slučaj. Ipak, za zabilježeni pad registrirane nezaposlenosti bila je značajnija reforma posredovanja u zapošljavanju nego učinak većeg zapošljavanja. Zakonodavne pretpostavke za reformu bile su postavljene početkom 2002. godine, donošenjem novog Zakona o posredovanju u zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, dok je do same provedbe nekih ključnih elemenata reforme od strane HZZ-a došlo u drugoj polovici godine.

Porast zapošljavanja iz evidencije HZZ-a u 2002. godini nastavljen je po nešto nižim stopama nego u 2001. godini kada je snažan rast zapošljavanja pridonio dinamiziranju tržišta rada. Tijekom 2002. godine iz evidencije je ukupno zaposleno 166 tisuća osoba, što je porast od 12,3 posto u odnosu prema 2001., u kojoj je zapošljavanje povećano gotovo za četvrtinu prema 2000. godini. Glavni razlog sporijeg rasta zapošljavanja u 2002. godini leži u smanjenju zapošljavanja u četvrtom tromjesečju, dok je na razini prva tri tromjesečja zabilježen rast zapošljavanja od 21 posto, podjednako kao u prethodnoj godini. Smanjenje zapošljavanja u posljednjem tromjesečju 2002. posljedica je manjeg broja novozaposlenih u javnoj upravi, jer je njihov broj u posljednjem tromjesečju 2001. godine bio na visokoj razini, i iz smanjenja uloge HZZ-a u posredovanju. U sklopu reforme posredovanja u zapošljavanju otvorena su vrata privatnoj inicijativi, pa je tako od početka 2002. godine, kada je takva mogućnost stvorena, registrirano više privatnih agencija za posredovanje u zapošljavanju. Također, čini se kako se poslodavci od ukidanja obveze prijavljivanja slobodnih radnih mjesta HZZ-u, odnosno od rujna 2002. godine sve više koriste i drugim mogućnostima, poput oglašavanja slobodnih radnih mjesta u javnim glasilima bez korištenja usluge posredovanja HZZ-a.

registrirane nezaposlenosti bila za gotovo 50 posto viša od anketne nezaposlenosti, primjena novih pravila za evidentiranje pri HZZ-u, koja su bliža kriterijima Međunarodne organizacije rada, odnosno stvarnom odsustvu zaposlenja i aktivnoj potrazi za poslom, trebala bi dovesti do konvergencije registrirane nezaposlenosti prema anketnoj nezaposlenosti te istodobno rasteretiti službenike HZZ-a i omogućiti njihovo usmjerenje prema osobama koje doista aktivno traže posao. Kao rezultat opisanih institucionalnih reformi, registrirana je nezaposlenost tijekom 2002. godine smanjena za 29 tisuća osoba, odnosno za 7,3 posto, a s obzirom na to da je stopa registrirane nezaposlenosti i krajem godine bila još uvijek mnogo viša od stope anketne nezaposlenosti, nastavak njezina smanjenja vjerojatno se može očekivati i u 2003. godini.

Unatoč smanjenju zapošljavanja iz evidencije HZZ-a krajem 2002. godine, u drugoj polovici godine, koja je inače obično obilježena sezonskim rastom registrirane nezaposlenosti, zabilježen je lom trenda porasta registrirane nezaposlenosti i početak njegova pada. To vremenski neuobičajeno smanjenje registrirane nezaposlenosti koincidira s početkom reforme posredovanja u zapošljavanju. Stoga se porast brisanja iz evidencije HZZ-a osoba za koje je utvrđeno kako ne traže aktivno posao, odnosno osoba koje se nisu javljale na propisane intervjue i grupna savjetovanja, može smatrati glavnim razlogom smanjenja registrirane nezaposlenosti, a određenu ulogu imao je i porast ukupne zaposlenosti.

Cilj reforme posredovanja u zapošljavanju bilo je konačno odvajanje socijalnih prava, koja su zapravo prava opće naravi, od obilježja statusa nezaposlene osobe i otvaranje prostora za pokretanje privatne inicijative u području posredovanja u zapošljavanju. Kako je razina

Prema konačnim podacima DZS-a u 2002. godini prosječno je bilo milijun i 356 tisuća zaposlenih, što je za oko 8 tisuća osoba, odnosno za 0,6 posto više nego u 2001. godini. Ta je godišnja stopa rasta ukupne zaposlenosti bila za 0,1 postotni bod viša od stope ostvarene u 2001. godini. Najveći porast zaposlenosti ponovo je ostvaren u obrtu i slobodnim profesijama, gdje je u 2002. godini prosječno bilo zaposleno 12 tisuća osoba (5,7 posto) više nego u 2001. godini. U pravnim je osobama zaposlenost također rasla, ali je njezin porast, za 4 tisuće osoba, odnosno za 0,4 posto, bio mnogo blaži. Kao i prethodnih godina, i u 2002. godini smanjen je broj aktivnih poljoprivrednika koji su osiguranci HZMO-a pa se kao takvi prema metodologiji DZS-a smatraju zaposlenima. Takvih je poljoprivrednika u 2002. godini prosječno bilo oko 70 tisuća, što je za 5 tisuća osoba, odnosno za 7,4 posto manje nego u 2001. godini. Smanjenje broja aktivnih poljoprivrednika zap-

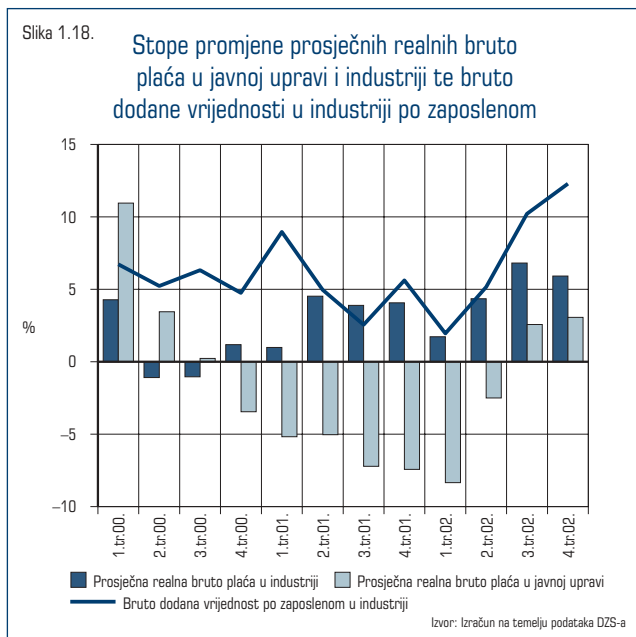
ravo pokazuje pad broja poljoprivrednika koji plaćaju doprinose za mirovinsko osiguranje i ne mora nužno značiti prestanak obavljanja njihove djelatnosti. Izuzme li se iz ukupnog agregata broja zaposlenih promjena broja aktivnih poljoprivrednika, koja zapravo nije pouzdan pokazatelj promjene zaposlenosti, ukupna je zaposlenost u 2002. godini porasla za 16 tisuća osoba, odnosno za 1,3 posto. Uz nastavak i ubrzanje gospodarskog rasta u 2002. godini, doprinos rastu zaposlenosti dala je i politika ograničavanja rasta plaća provođena u javnom sektoru.

Radna snaga je u 2002. godini prosječno povećana za 1 posto u odnosu prema 2001. godini. To je ponajprije posljedica njezine visoke razine na početku 2002. godine zbog ulaska u evidenciju većeg broja branitelja u skladu s novim Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji s kraja 2001. godine. Međutim, kako je u posljednjem tromjesečju 2002. godine počelo brisanje iz evidencije HZZ-a onih osoba koje nisu zadovoljavale kriterije za aktivno traženje posla, krajem 2002. godine radna je snaga bila za 1 posto manja nego krajem 2001. Ovaj pokazatelj potkrjepljuje pretpostavku kako je upravo brisanje osoba iz evidencije HZZ-a, jer ne ispunjavaju zakonske uvjete, bilo glavni razlog smanjenja registrirane nezaposlenosti.

Anketa o radnoj snazi potvrđuje da je od početka 2001. godine prisutan oporavak zaposlenosti, odnosno da je razina zaposlenosti bila najniža krajem 2000. godine. Anketna stopa nezaposlenosti također se smanjuje od početka 2001. godine, odnosno paralelno s kretanjem tendencije porasta zaposlenosti. To je znatno prije nego što je došlo do preokreta tendencije registrirane nezaposlenosti, ali je u skladu s kretanjem i administrativne i anketne zaposlenosti. Pri interpretaciji anketne stope nezaposlenosti valja imati na umu kako na anketu ne utječu navedene metodološke promjene i poticaji za registriranje u evidenciju HZZ-a, kao što su djelovale na nagli porast stope registrirane nezaposlenosti krajem 2001. i na preokret u tendenciji u drugoj polovici 2002. godine. Nažalost, u trenutku pisanja izvješća, posljednji raspoloživi anketni pokazatelji odnosili su se na prvo polugodište 2002. godine pa stoga na temelju anketnih pokazatelja nije moguće suditi o događanjima u drugom polugodištu te godine.

Krajem 2002. godine došlo je do prekida dotadašnje politike ograničavanja mase plaća u javnoj upravi, koja je čvrsto provođena od kraja 2000. godine do sredine 2002. godine, i zabilježen je porast prosječne plaće. Tako je prosječna realna bruto plaća isplaćena u javnom sektoru u trećem tromjesečju 2002. godine prvi put porasla nakon dvije godine kontinuiranog opadanja, tijekom kojih je ukupno realno smanjena za otprilike 7 posto. Porast prosječne realne bruto plaće u javnoj upravi i obrani te obveznom socijalnom osiguranju osobito se vidi u posljednjem tromjesečju 2002. godine kada je porast iznosio 3,1 posto. Međutim, kretanja zabilježena u drugoj polovici godine i posebno u posljednjem tromjesečju nisu značajno utjecala na rezultat na razini cijele godine pa je godišnja stopa promjene prosječne realne bruto plaće u javnoj upravi u 2002. godini bila negativna.

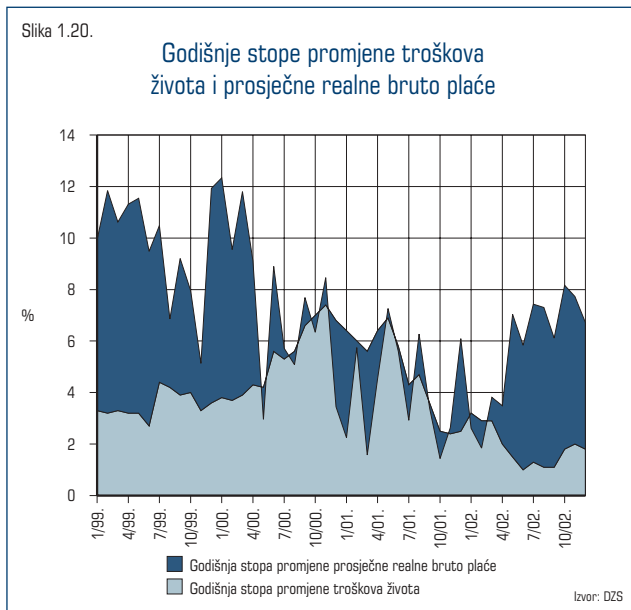
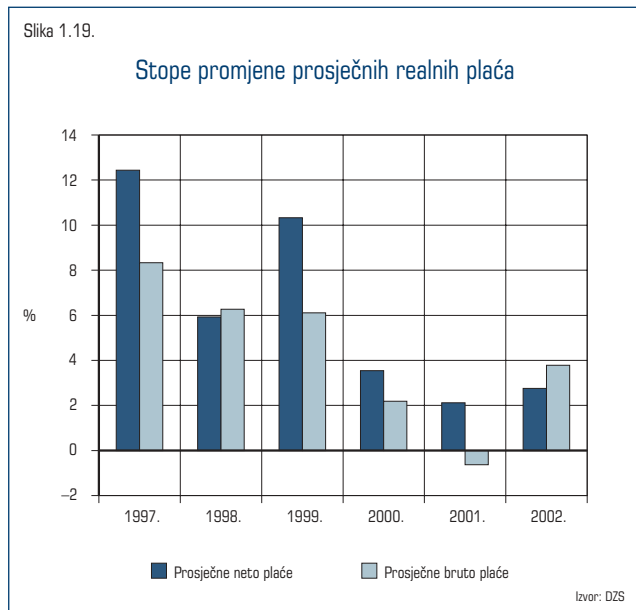
Uz slabljenje restriktivnosti politike plaća u javnom sektoru u drugoj polovici 2002. godine, ubrzan je i realni rast plaća u industriji, koji je u tom razdoblju iznosio 7,6 posto. Taj je porast bio potaknut brzim rastom gospodarske aktivnosti te je nadmašio stope rasta iz prethodnih godina. Ipak, porast bruto plaća u industriji bio je nešto manji od rasta produktivnosti u industriji pa stoga ne bi trebao imati značajne inflatorne učinke.

Uz spomenute elemente, odnosno politiku plaća u javnom sektoru i gospodarski rast, još je nekoliko uzroka koji su ubrzali rast prosječne bruto plaće u 2002. godini. Prvo, valjda zamijetiti da, iako je došlo do značajne promjene u dinamici prosječne bruto plaće, čiji je realni rast u 2002. godini iznosio gotovo 4 posto, dok je u 2001. godini ona realno smanjena, dinamika prosječne realne neto plaće gotovo da se nije promijenila. Tako je porast prosječne neto plaće u 2002. godini, koji je iznosio 2,8 posto, zadržan na podjednakoj razini kao i u 2001. godini. Brži rast bruto plaće u 2002. godini može se pripisati zadržavanju poreznih elemenata iz 2001. godine, odnosno istih stopa poreza i doprinosa te jednakog iznosa osobnog odbitka. U takvim je uvjetima nominalni rast prosječne neto plaće doveo do porasta poreznog opterećenja plaća i do bržeg rasta prosječne bruto plaće. Kako je početkom 2001. godine uvedena dodatna niža stopa za oporezivanje dohotka koja je porezno rasteretila trošak rada, jasno je da je

porast neto plaće u toj godini mogao biti praćen smanjenjem ukupnih troškova rada. Početkom 2003. godine povišen je iznos osobnog odbitka te su povećane granice za primjenu viših poreznih stopa, pa se stoga u ovoj godini ponovo može očekivati sporiji rast ukupnih troškova rada od rasta neto plaće.

Konačno, ubrzanje rasta prosječne realne bruto plaće u drugoj polovici 2002. godine uporište ima i u smanjenju stope rasta troškova života. Tako je godišnja stopa rasta indeksa troškova života u drugoj polovici 2002. godine iznosila 1,5 posto, što je samo jedna trećina stope rasta troškova života iz razdoblja od godinu prije. Zbog nominalne ri-

gidnosti ugovora o radu, koji se sklapaju na duže vremensko razdoblje, niža stopa inflacije od očekivane može pridonijeti višem realnom rastu plaća. Ipak, u drugom polugodištu 2002. godine dominantna je bila uloga nominalnog porasta prosječne bruto plaće, koji je u posljednjem tromjesečju 2002. godine iznosio 7,6 posto, što je ipak bitno više od stope rasta na razini cijele godine, koja je iznosila 5,7 posto.

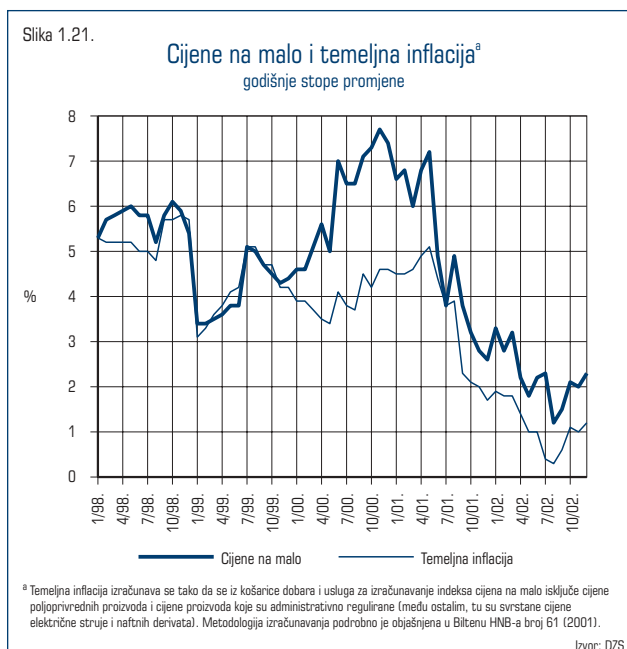
1.2.3. Cijene i tečaj

Cijene

Drugu godinu zaredom u Hrvatskoj je zabilježena godišnja stopa inflacije niža od 3,0 posto mjerena indeksom cijena na malo. Ta inflacija je u prosincu 2002. godine iznosila samo 2,3 posto, što je za 0,3 postotna boda niža stopa od one ostvarene u prosincu 2001. godine. Ostvareno kretanje agregatne razine cijena na malo pokazuje da središnja banka i nadalje uspješno obavlja svoju temeljnu zadaću održavanja niske stope inflacije.

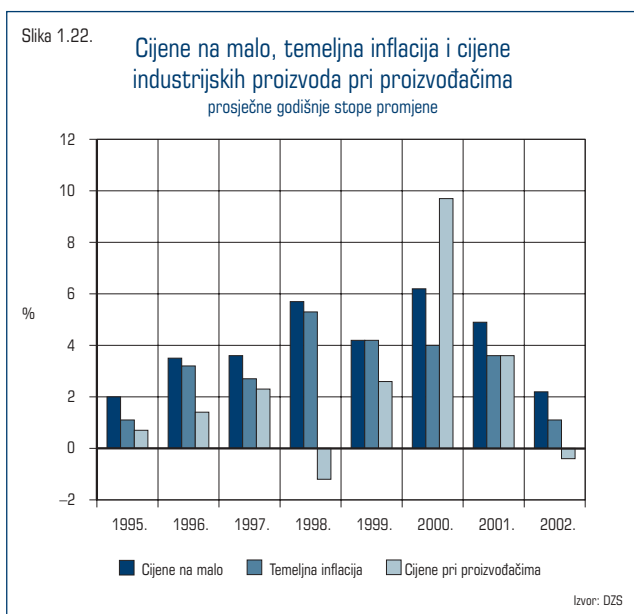
Pad inflacije u 2002. godini u usporedbi s prethodnom godinom proizišao je iz smanjenja godišnje stope temeljne inflacije sa 1,7 posto zabilježenih u prosincu 2001. na 1,2 posto u prosincu 2002. te iz smanjenja godišnje stope promjene cijena poljoprivrednih proizvoda sa 4,9 posto u prosincu 2001. na -7,9 posto u prosincu 2002. Spomenuta su kretanja nadjačala povećanje doprinosa administrativno reguliranih cijena (koje uključuju i cijene energije) proizišlo iz porasta njihove godišnje stope promjene sa 5,9 posto u prosincu 2001. na 7,5 posto u prosincu 2002. godine.

Tijekom prvih osam mjeseci 2002. godine stopa temeljne inflacije kontinuirano se smanjivala, tako da je sa 1,9 posto zabilježenih u siječnju pala na samo 0,3 posto u kolovozu, nakon čega je porasla na 0,6 posto krajem trećeg tromjesečja te na 1,2 posto krajem četvrtog tromjesečja 2002. godine. Pri tome je godišnja stopa rasta cijena robe iz temeljnog indeksa cijena na malo povećana sa 0,3 posto u rujnu na 1,4 posto u prosincu. Godišnja stopa rasta cijena usluga iz temeljnog indeksa cijena na malo smanjena je sa 2,7 posto u rujnu na samo 0,2 posto u prosincu, što je ujedno bila i najniža godišnja stopa promjene cijena usluga koje se tržišno formiraju zabilježena od početka 1994. godine. Indikator temeljne inflacije u većoj mjeri upućuje na inflatorne pritiske koji nastaju kao posljedica neravnoteže između potražnje i ponude na tržištu rada, odnosno na tržištu finalnih proizvoda, a utvrđuje se tako da se iz indeksa cijena na malo isključuje one komponente na čije kretanje monetarne vlasti ne mogu utjecati (poljo-

privredni proizvodi, administrativno regulirane cijene, uključujući cijene električne struje i naftnih derivata)⁴. Niska razina temeljne inflacije upućuje na to da su inflatorni pritisci s potražne strane vrlo prigušeni.

Prosječna godišnja stopa rasta cijena na malo smanjena je na 2,2 posto u 2002. godini nakon 4,9 posto ostvarenih u 2001., a prosječna godišnja stopa temeljne inflacije pala je sa 3,6 posto u 2001. na 1,1 posto u 2002. godini. Prosječna godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena smanjena je sa 3,6 posto u 2001. na -0,4 posto u 2002. godini.

Hrvatska je ušla u desetu godinu uspješnog održavanja relativne stabilnosti opće razine cijena što pridonosi daljem jačanju vjerodostojnosti središnje banke. Stabilan nominalni tečaj kune prema euru i nadalje je glavno nominalno sidro. Intervencijama na deviznom tržištu središnja je banka pridonijela stabilnosti tečaja kune prema euru, koja u hrvatskome, izrazito euroiziranom gospodarstvu presudno djeluje na inflacijska očekivanja. U 2002. su godini, uz stabilan tečaj kune prema euru, bili prisutni i brojni drugi čimbenici koji su pridonosili stabilnosti cijena na malo – umjereni rast plaća, smanjenje carina zbog vanjskotrgovinske liberalizacije, jačanje konkurencije u trgovini na malo te relativno niske stope promjene domaćih cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima i u zemljama koje su najznačajniji hrvatski vanjskotrgovinski partneri. Uz to je značajna aprecijacija kune prema američkom dolaru zabilježena tijekom 2002. godine otvorila dodatni prostor za sniženje cijena brojnih uvoznih

inputa i uvoznih finalnih proizvoda. Uvođenjem novoga tarifnog sustava za obračun potrošnje električne energije i plina u rujnu 2002. godine nije došlo i do znatnog povećanja njihove cijene, koje bi zbog prelijevanja na rast cijena drugih proizvoda i usluga moglo imati zamjetni indirektni utjecaj na rast stope inflacije. Međutim, za razliku od 2001. godine, tijekom koje je sirova nafta na svjetskom tržištu pojeftinila, većim dijelom 2002. godine rasle su cijene sirove nafte na svjetskom tržištu, a time i pritisci na rast domaćih cijena.

Na rast cijena sirove nafte tijekom 2002. godine presudno su utjecala očekivanja veza na uz vojnu intervenciju SAD-a u Iraku, zbog kojih je zabilježena cijena sirove nafte uključivala i određenu premiju zbog mogućeg izbijanja krize te nastanka ozbiljnih poremećaja na tržištu. Osim toga, štrajk radnika u naftnoj industriji u Venezueli pridonio je smanjenju ponude nafte uz istodobni rast potražnje na svjetskom tržištu karakterističan za zimsko razdoblje te rast uzrokovan popunjavanjem strateških rezervi nafte. Ukupno gledajući, tijekom 2002. godine ostvarena je na svjetskom tržištu prosječna cijena sirove nafte od 24,94 američka dolara po barelu, koja je bila za 2,4 posto viša od

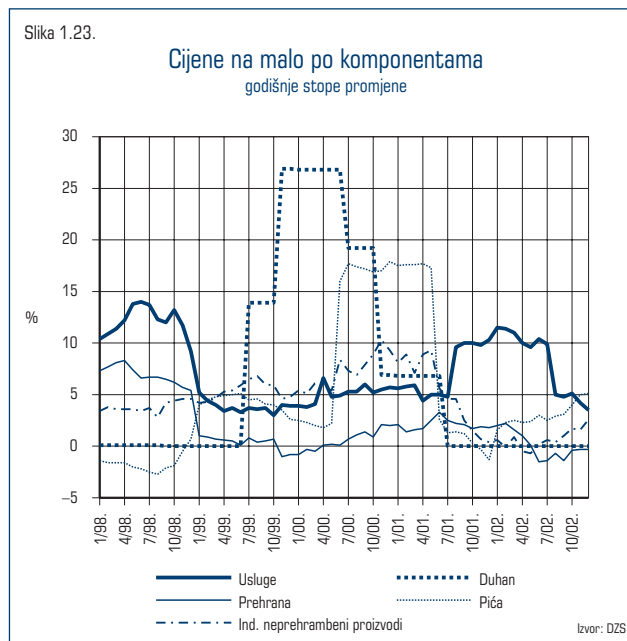
⁴ Ukupno je isključeno 88 proizvoda i usluga, čiji je udio u košarici za izračunavanje indeksa cijena na malo u 2002. godine iznosio 23,04 posto (od toga 2,24 postotna boda otpada na poljoprivredne proizvode, a 20,80 postotnih bodova na administrativno regulirane cijene).

prosječne cijene ostvarene u 2001. godini. Prosječna cijena barela sirove nafte izražena u kunama u 2002. je godini bila 3,9 posto niža nego prethodne godine. Prosječne maloprodajne cijene tekućih goriva i maziva u Hrvatskoj tijekom 2002. godine bile su za 0,2 posto niže u usporedbi s prosječnom cijenom zabilježenom u 2001. Međutim, usporedba cijena zabilježenih krajem godine pokazuje da je rast cijena nafte mnogo izraženiji. Tako je prosječna cijena barela sirove nafte u prosincu 2002. godine dosegla 27,9 američkih dolara te je bila za 50,6 posto viša od cijene ostvarene u istom razdoblju prethodne godine. Maloprodajne cijene tekućih goriva i maziva zabilježene u Hrvatskoj u prosincu 2002. godine bile su za 6,4 posto više nego godinu dana prije.

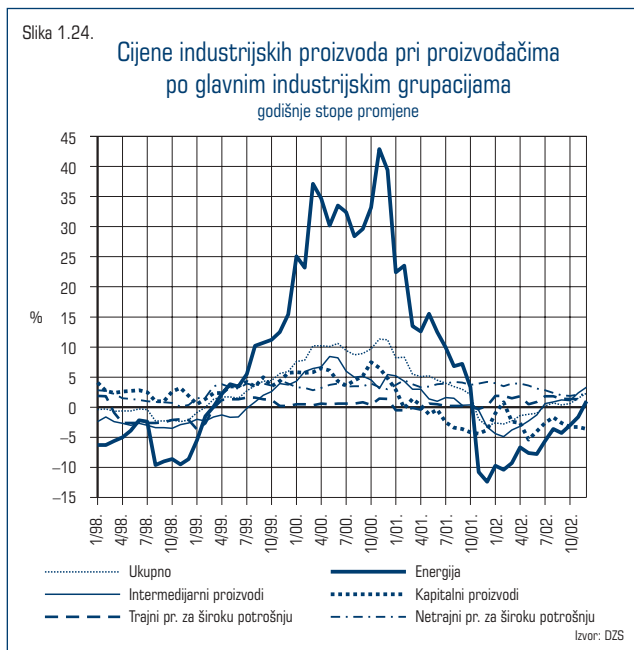
Tijekom 2002. godine došlo je, u usporedbi s prethodnom godinom, do zamjetnih promjena u trendovima kretanja inflacije osnovnih komponenata indeksa cijena na malo. Tako je 2001. godinu obilježilo ublažavanje godišnje stope rasta cijena robe sa 7,8 posto u prosincu 2000. na 0,6 posto u prosincu 2001. Pri tome je, pod utjecajem pojeftinjenja sirove nafte na svjetskom tržištu te zbog negativnog učinka baznog razdoblja za usporedbu, napose bilo izraženo smanjenje direktnog doprinosa maloprodajnih cijena naftnih derivata ukupnoj godišnjoj stopi promjene cijena robe iz indeksa cijena na malo. Istodobno je godišnja stopa rasta cijena usluga povećana sa 5,7 posto u prosincu 2000. na 10,3 posto u prosincu 2001. To je, prije svega, bila posljedica značajnog poskupljenja cijena telekomunikacijskih usluga, ali i povećanja cijena određenih komunalnih usluga, obveznog osiguranja vozila i gradskog prijevoza. Uz to, značajno su porasle i cijene usluga koje nisu administrativno regulirane. Tako su cijene usluga koje su obuhvaćene indeksom temeljne inflacije ostvarile u prosincu 2001. godine godišnji rast od 5,6 posto, za 2,1 postotni bod veći od onoga zabilježenog koncem 2000. godine. Nasuprot tome, tijekom 2002. godine godišnja stopa rasta cijena robe iz indeksa cijena na malo povećana je za 1,3 postotna boda i u prosincu je iznosila 1,9 posto, dok je godišnja stopa rasta cijena usluga u istom razdoblju smanjena za 6,8 postotnih bodova, tako da je u prosincu 2002. godine iznosila 3,5 posto.

Promatrano po komponentama indeksa cijena robe iz indeksa cijena na malo više godišnje stope promjene cijena u prosincu 2002. u usporedbi s onima zabilježenim u prosincu 2001. godine ostvarene su kod industrijskih neprehrambenih proizvoda (za 2,2 postotna boda) i pića (za 6,4 postotna boda). Najveći doprinos rastu godišnje stope promjene cijena industrijskih neprehrambenih proizvoda u 2002. godini dalo je poskupljenje tekućih goriva i maziva, rasvjete i ogrjeva, tekstilnih proizvoda te lijekova. Povećanje doprinosa spomenutih komponenata indeksu cijena robe djelomično je ublažio za 2,1 postotni bod niži godišnji rast cijena prehrane (poljoprivrednih proizvoda i industrijskih prehrambenih proizvoda) u prosincu 2002. u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine.

Značajno usporavanje stope rasta cijena usluga ostvareno je u 2002. godini prije svega zbog zamjetnog usporavanja rasta cijena prometnih, poštanskih i tele-

komunikacijskih usluga. Tako su prometne usluge tijekom 2001. godine poskupjele za 8,8 posto, a telekomunikacijske usluge za 54,4 posto, dok su u 2002. godini spomenute vrste usluga zajedno poskupjele samo za 2,0 posto u usporedbi s krajem prethodne godine.

Cjenovni pritisci vezani uz kretanje proizvođačkih cijena u industriji bili su prigušeni. Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima od studenoga 2001. do lipnja 2002. bilježile su negativne godišnje stope promjene, a od srpnja 2002. ostvaruju se pozitivne godišnje stope promjene proizvođačkih cijena te je prisutan trend njihova blagog porasta. Ukupno gledajući, godišnja stopa promjene cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima povećana je tijekom 2002. godine za ukupno 5,4 postotna boda, sa -3,1 posto ostvarenih u prosincu 2001. na 2,3 posto u prosincu 2002. što pokazuje da se iz toga izvora ubuduće mogu početi javljati blagi pritisci na rast cijena na malo.

Promatrano prema industrijskim grupacijama najveći je skok godišnje stope promjene cijena pri proizvođačima tijekom 2002. godine zabilježen kod energije, sa -12,4 posto u prosincu 2001. na 1,0 posto u prosincu 2002., te kod intermedijarnih proizvoda sa -3,3 posto u prosincu 2001. na 3,3 posto u prosincu 2002.

Tečaj

Osnovna značajka tečaja kune prema euru tijekom većeg dijela 2002. godine bila je izloženost aprecijacijskim pritiscima. Oni su proizašli iz povećanja ponude deviza zbog značajnog priljeva od turizma, pojačanoga inozemnog zaduživanja države i banaka, financiranja velikih infrastrukturnih projekata inozemnim kreditima, privatizacije domaćih poduzeća, od restrukturiranja inozemne aktive banaka u domaću aktivu te zbog aprecijacijskih očekivanja tržišnih sudionika. Središnja banka je intervencijama na deviznom tržištu ublažavala takve pritiske otkupivši tijekom 2002. godine na aukcijama od poslovnih banaka neto 524,75 milijuna eura, kreirajući tako značajnu kunsku likvidnost u iznosu od 3.837,10 milijuna kuna. Tako su izbjegnute prekomjerne fluktuacije tečaja te se tečaj kune prema euru kretao unutar relativno uskog raspona od 7,31⁵ do 7,58⁶ HRK/EUR. Prosječno ostvareni tečaj u 2002. godini od 7,41 HRK/EUR bio je ukupno 0,83 posto jači od tečaja zabilježenog godinu dana prije kada je iznosio 7,47 HRK/EUR. Tečaj kune prema euru zabilježen 31. prosinca 2002. iznosio je 7,44 HRK/EUR te je bio 0,98 posto slabiji od tečaja 31. prosinca 2001. koji je iznosio 7,37 HRK/EUR. Tečaj zabilježen krajem prosinca 2001. godine bio je nešto jači nego što je uobičajeno za to doba godine zbog značajnog priljeva deviza u bankovni sustav zbog konverzije u euro.

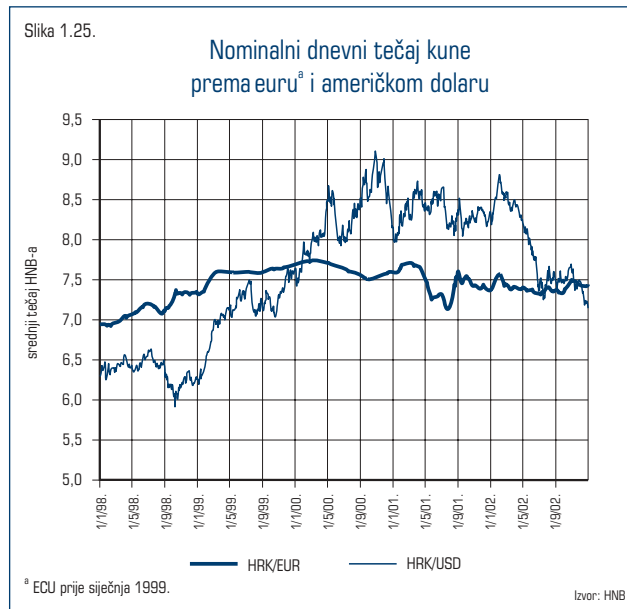
⁵ U usporedbi s prosječnim tečajem kune prema euru ostvarenim u 2002. godini to je 1,4 posto jači tečaj kune.

⁶ U usporedbi s prosječnim tečajem kune prema euru ostvarenim u 2002. godini to je 2,3 posto slabiji tečaj kune.

Kretanje tečaja kune prema euru u prvom tromjesečju 2002. godine obilježili su 2,69%-tna nominalna deprecijacija tečaja kune u siječnju i postupno jačanje kune u veljači i ožujku. Središnja je banka sezonsku deprecijaciju tečaja kune u siječnju, do koje dolazi u uvjetima manjka na tekućem računu uz jačanje potražnje za devizama radi otplate inozemnog duga, nastojala ublažiti intervencijama na deviznom tržištu. Na tri devizne aukcije održane tijekom siječnja poslovnim je bankama prodano ukupno 140,65 milijuna eura. Nakon toga tečaj kune prema euru počeo je jačati te je tijekom veljače i ožujka (31. ožujka u usporedbi sa 31. siječnja) nominalno ojačao ukupno 2,19 posto, pri čemu je vrijednost eura pala sa 7,57 kuna na 7,40 kuna. U nastojanju da stabilizira kretanje tečaja kune prema euru središnja je banka na deviznim aukcijama održanim u veljači i ožujku otkupila od poslovnih banaka ukupno 305,0 milijuna eura. Ukupno gledajući, Hrvatska je narodna banka tijekom prvoga tromjesečja neto otkupila od poslovnih banaka 164,35 milijuna eura. Pojava aprecijacijskih pritisaka na tečaj kune bila je očekivana s obzirom da je na tržištu postojala velika ponuda deviza uz očekivanja njezina daljnjeg rasta radi planiranog zaduživanja države i državnog poduzeća Hrvatske autoceste u inozemstvu te priljeva deviza od privatizacije i od izvoza turističkih usluga.

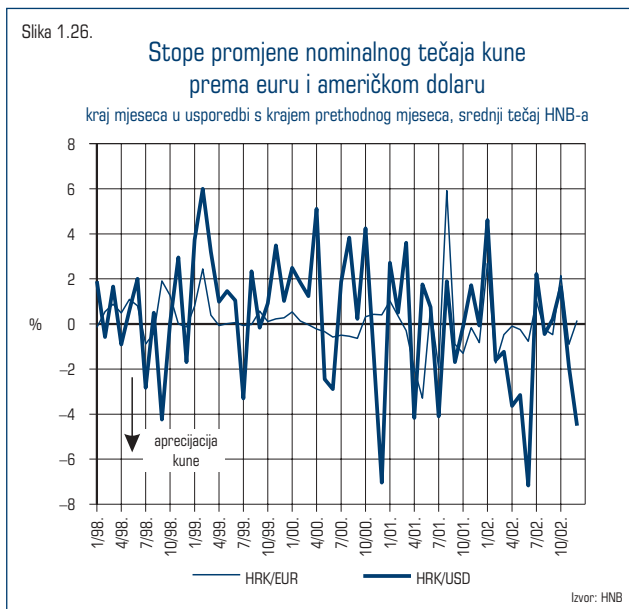
Nastavak aprecijacijskih pritisaka te još snažnije devizne intervencije središnje banke koja je od banaka otkupila ukupno 342,2 milijuna eura obilježili su kretanja na domaćem deviznom tržištu tijekom drugog tromjesečja 2002. godine. Promatrano po mjesecima uočava se da su intervencije središnje banke na deviznom tržištu u ožujku rezultirale time da su aprecijacijski pritisci na kunu u travnju oslabili, tako da je održana samo jedna devizna aukcija relativno malog obujma, na kojoj je od poslovnih banaka otkupljeno ukupno 27,8 milijuna eura. Međutim, tijekom svibnja aprecijacijski pritisci na domaću valutu ponovno su se pojačali. U nastojanju da stabilizira tečaj kune središnja je banka na dvije devizne aukcije održane u svibnju od poslovnih banaka otkupila ukupno 141,3 milijuna eura. U drugoj se polovici svibnja tečaj kune spustio ispod razine od 7,37 HRK/EUR zabilježene koncem 2001. godine. Središnja je banka u nastojanju da smanji intenzitet jačanja domaće valute, tijekom lipnja četiri puta intervenirala na deviznom tržištu otkupivši od banaka ukupno 173,1 milijuna eura. Intervencije su pridonijele relativno stabilnom kretanju tečaja kune prema euru, tako da je tijekom drugog tromjesečja ostvarena blaga nominalna aprecijacija tečaja kune od ukupno 1,11 posto. Pri tome je vrijednost eura smanjena sa 7,40 kuna zabilježenih krajem ožujka na 7,32 kune krajem lipnja.

Povećanu ponudu deviza u ljetnim mjesecima zbog ostvarenog priljeva od turizma apsorbirala je pojačana potražnja poduzeća i banaka za devizama. Stoga je tijekom trećega tromjesečja kretanje tečaja kune prema euru bilo stabilno te nije zahtijevalo značajnije intervencije središnje banke, tako da je tijekom tog razdoblja održana samo jedna de-

vizna aukcija, i to u kolovozu kada je od poslovnih banaka otkupljeno 47,2 milijuna eura. Tečaj kune prema euru zabilježen na kraju trećega tromjesečja bio je neznatno slabiji (0,28 posto) nego krajem prethodnog tromjesečja.

Zbog jačanja potražnje za devizama na domaćem su deviznom tržištu tijekom listopada te u drugoj polovici prosinca bili prisutni deprecijacijski pritisci, a kuna je prema euru tijekom četvrtog tromjesečja, ukupno gledajući, nominalno deprecirala 1,38 posto (31. prosinca u usporedbi sa 30. rujna). Središnja je banka intervenirala dva puta u drugoj polovici listopada prodavši bankama na deviznim aukcijama ukupno 79,8 milijuna eura. Tijekom četvrtog tromjesečja Hrvatska narodna banka od države je otkupila značajan iznos deviza, ukupno 197,5 milijuna eura. Od toga je 60,0 milijuna eura, koji potječu od inozemnog zaduživanja poduzeća Hrvatske autoceste, otkupljeno u listopadu, dok je preostalih 137,5 milijuna eura potjecalo od prodaje 25 posto dionica PBZ-a i HNB ih je otkupio od države u prosincu.

Uz stabilan tečaj kune prema euru (koji je bazna valuta za izradu tečajnice HNB-a) te značajno slabljenje tečaja dolara prema euru na svjetskom deviznom tržištu tijekom 2002. godine ostvarena je značajna aprecijacija kune prema američkom dolaru. Tečaj kune prema američkom dolaru zabilježen krajem godine ojačao je sa 8,36 kuna 31. prosinca 2001. na 7,14 kuna 31. prosinca 2002., što je rezultiralo značajnom nominalnom aprecijacijom kune prema američkom dolaru od 14,50 posto. Prosječni tečaj kune prema američkom dolaru od 7,86 HRK/USD u 2002. bio je 5,70 posto jači u usporedbi s prosjekom prethodne godine od 8,34 HRK/USD. Na svjetskim je deviznim burzama tijekom 2002. tečaj dolara prema euru nominalno oslabio ukupno 18,10 posto, pri čemu je vrijednost eura povećana sa 0,88 američkih dolara zabilježenih koncem prosinca 2001. na 1,04 američkih dolara koncem prosinca 2002. Do slabljenja američkog dolara prema euru došlo je u uvjetima zamjetnih geopolitičkih nape-

tosti i rasta neizvjesnosti vezane uz najavu vojne intervencije SAD-a u Iraku kao i zbog nepovoljnijih ostvarenja u američkom gospodarstvu od onih koje su tržišni sudionici očekivali. To se napose odnosi na povećanje manjka na tekućem računu platne bilance SAD-a te na povećanje njihova fiskalnog deficita.

Promatrano po mjesecima, u siječnju 2002. godine ostvarena je značajna nominalna deprecijacija kune prema američkom dolaru od 4,61 posto zbog slabljenja kune prema euru uz istodobno slabljenje eura prema američkom dolaru na svjetskim deviznim burzama, tako da je vrijednost dolara povećana sa 8,35 kuna 31. prosinca 2001. na 8,74 kune 31. siječnja 2002. Početkom veljače započeo je trend nominalne aprecijacije kune prema američkom dolaru, koji je potrajao do kraja prvog tromjesečja te se nastavio tijekom drugog tromjesečja 2002. godine. U drugom je tromjesečju 2002. godine zabilježena snažna aprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru od ukupno 13,36 posto, pri čemu je dolar oslabio sa 8,50 kuna koliko je vrijedio 31. ožujka na 7,36 kuna

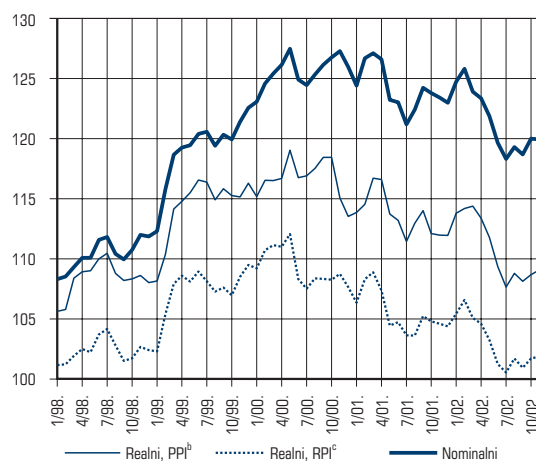
30. lipnja. Aprecijacija kune prema američkom dolaru napose je bila izražena tijekom lipnja kada je kuna ojačala ukupno 7,17 posto. Tijekom trećeg tromjesečja 2002. godine smanjile su se fluktuacije u kretanju eura prema američkom dolaru, što se odrazilo i na stabilnije kretanje tečaja kune prema američkom dolaru. Tako je u trećem tromjesečju tečaj kune prema dolaru oslabio ukupno 1,97 posto. Kuna je tijekom četvrtog tromjesečja 2002. godine snažno aprecirala prema američkom dolaru, što je bila posljedica međuvalutnih kretanja eura i američkog dolara na međunarodnim deviznim burzama. Aprecijacija kune prema američkom dolaru osobito je bila izražena u prosincu. Tečaj kune ojačao je u četvrtom tromjesečju prema američkom dolaru ukupno 4,80 posto, pri čemu je vrijednost dolara smanjena sa 7,51 kune 30. rujna na 7,14 kuna 31. prosinca 2002.

Indeks dnevnoga nominalnoga efektivnog tečaja kune aprecirao je tijekom 2002. godine (31. prosinca 2002. u usporedbi sa 31. prosinca 2001.) ukupno 4,11 posto kao posljedica nominalne deprecijacije kune prema euru od 0,98 posto i prema švicarskom franku od 2,87 posto te nominalne aprecijacije prema američkom dolaru od 14,50 posto, prema britanskoj funti 5,37 posto i prema slovenskom tolaru 5,56 posto. Zamjetno jačanje kune prema američkom dolaru presudno je utjecalo na intenzitet nominalne aprecijacije tečaja kune prema košarici valuta.

Indeks realnoga efektivnog tečaja kune tijekom 2002. godine (prosina 2002. u usporedbi s prosincem 2001.) aprecirao je ukupno 3,53 posto (deflacionirano cijenama na malo), odnosno 3,42 posto (deflacionirano cijenama industrijskih proizvoda pri proizvođačima), što približno odgovara intenzitetu aprecijacije indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u spomenutom razdoblju, s obzirom da godišnja stopa inflacije ostvarena tijekom 2002. godine u Hrvatskoj nije bitno odstupala od one zabilježene u zemljama čije valute ulaze u izračun efektivnog tečaja kune. Intenzitet realne aprecijacije tečaja kune bio je najizraženiji tijekom drugog tromjesečja.

Slika 1.27.

Indeks^a nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune uz cijene na malo i cijene pri proizvođačima, 1995. = 100

^a Pad indeksa ukazuje na aprecijaciju kune

^b Engl. PPI, Producer Price Index = indeks cijena pri proizvođačima

^c Engl. RPI, Retail Price Index = indeks cijena na malo

Izvor: HNB

1.2.4. Novčana kretanja i međunarodne pričuve

Hrvatska središnja banka je u 2002. godini djelovala u povoljnom okružju. Glavni cilj središnje banke, stabilnost cijena, uspješno je ostvaren uz inflaciju cijena na malo od 2,3 posto, koja je istovjetna inflaciji ostvarenoj na području europske Ekonomske i monetarne unije. Istodobno je nastavljen i ubrzan gospodarski rast započeo u 2000. godini, koji je u 2002. godini iznosio 5,2 posto. Stabilnost je zabilježena i na deviznom tržištu, uz izostanak deviznih špekulacija koje su bile prisutne u 2001. godini. Ovakvim je kretanjima pridonijelo ponašanje poslovnih banaka koje su u 2002. godini intenzivirale svoju kreditnu aktivnost. Banke su 2002. godinu započele s povećanim izvorima sredstava proisteklim iz priljeva strane efektivne radi uvođenja novčanica eura. Pritom je od-

ljev deviznih depozita nakon dovršetka konverzije bio manji od očekivanoga, a pojačano povlačenje depozita tijekom krize u Riječkoj banci uspješno je ograničeno samo na tu banku. Snažniji rast kreditne aktivnosti banaka započeo je u drugom tromjesečju 2002. uz intenziviranje prema kraju godine. Tako su plasmani banaka u 2002. godini porasli 30,0 posto, pri čemu su krediti stanovništvu povećani za 42,8 posto, a krediti poduzećima za 22,7 posto. Domaći izvori sredstava nisu bili dostatni za financiranje ovako snažne kreditne ekspanzije, pa u drugoj polovici 2002. banke sve više pribjegavaju zaduživanju u inozemstvu radi domaćeg financiranja, što se odrazilo i u porastu ukupnoga inozemnog duga, koji je na kraju godine premašio iznos od 15 milijardi američkih dolara. S druge strane, snažna kreditna aktivnost uzrokovala je povećanje uvoza, pa tako i manjka na tekućem računu platne bilance, koji je u prošloj godini iznosio čak 6,9 posto BDP-a. Povećanje deficita platne bilance srednjoročno može negativno utjecati na stabilnost tečaja i cijena, pa je središnja banka na početku 2003. godine donijela odluke koje bi trebale pridonijeti usporavanju kreditne ekspanzije i manjem inozemnom zaduživanju poslovnih banaka.

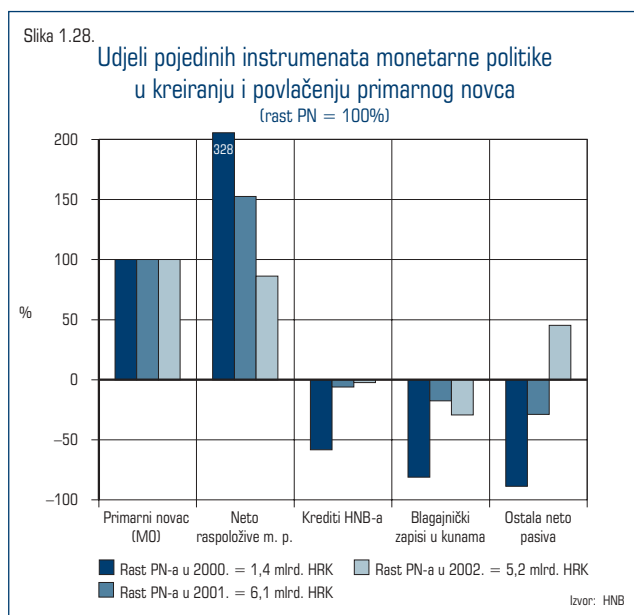
Na području monetarne regulative 2002. je godinu obilježilo nekoliko značajnih promjena. Prije svega treba istaknuti dovršetak reforme platnog prometa, kojom je od travnja 2002. godine obavljanje poslova platnog prometa prebačeno na poslovne banke. Razvoj bankarstva, ulazak stranih banaka na domaće tržište te izlazak domaćih banaka na strana tržišta, no, prije svega, pridruživanje europskim integracijama razlozi su sastavljanja i donošenja novog Zakona o bankama u srpnju 2002. godine.

Monetarna politika i tokovi formiranja i povlačenja primarnog novca

U uvjetima niske inflacije i stabilnosti tečaja monetarna je politika prilagođena kapitalnim priljevima i kreirala je potrebnu kunsku likvidnost te tako pogodovala nastavku snažnoga gospodarskog rasta. Tako je nastavljen rast primarnog novca započeo u 2001. godini. Promjene u instrumentariju monetarne politike bile su manje značajne, prije svega prelazak na tjedne aukcije blagajničkih zapisa HNB-a s rokom dospijeca od 35

dana. Veća pažnja posvećena je reguliranju financijskoga i platnog sustava. Hrvatska narodna banka promptno je reagirala u ožujku 2002. godine tijekom krize u Riječkoj banci osiguravajući joj potrebnu kunsku i deviznu likvidnost u razdoblju prije ulaska novog vlasnika u tu banku. Uspješnost intervencije u Riječkoj banci ogleda se i u tome što se kriza nije proširila na druge banke.

Tokovi formiranja i povlačenja primarnog novca bili su i u 2002. pretežno usmjereni na devizne transakcije s bankama i državom. U uvjetima visoke likvidnosti bankarskog sustava kunski se izvori likvidnosti uglavnom nisu koristili, osim nekoliko puta, primjerice, vezano uz Riječku banku. Umjesto toga, HNB je i nadalje bio primoran sterilizirati viškove likvidnosti. Direktno steriliziranje dijela viškova likvidnosti putem porasta osnovice za obveznu pričuvu u kunama nije bilo do-

voljno, pa je HNB pojačao izdavanje kunkskih blagajničkih zapisa. Kao što se vidi na Slici 1.28. dio porasta M0 indirektno se može opisati smanjenjem ostale neto pasive, prije svega depozita države kod HNB-a i negativnih tečajnih razlika.

Devizne transakcije s bankama i državom glavni su instrument monetarne politike HNB-a. U uvjetima snažnih kapitalnih priljeva koji potječu od privatizacije, stranih ulaganja i inozemnog zaduživanja svih domaćih sektora, HNB je primoran kupovati devize uz istodobno emitiranje kuna kako bi ublažio aprecijacijske pritiske koji se javljaju na deviznom tržištu. Tako je u 2002. godini neto otkupio 604 milijuna američkih dolara, čime je emitirao 4,8 milijardi kuna⁷. To je nešto manje od rekordne 2001. kada je, zbog pojačanog priljeva deviza radi konverzije u euro i sukcesije, otkupljeno više od jedne milijarde američkih dolara, uz neto pozitivni monetarni učinak od 7,3 milijarde kuna. Usporedbe radi, u 2000. godini neto otkup iznosio je 433 milijuna američkih dolara uz monetarni učinak od 3,6 milijardi kuna.

Najveći dio deviznih transakcija HNB-a u 2002. godini odnosio se na devizne intervencije (78 posto). Bankama je prodano deviza u vrijednosti od 1,7 milijardi kuna, a od njih je otkupljeno deviza u protuvrijednosti od 5,5 milijardi kuna, tako da je neto monetarni učinak deviznih intervencija iznosio 3,8 milijardi kuna. Najviše kupovina deviza zabilježeno je u prvoj polovici 2002. godine kada je HNB devize kupovao svaki mjesec, dok je u drugoj polovici godine zabilježena samo jedna kupovina deviza (u kolovozu). HNB je bankama prodavao devize u siječnju i u kolovozu. Ukupno je intervenirao 16 puta, od čega je 11 puta kupovao, a pet puta prodavao devize. Deviznim intervencijama u 2002. godini treba pridodati i izvanrednu prodaju deviza Riječkoj banci za krize u ožujku u protuvrijednosti od 546 milijuna kuna.

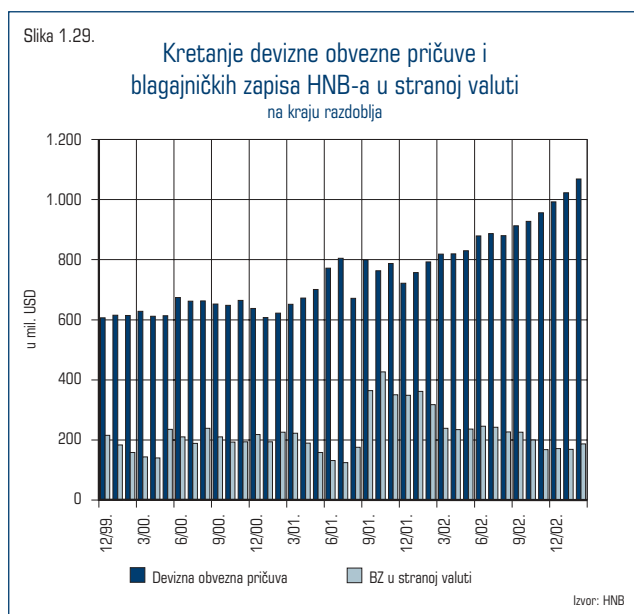
Drugi značajan oblik deviznih transakcija su devizne transakcije s Ministarstvom financija. U 2002. godini od države je otkupljeno deviza u protuvrijednosti od 1,5 milijardi kuna, a prodano samo 25 milijuna kuna.

Prvi, direktni instrument sterilizacije viškova kunske likvidnosti je **obvezna pričuva**. Za razliku od prošlih godina, instrument obvezne pričuve banaka u 2002. godini nije doživio veće izmjene, tako da izdvojena obvezna pričuva raste isključivo kao posljedica rasta obračunske osnovice. Pritom je visoka likvidnost bankovnog sustava privremeno usporila proces postupnog snižavanja stope obvezne pričuve, koja u 2002. godini nije mijenjana i zadržana je na razini od 19 posto. Rast obvezne pričuve u 2002. godini odražava i snažan rast deviznih depozita stanovništva na kraju 2001. godine, jer je u skladu s propisima obvezna pričuva na te depozite obračunata na početku 2002. godine. Ako se zanemari povećanje osnovice u prosincu 2001. godine, porast obvezne pričuve u 2002. godini bio je mnogo sporiji nego prethodne godine, posebice u prvoj polovici 2002. godine kada su devizni depoziti nešto smanjeni. S oporavkom rasta deviznih depozita stanovništva i povećanjem inozemnog financiranja banaka (inozemna pasiva banaka također ulazi u osnovicu za obračun obvezne pričuve) došlo je i do nešto bržeg rasta obvezne pričuve. Pritom je kunska osnovica za obračun obvezne pričuve u 2002.

⁷ U devizne transakcije u 2002. godini uključena je i intervencija provedena 28. prosinca 2001. s datumom valute 3. siječnja 2002., na kojoj je kupljeno 50,8 milijuna eura (emitirano 373,6 milijuna kuna). Više o deviznim transakcijama vidi u poglavlju 2.2. Upravljanje međunarodnim pričuvama.

godini, sa svojim porastom od 40 posto, rasla znatno brže od devizne osnovice obvezne pričuve (s tim da se 1/4 devizne obvezne pričuve izdvaja u kunama), koja je u istom razdoblju porasla za oko 18 posto. U prosincu je ukupna obračunata obvezna pričuva u kunama iznosila 11,5 milijardi kuna, od čega je kod HNB-a bilo izdvojeno 8,2 milijarde kuna, u što je uključen i kunski dio devizne obvezne pričuve. Obvezna pričuva u stranoj valuti iznosila je 14,3 milijarde kuna u kunskoj protuvrijednosti, od čega je kod HNB-a, uz kunski dio, bilo izdvojeno deviza u kunskoj protuvrijednosti od 3,8 milijardi kuna.

Instrument obvezne pričuve nije dovoljan da povuče sve viškove likvidnosti, tako da je HNB primoran izdavati **blagajničke zapise**. Štoviše, visoka likvidnost bankovnog sustava, koja prevladava od 2000. godine, čini privlačnim ulaganja u blagajničke zapise HNB-a unatoč niskim kamatnim stopama. Kunski blagajnički zapisi bilježe snažan rast u 2002. godini, pa je tako u listopadu dosegnut najveći dosadašnji iznos upisanih blagajničkih zapisa u kunama (5,8 milijardi kuna). Pojačani upis blagajničkih zapisa HNB-a posebice je obilježio početak trećeg tromjesečja 2002., čemu je pogodovala odluka da se s mjesečnih aukcija prijeđe na tjedne i da se zadrže samo blagajnički zapisi s rokom dospijeaća od 35 dana. Time se uklonilo preklapanje s trezorskim zapisima MF-a podjednakih rokova dospijeaća i međusobna konkurencija tih vrijednosnih papira, a HNB-u omogućilo bolje upravljanje viškovima likvidnosti. U posljednja dva mjeseca 2002. godine zabilježeno je blago smanjenje razine upisanih blagajničkih zapisa zbog smanjenja likvidnosti bankovnog sustava i pojačanog upisa trezorskih zapisa MF-a s rokom dospijeaća od 364 dana, uvedenih u rujnu. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama su na kraju godine iznosili 5,2 milijarde kuna, što je godišnje povećanje od 1,7 milijardi kuna. Usporedbe radi, u prethodne dvije godine godišnji rast upisa blagajničkih zapisa HNB-a iznosio je oko jednu milijardu.

Za razliku od kunskih, upis deviznih blagajničkih zapisa HNB-a znatno je smanjen tijekom 2002. godine, nakon porasta u posljednjem tromjesečju 2001. godine. Najveći ispis ostvaren je u prvom i četvrtom tromjesečju 2002. Prisjetimo se, devizni zapisi HNB-a nisu tako značajan instrument monetarne politike kao kunski zapisi, već je središnja banka samo posrednik u plasiranju deviznih sredstava banaka u inozemstvo i ne diktira aktivno ni količinu ni cijenu tih vrijednosnih papira. Na kraju prosinca razina upisanih deviznih blagajničkih zapisa HNB-a iznosila je 1,2 milijarde kuna u kunskoj protuvrijednosti, što je godišnje smanjenje od 1,7 milijardi kuna.

Uz dobru likvidnost bankovnog sustava, gotovo da nije bilo korištenja kunskih instrumenata za kreiranje likvidnosti, pri čemu se ističe reakcija HNB-a tijekom krize u Riječkoj banci. Iz slika 1.28. i 1.32. vidi se da posljednjih nekoliko godina banke gotovo da ne koriste kredi-

te HNB-a, što je posljedica povećanja likvidnosti. Naime, vrlo likvidne banke nisu prisiljene koristiti se relativno skupim kreditima kod HNB-a, tim više što na novčanom

tržištu mogu dobiti potrebna sredstva po znatno nižim kamatnim stopama. Tako su lombardni krediti, koji su prvi oblik posudbe likvidnosti od HNB-a, korišteni tek 24 radna dana s prosječnim iznosom od 87,9 milijuna kuna. Korištenje lombardnih kredita dodatno se prorijedilo u drugoj polovici 2002. kada su zabilježena samo tri dnevna korištenja lombardnoga kredita.

Djelovanje HNB-a za krize u Riječkoj banci⁸ u ožujku i travnju 2002. valja posebno naglasiti jer odražava funkciju središnje banke kao zajmodavca u krajnjoj nuždi. Nakon objave gubitaka i navale štediša Riječka je banka koristila lombardni kredit, a već sljedećeg dana zamijenila ga je kratkoročnim kreditom za likvidnost, koji postoji upravo za slične slučajeve. Od Riječke banke također je prijevremeno ispušteno 320 milijuna kuna blagajničkih zapisa HNB-a i 494 milijuna kuna trezorskih zapisa MF-a, od kojih je dio kasnije prodan na izvanrednoj aukciji. Kako bi se osigurala i devizna likvidnost, Riječkoj je banci ukupno prodano deviza u protuvrijednosti od 546 milijuna kuna. Kratkoročni kredit Riječka je banka vratila početkom travnja 2002.

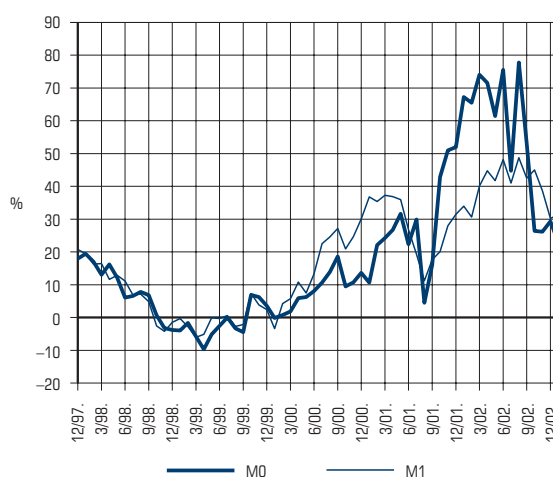
Primarni novac i međunarodne pričuve

Godina 2002. bila je druga uzastopna godina snažnoga rasta **primarnog novca**. Stopa rasta primarnog novca u 2002. godini od 29,3 posto ipak je znatno niža od porasta u 2001. godini kada je M0 povećan čak za 51,9 posto zbog pojačanog otkupa deviza u toj godini. Usporedbe radi, rast u 2000. godini iznosio je znatno nižih 13,6 posto. Na kraju 2002. godine M0 je iznosio 23,0 milijarde kuna.

Promotri li se struktura primarnog novca, vidi se da je njegovu rastu, kao i u 2001. godini, najviše pridonio rast depozita banaka kod HNB-a (gotovo 2/3 ukupnog porasta M0). Dok je rastu primarnog novca u 2002. godini, uobičajeno, najveći doprinos (36,3 posto) dao rast izdvojene obvezne pričuve u kunama, na oscilacije primarnog novca u 2002. godini najviše su utjecala stanja na računima za namirenje banaka. Stanja na računima za namirenje značajno su povećana u drugom tromjesečju 2002. nakon transformacije sustava platnog prometa, da bi se njihova razina smanjila početkom trećeg tromjesečja. Oscilacijama primarnog novca u drugoj polovici 2002. godine pridonijela je i država, koja je na kraju rujna, listopada i studenoga držala visoke iznose sredstava na računima kod HNB-a, za koji su iznos smanjeni računi za namirenje, pa tako i primarni novac u tim danima. Najveća stopa rasta zabilježena je kod sredstava u blagajnama banaka, koja su u 2002. godini udvostručena u usporedbi s prethodnom godinom zbog promjena u sustavu platnog prometa. Tako je rast gotovine u blagajnama banaka pridonio porastu M0 12,9

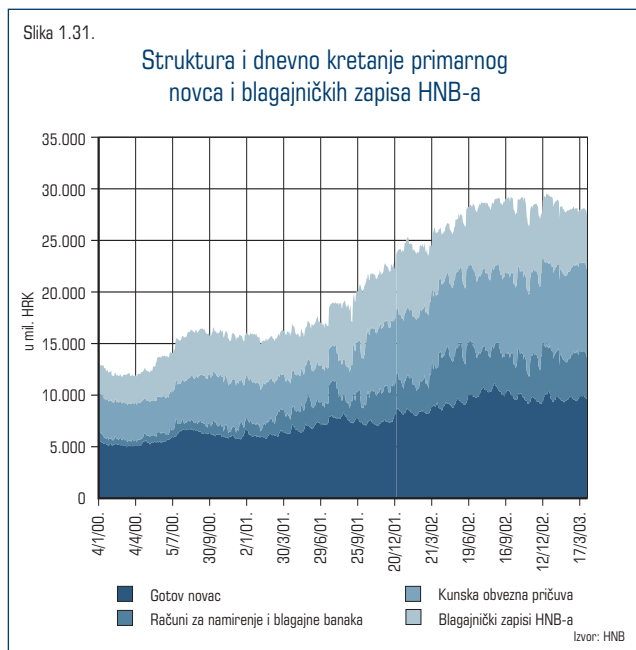
Slika 1.30.

Primarni novac (M0) i novčana masa (M1)
stopa promjene u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine

Izvor: HNB

⁸ Za detaljniji opis aktivnosti HNB-a u Riječkoj banci vidi Godišnje izvješće Hrvatske narodne banke za 2001. godinu.

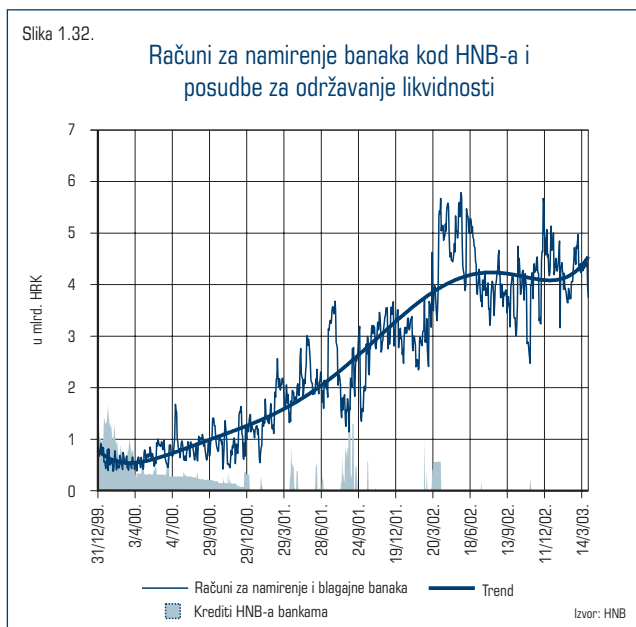

posto, dok je doprinos rasta gotovog novca u optjecaju rastu M0 smanjen sa 30,7 posto na 22,5 posto zbog prilagođivanja razine gotovine nakon snažnog porasta u 2001. godini te zbog izostanka sezonskog rasta gotovine na kraju 2002. godine.

Među kategorijama M0 najveću stopu rasta bilježe sredstava u **blagajnama banaka**, koja su u 2002. godini više nego udvostručena (porast od 125,5 posto), no zbog relativno malog udjela u ukupnom porastu primarnog novca sudjelovala su sa samo 12,9 posto. Promjena uloge banaka u platnom prometu dovela je do dva velika povećanja razine gotovine u blagajnama banaka u prošloj godini. Prvo povećanje nastupilo je na kraju prvog tromjesečja 2002. s transformacijom ZAP-a kada je prosječno stanje u blagajnama banaka udvostručeno, na oko jednu milijardu kuna, i na toj se razini zadržalo do kraja godine. Posljednjih dana prosinca 2002. stanje gotovine kod banaka dodatno se povećalo

zbog daljnjih promjena u sustavu opskrbe banaka gotovinom. Naime, od početka 2003. godine smanjen je broj gotovinskih centara Financijske agencije (Fine) na njezine 22 podružnice. Prosječno stanje u blagajnama banaka u 2002. godini iznosilo je 831 milijun kuna, što je gotovo dvostruko povećanje u usporedbi s prosjekom 2001. godine. Na kraju godine saldo gotovine u blagajnama banaka iznosio je 1.215 milijuna kuna, što je godišnji porast od čak 125,5 posto.

Od kategorija primarnog novca najveće oscilacije u 2002. godini imali su **računi za namirenje**, koji čine njegovu najveću kategoriju. Prisjetimo se, stanja na računima za namirenje snažno su porasla još u 2001. godini kada je zabilježen veliki rast likvidnosti bankarskog sustava. Za razliku od 2001. godine kada su računi za namirenje kontinuirano rasli, u 2002. je godini gotovo sav porast računa za namirenje ostvaren s reformom sustava platnog prometa u travnju. S privikavanjem banaka na nove poslove vođenja platnog prometa stanje na računima za namirenje smanjilo se uz pojačani upis blagajničkih zapisa HNB-a u trećem tromjesečju. Visoka razina računa za namirenje u 2002. odražava visoku likvidnost bankovnog sustava. Prosječno stanje računa za namirenje u 2002. godini iznosilo je 3,2 milijarde kuna, što je 78,3 posto više od prosjeka u 2001. godini. Na kraju godine računi za namirenje iznosili su 3,9 milijardi kuna, što je godišnji porast od 60,1 posto.

Rast razine računa za namirenje djelomično odražava i porast (osnove za upis) obvezne pričuve. Naime, poslovne su banke dužne izdvojiti najmanje 40 posto obvezne pričuve na poseban račun kod HNB-a, dok osta-

tak obvezne pričuve u kunama mogu održavati na računu za namirenje i u blagajni. Izdvajanje obvezne pričuve u kunama na posebni račun kod HNB-a utoliko je prednost što se na sredstva na tom računu obračunavaju kamate, za razliku od sredstava na drugim računima, tako da banke redovito izdvajaju veće iznose od propisanih. Izdvojena obvezna pričuva u kunama na kraju 2002. godine iznosila je 8,2 milijarde kuna, što je godišnji porast od 30,1 posto (porast u 2001. godini iznosio je 54,2 posto).

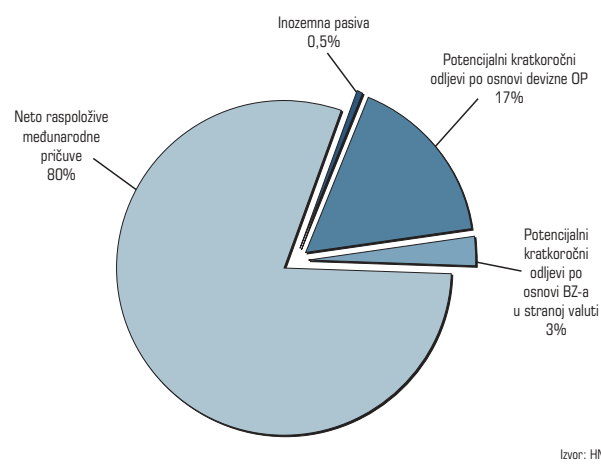
Rast gotovog novca u 2002. usporen je u odnosu prema prethodnoj godini kada je porastao kao posljedica pojačane konverzije prije uvođenja eura (porast u 2001. godini iznosio je 28,2 posto). Na kraju 2002. godine gotov novac u optjecaju iznosio je 9,7 milijardi kuna, što je godišnje povećanje od 13,8 posto (opširnije vidi u: Monetarni i kreditni agregati).

Kretanje **depozita države** kod HNB-a izravno utječe na kretanje primarnog novca, tako da se sredstva sele s računa banaka, koji ulaze u primarni novac, na račune države kod HNB-a, koji nisu uključeni u M0. To je posebno važno ako se promatra stanje primarnog novca na kraju mjeseca kada dopijeva plaćanje poreza na dodanu vrijednost, pa je često prisutno kratkoročno povećanje depozita države, što se vidi iz podataka za kraj razdoblja koji se objavljuju u publikacijama HNB-a. Takva povećanja zabilježena su na kraju nekoliko mjeseci u 2002. godini. Slično tomu, za razliku od kraja 2001. godine, na kraju 2002. godine država je pojačano plaćala obveze na samom kraju 2002. godine, pa je tako na godišnjoj razini zabilježeno smanjenje depozita države za jednu milijardu kuna. Smanjenje je zabilježeno i kod prosječnih depozita države, koji su smanjeni sa 1,4 milijarde kuna u 2001. godini na 0,9 milijardi kuna u 2002. godini. To je smanjenje posljedica prijenosa dijela depozita središnje države iz HNB-a u HPB u ožujku 2002. godine. Tijekom 2002. godine država je u dva navrata imala devizni depozit kod središnje banke (u veljači i u prosincu).

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke u 2002. godini povećane su za 1,2 milijarde američkih dolara, što je jednako porastu ostvarenom u 2001. godini. Ipak, dio ostvarenog povećanja posljedica je jačanja eura prema američkom dolaru, jer se gotovo 3/4 ukupnih međunarodnih pričuva Republike Hrvatske čuva u eurima. Kao što je već opisano, u 2002. godini ostvaren je manji otkup deviza od banaka i države (604 milijuna američkih dolara) nego u prethodnoj godini, kada je otkupljeno deviza u protuvrijednosti većoj od jedne milijarde američkih dolara. Ukupne međunarodne pričuve povećane su i po osnovi porasta izdvojene devizne obvezne pričuve (povećane za 1,3 milijarde kuna), a smanjene s osnove ispisa deviznih blagajničkih zapisa HNB-a za 1,7 milijardi kuna. Pričuve su dodatno smanjene u prosincu kao posljedica prijevremene otplate kredita primljenih od MMF-a u vrijednosti od 96 milijuna američkih dolara. Ukupne međunarodne pričuve tako su na kraju godine iznosile 5.886 milijuna američkih dolara, što je godišnje povećanje od 25,1 posto.

Slika 1.33.

Struktura ukupnih međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke 31. prosinca 2002.

Neto raspoložive međunarodne pričuve iznosile su 4.665 milijuna američkih dolara uz godišnje povećanje od 33,9 posto (u apsolutnom iznosu njihov je porast iznosio 1,2 milijarde američkih dolara).

Monetarna politika na početku 2003. godine

Početak 2003. godine obilježile su dvije odluke HNB-a kojima je cilj da se u ovoj godini uspori rast domaćih plasmana banaka i rast inozemnog financiranja banaka. Sporija kreditna aktivnost banaka povoljno bi djelovala na smanjenje neravnoteže platne bilance, koja bi u protivnom mogla ugroziti stabilnost tečaja i cijena. Kretanja u prvom tromjesečju 2003. godine upućuju na usporavanje rasta domaćih plasmana banaka.

Prema Odluci o obveznom upisu blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke, banke koje u 2003. godini ostvare rast plasmana veći od 16 posto, uz tromjesečnu dinamiku rasta od 4 posto, dužne su upisati kunske blagajničke zapise HNB-a s rokom dospijeca od tri mjeseca u dvostrukoj vrijednosti ostvarenog prekoračenja rasta plasmana. U plasmane su, uz bilančne stavke, uključene i neke potencijalne obveze iz izvanbilančnih stavki (garancije, akreditivi, mjenice i okvirni krediti). Iz tih plasmana isključeni su plasmani dani drugim bankama i Republici Hrvatskoj. Na upisane obvezne blagajničke zapise HNB-a banke će primati naknadu po stopi od 0,50 posto. Upis će se provoditi tromjesečno, dakle u travnju, srpnju, listopadu i siječnju.

Odluka o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima propisuje obvezu svakodnevnog održavanja inozemnih potraživanja minimalno na razini od 35 posto deviznih izvora. Ovom se odlukom zamjenjuje prijašnja obveza banaka da najmanje 53 posto kratkoročnih deviznih obveza banke bude pokriveno kratkoročnim deviznim potraživanjima. Tom prijašnjom odlukom nije se jasno preciziralo razdoblje na koje se obveza odnosi, tako da su mnoge banke održavale propisano pokriće samo posljednjeg dana u mjesecu, kada su dostavljale izvješća HNB-u, pri čemu su nedostajuća devizna sredstva namirivale kratkoročnim inozemnim zaduživanjem. Uz preciziranje prijašnje obveze o 53%-tnom pokriću, novom se odlukom o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima usklađuje osnovica deviznih izvora s osnovicom za obračun devizne obvezne pričuve, pa se može ustvrditi da je ona korak dalje u procesu unifikacije instrumenta obvezne pričuve.

Prvo tromjesečje 2003. godine obilježila je deprecijacija tečaja kune prema euru uobičajena za početak godine, koja je bila djelomično pojačana potražnjom banaka za devizama radi zadovoljavanja spomenute odluke o minimalnoj deviznoj likvidnosti. Iz tih je razloga središnja banka pojačano intervenirala na deviznom tržištu prodavši bankama ukupno 315,2 milijuna eura. Tako je iz optjecaja povučeno 2,4 milijarde kuna, što je pridonijelo snažnom ispisu kunskih blagajničkih zapisa HNB-a za 1,1 milijardu kuna. Unatoč tomu, u sustavu je i dalje dobra likvidnost pa se banke i ne koriste kreditima HNB-a.

Monetarni i kreditni agregati

Monetarna kretanja u 2002. godini obilježio je snažan rast kreditne aktivnosti banaka. Zbog nedostatnog rasta domaćih izvora sredstava banke su kreditnu aktivnost uglav-

nom financirale zaduživanjem u inozemstvu, što je rezultiralo snažnim rastom inozemne pasive banaka. Intenzivna kreditna ekspanzija potaknula je i značajan rast depozitnog novca (37,4 posto), koji je bio znatno viši od rasta zabilježenog u 2001. (26,7 posto) godini. Rast depozitnog novca ponajviše je odredio dinamiku kretanja novčane mase (M1), koja treću godinu zaredom postojano i snažno raste. Na kretanje M4 najviše su utjecali devizni depoziti, koji su u odnosu prema prethodnoj godini stagnerali. Naime, nakon svršetka konverzije valuta zemalja članica EMU-a u euro, tijekom prvoga i drugog tromjesečja 2002. odvijao se odljev deviznih depozita stanovništva zbog posteuro efekta i zbog događaja u Riječkoj banci. Smanjivanje deviznih depozita zaustavilo se krajem lipnja, a do konca godine devizni su se depoziti gotovo potpuno oporavili te su krajem 2002. ponovno dosegli razinu zabilježenu na kraju siječnja 2002. godine.

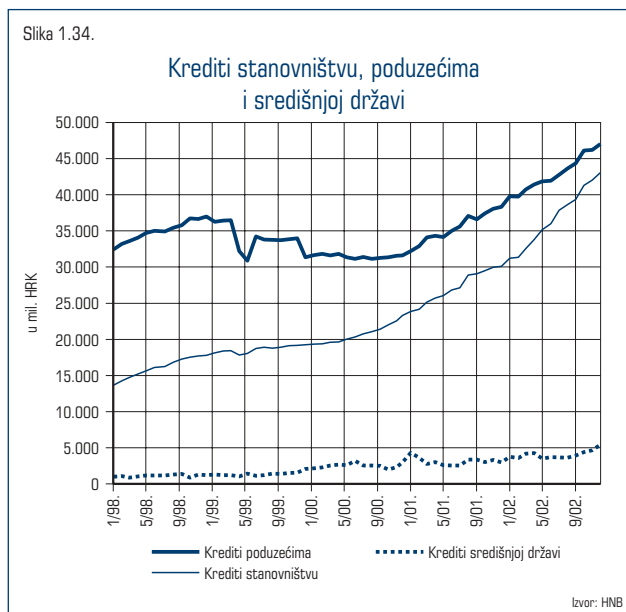
Plasmani banaka

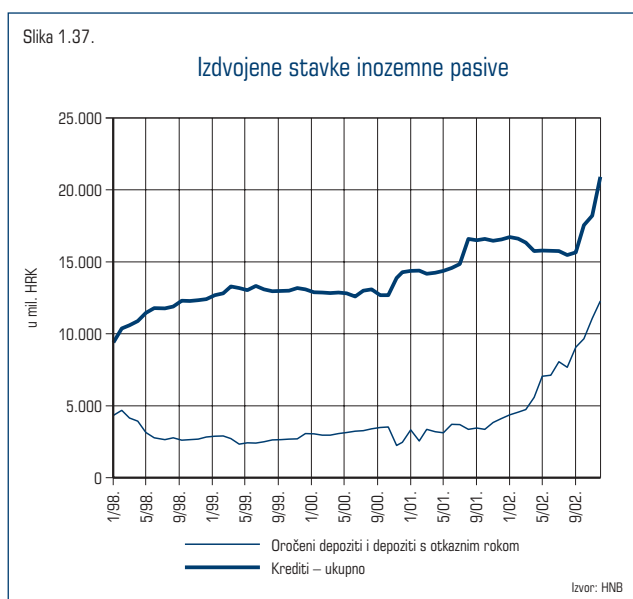
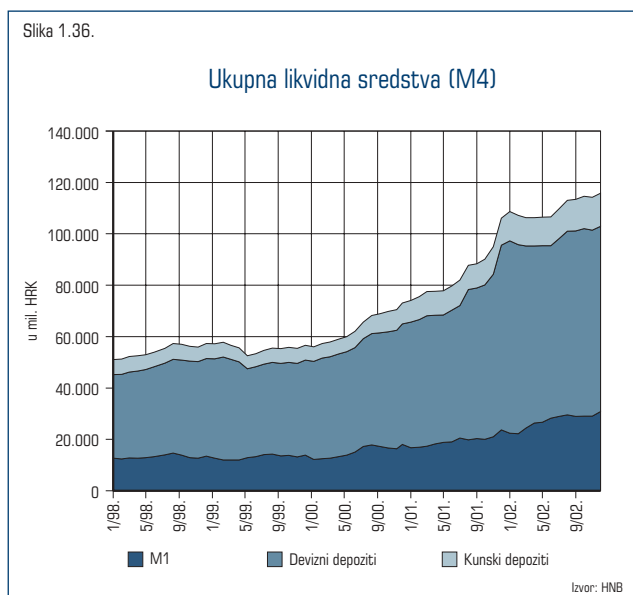
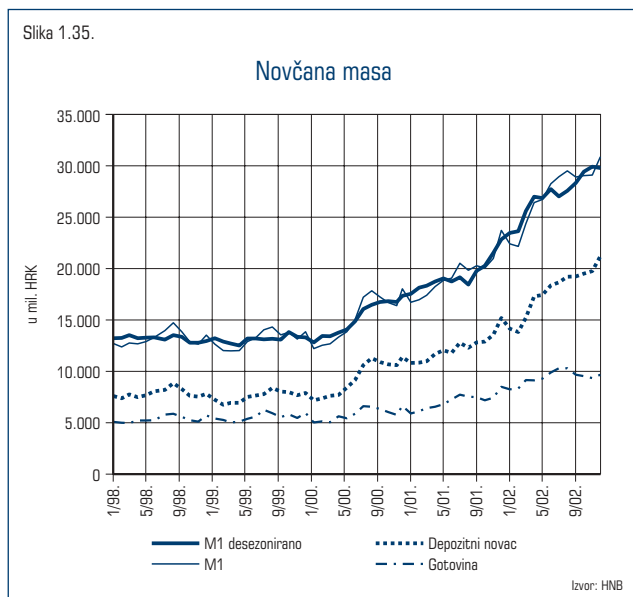
Intenziviranje rasta plasmana banaka nebankarskom sektoru započeto 2000. godine imalo je tendenciju daljnjeg ubrzanja. Tijekom 2002. godine porast plasmana banaka bio je kontinuiran, a na kraju prosinca dosegao je 30,0 posto u odnosu prema kraju 2001. godine. Visok rast plasmana banaka posljedica je snažnog priljeva deviznih depozita u 2001. godini i priljeva bankovnog kapitala iz inozemstva, koji je bio potaknut niskim prinosima u zemljama Europske unije i težnje banaka za stjecanjem većeg udjela na domaćem bankarskom tržištu. Zbog toga je u 2002. godini zabilježeno dodatno zaduživanje banaka u inozemstvu i snažan porast njihove inozemne pasive.

Snažna kreditna ekspanzija banaka omogućila je povećanje osobne potrošnje te rast uvoza koji je utjecao na povećanje manjka na tekućem računu platne bilance. Naime, rast kredita u 2002. godini prije svega su poticali krediti odobreni stanovništvu, koji su rasli po stopi od 43 posto, što je gotovo dvostruko više nego što su rasli krediti odobreni poduzećima (22,6 posto). Na kraju 2002. godine krediti odobreni stanovništvu iznosili su 43,1 milijardu kuna, a krediti odobreni poduzećima 47 milijardi kuna. Izuzetno snažan rast kredita odobrenih stanovništvu uvelike potiče i razina kamatnih stopa, koje bankama omogućuje značajne prihode od plasmana fizičkim osobama, odnosno sektoru stanovništva. Više kamatne stope na kredite stanovništvu (prosjeck u 2002. godini: 8,51 postotnih bodova na kratkoročne kredite bez valutne klauzule i 3 postotna boda na dugoročne kredite s valutnom klauzulom) nego na kredite poduzećima osiguravaju bankama prihode uz podnošljivu razinu izlaganja riziku. Naime, potraživanja od stanovništva izuzetno su dobro osigurana.

Novčana masa

Kreditna aktivnost banaka utjecala je na rast monetarnih agregata. Rast depozitnog novca, koji traje od 2000. godine, dodatno je u 2002. godini ubrzan. Na kretanje te komponente novčane mase najviše su utjecale promjene depozitnog novca poduzeća, koji

čini oko polovice ukupnoga depozitnog novca. Uz sektor poduzeća, visoke stope rasta depozitnog novca zabilježili su lokalna uprava i ostale financijske institucije. Kretanje depozitnog novca u 2002. godini odražava pojačanu kreditnu aktivnost banaka i ukupni gospodarski rast ostvaren u 2002. godini.

Rast gotovog novca u 2002. godini značajno je usporen u odnosu prema prethodnoj godini kada je gotovina bila dodatno porasla zbog konverzije valuta zemalja članica EMU-a u euro. Na kretanje gotovine u prvom polugodištu 2002. godini utjecali su kriza u Riječkoj banci i reforma platnog prometa. Tijekom druge polovice 2002. godine gotov novac je oscilirao oko nove razine.

Novčana masa (M1) već treću godinu zaredom bilježi postojan i snažan rast. U 2002. godini M1 je rastao po godišnjoj stopi od 30,2 posto, što odgovara rastu ostvarenom u prethodne dvije godine. Kretanje M1 tijekom godine pratilo je promjene depozitnog novca, koje su najviše utjecale na taj monetarni agregat.

Ukupna likvidna sredstva

Rast najširega monetarnog agregata – ukupnih likvidnih sredstava (M4) – bio je u 2002. godini sporiji nego u 2001. Glavni razlog sporog rasta toga monetarnog agregata bilo je kretanje deviznih depozita, najznačajnije komponente kvazinovca. Radi konverzije u euro na kraju 2001. godine devizni su depoziti zabilježili veliki porast, a u prvom i drugom tromjesečju 2002. godine došlo je do odljeva deviznih depozita zbog posteuro efekta i zbog zbivanja oko Riječke banke. Do kraja 2002. godine devizni su se depoziti gotovo potpuno oporavili i dosegli su stanje zabilježeno na početku godine.

Inozemna aktiva i pasiva

Priljev deviznih depozita na kraju 2001. godine utjecao je na naglo povećanje inozemne aktive banaka, koja se tijekom prva četiri mjeseca 2002. počela intenzivnije smanjivati zbog pojačane kreditne aktivnosti i zbog djelomičnog povlačenja deviznih depozita. Postojeći izvori sredstava banaka nisu bili dostatni za održanje snažnije kreditne aktivnosti i one su pribjegle inozemnim izvorima financiranja. Proces inozemnog zaduživanja banaka započeo je u travnju. Posebice je intenziviran rast inozemne pasive banaka bio je u četvr-

tom tromjesečju 2002. Godišnji rast inozemne pasive u 2002. godini iznosio je 13,2 milijarde kuna, pri čemu su se banke financirale pretežno iz depozita stranih banaka i stranih osoba (8,2 milijarde kuna) te iz kredita stranih banaka u iznosu od 4,3 milijarde kuna.

Država

Odnos između države i poslovnih banaka u 2002. godini obilježava porast zaduživanja države kod banaka uz blagi porast depozita države kod banaka, što je rezultiralo povećanjem neto potraživanja banaka od države za 9,7 posto. Porast neto potraživanja banaka od države posebice je bio izražen u prosincu zbog pada depozita države kod banaka radi namirenja dospjelih obveza države prema drugim sektorima krajem godine.

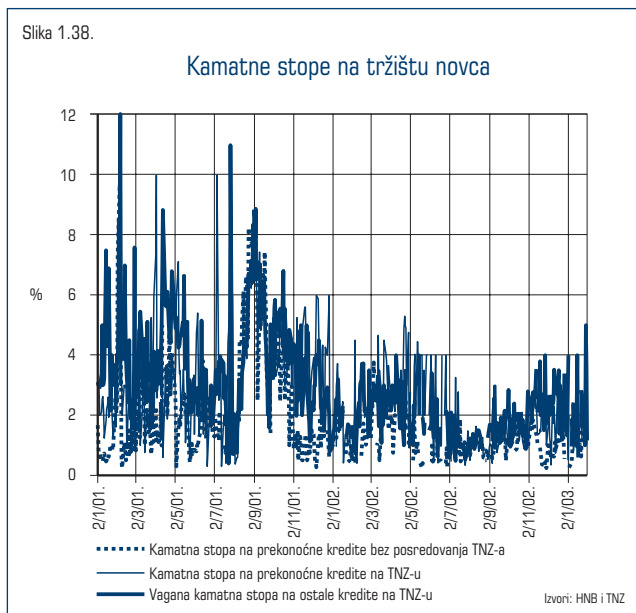
1.2.5. Tržište novca

Snažan rast ponude deviza na hrvatskom financijskom tržištu tijekom cijele 2002. godine prisilio je središnju banku da intervenira redovitim i obilnim otkupom deviza, kako bi ublažila aprecijacijske pritiske na kunu. Na taj je način kreirana značajna kunska likvidnost, što je dovelo do povećanja već vrlo visoke primarne likvidnosti bankovnog sustava. Na povećanje primarne likvidnosti banaka u prvom dijelu godine dodatno je utjecala i svjesna odluka banaka da udvostruče količine gotovog novca u blagajnama iz opreza, zbog neizvjesnosti u vezi s uvođenjem novog sustava domaćega platnog prometa u drugom tromjesečju. U skladu s takvim kretanjima, povećana primarna likvidnost banaka u 2002. godini donijela je značajno smanjenje potražnje i niže kamatne stope na novčanom tržištu, pa tako krediti za likvidnost Hrvatske narodne banke gotovo da nisu korišteni tijekom cijele godine, a primjetno je bilo i smanjenje prometa na Tržištu novca Zagreb u usporedbi s prethodnom godinom.

Mala potražnja na novčanom tržištu prisilila je banke da se usmjere na ulaganje svojih novčanih viškova na primarnom tržištu kratkoročnih vrijednosnica Hrvatske narodne banke i Ministarstva financija. To je do kraja godine dovelo do povećanja ukupnog stanja upisanih kratkoročnih vrijednosnica države i središnje banke. Kako je ponuda tih vrijednosnica za potrebe financiranja države i za potrebe monetarnih operacija središnje banke bila nešto niža od potražnje banaka, povećano zanimanje banaka utjecalo je i na smanjenje kamatnih stopa na te vrijednosnice tijekom godine. Preciznije, nakon snažnog pada u prvom dijelu 2002., kamatne stope na kratkoročne vrijednosnice države i središnje banke dosegnule su svojevrsnu donju granicu na gotovo dvostruko nižim razinama od razina s kraja prethodne godine, pa se u drugoj polovici 2002. nisu znatno mijenjale.

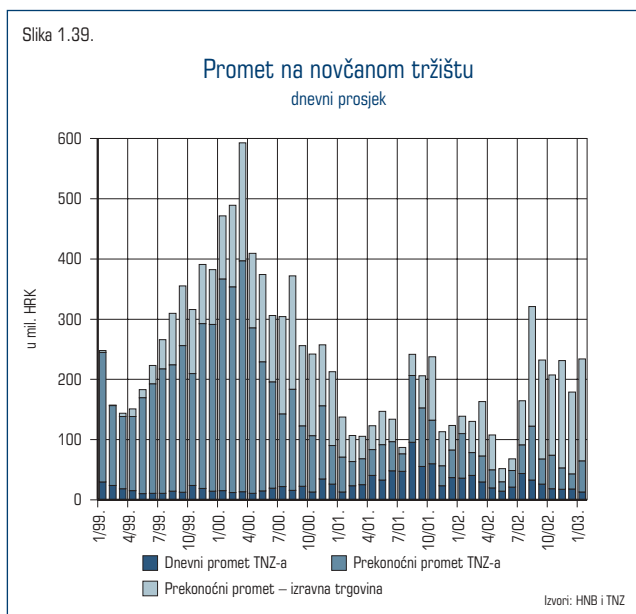
Visoka likvidnost bankovnog sustava u 2002. godini uzrokovana je snažnim rastom kunskih depozita s jedne strane te pojačanim deviznim zaduživanjem banaka u inozemstvu s druge strane, dok su devizni depoziti stagnirali. Pojačano zanimanje fizičkih i pravnih osoba za ulaganje u kunske depozite stvorilo je uvjete da banke mogu znatno smanjiti svoje pasivne kamatne stope na kunske izvore. Nadalje, jeftinije inozemno zaduživanje banaka omogućilo je bankama da snažnom kreditnom ekspanzijom nastave

natjecanje za tržišne udjele, koje traje još od 2000. godine. Takva kretanja, uz još uvijek relativno veliku kamatnu razliku na hrvatskome bankovnom tržištu, pridonijela su smanjenju svih aktivnih kamatnih stopa banaka, koje se u manjoj ili većoj mjeri bilježi još od početka 1999. godine.

Kamatne stope na tržištu novca

U usporedbi s 2001. godinom kamatne stope na Tržištu novca Zagreb pokazale su znatno manji stupanj kolebljivosti, osobito u drugoj polovici godine. Početkom 2002. zaustavljen je trend pada kamatnih stopa, koji je počeo još sredinom 2001. godine. Zatim je u prvih nekoliko mjeseci 2002. uslijedilo njihovo blago povećanje, pa je vagana mjesečna kamatna stopa na prekonočne kredite u svibnju dosegla svoju najvišu razinu u cijeloj 2002. godini (2,19 posto). Vagana mjesečna kamatna stopa na ostale kredite svoju najvišu razinu zabilježila u travnju (2,46 posto). Nakon toga kamatne stope na novčanom tržištu ponovno su smanjene, pa se tijekom ljetnih mjeseci trgovanje na Tržištu novca Zagreb odvijalo uz iznimno niske kamatne stope, koje su se često spuštale i ispod 1 posto. U trećem tromjesečju ponovno je započeo rast prosječnih dnevnih kamatnih stopa, koji je ipak zaustavljen u prosincu, kada je vagana mjesečna kamatna stopa na prekonočne kredite iznosila 1,37 posto, a na ostale kredite 1,71 posto.

Ukupni promet ostvaren na Tržištu novca Zagreb tijekom 2002. iznosio je 17,6 milijardi kuna, što čini tek nešto više od dvije trećine ukupnog prometa ostvarenog u prethodnoj godini. Promet na Tržištu novca dosegnuo je dosad najnižu zabilježenu razinu u svibnju, kada je prosječni dnevni promet prekonočnim kreditima iznosio 15,6 milijuna kuna, a ostalim kreditima 14,3 milijuna kuna. Do kraja srpnja primarna likvidnost banaka smanjila se na razinu s početka godine, što je utjecalo na privremeno oživljavanje trgovine na novčanom tržištu. Međutim, u posljednjem se tromjesečju uz ponovno povećanje primarne likvidnosti banaka promet vratio na nisku razinu, blizu onoj s početka godine (u prosincu se trgovalo sa 24,7 milijuna kuna prekonočnih kredita i 18 milijuna kuna ostalih kredita).

Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnica

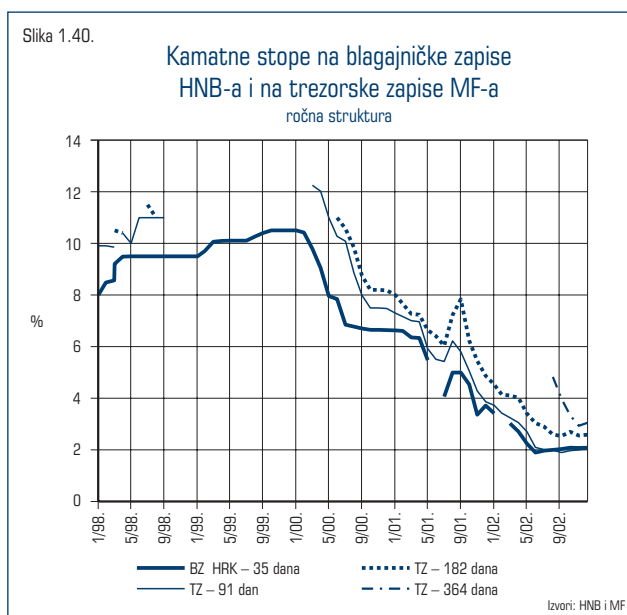
Usklađenjem strategija glede održavanja aukcija Hrvatske narodne banke i Ministarstva financija u 2002. su godini prvi put potpuno odvojene ročnosti izdanja kratkoročnih

vrijednosnica države i središnje banke, pa se te vrijednosnice više međusobno ne natječu na tržištu. Naime, prema Odluci Hrvatske narodne banke koja se primjenjuje od 26. lipnja 2002., kunski blagajnički zapisi izdaju se samo s rokom dospijeaća od 35 dana, a aukcije se ponovno održavaju svakog tjedna, čime je središnjoj banci omogućeno preciznije vođenje monetarne politike. S druge strane, Ministarstvo financija odlučilo se za izdavanje zapisa s dužim rokovima dospijeaća, kako bi osiguralo stabilnije izvore kratkoročnog financiranja države. Tako se od 17. rujna više ne izdaju trezorski zapisi s rokom dospijeaća od 42 dana, ostali su rokovi od 91 i 182 dana i uvedeni su trezorski zapisi s novim rokom dospijeaća – od 364 dana, koji su svojim pojavljivanjem postali kratkoročni kunski vrijednosni papir s najdužom ročnošću na hrvatskom tržištu.

Prema kretanjima koja su obilježila primarno tržište kunskih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke, 2002. godina može se podijeliti u dva razdoblja: prvo, koje je završilo 26. lipnja i drugo razdoblje, nakon 26. lipnja. Prvo je razdoblje obilježio nastavak trenda smanjenja kamatnih stopa ostvarenih na aukcijama, koji je trajao još od početka 2001. godine, dok je stanje upisanih blagajničkih zapisa uglavnom snažno raslo. Vagane prosječne mjesečne kamatne stopa na zapise od 35, 70 i 105 dana od siječnja do lipnja 2002. pale su za 147, 140 odnosno 139 baznih bodova, na 2,25 posto, 2,76 posto i 3,39 posto. U razdoblju nakon 26. lipnja 2002. vagana mjesečna kamatna stopa na blagajničke zapise prvo je dosegla svoju najnižu razinu u srpnju (1,90 posto), a zatim je blago rasla do prosinca kada je iznosila 2,08 posto. Ukupno stanje upisanih blagajničkih zapisa u tom razdoblju nastavilo je rasti, iako ne istim intenzitetom kao u prvih 6 mjeseci, te je na kraju godine iznosilo 5,2 milijarde kuna – za 1,7 milijardi kuna više nego na kraju 2001.

Na aukcijama Ministarstva financija trend smanjenja kamatnih stopa, koji je počeo u posljednjem tromjesečju 2001., nastavio se tijekom cijele 2002. godine. Od siječnja do prosinca vagane prosječne kamatne stope na trezorske zapise od 91 i 182 dana pale su za 187 odnosno 232 bazna boda (u prosincu 2002. iznosile su 2,0 posto i 2,55 posto), dok je vagana prosječna kamatna stopa na zapise od 364 dana u samo četiri mjeseca njihova izdavanja (od rujna do prosinca 2002.) pala sa 4,83 na 2,93 posto. Tijekom 2002. godine stanje upisanih trezorskih zapisa kretalo se između 4,6 i 5,2 milijarde kuna, a na kraju prosinca iznosilo je 4,9 milijardi kuna.

Kao instrument sterilizacije viška devizne likvidnosti banaka, Hrvatska narodna banka izdaje devizne blagajničke zapise nominirane u eurima i američkim dolarima, s rokovima dospijeaća od 35 i 63 dana (rok dospijeaća od 35 dana uveden je 26. lipnja Odlukom HNB-a, dok su dotadašnji rokovi od 91, 182 i 364 dana ukinuti). Za razliku od kunskih blagajničkih zapisa i trezorskih zapisa, kamatne stope na blagajničke zapise Hrvatske

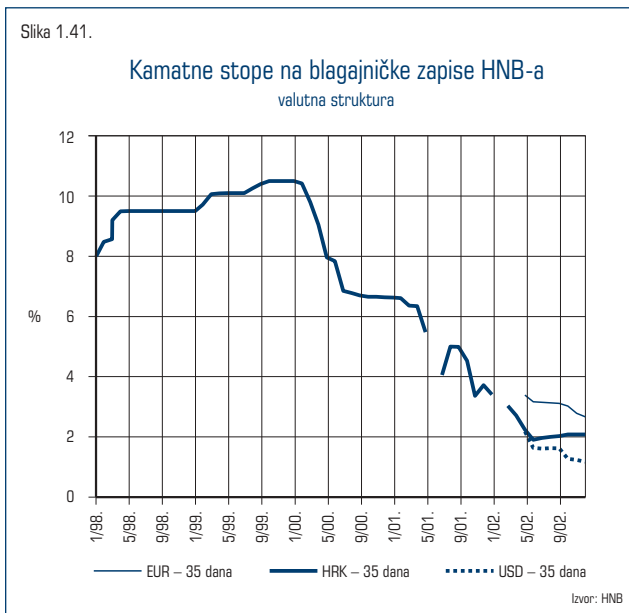

narodne banke nominirane u stranim valutama ne formiraju se na primarnom tržištu (na aukcijama), već se izračunavaju tako da se na dan aukcije od LIBID stope za odgovarajući rok dospjeća oduzme 1/16 postotnog boda.

Zbog takvog je načina određivanja cijena deviznih blagajničkih zapisa ovisna o monetarnoj politici europske odnosno američke središnje banke jer je LIBID vrlo osjetljiv na promjene ključnih kamatnih stopa tih središnjih banaka. Tako je trend pada kamatnih stopa na devizne blagajničke zapise trajao cijelu 2001. godinu, usporedno sa sve ekspanzivnijom monetarnom politikom navedenih središnjih banaka. Nakon toga, a u

skladu s uglavnom neutralnom monetarnom politikom europske i američke središnje banke u 2002. godini, u prvih devet mjeseci te su kamatne stope zabilježile relativno stalnu razinu samo s blagim oscilacijama. U posljednjem su se tromjesečju 2002. ponovno počele snizivati, što je pridonijelo i smanjenju zanimanja za te zapise.

U kombinaciji s postupnim prestankom djelovanja europskog efekta na povećanu deviznu likvidnost banaka s početka 2002. godine, niske kamatne stope uzrokovale su kontinuirano smanjenje stanja upisanih deviznih blagajničkih zapisa tijekom cijele godine, jer su banke upisivale samo onoliko koliko im je bilo potrebno za održavanje devizne likvidnosti. Na kraju prosinca upisano stanje deviznih blagajničkih zapisa iznosilo je 166,3 milijuna američkih dolara, više nego dvostruko manje od stanja na početku 2002. godine.

Kamatne stope poslovnih banaka

Od 1. siječnja 2002. promijenjena je metodologija izvještavanja Hrvatske narodne banke o kamatnim stopama poslovnih banaka, pa od tada poslovne banke izvještavaju samo o svojim kamatnim stopama u poslovanju sa stanovništvom i trgovačkim društvima. Do tog datuma one su izvještavale o svojim kamatnim stopama ostvarenim u poslovanju sa stanovništvom i s pravnim osobama, koje uz trgovačka društva uključuju državu i financijske institucije. Zbog novog načina praćenja ostvarenih kamatnih stopa primjetan je jednokratni porast razine kamatnih stopa na kratkoročne kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (tj. poduzećima) i, u skladu s time, porast razlike aktivnih i pasivnih kamatnih stopa u poslovima bez valutne klauzule. Do tog je porasta došlo zbog eliminacije utjecaja vrlo velikog udjela koji su imali kratkoročni krediti državi i financijskim institucijama i znatno niže kamatne stope na te kredite, pri izračunu vagane prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite bez valutne klauzule pravnim osobama.

U 2002. godini nastavio se trend pada svih kamatnih stopa poslovnih banaka, i aktivnih i pasivnih, koji bilježimo još od 1999. godine. Kamatne stope na bankovne kredite poduzećima smanjivane su nešto brže nego kamatne stope na kredite stanovništvu, osobito u drugoj polovici godine. Prosječna kamatna stopa na kratkoročne kunske kredite

poduzećima bez valutne klauzule tijekom 2002. godine pala je sa 9,68 posto u siječnju na 7,44 posto u prosincu. U istom razdoblju prosječna kamatna stopa na kratkoročne kredite stanovništvu bez valutne klauzule, od kojih gotovo 97 posto čine okvirni krediti po tekućim računima, smanjena je sa 18,98 na 15,72 posto.

Prosječna kamatna stopa na dugoročne kredite trgovačkim društvima s valutnom klauzulom na početku 2002. godine iznosila je 7,59 posto, a do prosinca je smanjena na 6,37 posto. Kod prosječne kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom od siječnja do prosinca 2002. zabilježeno je smanjenje od 1,47 postotnih bodova, čime je ta stopa pala na 9,50 posto. To je smanjenje djelomice uzrokovano povećanjem udjela stambenih kredita u ukupnim dugoročnim kreditima stanovništvu i smanjenjem prosječne kamatne stope na stambene kredite s početnih 8,80 na 7,42 posto u prosincu.

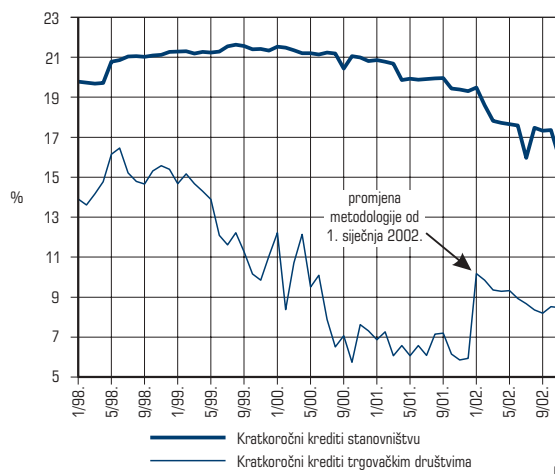
Unatoč snažnom padu aktivnih kamatnih stopa, u relativnom smislu najintenzivniji pad kamatnih stopa banaka zabilježen je kod pasivnih kamatnih stopa na kunske depozite oročene do 3 mjeseca, koje su od siječnja do prosinca gotovo prepolovljene, sa 5,46 na 3,15 posto. U istom je razdoblju prosječna kamatna stopa na devizne depozite oročene do 3 mjeseca pala za 17 baznih bodova te je u prosincu iznosila 2,70 posto. Tako se implicitna premija valutnog rizika koji na depozite u kunama traže fizičke i pravne osobe, a koja proizlazi iz razlike između tih dviju pasivnih kamatnih stopa, značajno smanjila – sa 259 baznih bodova u siječnju na samo 45 baznih bodova u prosincu.

Kako je apsolutno smanjenje aktivnih kamatnih stopa bilo veće od smanjenja pasivnih kamatnih stopa banaka, razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa nastavila se smanjivati sporije od aktivnih kamatnih stopa. Razlika između kamatnih stopa na ukupne kredite i na ukupne depozite sa 10 postotnih bodova u siječnju pala je na 7,13 u prosincu, dok je razlika između kamatnih stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom i na devizne depozite tijekom 2002. smanjena za nešto više od 1 postotnog boda, na 5,7 postotnih bodova.

Iako je bilo značajno, smanjenje aktivnih kamatnih stopa banaka u 2002. godini s aspekta dužnika relativizirano je niskom stopom inflacije. Kretanje nominalnih ka-

Slika 1.42.

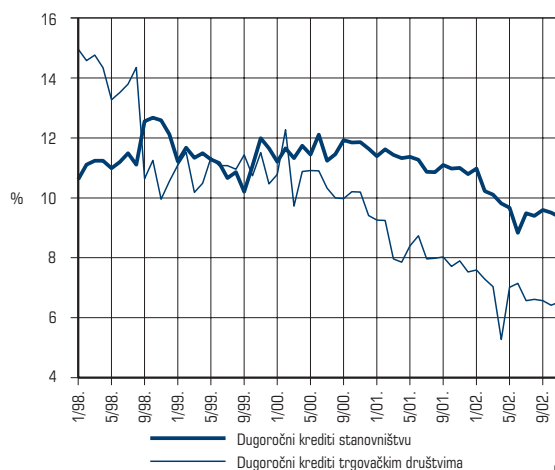
Prosječne aktivne kamatne stope poslovnih banaka na kratkoročne kredite bez valutne klauzule

Izvor: HNB

Slika 1.43.

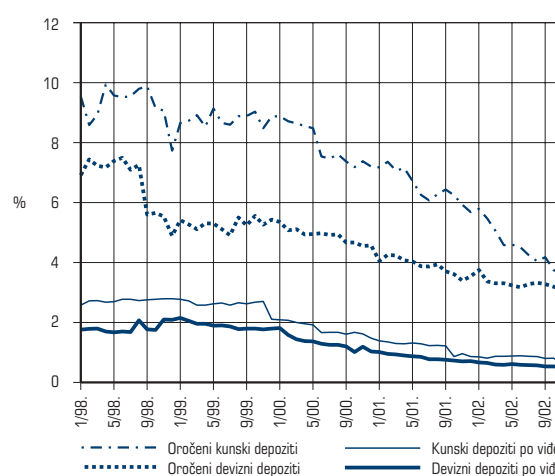
Prosječne aktivne kamatne stope poslovnih banaka na dugoročne kredite s valutnom klauzulom

Izvor: HNB

Slika 1.44.

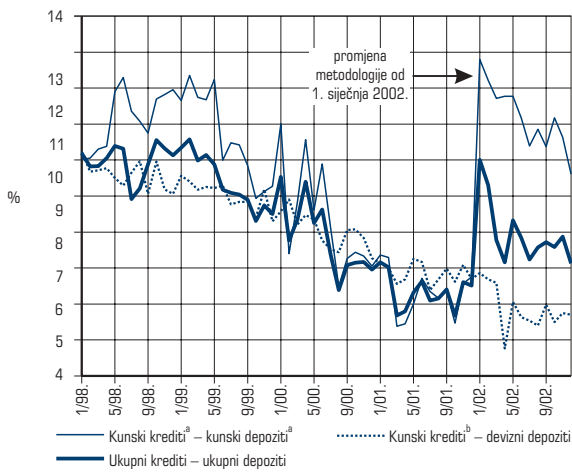
Prosječne pasivne kamatne stope poslovnih banaka

Izvor: HNB

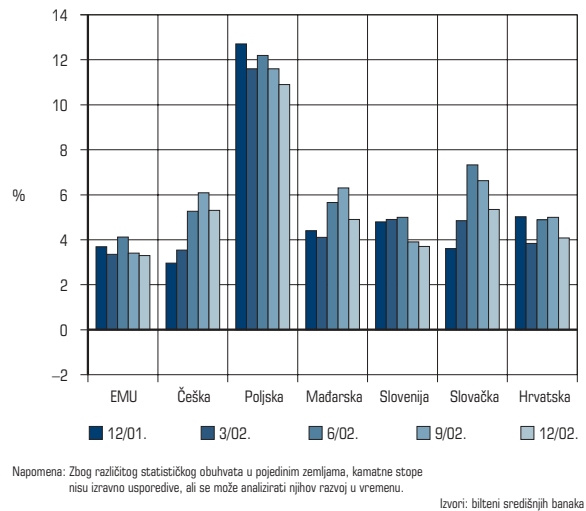
Slika 1.45.

Razlike između prosječnih kamatnih stopa poslovnih banaka na kredite i na depozite

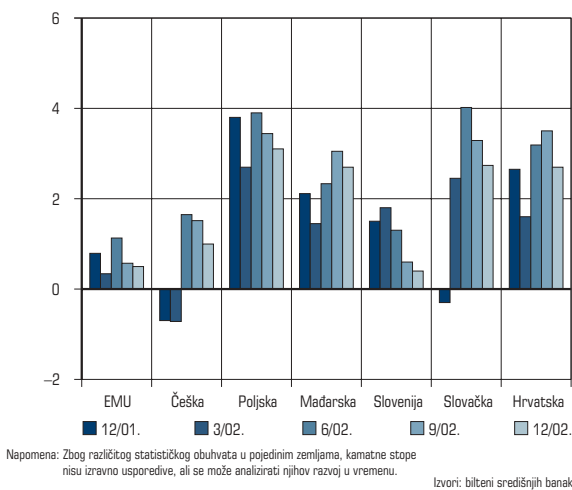
Slika 1.46.

Realne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima u odabranim zemljama

Slika 1.47.

Realne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u odabranim zemljama

matnih stopa banaka deflacioniranih indeksom potrošačkih cijena u odabranim tranzicijskim zemljama i zemljama EMU-a pokazuje različite trendove u 2002., a kretanja u Hrvatskoj najsličnija su kretanjima takvih kamatnih stopa u EMU-u: uz manje oscilacije deflacionirane aktivne kamatne stope banaka u Hrvatskoj nisu se značajno mijenjale. Za razliku od takvog kretanja, u Sloveniji i Poljskoj zabilježen je kontinuirani pad deflacioniranih aktivnih i pasivnih kamatnih stopa banaka. U Češkoj, Mađarskoj i Slovačkoj deflacionirane kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima povećane su u usporedbi s krajem 2001. godine.

1.2.6. Tržište kapitala

Proteklu godinu na tržištu kapitala obilježilo je nekoliko značajnih događaja. Prvo, zbog mirovinske reforme na tržište kapitala ušli su novi veliki institucionalni ulagači – mirovinski fondovi. Dijelom zbog toga, a dijelom zato što je uvedeno obvezno prijavljivanje izravne trgovine, višestruko je povećan promet obveznicama. Tako je na Zagrebačkoj burzi u 2002. evidentiran ukupan promet od 5,9 milijardi kuna, što je 3,5 puta više nego u 2001. godini. Nadalje, Varaždinsko tržište vrijednosnica preobrazilo se u srpnju u Varaždinsku burzu, a početkom prosinca počelo je trgovanje na novome trgovinskom sustavu razvijenom u suradnji s Ljubljanskom burzom. Na Varaždinskoj burzi također je u 2002. ostvaren značajan porast prometa, koji se povećao na 1,36 milijardi kuna, što je za 28,3 posto više od prometa u 2001. godini.

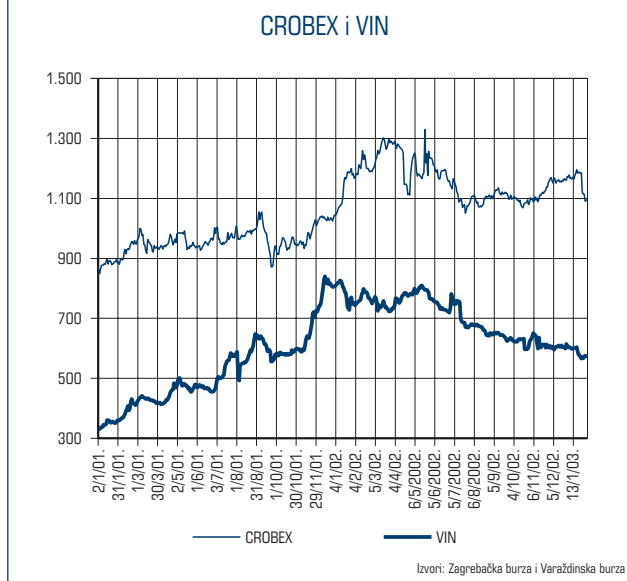
Tržište vlasničkih vrijednosnih papira

Nakon iznimno visokog prometa u prvom tromjesečju 2002., obujam trgovanja dionicama na Zagrebačkoj burzi do kraja godine bio je na niskim razinama. Aktivno se trgovalo sa 66 dionica, a po obujmu prometa i dalje su dominirale dionice I. kotacije (dionice Plive, Podravke i Brodogradilišta Viktor Lenac), iako je njihov udio u ukupnom prometu sa 71 posto u 2001. pao na 59 posto u 2002. Ukupan promet dionicama u 2002. bio je za 20 posto veći nego prethodne godine i iznosio je 1,17 milijardi kuna (od čega je gotovo polovica ostvarena u prva tri mjeseca). Tržišna kapitalizacija dionica na Zagrebačkoj burzi u 2002. godini iznosila je 28,3 milijarde kuna i povećana je sa 15,9 posto BDP-a u 2001. godini na 17,6 posto BDP-a na kraju 2002.

Vrijednost indeksa Zagrebačke burze CROBEX-a porasla je uz oscilacije sa 1035, koliko je iznosila na kraju prethodne godine, na 1172 na kraju 2002. U izračun indeksa trenutno ulazi 11 redovnih dionica, od kojih najveći udjel imaju dionice s najvišom tržišnom kapitalizacijom u 2002. godini: dionice Plive, Podravke i Croatia osiguranja. Upravo je porast cijena tih dionica u 2002., koji se mijenjao u rasponu od 24 do 44 posto, najviše utjecao na porast vrijednosti CROBEX-a. Inače, kretanje cijena dionica hrvatskih poduzeća pa tako i vrijednosti indeksa CROBEX u 2002. godini bilo je u skladu s kretanjima indeksa burza drugih tranzicijskih zemalja (vrijednost kombiniranog indeksa srednjoeuropskih burza, CESI-ja, u odnosu prema kraju 2001. godine porasla je za 20 posto).

Obujam trgovanja dionicama u 2002. godini na Varaždinskoj burzi bio je nešto veći od prometa dionicama ostvarenog na Zagrebačkoj burzi, te je iznosio 1,22 milijarde kuna. U usporedbi s prethodnom godinom trgovanje dionicama poraslo je za 28,4 posto. Od studenoga se na Varaždinskoj burzi dionicama trguje u 4 segmenta tržišta (od ukupno

Slika 1.48.

Tablica 1.1. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

Prosinac 2002.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. USD)	9,5	38,4	7,4	31,5	48,9	0,8
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. USD)	241,5	12,3	5,5	169,9	6,7	8,2
Promet ^a /BDP ^c , godišnja razina (%)	8,5	17,4	8,5	12,1	6,3	0,9
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina (%)	217,9	5,6	6,3	65,0	0,9	9,0
Brzina prometa ^d	66,2	70,4	28,9	42,9	39,3	4,6
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. USD), kraj mjeseca	2.575	13.089	5.553	15.860	28.326	3.964
Tržišna kapitalizacija ^b (u mil. USD), kraj mjeseca	7.134	20.332	3.111	12.358	...	1.269
Tržišna kapitalizacija ^a /BDP ^c , kraj mjeseca (%)	12,9	24,8	29,5	28,1	16,1	20,3
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , kraj mjeseca (%)	35,8	38,5	16,5	21,9	...	6,5
Kretanje indeksa dionica od početka godine (%)	15,9	9,4	55,2	16,8	5,3	13,3
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (%)	0,2	-1,8	-0,1	-0,8	13,6	0,3

^a Dionice; ^b Obveznice; ^c 2001.; ^d Mjesečni promet dionicama sveden na godišnju razinu $\times 100$ / tržišna kapitalizacija dionica
Izvori: izvješća sa BSSE, BSE, PSE, LJSE, WSE, Zagrebačke burze i FIBV Statistics (www.fibv.org)

5): u prvoj kotaciji (1 dionica), u drugoj kotaciji (1 dionica), na slobodnom tržištu, u kojem se ostvaruje najveći dio prometa dionicama, te u PIF kotaciji gdje se trgovalo dionicama dvaju preostalih privatizacijskih investicijskih fondova. U segmentu slobodnog tržišta u 2002. godini ostvareno je oko 70 posto ukupnog prometa na Varaždinskoj burzi.

Vrijednost indeksa Varaždinske burze (indeksa VIN) lagano pada još od travnja 2002. godine, a na kraju prosinca iznosila je 609 bodova. Struktura indeksa VIN konstruirana je tako da odražava trgovanje isključivo na Varaždinskoj burzi, i ne može se smatrati pokazateljem kretanja cijena na cjelokupnome domaćem tržištu kapitala. U izračun indeksa VIN ulaze dionice 7 bivših privatizacijskih investicijskih fondova (na kraju 2002. godine to su dva privatizacijska fonda, četiri zatvorena investicijska fonda i SN holding) i jednoga dioničkog društva (Ericsson Nikola Tesla).

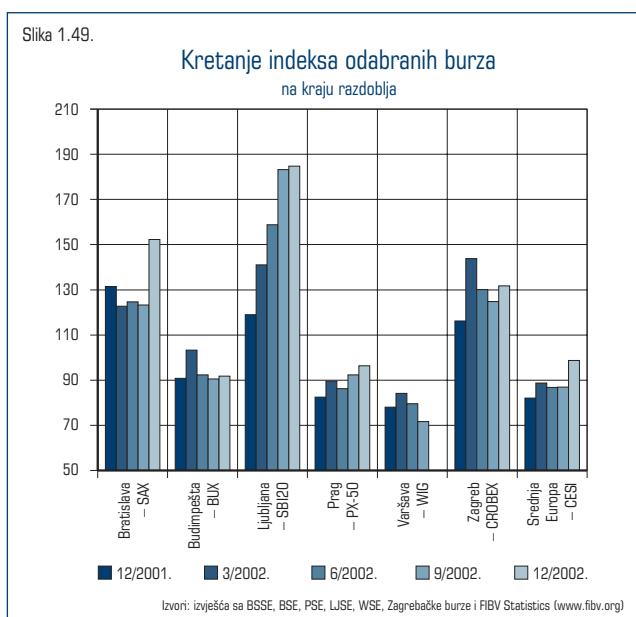
Usporedba kretanja na hrvatskom tržištu kapitala s kretanjima na tržištima kapitala u odabranim tranzicijskim zemljama upućuje na njihovu izrazitu sličnost u 2002. godini. U svim je promatranim zemljama zabilježen porast prometa na burzama, osobito u trgovanju obveznicama, koje je u nekim zemljama višestruko povećano. U usporedbi s prosincem 2001. godine na kraju 2002. povećana je i tržišna kapitalizacija na svim promatranim burzama. Rasla je i vrijednost indeksa srednjoeuropskih burza, CESI-ja, kao i pojedinačni indeksi burza tranzicijskih zemalja, osim indeksa poljske burze. Najveći je rast zabilježio indeks Ljubljanske burze, SBI-20, koji je u odnosu prema kraju 2001. godine veći za 55,5 posto, dok su ostali indeksi u istom razdoblju porasli između 10 i 20 posto.

Tržište dužničkih vrijednosnih papira

Na domaćem tržištu dužničkih vrijednosnih papira na kraju 2002. godine kotiralo je 8 izdanja obveznica: 2 korporativne (Plava laguna i Belišće) i 6 državnih obveznica. Sve

obveznice na domaćem tržištu nominirane su u eurima, ali se plaćanje obavlja u kunama. Inače slaba ponuda dužničkih vrijednosnica obogaćena je u 2002. godini tzv. mirovinskim obveznicama, koje je država izdala u tri tranše (u svibnju 2002., rujnu 2002. i siječnju 2003.), u ukupnoj vrijednosti od 500 milijuna eura.

Uz povećanu potražnju zbog pojave mirovinskih fondova, bolja je ponuda dovela do snažnog rasta trgovanja obveznicama na Zagrebačkoj burzi u 2002. godini. Ukupan promet obveznicama u 2002. iznosio je 4,7 milijardi kuna, 6,6 puta više nego u prethodnoj godini, a gotovo polovica ukupnog prometa obveznicama ostvarena je u posljednjem tromjesečju. Najviše se trgovalo obveznicom Republike Hrvatske koja dopijeva 2012. godine (1,3 milijarde kuna) i obveznicom Državne agencije za osiguranje štednih uloga koja dopijeva 2003. godine (788,8 milijuna kuna).

Tablica 1.2. Izdanja obveznica na domaćem tržištu

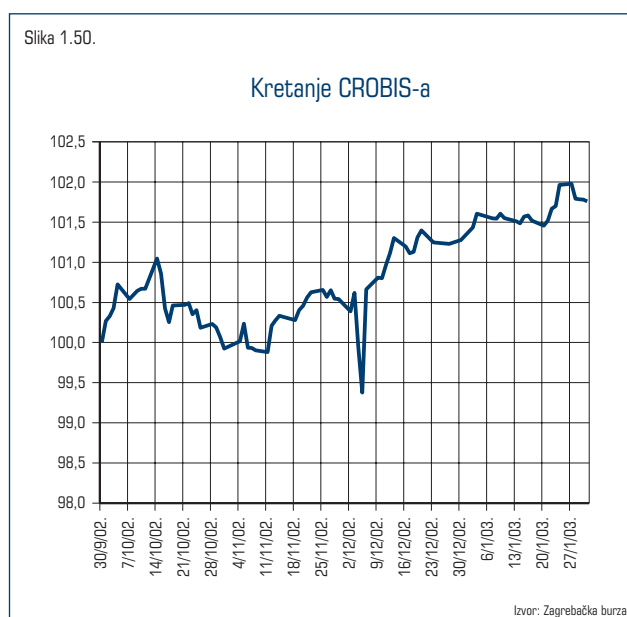
Simbol	Izdavatelj	Datum izdavanja	Dospijeće	Valuta	Nominalna vrijednost izdanja	Nominalna kamatna stopa	Posljednja cijena	Tekući prinos 31. 1. 2002.
DAB-O-03CA	DAB	19.12.2000.	19.12.2003.	EUR	105.000.000	8,000%	105,00	7,619%
DAB-O-05CA	DAB	19.12.2000.	19.12.2005.	EUR	225.000.000	8,375%	112,50	7,444%
HZZO-O-047A	HZZO	19.7.2000.	19.7.2004.	EUR	222.000.000	8,500%	107,20	7,929%
RHMF-O-049A	Republika Hrvatska	20.9.2001.	20.9.2004.	EUR	200.000.000	6,500%	104,50	6,220%
RHMF-O-08CA	Republika Hrvatska	14.12.2001.	14.12.2008.	EUR	200.000.000	6,875%	110,30	6,233%
RHMF-O-125A	Republika Hrvatska	23.5.2002.	23.5.2012.	EUR	500.000.000	6,875%	110,40	6,227%
BLSC-O-051A	Belišće d.d.	17.1.2002.	17.1.2005.	EUR	17.000.000	7,375%	100,25	7,357%
PLAG-O-048A	Plava laguna d.d.	25.2.2002.	25.8.2004.	EUR	12.000.000	6,750%	100,50	6,716%

Izvor: Zagrebačka burza

Tržišna kapitalizacija državnih obveznica na kraju prosinca iznosila je 10,1 milijardu kuna (1,4 milijarde eura), odnosno 6,5 posto BDP-a iz 2002. godine. Tržišna kapitalizacija jedinih dviju korporativnih obveznica na kraju prosinca iznosila je 216,7 milijuna kuna (29,1 milijun eura).

U 2002. godini počeo se objavljivati službeni obveznički indeks Zagrebačke burze CROBIS, u izračun kojega ulaze cijene najznačajnijih izdanja obveznica države i državnih agencija s preostalim dospeljem dužim od 18 mjeseci. Kao bazni datum utvrđen je 30. rujna 2002., u početni izračun indeksa uvršteno je pet obveznica, a bazna vrijednost postavljena je na 100 bodova. Jednokratni pad vrijednosti CROBIS-a ispod 100 bodova na dan 4. prosinca bio je uzrokovan tehničkim propustima u izračunu, a ne kretanjima na tržištu. Do

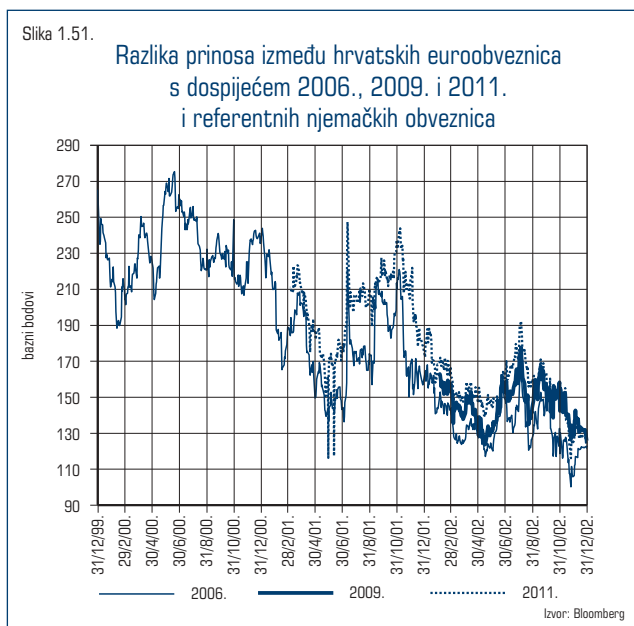
Slika 1.50.

Tablica 1.3. Izdanja međunarodnih obveznica Republike Hrvatske

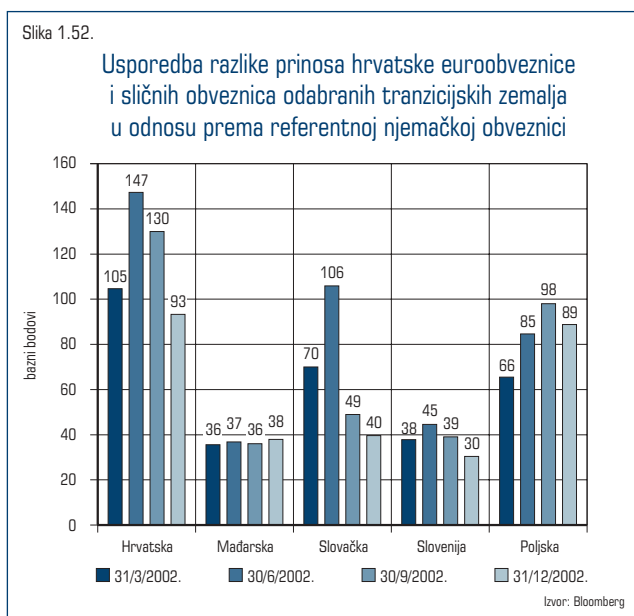
Obveznica	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju	Razlika prinosa ^a 31.3.2002.	Razlika prinosa ^a 30.6.2002.	Razlika prinosa ^a 30.9.2002.	Razlika prinosa ^a 31.12.2002.
Londonski klub, serija A	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.	0	161	143	149	138
Londonski klub, serija B	USD	604.426.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.	0	157	142	139	135
Euromarkine obveznice, 2004.	DEM	300.000.000	6,125%	6,20%	104	147	130	93
Euroobveznice, 2006.	EUR	300.000.000	7,375%	7,45%	124	150	150	123
Samurajske obveznice, 2004.	JPY	25.000.000.000	4,00 %	4,00%	105	117
Euroobveznice, 2005.	EUR	500.000.000	7,00 %	7,06%	124	147	152	118
Samurajske obveznice, 2007.	JPY	40.000.000.000	3,00 %	3,00%	159 ^b	159 ^b	112	131
Samurajske obveznice, 2006.	JPY	25.000.000.000	2,50 %	2,50%	160 ^b	160 ^b	99	125
Euroobveznice, 2011.	EUR	750.000.000	6,75 %	6,90%	148	158	164	122
Euroobveznice, 2009.	EUR	500.000.000	6,25 %	6,45%	139	153	158	126
Samurajske obveznice, 2008.	JPY	25.000.000.000	2,15 %	2,15%		144 ^b	114	140

^a Prema usporedivoj obveznici; ^b Prilikom izdavanja
Izvor: Bloomberg

kraja 2002. godine vrijednost indeksa CROBIS porasla je na 101,3 te je nastavila rasti i u siječnju 2003. Takvo kretanje hrvatskoga obvezničkog indeksa bilo je u skladu s padom prinosa na usporedive obveznice izdane u eurima na međunarodnom tržištu u istom razdoblju uz stabilan tečaj.

Krajem 2002. godine na svjetskim je tržištima bilo ukupno 11 hrvatskih državnih obveznica. U veljači 2002. plasirano je izdanje obveznica u eurima s dospeljećem 2009. godine (500 milijuna eura), a dospjelo je izdanje obveznica u američkim dolarima (300 milijuna američkih dolara). U lipnju je plasirano i novo izdanje samurajskih obveznica s dospeljećem 2008. godine (25 milijardi japanskih jena, odnosno 206 milijuna američkih dolara). Ukupna nominalna vrijednost svih 11 izdanja hrvatskih euroobveznica na kraju prosinca 2002. iznosila je 31,7 milijardi kuna, odnosno 4,4 milijarde američkih dolara (4,3 milijarde eura).

Razlike prinosa hrvatskih obveznica i referentnih njemačkih obveznica uz povremene oscilacije padaju od početka 2002., te su krajem godine bile za približno 50 baznih bodova niže nego krajem prethodne godine. Zajedno sa sve nižom kamatnom stopom na svako novo izdanje hrvatskih euroobveznica takva kretanja pokazuju da se nastavlja rast povjerenja inozemnih investitora i da se povećava njihovo zanimanje za ulaganje u Hrvatsku.

Ipak, u usporedbi s obveznicama promatranih tranzicijskih zemalja hrvatske obveznice i dalje imaju najveću razliku prinosa. To je zato što se trenutačna politička i ekonomska situacija u razvijenim zemljama odrazila pozitivno na zanimanje stranih ulagača za državne obveznice gotovo svih tranzicijskih zemalja, pa je razlika prinosa padala i kod obveznica drugih tranzicijskih zemalja.

1.2.7. Platna bilanca

Međunarodne transakcije Republike Hrvatske s inozemstvom u 2002. godini obilježilo je pogoršanje salda robne razmjene, što je rezultiralo snažnim godišnjim porastom deficita na tekućem računu platne bilance i daljnjim porastom ukupnoga inozemnog duga. Iako Hrvatska nema poteškoća s otplatom, odnosno refinanciranjem svojih međunarodnih financijskih obveza, zbog udjela inozemnog duga od 68,1 posto u bruto domaćem proizvodu za 2002. godinu našla se na razmeđu koje dijeli srednje od visoko

zaduženih zemalja. Progresivno smanjivanje priljeva na osnovi neto inozemnih izravnih ulaganja te veći iznosi za otplate glavnica koje će dospijevati u razdoblju od 2004. do 2006. godine upućuju na oprez jer bi se inozemni dug u budućnosti moglo teže servisirati.

Račun tekućih transakcija

Prema preliminarnim podacima o ostvarenju platne bilance u 2002. godini deficit na tekućem računu iznosio je 1,5 milijardi američkih dolara, što čini 6,9 posto bruto domaćeg proizvoda za 2002. (godišnji porast od 3,2 postotna boda). Povećanje deficita u 2002. najvećim je dijelom rezultat pogoršanja salda robne razmjene Hrvatske s inozemstvom, ali i izraženih promjena u međuvalutnim odnosima dolara prema euru i kuni.

Tablica 1.4. Tekući račun platne bilance Republike Hrvatske
tekuće cijene, u milijunima USD i postocima

	2000.	2001.	2002. ^a	Stopa promjene 2002./2001.
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1 + 6)	-459,4	-725,1	-1.546,7	113,3
1. Robe, usluge i dohodak (2 + 5)	-1.342,6	-1.690,8	-2.639,7	56,1
1.1. Prihodi	9.008,9	10.053,1	11.006,0	9,5
1.2. Rashodi	-10.351,4	-11.743,8	-13.645,7	16,2
2. Robe i usluge (3 + 4)	-935,9	-1.174,3	-2.161,2	84,0
2.1. Prihodi	8.663,1	9.634,2	10.544,9	9,5
2.2. Rashodi	-9.598,9	-10.808,5	-12.706,0	17,6
3. Robe	-3.203,8	-4.101,3	-5.279,3	28,7
3.1. Prihodi	4.567,2	4.758,7	4.994,6	5,0
3.2. Rashodi	-7.770,9	-8.860,0	-10.273,9	16,0
4. Usluge	2.267,9	2.927,0	3.118,1	6,5
4.1. Prihodi	4.095,9	4.875,5	5.550,3	13,8
4.2. Rashodi	-1.828,0	-1.948,5	-2.432,1	24,8
5. Dohodak	-406,7	-516,5	-478,5	-7,3
5.1. Prihodi	345,8	418,9	461,1	10,1
5.2. Rashodi	-752,5	-935,3	-939,7	0,5
6. Tekući transferi	883,2	965,7	1.093,0	13,2
6.1. Prihodi	1.101,0	1.174,5	1.357,4	15,6
6.2. Rashodi	-217,8	-208,8	-264,3	26,6

^a Preliminarni podaci
Izvor: HNB

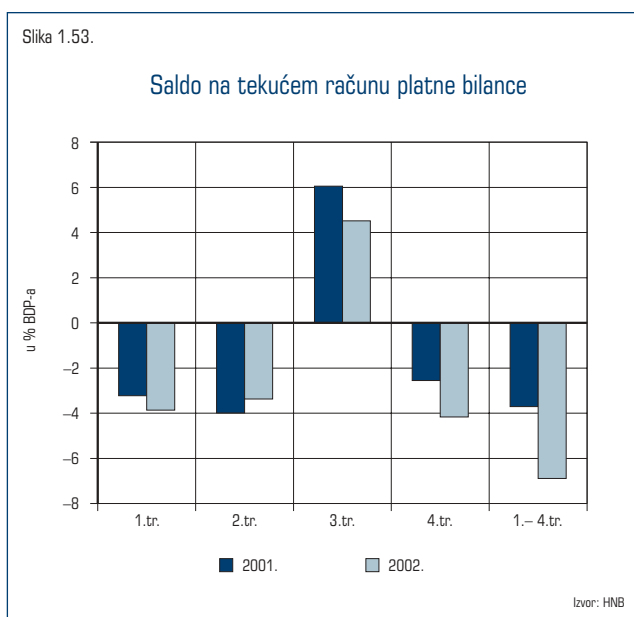
Deficit na računu robe u 2002. dosegao je 5,3 milijarde američkih dolara, što je za 1,2 milijarde američkih dolara ili 28,7 posto više u usporedbi s 2001. godinom. Prema podacima DZS-a vrijednost ukupnoga robnog uvoza, izražena u američkim dolarima, tako je u 2002. godini dosegla 10,7 milijardi, što odgovara godišnjem rastu od 17,1 posto (doprinosi pojedinih sektora i odsjeka rastu ukupnoga robnog uvoza analizirani su u odjeljku Robna razmjena). Snažan rast robnog uvoza u 2002. bio je poduprt kreditnom ekspanzijom poslovnih banaka, pri čemu je samo vrijednost kredita poslovnih banaka odobrenih kućanstvima u 2002. godini iznosila 43,1 milijardu kuna (godišnji porast od visokih 43 posto).

Vrijednost ukupnoga robnog izvoza u 2002. iznosila je 4,9 milijardi američkih dolara (godišnji rast od 5 posto). Godišnji rast robnog izvoza, puno blaži od rasta uvoza, najvećim dijelom pokazuje da hrvatski izvoznici još nisu u potpunosti iskoristili povlašten pristup tržištima zemalja Europske unije i Cefte, a manjim je dijelom odraz usporavanja gospodarskog rasta i smanjene potražnje zemalja EU za hrvatskim izvoznim proizvodima zabilježenim krajem 2001. i početkom 2002. godine. S druge strane, ohrabruje podatak da se godišnjim rastom uvoza kapitalnih dobara (vrijednost njihova uvoza, izražena u američkim dolarima, bilježi godišnji rast od 467 milijuna ili 16,7 posto) nastavlja svojevrsni investicijski ciklus čiji začeci potječu iz druge polovine 2000. godine. Kako je kretanje robnog izvoza RH najviše određeno kretanjem u prerađivačkoj industriji (tijekom 2002. proizvodi prerađivačke industrije sudjeluju sa 94,8 posto u ukupnome robnom izvozu), godišnji rast zabilježen u toj djelatnosti može upućivati na činjenicu

da se laganim koracima ipak nastavlja restrukturiranje hrvatskoga gospodarstva, koje se očituje u tehnološkom osuvremenjivanju nekih dijelova prerađivačke industrije, širenju proizvodnih kapaciteta i povećanju produktivnosti rada.

Promatrajući saldo na računu tekućih transakcija po tromjesečjima, može se razabrati da su slabiji rezultati ostvareni u prvom, trećem i četvrtom tromjesečju 2002. u usporedbi s istim razdobljima prethodne godine.

Godišnji porast deficita na tekućem računu zabilježen u prvom tromjesečju 2002. djelomično je rezultat vanjskotrgovinske liberalizacije. Zbog primjene sporazuma o slobodnoj trgovini sa zemljama EU i nižih carinskih stopa koje su se počele primjenjivati 1. siječnja 2002., dio narudžba za uvoz dobara bio je prebačen iz četvrtog tromjesečja 2001. u prvo tromjesečje 2002.

Tablica 1.5. Potpisani i primijenjeni sporazumi o slobodnoj trgovini

Ekonomska grupacija/zemlja	Potpisan	Primjenjuje se od
EU	29. 10. 2001.	1. 1. 2002.
Efta	22. 6. 2001.	posljednji 1. 8. 2002.
Cefta	5. 12. 2002.	1. 3. 2003.
Makedonija	9. 5. 1997.	9. 6. 1997.
Bosna i Hercegovina	19. 12. 2000.	1. 1. 2001.
Turska	13. 3. 2002.	još nije ratificiran
Albanija	27. 9. 2002.	još nije ratificiran
Litva	24. 10. 2002.	još nije ratificiran
Srbija i Crna Gora	23. 12. 2002.	još nije ratificiran
Moldavija	završeni pregovori	

Izvor: Ministarstvo gospodarstva

Slabije rezultate u trećem i četvrtom tromjesečju 2002. prouzrokovali su poglavito snažan rast robnog uvoza, ali i promjene u međuvalutnim odnosima dolara prema euru i kuni. Promatrajući valutnu strukturu robne razmjene iz devizne platne bilance, vidljivo je da je 77 posto robnog uvoza i 70 posto robnog izvoza u 2002. godini ostvareno u eurima. Kako se podaci u platnoj bilanci iskazuju u domicilnoj valuti i, radi međunarodne usporedivosti podataka, u američkim dolarima, slabljenje prosječnog tečaja dolara u odnosu prema euru od 10,6 posto u trećem i 11,6 posto u četvrtom tromjesečju 2002., u usporedbi s istim razdobljima prethodne godine, utjecalo je na porast ostvarenih vrijednosti u robnoj razmjeni izraženih u američkim dolarima.

Priljev ostvaren na osnovi pruženih usluga već godinama ublažava deficit robne razmjene. Saldo na računu usluga u 2002. godini dosegao je 3,1 milijardu američkih dolara, čime je ostvaren godišnji rast od 191 milijuna američkih dolara ili 6,5 posto. Porast je najvećim dijelom rezultat povećanja prihoda od turizma te, u manjoj mjeri, prihoda od pruženih ostalih usluga. Neto priljev od turističkih putovanja, unatoč iznimno nepovoljnom vremenu tijekom kolovoza i rujna na jadranskoj obali i unatoč posljedicama razornih poplava koje su pogodile Njemačku, Austriju i zemlje Srednje Europe, iznosi 3 milijarde američkih dolara, što je za 302 milijuna američkih dolara ili 11,1 posto više u usporedbi s 2001. godinom. Što se tiče ostalih usluga, najviše su porasli neto prihodi od pruženih usluga u građevinarstvu. Oni su tijekom 2002. zabilježili godišnji rast od 82 milijuna američkih dolara ili 51,2 posto. Porast priljeva na osnovi pruženih usluga u građevinarstvu posljedica je povećanja prihoda koje su domaće tvrtke ostvarile u Hrvatskoj gradeći za strane naručitelje (porast prihoda od 55 milijuna američkih dolara) i povećanja prihoda domaćih tvrtki od građevinskih radova obavljenih u inozemstvu (porast prihoda od 31 milijuna američkih dolara).

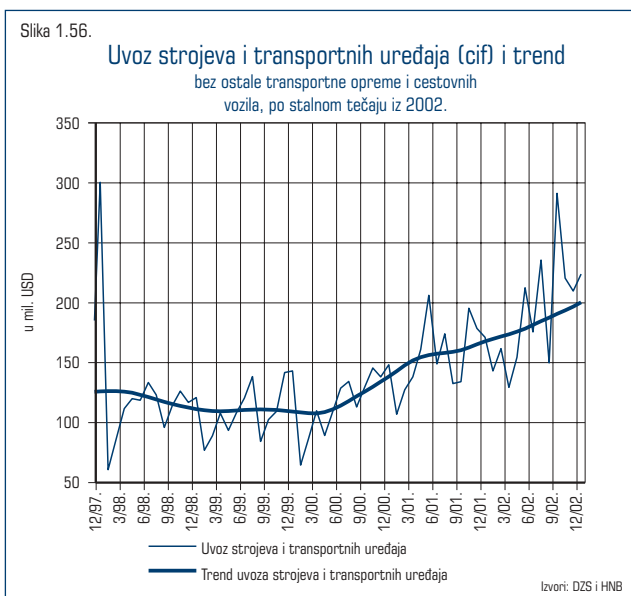
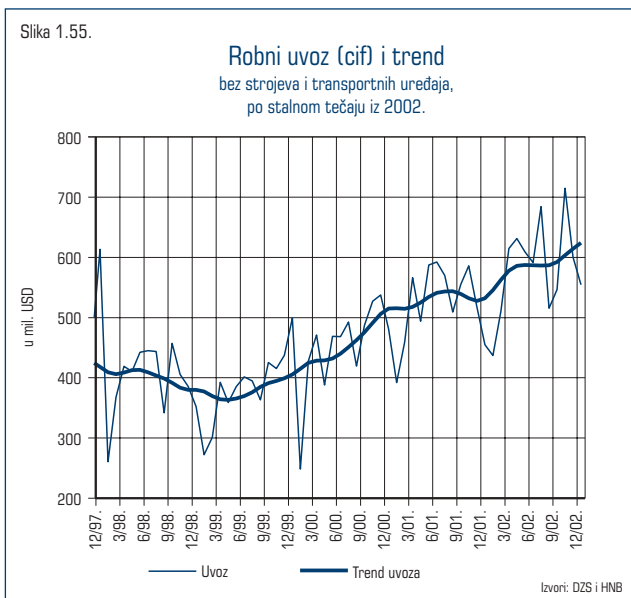
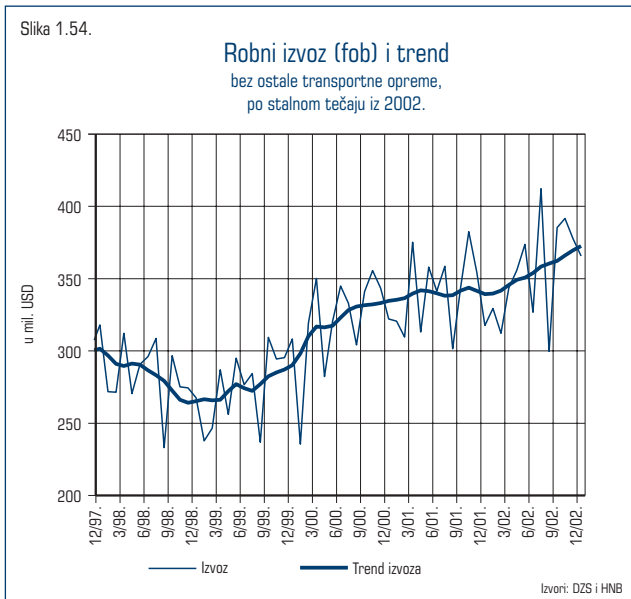
U 2002. tekući transferi bilježe rast od 127 milijuna američkih dolara ili 13,2 posto, osobito zbog povećanja prihoda (godišnji rast prihoda na osnovi radničkih doznaka iz inozemstva iznosi 97 milijuna američkih dolara). Pozitivna kretanja tijekom 2002. bilježi i račun dohodaka. Na godišnje smanjenje neto odljeva od 38 milijuna američkih dolara ili 7,3 posto u 2002. najviše je utjecalo smanjenje neto odljeva na osnovi vlasničkih ulaganja (godišnje smanjenje neto odljeva na osnovi zadržane dobiti i dividenda isplaćenih inozemnim izravnim ulagačima iznosi oko 48 milijuna američkih dolara).

Robna razmjena

Desezonirani podaci o robnom izvozu koji isključuje ostalu transportnu opremu⁹, izraženi u američkim dolarima po stalnom tečaju¹⁰, pokazuju da je tijekom cijele 2002. izvoz ostvario godišnji rast od 4,7 posto. Iz trenda se vidi da je rast izvoza bio izraženiji u drugoj polovici 2002., kada je godišnji rast desezoniranih vrijednosti iznosio 7,5 posto.

⁹ Izvoz i uvoz ostale transportne opreme (jedan od odsjeka Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije) najvećim se dijelom odnosi na izvoz i uvoz brodova. Kako su isporuke brodova neravnomjerno raspoređene tijekom godine i kako ih prate relativno visoki novčani iznosi, kretanje spomenutog odsjeka SMTK unosi šumove u vremenske serije ukupnoga robnog izvoza i uvoza i time otežava njihovu ekonomsku analizu. Štoviše i metodologija na kojoj se zasniva prikupljanje podataka o izvozu i uvozu brodova, rezultira precjenjivanjem (djelomičnim ponavljanjem) ostvarenih vrijednosti u izvozu i uvozu brodova pa se tako, primjerice, značajan dio izvoza brodova odnosi na robu za doradu čija je vrijednost jednaka zbroju prethodno uvezenog broda i vrijednosti usluga inozemnog brodogradilišta. Zbog toga je bolje vrijednosti ostvarene izvozom i uvozom brodova isključiti iz vremenskih serija ukupnoga robnog uvoza i izvoza, a kretanja u razmjeni brodovima promatrati na neto osnovi u dužem razdoblju.

¹⁰ Iskazivanjem podataka po stalnom tečaju isključuje se utjecaj međuvalutnih odnosa dolara i eura na ostvarene vrijednosti u robnoj razmjeni.

Najveće doprinose ukupnom rastu izvoza u 2002. daju porast izvoza električnih strojeva, aparata i uređaja (prema podacima DZS-a ostvaren je godišnji porast od 29,7 posto), industrijskih strojeva za opću uporabu (37,8 posto), ostalih proizvoda od metala (18,8 posto), specijalnih strojeva za pojedine industrijske grane (29,2 posto), pokućstva i dijelova (16,3 posto) te porast izvoza odjeće (3,8 posto). Vrijednost izvoza brodova u 2002. niža je za približno 110 milijuna američkih dolara u usporedbi sa 2001. Na smanjenje ukupnoga robnog izvoza u 2002. godini djeluju pad izvoza nafte i naftnih derivata (prema podacima DZS-a ostvareno je godišnje smanjenje od 6,2 posto), organskih kemijskih proizvoda (39 posto) i obuće (11,1 posto).

Desezonirani podaci o robnom uvozu koji isključuju sektor strojeva i transportnih uređaja (sektor Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije), izraženi u američkim dolarima po stalnom tečaju, govore da je u 2002. uvoz ostvario godišnji rast od 11,5 posto. Snažnijim se godišnjim rastom uvoza u 2002. izdvajaju intermedijarni proizvodi osim energije.

Promatrajući po sektorima i odsjecima SMTK, povećanju ukupnoga robnog uvoza najviše je pridonio odsjek cestovnih vozila. Vrijednost uvoza cestovnih vozila po stalnom tečaju u 2002. godini bilježi godišnji rast od 13 posto, koji je još naglašeniji ako se uzme u obzir snažan učinak baznog razdoblja (uvoz osobnih vozila bio je iznimno povećan u prvoj polovici 2001. zbog ukidanja carinskih povlastica). Izraženiji godišnji rast uvoza u 2002. godini bilježe i specijalni strojevi za pojedine industrijske grane (prema podacima DZS-a ostvaren je godišnji rast od 49,3 posto), električni strojevi, aparati i uređaji (33 posto) te industrijski strojevi za opću uporabu (31,7 posto). Trend uvoza strojeva i transportnih uređaja koji isključuje brodove i cestovna vozila gotovo neprekidno raste od drugog tromjesečja 2000. godine, što je rezultat daljnjeg restrukturiranja poduzeća, a u novije vrijeme i iznimno visokih javnih investicija u kapitalne infrastrukturne projekte. Prema desezoniranim podacima uvoz strojeva i transportnih uređaja koji isključuje brodove i cestovna vozila po stalnom tečaju ostvario je tako u 2002. godišnji rast od 23,2 posto.

Intenzivan godišnji rast uvoza u 2002. ostvaren je i kod uvoza nafte i naftnih derivata, pri čemu je godišnji rast

neto uvoza nafte i naftnih derivata bio posebno izražen u drugom polugodištu 2002. Vrlo je vjerojatno da je razvoj događaja na Bliskom istoku u posljednjem tromjesečju 2002. utjecao na povećanje domaćih zaliha sirove nafte.

Razdioba ukupnoga robnog izvoza po ekonomskim grupacijama zemalja upućuje na to da se udio robnog izvoza RH u razvijene zemlje u ukupnome robnom izvozu u 2002. neznatno smanjio.

Najveći pad vrijednosti izvoza u 2002. ostvaren je u razmjeni s Njemačkom (prema podacima DZS-a riječ je o godišnjem smanjenju od 78 milijuna američkih dolara ili 11,3 posto), što je djelomično rezultat vrlo niskoga gospodarskog rasta, koji je ta zemlja ostvarila u usporedbi s ostalim zemljama EU-a u 2002. godini. Što se tiče izvoza u zemlje u razvoju, posebno je izražen rast robnog izvoza u susjednu Bosnu i Hercegovinu (u 2002. ostvaren je godišnji porast od 144 milijuna američkih dolara ili 25,6 posto), Mađarsku (26 milijuna američkih dolara ili 45,5 posto) i Jugoslaviju (23 milijuna američkih dolara ili 15,5 posto). Prema takvim kretanjima Italija i dalje ostaje naš najveći izvozni partner, dok dosadašnje drugo mjesto Njemačke preuzima Bosna i Hercegovina.

Tablica 1.6. Robni izvoz i uvoz RH prema ekonomskim grupacijama zemalja udjeli u postocima i stope promjena ostvarenih vrijednosti

Izvoz	Udio u ukupnom izvozu			Stopa promjene 2002./2001.
	2000.	2001.	2002. ^a	
Ukupno	100,0	100,0	100,0	5,0
Razvijene zemlje	60,1	61,7	58,1	-1,2
EU-15	54,5	54,1	52,7	2,2
Austrija	6,6	5,7	7,5	36,2
Italija	22,3	23,7	22,7	0,6
Njemačka	14,3	14,8	12,5	-11,3
Efta	1,0	1,1	0,8	-23,2
Ostale razvijene zemlje	4,6	6,5	4,6	-25,2
Zemlje u razvoju	39,9	38,3	41,9	14,9
Cefta	13,8	12,1	12,4	6,9
Slovenija	10,8	9,1	8,7	0,3
Bosna i Hercegovina	11,2	12,0	14,4	25,6
Jugoslavija	2,4	3,2	3,5	15,5

Uvoz	Udio u ukupnom uvozu			Stopa promjene 2002./2001.
	2000.	2001.	2002. ^a	
Ukupno	100,0	100,0	100,0	17,1
Razvijene zemlje	64,7	66,0	64,5	14,6
EU-15	55,4	57,1	55,8	14,4
Austrija	6,7	6,9	6,6	12,5
Italija	16,6	18,1	17,3	11,6
Njemačka	16,5	17,3	16,3	10,0
Efta	2,4	2,1	2,0	8,9
Ostale razvijene zemlje	7,0	6,8	6,8	17,4
Zemlje u razvoju	35,3	34,0	35,5	22,1
Cefta	14,8	14,8	16,0	26,7
Slovenija	7,9	7,8	7,7	16,1
Bosna i Hercegovina	1,0	1,4	1,6	31,2
Jugoslavija	0,4	0,4	0,5	35,3

^a Preliminarni podaci
Izvor: DZS

Kao i u 2001. godini najveći uvozni partneri RH u 2002. bile su Italija i Njemačka sa zajedničkim udjelom od 33,6 posto u ukupnome hrvatskome robnom uvozu. Izuzevši Veliku Britaniju, Finsku i Grčku, u 2002. godini zabilježen je godišnji porast robnog uvoza RH iz svih zemalja članica Europske unije te iz svih zemalja Cefte.

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Saldo na računu kapitalnih i financijskih transakcija u 2002. iznosi 2,8 milijardi američkih dolara i taj je suficit više nego dvostruko veći u usporedbi sa saldom iz 2001. godine. Suficit na računu kapitalnih i financijskih transakcija pokazuje da je vrijednost domaće štednje niža od ostvarenih investicija i da je Republika Hrvatska neto uvoznik iz ostatka svijeta, pri čemu se deficit na tekućem računu financirao kapitalnim priljevima iz inozemstva. U 2002. značajne godišnje promjene bilježe sve komponente računa kapitalnih i financijskih transakcija.

Izraženo godišnje smanjenje salda na računu kapitalnih transakcija u 2002. godini rezultat je procesa sukcesije. Hrvatska je naime, kao jedna od ravnopravnih sljednica nekadašnje federacije, u 2001. naslijedila dio zlatnih poluga u protuvrijednosti od 115 milijuna američkih dolara.

Tablica 1.7. Račun kapitalnih i financijskih transakcija Republike Hrvatske u milijunima USD i postocima

	2000.	2001.	2002. ^a	Stopa promjene 2002./2001.
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	1.339,4	1.316,9	2.841,5	115,8
B1. Kapitalne transakcije	20,9	133,0	24,0	-82,0
B2. Financijske transakcije, isključujući međunarodne pričuve	1.900,7	2.497,0	3.384,8	35,6
1. Izravna ulaganja	1.084,8	1.406,7	885,9	-37,0
1.1. U inozemstvo	-3,9	-154,6	-94,6	-38,8
1.2. U Hrvatsku	1.088,7	1.561,3	980,5	-37,2
2. Portfeljna ulaganja	707,6	600,7	-216,4	
2.1. Sredstva	-22,7	-129,3	-634,6	390,8
2.2. Obveze	730,3	730,0	418,3	-42,7
3. Ostala ulaganja	108,3	489,5	2.715,3	454,7
3.1. Sredstva	-844,5	395,9	471,1	19,0
3.2. Obveze	952,8	93,6	2.244,2	2.296,6
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-582,1	-1.313,1	-567,3	-56,8
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-880,0	-591,8	-1.294,8	118,8

^a Preliminarni podaci
Izvor: HNB

Vrijednost neto izravnih inozemnih ulaganja u 2002. iznosila je 886 milijuna američkih dolara, što je za 37 posto manje nego u 2001. godini (u kojoj je samo privatizacija udjela u HT-u od strane strateškog ulagača *Deutsche Telecoma* donijela 500 milijuna eura). Tijekom 2002. najviše je novaca uloženo u novčarsko posredovanje, odnosno privatizaciju Dubrovačke, Splitske, Riječke banke i Privredne banke Zagreb (63,8 posto). Po udjelu u izravnim ulaganjima (podaci obuhvaćaju samo ulaganja u dionice) slijede ula-

ganja u hotele i motele s restoranima (9,6 posto) te ulaganja u trgovine na veliko (3,5 posto). Udjele manje od tri posto imaju ulaganja u tvrtke koje se bave savjetovanjem u vezi s poslovanjem i upravljanjem, u proizvodnju farmaceutskih pripravaka, skupljanje, pročišćavanje i distribuciju vode te ulaganja u ostalu trgovinu na veliko.

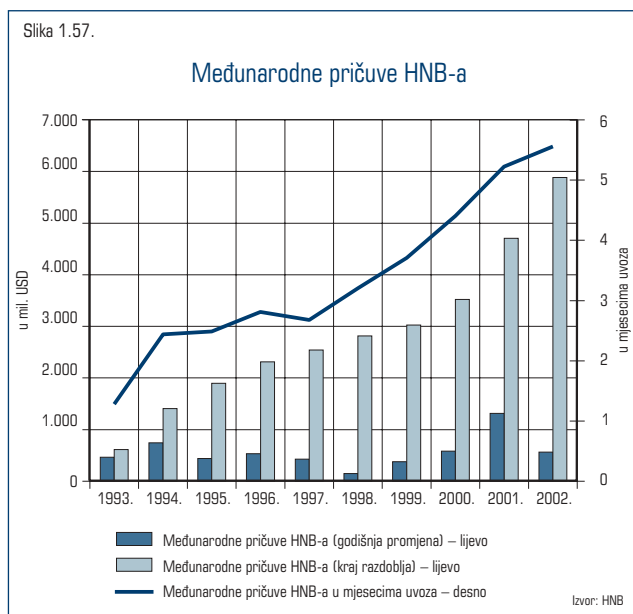
Tablica 1.8. Inozemna izravna ulaganja (u dionice) u RH u 2002. u postocima

Sektor	Udjel
Ostalo novčarsko posredovanje	63,8
Hoteli i moteli, s restoranima	9,6
Nespecijalizirane trgovine na veliko živežnim namirnicama	3,5
Savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem	2,7
Proizvodnja farmaceutskih pripravaka	2,4
Skupljanje, pročišćavanje i distribucija vode	2,3
Ostala trgovina na veliko	2,2
Ostalo	13,6
Ukupno	100,0

Izvor: HNB

Na računu portfeljnih ulaganja u 2002. je ostvaren neto efekt od –216 milijuna američkih dolara, što upućuje na to da je vrijednost transakcija na računu koji bilježi sredstva u vlasništvu hrvatskih rezidenata tijekom 2002. bila veća od vrijednosti transakcija koje se odnose na obveze hrvatskih rezidenata prema nerezidentima. Na takve rezultate najviše je utjecao porast neto vrijednosti inozemnih dužničkih vrijednosnica u vlasništvu hrvatskih banaka i investicijskih fondova od 430 milijuna američkih dolara i smanjenje neto obveza države po izdanim inozemnim obveznicama u vrijednosti od 450 milijuna američkih dolara (eurodolarske obveznice u iznosu od 300 milijuna američkih dolara, izdane 1997., dospjele su u prvom tromjesečju 2002. godine).

Najizraženije godišnje promjene na računu kapitalnih i financijskih transakcija u 2002. godini bilježe ostala ulaganja. Ona sa 490 milijuna američkih dolara u 2001. rastu na oko 2,7 milijardi američkih dolara u 2002. Godišnji rast od 454,7 posto najvećim se dijelom odnosi na usklađivanje portfelja poslovnih banaka, a manjim je dijelom rezultat povećanja obveza po neto korištenim trgovinskim kreditima i kreditima poduzeća, koje je potaknuto snažnijim gospodarskim rastom RH u 2002. godini. Inozemni depoziti hrvatskih banaka tako su u prvoj polovici 2002. godine smanjeni za 1,3 milijarde američkih dolara, što je uglavnom prouzročeno smanjenjem deviznih depozita stanovništva u pasivi banaka zbog posteurskog efekta i prvih vijesti o gubicima u poslovanju Riječke banke. U trećem tromjesečju 2002. inozemni depoziti poslovnih banaka rastu daleko sporije nego u istom razdoblju prethodne godine, a kretanja u četvrtom tromjesečju ne mogu se izravno uspoređivati zbog utjecaja eurskog efekta na kretanje inozemnih depozita poslovnih banaka, koji su u posljednjem tromjesečju 2001. godine porasli za 1,3 milijarde američkih dolara. U 2002. godini depoziti stranih pravnih i fizičkih osoba (nerezidenata) u hrvatskim poslovnim bankama porasli su za približno 1,2 milijarde američkih dolara (od čega samo u posljednjem tromjesečju približno za 0,5 milijardi ame-

ričkih dolara). Najveći dio spomenutih depozita čine depoziti inozemnih banaka matice kod njihovih podružnica, a pojačana ulaganja treba povezati s prosječnim kamatnim stopama na depozite u Hrvatskoj, koje su više od onih u zemljama EMU-a.

Međunarodne pričuve HNB-a¹¹ porasle su u 2002. za dodatnih 567 milijuna američkih dolara i na kraju godine dosegnule razinu od 5,9 milijardi američkih dolara, koja je dostatna za šestomjesečno pokriće uvoza dobara i usluga u 2002. godini. Takav pokazatelj Hrvatsku izdvaja kao zemlju s iznimno jakom međunarodnom likvidnošću u usporedbi s najnaprednijim tranzicijskim zemljama.

Inozemni dug

Koncem 2002. inozemni dug Republike Hrvatske dosegnuo je visokih 15,3 milijardi američkih dolara. Promatrajući po sektoru dužnika, najveći dio ukupnog duga čini inozemni dug države (41,6 posto). Veličinom udjela slijede ga inozemni dug banaka (26 posto), inozemni dug poduzeća (25,6 posto) te inozemni dug na osnovi izravnih ulaganja (6,8 posto).

Tablica 1.9. Inozemni dug Republike Hrvatske prema sektoru dužnika na kraju razdoblja, u milijunima USD i postocima

Sektor	2000.	2001.	2002.	Struktura			Indeksi		
				2000.	2001.	2002.	2000./1999.	2001./2000.	2002./2001.
1. Monetarni sektor	158,7	122,1	0,0	1,4	1,1	0,0	80,7	76,9	0,0
2. Država	4.828,4	5.132,6	6.355,9	43,7	45,4	41,6	121,5	106,3	123,8
3. Banke	2.086,5	2.299,4	3.976,6	18,9	20,3	26,0	95,5	110,2	172,9
4. Ostali sektori (poduzeća)	3.354,6	3.127,5	3.909,5	30,3	27,6	25,6	102,5	93,2	125,0
5. Izravna ulaganja	626,6	635,0	1.041,8	5,7	5,6	6,8	179,7	101,3	164,1
Ukupno (1+2+3+4+5)	11.054,8	11.316,6	15.283,7	100,0	100,0	100,0	110,8	102,4	135,1

Izvor: HNB

U usporedbi sa stanjem na kraju 2001. godine inozemni je dug Republike Hrvatske krajem 2002. povećan za 4 milijarde američkih dolara ili 35,1 posto. Od sektora dužnika najveći doprinos porastu ukupnoga inozemnog duga daju banke (godišnji porast od 1,7 milijardi američkih dolara ili 72,9 posto). Dug banaka svojim doprinosom u povećanju

¹¹ Međunarodne pričuve HNB-a se sastoje od niza međunarodno priznatih financijskih instrumenata čija je osnovna namjena da, u slučaju potrebe, otklone ili ublaže neusklađenosti u međunarodnim plaćanjima zemlje.

ukupnoga inozemnog duga slijede: inozemni dug države (povećan za 1,2 milijarde američkih dolara ili 23,8 posto), dug poduzeća (0,8 milijardi američkih dolara ili 25 posto) te dug na osnovi izravnih ulaganja (0,4 milijarde američkih dolara ili 64,1 posto). Središnja je banka tijekom 2002. otplatila 130 milijuna američkih dolara glavnice preostalog dug prema MMF-u i time svoje obveze po prethodnim aranžmanima s tom međunarodnom financijskom organizacijom krajem 2002. svela na nultu razinu.

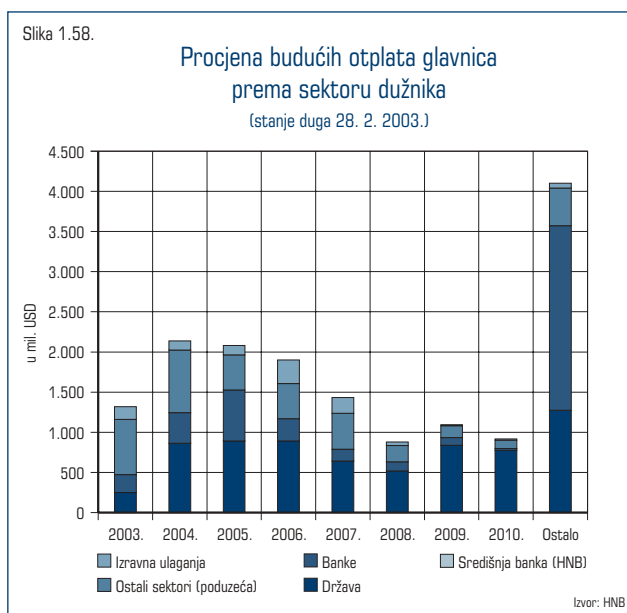
Tijekom 2003. na naplatu dopijeva iznos glavnice od ukupno 1,8 milijardi američkih dolara (od čega je do 28. veljače 2003. već otplaćeno 466 milijuna američkih dolara), koji je niži u usporedbi s prethodnom godinom (ukupno otplaćeno 2,6 milijardi američkih dolara), no valja imati na umu da u 2003. godini na naplatu ne dopijeva ni jedno izdanje inozemnih obveznica Republike Hrvatske. Glavnice koje dopijevaju na naplatu u iduće tri godine, većeg su iznosa od onog koji dopijeva na naplatu u 2003. godini, što je pretežno posljedica dopijuća glavnica euromarkinog izdanja, dvaju izdanja eurskih i dvaju izdanja samurajskih obveznica Republike Hrvatske u razdoblju od 2004. do 2006.

Omjer ukupnoga inozemnog duga i bruto domaćeg proizvoda, koji pokazuje u kojoj je mjeri tekuća ekonomska aktivnost opterećena inozemnim dugom, govori da se udjel inozemnog duga zabilježen krajem 2002. popeo na visokih 68,1 posto bruto domaćeg proizvoda za cijelu 2002. godinu, što odgovara porastu od 10,2 postotna boda u odnosu prema udjelu u bruto domaćem proizvodu zabilježenom krajem 2001. godine. Spomenutim omjerom Hrvatska se našla na razmeđu koje dijeli srednje od visoko zaduženih zemalja.

Udjel inozemnog duga države u ocijenjenom bruto domaćem proizvodu za 2002. godinu, usprkos snažnom jačanju javnih investicija u kapitalne infrastrukturne projekte, nije značajno povećan (sa 26,3 posto krajem 2001. na 28,3 posto krajem 2002.). Ipak, potencijalni inozemni javni dug raste kada mu se pribroji iznos inozemnog duga za koji jamči središnja država. Vrijednost ukupnih jamstava koje je izdala središnja država, krajem 2002. iznosi oko 2 milijarde američkih dolara, od čega se 0,9 milijardi američkih dolara odnosi na jamstva sektoru država.

Međunarodna likvidnost

Osim porasta međunarodnih pričuva HNB-a, na činjenicu da Hrvatska nema poteškoća s otplatom, odnosno refinanciranjem svoga ukupnoga inozemnog duga, upućuje odluka da se sredstva odobrena novim aranžmanom s Međunarodnim monetarnim fondom ne koriste te iznimno povoljna cijena plasiranog izdanja inozemnih državnih obveznica u prvom tromjesečju 2003. (nominalne kamatne stope na izdane euroobveznice u razdoblju od 1999. do 2003. smanjene su sa 7,375 na 4,6 posto).

Ipak, progresivno smanjivanje priljeva na osnovi neto inozemnih izravnih ulaganja i veći iznosi za otplate glavnica koje će dospijevati u razdoblju od 2004. do 2006. godine, upozoravaju na oprez, jer bi inozemni dug u budućnosti mogao biti teže servisiran.

Dugoročno gledajući, stabiliziranje i postupno smanjivanje inozemnog duga najviše će ovisiti o brzini i opsegu daljnjeg restrukturiranja poduzeća i podizanju njihove konkurentnosti, rastu izvoza te privlačenju inozemnih izravnih ulaganja u nove (tzv. *greenfield*) projekte. Nove odluke Hrvatske narodne banke o ograničavanju rasta kredita poslovnih banaka također treba promatrati kao nastojanje da se izravnim mjerama obuzda daljnji porast inozemnog duga banaka, koji je zabilježio izrazito snažan rast u 2002. i kojim se uglavnom financirao uvoz dobara. Daljnje smanjivanje proračunskog manjka u 2003. godini te ograničenja i jasniji kriteriji za dodjelu državnih jamstava trebali bi pridonijeti stabiliziranju inozemnog duga države i potencijalnoga inozemnoga javnog duga. Stabiliziranju inozemnog duga pridonijelo bi i veće nastojanje države da povlačenje novih kredita i plasiranje obveznica u većoj mjeri ograniči na domaće tržište kapitala.

1.2.8. Državne financije

Obilježja proračuna u 2002.

Prema podacima Ministarstva financija manjak proračuna konsolidirane opće države ("deficit iznad crte") za 2002. na obračunskoj osnovi procjenjujemo na 8,3 milijarde kuna, odnosno 4,7 posto BDP-a. Prema podacima HNB-a o financiranju države ("deficit ispod crte") manjak opće države iznosio je 4,6 posto BDP-a. Te vrijednosti ne uključuju nepodmirene dospelje obveze 53 jedinica lokalne uprave i samouprave iz četvrtog tromjesečja 2002. godine. Visok stupanj usklađenosti dvaju mjerila manjka potvrđuje da je prilagodba proračuna opće države planirana za 2003. godinu u visini od oko 1,2 posto BDP-a izvršena tijekom 2002. godine.

Promjene institucionalnoga karaktera unutar državnog proračuna obilježile su 2002. godinu. Tako su iz državnog proračuna izdvojena poduzeća za izgradnju i održavanje cesta i autocesta (Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste). Te dvije agencije sada raspolažu vlastitim poreznim prihodima od dijela trošarina na naftne derivate i tijekom 2002. godine omogućeno im je samostalno zaduživanje na domaćem i inozemnom tržištu. Nasuprot tome, početkom 2002. uz mirovinski fond, koji je integriran još sredinom 2001. godine, i ostali izvanproračunski fondovi uključeni su u državni proračun. Istodobno su osnovana dva nova izvanproračunska fonda (Fond za zapošljavanje i razvoj i Fond za regionalni razvoj), ali su i oni početkom 2003. godine postali sastavni dio državnog proračuna.

Na tekuće prihode proračuna opće države u 2002. godini pozitivno su djelovali uvođenje novih poreza i promjena pojedinih trošarina. Uveden je porez na obavezno osiguranje automobila kao i na dopunsko zdravstveno osiguranje, dok je očekivano proširenje osnovice doprinosa socijalnog osiguranja odgođeno za početak 2003. godine. U strukturi trošarina smanjene su trošarine na alkoholna pića za 40,0 posto, dok su povećane trošarine na pivo. Trend smanjenja prihoda od poreza na dohodak u držav-

nom proračunu posljedica je fiskalne decentralizacije i stoga je neutralan s gledišta proračuna opće države. U državni su proračun u 2002. godini uključeni prvi put i vlastiti prihodi ministarstava, koji se prijašnjih godina nisu iskazivali u sklopu Državne riznice.

Struktura rashoda proračuna konsolidirane središnje države u 2002. godini svjedoči o postignutom zaokretu u državnoj potrošnji. To se očitovalo u snažnom porastu kapitalnih rashoda, dok se u isto vrijeme manje trošilo za transfere stanovništvu, subvencije i masu plaća. Tijekom 2002. godine odlukom Vlade sanirana su brodogradilišta preuzimanjem njihova duga. Proračun za 2002. godinu nije bio opterećen sanacijom, a učinak Vladine odluke uslijedit će u idućim godinama.

Ukupni dug konsolidirane središnje države, uključujući HBOR, porastao je na kraju 2002. godine na 41,8 posto BDP-a (73,8 milijardi kuna). Državna su jamstva na kraju prosinca 2002. iznosila ukupno 24,0 milijarde kuna ili 13,6 posto BDP-a, zajedno s jamstvima za privatni i državni sektor. Ukupni dug opće države, s jamstvima samo za privatni sektor, iznosio je krajem 2002. godine 88,1 milijardu kuna, odnosno 50,0 posto BDP-a.

Ostvarenje proračuna

Manjak proračuna opće države i konsolidirane središnje države

Manjak proračuna opće države za 2002. godinu na obračunskoj osnovi iznosio je, prema podacima MF-a (i HNB-a), 8,3 milijarde kuna, odnosno 4,7 posto BDP-a. Očekivalo se da će ostvareni manjak opće države, kao što je definirano u Pismu namjere, biti nepovoljniji i iznositi 6,2 posto BDP-a. U skladu s takvim očekivanjima potpisan je *stand-by* aranžman s MMF-om, kojim se Vlada obvezala smanjiti manjak proračuna opće države na 5,0 posto BDP-a do kraja 2003. godine. Manjak opće države od 4,7 posto BDP-a u 2002. svjedoči o prilagodbi državnog manjka u visini od oko 2,0 milijarde kuna, točnije 1,2 posto BDP-a već tijekom 2002., umjesto u 2003. godini. Od navedene 2,0 milijarde kuna prilagodbe 0,7 milijardi kuna rezultat je neto smanjenja uglavnom kapitalnih rashoda HAC-a i HC-a. Točnije, HAC je u odnosu prema rebalansu proračuna u 2002. godini smanjio ukupne rashode za 1,3 milijarde kuna, a HC je ostvario za 0,6 milijardi kuna veće rashode. Manjak proračuna lokalne uprave i samouprave u 2002. godini veći je za 0,5 milijardi kuna od manjka utvrđenog rebalansom, dok je DAB premašio rebalansom planirani višak za 0,1 milijardu kuna. Osim toga, BDP ostvaren u 2002. godini veći je od očekivanog približno za 0,5 milijardi kuna.

Procijenjeni ukupni manjak proračuna konsolidirane središnje države na obračunskoj osnovi u 2002. od 9,5 milijardi kuna (5,4 posto BDP-a) prikazan je u Tablici 1.10. To je povećanje od 18,8 posto u usporedbi s prethodnom godinom. Razloge povećanja manjka u 2002. treba tražiti prije svega u otplati nepodmirenih dospjelih obveza države tijekom 2001. godine u visini od 1,5 milijardi kuna, što smanjuje obračunski manjak u toj godini. Drugim riječima, tijekom 2001. razina nepodmirenih dospjelih obveza države smanjena je na oko 0,5 milijardi kuna. U 2002. godini otplata nepodmirenih dospjelih obveza države više nije bila prioritet fiskalne politike, pa se navedeni dug održavao na istoj razini. Državni izdaci koji su razvrstani u financiranje, iako prema svojoj naravi spadaju u subvencije, značajno su smanjeni tijekom 2002. godine – na 0,2 milijarde kuna. Još u 2001. godini navedena je stavka iznosila 0,6 milijardi kuna. Ukrat-

ko, povećanje manjka proračuna konsolidirane središnje države na obračunskoj osnovi, prema Pismu namjere, s prilagodbom za HAC i HC, u 2002. iznosi 18,8 posto u odnosu prema prošloj godini. To je rezultat povećanja gotovinskog manjka bez privatizacijskih prihoda od 4,7 posto i kretanja na stavkama neto otplata nepodmirenih dospjelih obveza i otplata s karakteristikama subvencija.

Tablica 1.10. Salda proračuna konsolidirane središnje države
u milijunima kuna i postocima

	2001.					2002.					2002./2001.
	1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.	1. – 4. tr.	1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.	1. – 4. tr.	
Prihodi i potpore	14.409	16.845	16.865	22.727	70.846	14.611	18.059	18.684	19.575	70.929	0,1%
Rashodi i neto posudbe	17.752	17.657	17.797	21.071	74.277	17.225	18.312	18.318	21.083	74.938	0,9%
Manjak na gotovinskoj osnovi	-3.344	-812	-932	1.656	-3.431	-2.614	-253	366	-1.508	-4.009	16,8%
Kapitalni prihodi	56	96	210	5.050	5.412	62	765	523	1.192	2.542	-53,0%
Manjak na gotovinskoj osnovi bez kapitalnih prihoda	-3.400	-908	-1.142	-3.394	-8.843	-2.676	-1.018	-157	-2.700	-6.551	-25,9%
Neto otplata nepodmirenih dospjelih obveza	457	142	-392	1.263	1.470	285	-525	26	155	-59	-
Manjak na obračunskoj osnovi	-2.943	-766	-1.534	-2.131	-7.373	-2.391	-1.543	-131	-2.545	-6.610	-10,4%
Reklasifikacija otplata s karakteristikama subvencije	240	80	225	73	618	32	64	28	51	175	-71,7%
Manjak na obračunskoj osnovi definiran prema Pismu namjere	-3.183	-846	-1.759	-2.204	-7.992	-2.423	-1.607	-159	-2.596	-6.785	-15,1%
Saldo državnih agencija HAC i HC	0	0	0	0	0	-262	-160	-352	-1.931	-2.705	-
Manjak na obračunskoj osnovi definiran prema Pismu namjere s prilagodbom za HAC i HC	-3.183	-846	-1.759	-2.204	-7.992	-2.685	-1.767	-511	-4.527	-9.490	18,8%

Izvor: MF

Prihodi proračuna konsolidirane središnje države

Ostvareni su prihodi proračuna konsolidirane središnje države u 2002. godini bili u očekivanim granicama. Prihodi od doprinosa za socijalno osiguranje i poreza na dobit nadmašili su u 2002. očekivanja. Istodobno su zabilježeni radikalni podbačaji na pozicijama prihoda od trošarina na duhanske prerađevine i prihoda od tijela državne uprave.

Napomenimo da je tijekom prvog tromjesečja 2003. godine izvršena revizija prihoda od PDV-a, carina i pojedinih trošarina za 2001. i 2002. godinu. Rezultat je revizije značajno smanjenje carinskih prihoda, dok su prihodi od PDV-a i trošarina na uvezene automobile značajno porasli. Revizija unutar strukture prihoda mogla bi utjecati na projekciju prihoda za 2003. godinu. U nastavku dajemo kratku usporedbu ostvarenih, revidiranih prihoda u 2002. godini prilagođenu za poslovanje HAC-a i HC-a.

Ukupni su prihodi u 2002. godini iznosili 71,0 milijardu kuna, što je nominalno za 3,0 milijarde više nego u prethodnoj godini (porast od 4,2 posto). Obilježja tog porasta na

jednoj su strani snažan gospodarski rast u Hrvatskoj tijekom 2002. i dobro ostvarenje prihoda od doprinosa za socijalno osiguranje, a na drugoj strani podbačaji u segmentu vlastitih prihoda ministarstava i prihoda od trošarina na duhanske prerađevine.

Prihodi od PDV-a iznosili su prema revidiranim podacima u 2002. godini 26,0 milijardi kuna, što čini 40,0 posto ukupnih poreznih prihoda u toj godini. Navedeni su prihodi premašili procjenu iskazanu rebalansom čak za 8,1 posto. Prihodi od doprinosa za socijalno osiguranje iznosili su u 2002. godini 22,2 milijarde kuna, te su veći za 0,4 milijarde kuna u usporedbi sa 2001. Takav, pomalo neočekivan rast rezultat je uvođenja dopunskoga zdravstvenog osiguranja i odljeva sredstava u drugi mirovinski stup, koji je bio manji za 0,6 milijardi kuna od iznosa koji je planiran početkom 2002. godine. Snažan gospodarski rast u Hrvatskoj tijekom 2001. i 2002. utjecao je na prihode od poreza na dobit, kao i na visoki uvoz. To se međutim nije odrazilo na prihode od carina, djelomično zbog neprestanog smanjenja carinskih stopa nakon ulaska u WTO i potpisivanja bilateralnih sporazuma s drugim zemljama. Prihodi od poreza na dobit nominalno su tijekom 2002. porasli za 0,7 milijardi kuna (33,8 posto) u odnosu prema prethodnoj godini. Prihodi od poreza na dohodak realno su smanjeni za 3,4 posto u 2002. zbog utjecaja nekoliko čimbenika. Prvo, u 2002. godini osjetio se cjelogodišnji učinak reforme plaća u državnoj upravi, koja je provedena od sredine prethodne godine. Drugo, fiskalnom se decentralizacijom dio prihoda od poreza na dohodak kanalizirao lokalnoj upravi i samoupravi, što je međutim neutralan učinak na razini opće države. Treće, pozitivno je na prihode od poreza na dohodak utjecao nominalni porast prosječne bruto plaće od 5,7 posto u 2002. godini, kao i povećanje broja osiguranika HZZO-a za 1,7 posto kod pravnih osoba i u obrtu, bez segmenta poljoprivrednika koji je nesiguran. To drugim riječima znači da se povećao broj osoba koje plaćaju doprinose, a time i porez na dohodak, što ujedno upućuje na porast zaposlenosti tijekom 2002. godine.

Najveći podbačaji prihoda državnog proračuna u usporedbi s planiranim vrijednostima zabilježene su kod neporeznih prihoda, točnije kod prihoda tijela državne uprave i prihoda od trošarina, poglavito trošarina na duhanske proizvode. Prihodi tijela državne uprave prvi su put u 2002. godini sadržavali i vlastite prihode ministarstava, koji su se trebali evidentirati kroz Državnu riznicu i povećati prihode na toj poziciji sa 0,1 milijarde kuna u 2001. na 1,0 milijardu kuna u 2002. godini. Međutim, u 2002. ukupni prihodi tijela državne uprave iznosili su samo 0,5 milijardi kuna. Prihodi državnog proračuna od trošarina u 2002. godini iznosili su 6,7 milijardi kuna, a prema očekivanjima Ministarstva financija trebali su iznositi ukupno 7,5 milijardi kuna. Najveći je podbačaj zabilježen na poziciji prihoda od trošarina na duhanske prerađevine, na kojoj je uplaćeno za 0,5 milijardi kuna manje od predviđenog iznosa. Razloge treba tražiti u neučinkovitosti administrativnih mjera za suzbijanje ilegalne trgovine duhanskim proizvodima, koje su uvedene početkom 2002. godine. Iznimka su prihodi od trošarina na bezalkoholna pića i luksuzne proizvode, koji su ostvarili planirane veličine. Ipak, neočekivano visoki prihodi od poreza na dobit te dobro ostvarenje prihoda od doprinosa na socijalno osiguranje i PDV-a uspjeli su neutralizirati velike podbačaje na pozicijama prihoda tijela državne uprave i trošarina na duhanske prerađevine.

Rashodi proračuna konsolidirane središnje države

Rashodi proračuna konsolidirane središnje države s prilagodbom za poslovanje HAC-a i HC-a, neto otplaćenim dospjelim obvezama i s otplatama glavnice duga javnih poduzeća koje imaju karakteristike subvencije, iznosili su 80,8 milijardi kuna i bili su realno za 3,5 posto veći u odnosu prema istom razdoblju prošle godine.

Glavno je obilježje kretanja na pozicijama rashoda u 2002. godini zaokret državne potrošnje prema kapitalnim rashodima. Točnije, došlo je do snažnog porasta udjela kapitalnih rashoda u ukupnim rashodima, sa 5,9 posto u 2001. godini na 11,6 posto u 2002. Takav je rast posljedica ulaganja u infrastrukturu. U 2002. manje se trošilo na transfere stanovništvu, subvencije i masu plaća. Trend ograničavanja subvencija u 2002. je godini ubrzan. Nakon prilagodbe za otplate glavnice duga javnih poduzeća (koje imaju karakteristike subvencije) nominalno smanjenje subvencija u 2002. iznosilo je 31,8 posto u usporedbi s prethodnom godinom. Od 2,9 milijardi kuna isplaćenih subvencija iz proračuna konsolidirane središnje države u 2002. godini 1,4 milijarde kuna isplaćeno je preko Fonda za razvoj i zapošljavanje od čega 1,0 milijarda kuna nefinancijskim javnim poduzećima. Vlada je u drugoj polovici 2002. donijela odluku o dodatnom subvencioniranju brodogradilišta preuzimanjem otplate njihovih kredita. Ta odluka nije utjecala na proračun u 2002. godini.

Udjel izdataka za plaćanje kamata u ukupnim rashodima tijekom 2001. i 2002. godine stagnirao je na razini od oko 4,2 posto. U 2002. to je prije svega bilo posljedica značajne deprecijacije američkog dolara prema kuni, što je smanjilo kunsku protuvrijednost otplate kamata u toj godini. Izdaci za plaćanje kamata tijekom 2002. iznosili su 3,2 milijarde kuna i bili su za 0,6 milijardi (15,8 posto) manji u usporedbi s planiranima.

Transfere središnjeg proračuna prema korisnicima nije moguće analizirati zbog novog oblika izvještaja Državne riznice, koji ne prikazuje pojedine transferne stavke, kao što su isplate mirovina, dječjeg doplatka, zdravstvenog osiguranja i sl. Podsjetimo da su, primjerice, u 2001. godini transferi za dječji doplatka iznosili dvostruko više od očekivanog iznosa.

Ukupni rashodi HAC-a manji su u odnosu prema rebalansu za 2002. godinu za 1,3 milijarde kuna, od čega se gotovo 70,0 posto odnosi na smanjenje kapitalnih rashoda. Ostvarenje proračuna HC-a pokazuje rashode veće od onih planiranih rebalansom čak za 0,6 milijardi kuna. Pri tome je gotovo polovica premašenog plana zabilježena na stavci kapitalnih rashoda, a druga polovica na stavci izdataka na robe i usluge.

Financiranje

Ukupni dug središnje države i izdana državna jamstva nastavili su s rastom u 2002. godini. Ukupni je dug središnje države krajem 2002. u usporedbi sa 2001. porastao za 0,5 postotnih bodova, tj. iznosio je 41,8 posto BDP-a (73,8 milijardi kuna). Takav razvoj treba prije svega pripisati ulaganjima države u infrastrukturne projekte (primjerice autocestu Zagreb – Split). Međutim, unatoč visokim zaduženjima HAC-a i HC-a uglavnom u

inozemstvu, središnja se država tijekom 2002. vidljivo više neto zaduživala na domaćem nego na inozemnom tržištu. Tako je porastu ukupnoga kumulativnog duga znatno više pridonio rast unutarnjega nego inozemnog duga.

Potencijalni državni dug čine državni dug i izdana jamstva. Vrijednost jamstava koje je izdala država, povećana je sa 12,2 posto BDP-a u 2001. na 13,6 posto BDP-a u 2002. godini. Državnom dugu pribrajaju se samo jamstva izdana za zaduženje ostalih sektora jer bi uključivanje jamstava izdanih za dug sektora države značilo dvostruki obuhvat u sklopu duga, npr. bili bi obuhvaćeni: iznos državnog duga pod, primjerice, stavkom primljeni krediti, s jedne strane, i isti iznos, kojim država garantira za primljeni kredit, pod stavkom jamstva, s druge strane. Ukupni dug središnje države na kraju 2002. godine zajedno s izdanim jamstvima iznosi 46,2 posto BDP-a.

Unutarnji dug središnje države prema bankama

U 2002. godini unutarnji je dug središnje države neto porastao za 3,8 milijardi kuna. To je nominalno za 6,9 posto više od porasta unutarnjeg duga tijekom 2001. godine (3,6 milijardi kuna). Za razliku od prethodnih godina, kada su generatori rasta unutarnjeg duga bila izdanja obveznica i trezorskih zapisa, u 2002. zabilježen je snažan rast korištenja kredita banaka. Tako je neto zaduženje središnje države putem kredita banaka poraslo za 2,5 milijardi kuna u usporedbi s prethodnom godinom, kada je izvršena neto otplata kredita bankama u visini od 20,8 milijuna kuna. Pojačano zaduživanje na osnovi kredita djelomice se odnosi na sindicirani kredit koji koristi HAC.

Tablica 1.11. Unutarnji dug središnje države na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena	
	XII. 2001.	IX. 2002.	XII. 2002.	I. – XII. 2001.	I. – XII. 2002.
1. Unutarnji dug središnje države	24.907,3	27.153,2	28.746,7	3.583,2	3.839,4
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	21.467,9	23.551,9	24.735,0	2.958,2	3.267,1
Trezorski zapisi	4.892,3	5.544,1	5.632,7	2.327,7	740,4
Instrumenti tržišta novca	7,4	0,1	0,1	-6,8	-7,3
Obveznice	15.415,8	16.096,8	16.021,7	1.333,3	605,8
Krediti Hrvatske narodne banke	-	-	0,5	0,0	-
Krediti banaka	1.152,4	1.910,8	3.080,0	-696,0	1.927,6
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	3.439,4	3.601,3	4.011,8	625,0	572,4
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-
Obveznice	1.636,1	1.629,8	1.652,2	-50,7	16,0
Krediti banaka	1.803,3	1.971,6	2.359,6	675,7	556,3

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3

Inozemni dug središnje države

Inozemni dug konsolidirane središnje države neto se povećao za 2,6 milijardi kuna i krajem 2002. godine iznosio je 45,0 milijardi kuna, što je povećanje od 6,1 posto u usporedbi s razinom inozemnog duga krajem prosinca 2001. U istoj je godini izvršena ot-

plata eurodolarske obveznice s kuponom od 7 posto u vrijednosti od 0,3 milijarde američkih dolara. Tako Hrvatska ima obvezu isplatiti preostalih deset emitiranih obveznica do kraja 2012. godine.

Tablica 1.12. Inozemni dug središnje države
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena	
	XII. 2001.	IX. 2002.	XII. 2002.	I. – XII. 2001.	I. – XII. 2002.
1. Inozemni dug središnje države	42.413,4	43.833,0	45.019,1	3.486,2	2.605,7
1.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	39.656,8	40.843,8	41.260,4	2.811,1	1.603,6
Obveznice	30.029,0	30.402,1	30.115,3	4.797,8	86,3
Krediti	9.627,8	10.441,8	11.145,1	-1.986,8	1.517,3
1.2. Inozemni dug republičkih fondova	2.756,7	2.989,2	3.758,7	675,2	1.002,0
Obveznice	696,6	288,9	1.019,0	310,1	322,4
Krediti	2.060,0	2.700,3	2.739,7	365,1	679,7

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3

Privatizacija

Prihodi od privatizacije iznosili su u 2002. godini 2,3 milijarde kuna, dok su ostali kapitalni prihodi – prihodi od prodaje vojnih i društvenih stanova iznosili 0,2 milijarde kuna. U prvom su polugodištu 2002. ostvareni prihodi od privatizacije u iznosu od 0,7 milijardi kuna (Dubrovačka, Splitska i Riječka banka). U drugom su polugodištu ostvareni privatizacijski prihodi od prodaje hotela Croatia Cavtat i Anita Vrsar, preostalog državnog udjela u Privrednoj banci Zagreb i od isplate drugog dijela iznosa za Riječku banku nakon što je izvršena provjera poslovanja, u ukupnom iznosu od 1,6 milijardi kuna.

Instrumenti monetarne politike

2.1. Instrumenti monetarne politike

Monetarna je politika i u 2002. godini djelovala u uvjetima strukturalnog viška likvidnosti, što znači da je Hrvatska narodna banka bila prije svega usmjerena na instrumente sterilizacije. Njima je povlačila viškove likvidnosti kreirane deviznim intervencijama, koje je provodila radi smirivanja aprecijacijskih pritisaka na kunu. Do povećane potrebe za korištenjem sekundarnih izvora likvidnosti došlo je jedino u ožujku 2002. zbog problema s likvidnošću Riječke banke, što je prouzročilo pojačanu kreditnu aktivnost Hrvatske narodne banke.

Ključne izmjene monetarnog instrumentarija Hrvatske narodne banke tijekom 2002. obuhvaćale su visinu kamatnih stopa i aukcije blagajničkih zapisa. Tako je u travnju smanjena lombardna stopa sa 10 na 9,5 posto te stopa remuneracije na kunski dio obvezne pričuve sa 2 na 1,75 posto. Raspored održavanja aukcija blagajničkih zapisa promijenjen je u lipnju 2002. Naime, aukcije se više ne održavaju svakog petog tjedna, nego se Hrvatska narodna banka vratila tjevnim aukcijama, a ukinuti su rokovi dospjeća blagajničkih zapisa od 70 i 105 dana. Uz to, tijekom 2002. opao je interes investitora za trezorske zapise s najkraćim rokom dospjeća (42 dana), pa su oni ukinuti u rujnu kada su uvedeni trezorski zapisi Ministarstva financija s rokom dospjeća od 364 dana. Time su Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija napravili prvi korak u razdvajanju instrumenta monetarne politike, koji se koncentriraju na kraća dospjeća (35 dana), od instrumenta državnog duga, koji je usmjeren na duže rokove. Diskontna (eskontna) stopa Hrvatske narodne banke ne koristi se u monetarnim poslovima središnje banke iako u hrvatskom gospodarstvu ima određeno administrativno značenje, stoga se ta kamatna stopa usklađuje s tržišnim kretanjima. Zbog toga je u listopadu smanjena sa 5,9 na 4,5 posto. Posljednja izmjena u instrumentariju izvršena je u studenome, kada su, radi uklanjanja nedostataka u praktičnoj primjeni i prilagođavanja aktualnoj situaciji u hrvatskome bankovnom sustavu, redefinirani način i uvjeti odobravanja kratkoročnoga kredita za likvidnost.

2.1.1. Odnosi s poslovnim bankama

Ukupan iznos sredstava plasiran bankama iz primarne emisije u 2002. iznosio je 3,0 milijarde kuna i bio je 4,4 puta manji od iznosa plasiranog u 2001. godini.

Lombardni kredit

Banke i štedionice mogle su se koristiti lombardnim kreditom u visini do 50 posto nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama i trezorskih zapisa Ministarstva financija te do 30 posto nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti, najdulje 15 radnih dana u mjesecu. Početkom godine kamate na lombardni kredit obračunavale su se primjenom stope od 10 posto, koja je krajem travnja smanjena na 9,5 posto.

Ukupno je u 2002. odobreno lombardnih kredita u iznosu od 2,4 milijarde kuna, što je samo 27,2 posto lombardnih kredita odobrenih u 2001. Prosječno se mjesečno u 2002. koristilo 254,4 milijuna kuna lombardnih kredita. Međutim, lombardni je kredit u protekloj godini korišten samo 23 dana, odnosno u prosjeku manje od 2 dana na mjesec, dok je prosjek u 2001. bio 9 dana. U sustavu je uglavnom bilo viška likvidnosti pa banke nisu imale potrebe za dodatnim zaduživanjem kod središnje banke, što se očituje u malom broju dana korištenja lombardnoga kredita. Naime, lombardni kredit intenzivnije je korišten samo u razdoblju kad je Riječka banka imala likvidnosnih poteškoća pa se, izuzmemo li prva četiri mjeseca 2002., lombardni kredit koristio samo 3 dana.

Kratkoročni kredit za likvidnost

Za razliku od 2001., kada banke nisu bile usmjerene na posljednje utočište likvidnosti kod središnje banke, u 2002. kratkoročnim kreditom za likvidnost koristila se u ožujku Riječka banka. Kredit je odobren dvaput, 19. i 22. ožujka, u ukupnom iznosu od 558,0 milijuna kuna, a korišten je krajem ožujka i početkom travnja ukupno 14 dana u prosječnom iznosu od 525,9 milijuna kuna. Kamatna stopa na kratkoročni kredit za likvidnost izračunavala se uvećavanjem kamatne stope na lombardni kredit za 0,5 postotnih bodova za razdoblje korištenja kredita za likvidnost do tri mjeseca, dok se za duže razdoblje korištenja kredita lombardna stopa uvećavala za 1 postotni bod.

U studenome 2002. donesena je odluka kojom su redefinirani način i uvjeti odobravanja kratkoročnoga kredita za likvidnost. Promjene su se prije svega odnosile na redefiniranje kolaterala.

Repo aukcije

U 2001. godini održano je unatoč visokoj likvidnosti devet repo aukcija, na kojima su ukupno plasirane 4,2 milijarde kuna, a u 2002. nije bila održana nijedna repo aukcija, tako da po toj osnovi nije bilo plasmana iz primarne emisije.

Obvezna pričuva

Obvezna pričuva u 2002. obračunavala se po stopi od 19 posto na osnovicu koja se sastojala od kunskog i deviznog dijela. Od obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve 25 posto uključivalo se u obračunati kunski dio i izvršavalo se u kunama. Minimalno 40 posto obračunate obvezne pričuve moralo se izdvajati na račune Hrvatske narodne banke, dok se maksimalno 60 posto moglo održavati prosječnim dnevnim stanjima na računima likvidnih potraživanja.

Kunski dio obvezne pričuve konstantno je rastao u 2002. i to je, ponajprije, posljedica porasta obračunske osnovice, odnosno porasta kunskih i deviznih depozita u bankama. Kunski dio osnovice kretao se od 25,8 milijardi kuna, koliko je zabilježeno u obračunskom razdoblju u prosincu 2001., do 34,9 milijardi kuna u obračunskom razdoblju iz studenoga prošle godine, što čini porast od 35,3 posto. Devizni dio osnovice kretao se u istom razdoblju od 88,6 milijardi kuna do 102,5 milijardi kuna te se povećao za 15,7 posto. Na temelju navedenoga u 2002. zabilježen je stalan rast ukupne kunske obvezne pričuve, i to od 9,1 milijarde kuna u siječnju do 11,5 milijardi kuna u prosincu, što je

povećanje od 26,4 posto. Stopa rasta kunske obvezne pričuve bila je manja od stope rasta kunske osnovice zbog nešto manjega postotnog porasta devizne osnovice. Naime, dio obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve koji se izdvaja u kunama, od razdoblja održavanja u siječnju do razdoblja održavanja u prosincu 2002. povećao se za 16,7 posto, proporcionalno povećanju devizne osnovice. Promatramo li samo kunski dio obvezne pričuve, odnos dijela za izdvajanje na poseban račun kod Hrvatske narodne banke i dijela za održavanje na računima za namirenje, uglavnom je ostao isti cijele godine. Prosječni postotak izdvajanja smanjio se sa 72,39 posto u siječnju na 71,25 posto u prosincu.

Hrvatska narodna banka remunerirala je i u 2002. godini sredstva izdvojenoga kuskog dijela obvezne pričuve, koji obuhvaća sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke te sredstva koja se, u svrhu održavanja obvezne pričuve u prosjeku, održavaju na računu za namirenje. Naknada za izdvojena sredstva kuskog dijela obvezne pričuve obračunavala se, do 24. travnja 2002., po stopi od 2 posto godišnje, a potom po stopi od 1,75 posto.

Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama

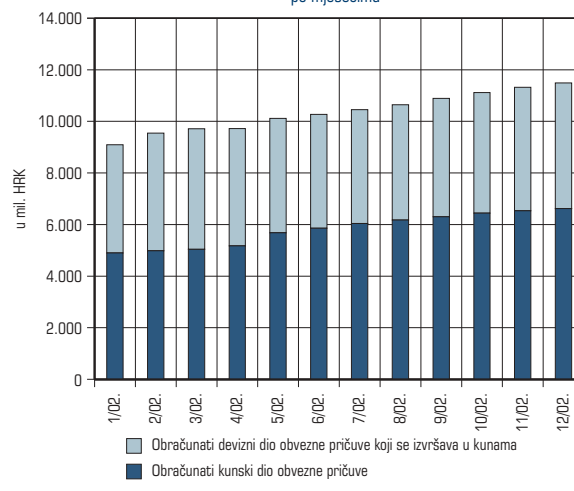
U prvom polugodištu 2002. godine Hrvatska narodna banka izdavala je blagajničke zapise u kunama na redovnim aukcijama koje su se održavale svakih pet tjedana i s rokovima dospjeća od 35, 70 i 105 dana, a održane su i četiri izvanredne aukcije. Od 26. lipnja aukcije su se održavale svaki tjedan, a blagajnički zapisi izdavali su se samo na rok od 35 dana. Tijekom prvih pet mjeseci 2002. stanje blagajničkih zapisa variralo je između 3,3 i 4,1 milijarde kuna, a potom je u drugom dijelu godine uslijedio konstantan

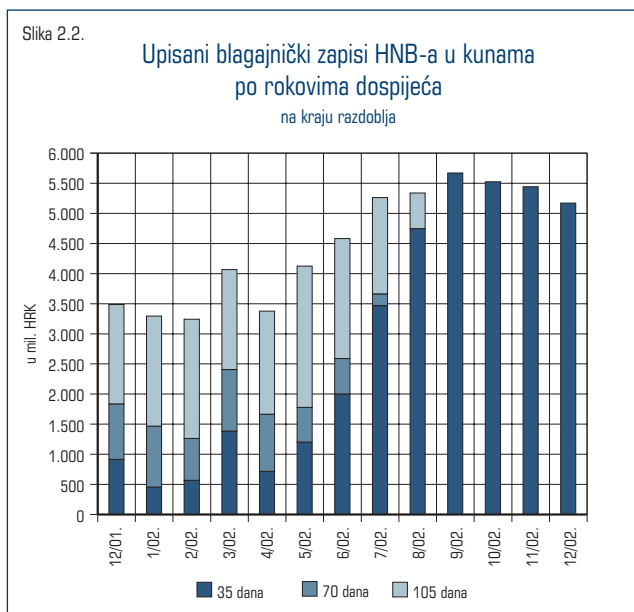
Tablica 2.1. Upisani blagajnički zapisi HNB-a u kunama
nominalna vrijednost, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

Godina	Mjesec	Rokovi dospjeća			Ukupno
		35 dana	70 dana	105 dana	
2001.	prosinac	914,8	920,0	1.651,0	3.485,8
2002.	siječanj	454,5	1.011,8	1.827,0	3.293,3
	veljača	566,0	695,8	1.980,0	3.241,8
	ožujak	1.386,0	1.020,8	1.660,0	4.066,8
	travanj	718,0	947,0	1.711,0	3.376,0
	svibanj	1.203,0	574,0	2.348,0	4.125,0
	lipanj	2.001,0	590,0	1.991,0	4.582,0
	srpanj	3.467,0	195,0	1.601,0	5.263,0
	kolovoz	4.747,5	–	591,0	5.338,5
	rujan	5.671,0	–	–	5.671,0
	listopad	5.523,0	–	–	5.523,0
	studen	5.441,0	–	–	5.441,0
	prosinac	5.170,0	–	–	5.170,0

Slika 2.1.

Kretanje i struktura kuskog dijela ukupno obračunate obvezne pričuve po mjesecima

rastući trend, koji je kulminirao sredinom listopada kada je stanje ukupno upisanih blagajničkih zapisa HNB-a u kunama doseglo 5,8 milijardi kuna. Nakon toga došlo je do blagog trenda smanjenja, ali se, do kraja godine, zadržala razina iznad 5,0 milijardi kuna. Prosječno stanje upisanih kunkskih blagajničkih zapisa u cijelome promatranom razdoblju iznosilo je 4,4 milijarde kuna što je, u usporedbi s prosječnim stanjem u 2001., povećanje od 51,7 posto.

Kamatne stope na kunske blagajničke zapise po svim rokovima dospijeaća pratile su silazne trendove u 2002. Tako su kamatne stope na zapise s dospeljem od 35 dana smanjene sa siječanskih 3,72 posto na 2,00 posto u rujnu te su se zadržale oko te razine do kraja godine. Kamatne su stope na zapise s duljim rokom dospelja do lipnja, kada su se ti zapisi prestali izdavati, također pratile silazne trendove.

Kamatne stope i naknade Hrvatske narodne banke

Visoka likvidnost sustava i pad kamatnih stopa na novčanom tržištu pokazali su se djelomično i u kretanju aktivnih i pasivnih kamatnih stopa središnje banke. Prosječne kamatne stope na kunske blagajničke zapise s rokom dospelja od 35 dana u siječnju su bile na razini od 3,72 posto, a do prosinca su se smanjile na 2,08 posto. Od siječnja pa do lipnja 2002., kada su ukinuti blagajnički zapisi s rokovima dospelja od 70 i 105 dana, prosječne kamatne stope na zapise s rokom dospelja od 70 dana smanjile su se sa 4,16 na 2,76 posto, a za rok dospelja od 105 dana sa 4,78 na 3,39 posto. Radi ublažavanja aprecijacijskih pritisaka na domaću valutu, u travnju je smanjena stopa remuneracije na kunski dio obvezne pričuve sa 2 na 1,75 posto.

Potaknuta trendom smanjenja kamatnih stopa na tržištu, ali i smanjenjem kamatnih stopa na blagajničke i trezorske zapise, Hrvatska narodna banka snizila je u 2002. i svoje aktivne kamatne stope. Kamatna stopa na lombardni kredit, koja je početkom godine iznosila 10 posto, smanjena je u travnju na 9,5 posto, dok je u listopadu diskontna (eskontna) stopa smanjena sa 5,9 na 4,5 posto. Iako se ne koristi u monetarnim operacijama, diskontna stopa ima određeno administrativno značenje pa je bilo potrebno izvršiti njezinu korekciju u skladu s kretanjem tržišnih kamatnih stopa.

2.2. Upravljanje međunarodnim pričuvama u 2002.

Ukupne međunarodne pričuve HNB-a povećane su u 2002. godini za 1.181,57 milijuna američkih dolara, što je porast od 25,1 posto. Posljednjeg dana 2001. ukupne

Tablica 2.2. Međunarodne pričuve^a
na kraju razdoblja, u milijunima USD

Godina	Mjesec	Ukupne pričuve
2001.	prosinac	4.704,04
2002.	siječanj	4.734,22
	veljača	4.749,74
	ožujak	4.885,24
	travanj	5.018,54
	svibanj	5.230,59
	lipanj	5.601,58
	srpanj	5.648,20
	kolovoz	5.758,09
	rujan	5.705,00
	listopad	5.715,67
	studen	5.852,64
	prosinac	5.885,61
Razlika XII. 2002. – XII. 2001.		1.181,57

^a Bez pričuvne pozicije u MMF-u u iznosu od 0,2 milijuna američkih dolara.

međunarodne pričuve iznosile su 4.704,04 milijuna američkih dolara, dok su posljednjeg dana 2002. godine iznosile 5.885,61 milijun američkih dolara.

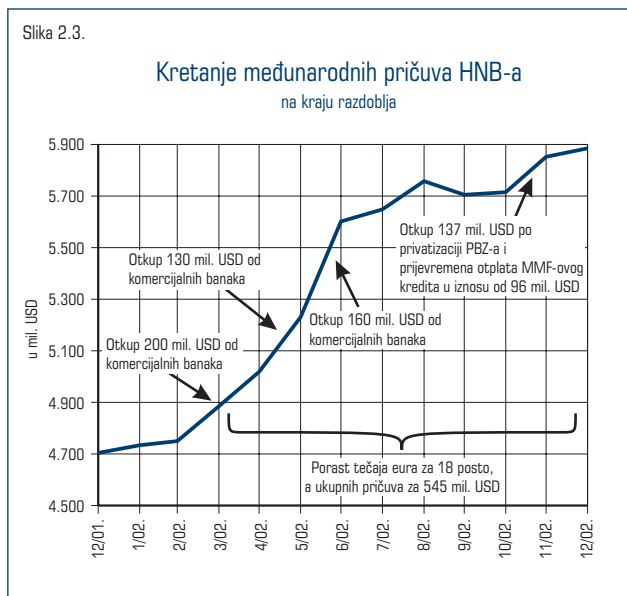
Glavni čimbenici povećanja ukupnih pričuva tijekom 2002. godine, po tečaju na kraju godine, bili su:

□ na priljevnoj strani:

- 1) otkup deviza od komercijalnih banaka u iznosu od 776 milijuna američkih dolara
- 2) pozitivne tečajne razlike u iznosu od 545 milijuna dolara, proizišle iz porasta vrijednosti eura prema američkom dolaru
- 3) neto povećanje izdvojene devizne obvezne pričuve banaka u iznosu od 228 milijuna američkih dolara
- 4) neto otkup od Ministarstva financija u iznosu od 202 milijuna američkih dolara te
- 5) prihodovana sredstva na osnovi ulaganja dijela portfelja kojim HNB aktivno upravlja u iznosu od 142 milijuna američkih dolara

□ na odljevnoj strani:

- 1) prodaja 230 milijuna američkih dolara poslovnim bankama na redovnim aukcijama
- 2) neto odljev na osnovi otkupljenih deviznih blagajničkih zapisa HNB-a u iznosu od 223 milijuna američkih dolara
- 3) redovno i prijevremeno plaćanje glavnice MMF-ovih kredita u iznosu od 132 milijuna američkih dolara i
- 4) prodaja deviza Riječkoj banci u iznosu od 75 milijuna američkih dolara.

Hrvatska narodna banka tijekom 2002. godine intervenirala je na tržištu, kupujući i prodajući devize, trgujući sa:

1. domaćim bankama, i to:
 - a) na redovnim aukcijama
 - b) izvanrednom prodajom deviza Riječkoj banci i
 - c) definitivnim otkupom devizne obvezne pričuve (od Kaptol banke)
2. Ministarstvom financija RH i
3. stranim bankama u zamjenu za efektivne kune.

Tim je transakcijama HNB u izvještajnom razdoblju otkupio deviznih sredstava u iznosu od 874,49 milijuna američkih dolara, dok je istodobno prodao deviza u iznosu od 270,07 milijuna američkih dolara (Tablica 2.3.). Cjelokupnim prometom na deviznom tržištu ukupne međunarodne pričuve povećane su za 604,43 milijuna američkih dolara. Neto otkupom deviza na hrvatsko je tržište emitirano 4.756,67 milijuna kuna.

Tablica 2.3. Ukupni promet HNB-a na deviznom tržištu
od 1. siječnja 2002. do 31. prosinca 2002., u milijunima, po tečaju na dan transakcije

	Kupnja (1)		Prodaja (2)		Neto	
	USD	HRK	USD	HRK	USD	HRK
Aukcije	675,69	5.495,21	201,85	-1.658,11	473,84	3.837,10
Ministarstvo financija	195,97	1.467,57	3,20	-24,77	192,78	1.442,80
Riječka banka	0,00	0,00	65,02	-546,27	-65,02	-546,27
Definitivan otkup po obveznoj deviznoj pričuvi	0,11	0,82	0,00	0,00	0,11	0,82
Prodaja efektivnih kuna	2,72	22,23	0,00	-0,01	2,72	22,22
Ukupno	874,49	6.985,83	270,07	-2.229,16	604,43	4.756,67

Hrvatska narodna banka u upravljanju međunarodnim pričuvama vodi se kriterijima sigurnosti i likvidnosti. Menadžeri za upravljanje portfeljom HNB-a imaju strogo definirane odrednice (tzv. referentne ili *benchmark* portfelje), kojima se ograničava izloženost financijskim rizicima u upravljanju međunarodnim pričuvama. Prinosi na ulaganja međunarodnih pričuva HNB-a u skladu su s preuzetim rizicima.

Ukupne međunarodne pričuve Hrvatska narodna banka ulaže u sljedeće instrumente:

- 1) državne dužničke vrijednosne papire s fiksnom i varijabilnom kamatnom stopom
- 2) instrumente središnjih banka i međunarodnih financijskih institucija
- 3) ugovore o reotkupu (repo i obratne repo ugovore)
- 4) depozite komercijalnih banaka dugoročnoga investicijskog ranga barem AA-
- 5) potvrde o depozitu
- 6) efektivu u trezoru.

Prema kriteriju ulaganja zemlje u koje se ulažu međunarodne pričuve HNB-a, moraju imati minimalni kreditni rejting AA-. Na dan 31. prosinca 2002. čak 76,14 posto ukupnih međunarodnih pričuva bilo je uloženo u zemlje čiji je rejting bio AAA.

U strukturi međunarodnih pričuva euro sudjeluje s gotovo tri četvrtine, dok se preostala četvrtina čuva u američkim dolarima. U 2002. godini eurskim sredstvima kojima se aktivno upravljalo, ostvaren je prihod od 111,94 milijuna eura, dok je dolarskim portfeljom u istom razdoblju ostvaren prihod od 29,38 milijuna američkih dolara. Tako je ukupni prihod od ulaganja neto međunarodnih pričuva iznosio 142 milijuna američkih dolara u 2002. godini.

Prosječan prinos eurskog portfelja HNB-a u 2002. iznosio je 3,79 posto na godišnjoj razini, dok je prosječan prinos dolarskog portfelja HNB-a u istom razdoblju iznosio 2,38 posto. Niži prinosi u usporedbi s prethodnim razdobljima očekivana su posljedica globalne recesije i snižavanja kamatnih stopa ESB-a i Feda u 2001. i 2002. godini te kratkoga prosječnog vremena vezivanja (*duration*) eurskoga i dolarskog portfelja HNB-a.

Tablica 2.4. Ostvareni prihod i prosječni prinos na devizni portfelj HNB-a na osnovi tržišne vrijednosti, u milijunima originalne valute i postocima

Portfelj HNB-a	Ostvaren prihod	Pros. uloženi iznos	Godišnja stopa prinosa			
	2002.	2002.	2002.	2001.	2000.	1999.
Eurski	111,94	2.954,14	3,79	4,63	4,38	2,81
Dolarski	29,38	1.235,25	2,38	4,72	6,56	5,02

Bankovni sustav

3.1. Značajke bankovnog sustava

Krajem 2002. godine u Republici Hrvatskoj poslovalo je ukupno 50 bankovnih institucija: 46 poslovnih banaka, 3 stambene štedionice i jedna štedionica, 12 manje nego na kraju 2001. godine. Smanjenje je nastalo zbog pripajanja pojedinih banaka i štedionica drugim bankama te zbog pokretanja postupka likvidacije odnosno stečaja u nekoliko štedionica.

Ovlaštenje za rad imalo je svih 46 banaka, od kojih 5 mora povećati temeljni kapital. Naime, prema odredbama novog zakona o bankama, koji je stupio na snagu sredinom 2002. godine, ovlaštenje za rad mogu dobiti banke s temeljnim kapitalom u iznosu od 40 milijuna kuna. Za bivše štedionice koje su postale banke, prijelaznim i završnim odredbama Zakona o bankama predviđen je rok za postupno povećanje temeljnoga kapitala do kraja 2006.

Tijekom 2002. godine (Tablica 3.1.) u sustav poslovnih banaka ušlo je 7 štedionica, koje su, uskladišći se s važećim Zakonom o bankama, svoj temeljni kapital povećale na najmanje 20 milijuna kuna i stekle uvjete da se registriraju kao banke.¹ U istoj godini tri su banke pripojene drugim bankama, a jedna je podružnica strane banke prestala postojati.² Rezultat tih kretanja jest povećanje broja banaka sa 43 banke na kraju 2001. na 46 banaka na kraju 2002. godine. Broj štedionica i stambenih štedionica smanjio se sa 19 krajem 2001. na 4 krajem 2002., i to zbog pretvaranja ukupno 7 štedionica u banke, pokretanja postupka likvidacije u 3 štedionice, pokretanja stečajnog postupka u jednoj štedionici te pripajanja 3 štedionice i jedne stambene štedionice drugim bankovnim institucijama.

Tablica 3.1. Kretanje broja bankarskih institucija

Banke	2000.	2001.	2002.
Broj banaka na početku godine	53	43	43
Bivše štedionice koje su dobile ovlaštenje	–	+1	+7
Banke pripojene drugim bankama	–4	–	–3
Banke nad kojima je pokrenut stečajni postupak	–4	–	–
Banke kojima je oduzeto odobrenje za rad	–1	–1	–
Banke koje se nisu uskladile sa Zakonom o bankama	–1	–	–
Podružnica strane banke brisana iz registra	–	–	–1
Broj banaka krajem godine	43	43	46
Štedionice	2000.	2001.	2002.
Broj štedionica na početku godine	34	26	19
Štedionice pretvorene u banke	–	–1	–7
Štedionice pripojene drugim bankama/štedionicama	–	–2	–4
Štedionice u likvidaciji	–	–2	–3
Štedionice u kojima je otvoren stečajni postupak	–1	–	–1
Štedionice kojima je oduzeto odobrenje za rad	–7	–2	–
Broj štedionica krajem godine	26	19	4

¹ Banka Sonic d.d., Zagreb; Prva obrtnička banka d.d., Zagreb; Banka Kovanica d.d., Varaždin; Banka Brod d.d., Slavonski Brod; Križevačka banka d.d., Križevci; Zagorska banka d.d., Krapina i Splitsko-dalmatinska banka d.d., Split

² Istarska banka d.d., Pula i Sisačka banka d.d., Sisak, pripojene su Dalmatinskoj banci d.d., Zadar, te joj je promijenjen naziv u Nova banka d.d., Zagreb; Prva obrtnička banka d.d., Zagreb, pripojena je Hypobanci d.d., Zagreb, te joj je promijenjen naziv u Primus banka d.d., Zagreb; Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG, Glavna podružnica Zagreb brisana je iz registra Trgovačkog suda u Zagrebu.

U promatranom, trogodišnjem razdoblju udio aktive banaka u pretežno stranom vlasništvu u ukupnoj aktivi banaka konstantno je rastao, dok je udio banaka u pretežno domaćem vlasništvu padao (Tablica 3.2.). Broj banaka u pretežno domaćem privatnom vlasništvu povećao se sa 16 na 21 banku, zbog prijelaza štedionica u banke, a njihov udjel u ukupnoj aktivi banaka povećao se neznatno. Broj banaka u domaćem državnom vlasništvu smanjio se, kao i njihov udio u ukupnoj aktivi, jer je Dubrovačka banka d.d., Dubrovnik, postala strana banka.

Tablica 3.2. Vlasnička struktura banaka

Vlasnička struktura	Broj banaka			Udio aktive u ukupnoj aktivi banaka		
	2000.	2001.	2002.	2000.	2001.	2002.
Banke u potpunom ili pretežitom privatnom vlasništvu domaćih dioničara	20	16	21	10,2	5,6	5,8
Banke u potpunom ili pretežitom vlasništvu države	3	3	2	5,7	5,0	4,0
Banke u potpunom ili pretežitom stranom vlasništvu	20	24	23	84,1	89,3	90,2
Ukupno	43	43	46	100,0	100,0	100,0

Tablica 3.3. prikazuje koliko je banaka u pojedinoj grupi formiranoj prema veličini aktive i koliki je udjel aktive svake grupe u ukupnoj aktivi. Broj banaka s aktivom većom od 5 milijardi kuna (I. grupa) povećao se u 2002. godini sa 6 na 9, a njihov udio u ukupnoj aktivi banaka sa 70,7 posto u 2001. na 79,6 posto u 2002. godini.³ Broj banaka s aktivom od 1 do 5 milijardi kuna (II. grupa) smanjio se u 2002. godini sa 14 na 12, a udio te grupe u ukupnoj aktivi banaka pao je sa 23,1 posto na 15,2 posto.⁴ Zadnje dvije grupe, koje zajedno broje 25 banaka, čije su aktive manje od 1 odnosno 0,5 milijarde kuna, imale su krajem 2002. godine samo 5,2 posto udjela u ukupnoj aktivi banaka. Dok su u I. grupi banke vrlo različitih veličina aktive, od kojih dvije najveće banke udjelom u aktivi daleko nadmašuju ostale banke iz te grupe, banke iz II. grupe nešto su homogenija grupa. Treću grupu čine međusobno slične male banke, a četvrtu niz malih banaka različite veličine, od kojih je 6 bivših štedionica.

Tablica 3.3. Broj banaka prema veličini aktive u milijunima kuna i postocima

Aktiva	Broj banaka			Udio aktive u ukupnoj aktivi banaka		
	2000.	2001.	2002.	2000.	2001.	2002.
I. grupa Aktiva veća od 5.000	5	6	9	66,3	70,7	79,6
II. grupa Aktiva od 1.000 do 5.000	13	14	12	25,5	23,1	15,2
III. grupa Aktiva od 500 do 1.000	8	7	7	4,6	3,3	2,7
IV. grupa Aktiva manja od 500	17	16	18	3,6	2,9	2,5
Ukupno	43	43	46	100,0	100,0	100,0

³ U toj su grupi Zagrebačka banka d.d., Zagreb; Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb; Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb; Splitska banka d.d., Split; Riječka banka d.d., Rijeka i Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb. U godini 2002. pridružile su se Erste & Steiermaerkische Bank d.d., Zagreb; Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb i Nova banka d.d., Zagreb.

⁴ Iz te grupe u godini 2002. prešle su u višu grupu Erste & Steiermaerkische Bank d.d., Zagreb; Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb te Dalmatinska banka d.d., Zadar (odnosno Nova banka d.d., Zagreb) i njoj pripojena Istarska banka d.d., Pula. U istoj godini u nju su ušle Podravska banka d.d., Koprivnica i Dresdner Bank Croatia d.d., Zagreb.

Nastavljen je proces konsolidacije bankovnog sustava te se u 2002. godini smanjila tržišna koncentracija. Dok su krajem 2001. godine postojale 3 bankarske grupacije s udjelom od 57,9 posto u ukupnoj aktivni sustava, krajem 2002. postojalo je 6 bankarskih grupacija s udjelom od 79,5 posto u ukupnoj aktivni sustava. Sve su spomenute grupacije u pretežno stranom vlasništvu. Konkurencija među bankama, odnosno bankarskim grupacijama raste, a jasno se očituje u daljnjem smanjenju kamatnih stopa.

Događanja vezana uz Riječku banku d.d. iz Rijeke obilježila su bankovni sustav u 2002. godini. Utvrđeni gubici Riječke banke koji se odnose na 2001. godinu i nekoliko prijašnjih godina, prikazani su u revidiranim izvješćima za 2001. Podroban opis tih događanja nalazi se u Godišnjem izvješću Hrvatske narodne banke za 2001. godinu.

U srpnju 2002. stupio je na snagu novi zakon o bankama, koji je u svim bitnim elementima usklađen s regulativom Europske unije. Na temelju novog zakona o bankama početkom 2003. godine stupile su na snagu bonitetne odluke, kojima se regulira način klasifikacije plasmana i potencijalnih obveza, adekvatnost kapitala i upravljanje valutnim rizikom, dok su iz područja organizacije i načina samog nadzora počele vrijediti odluke kojima se detaljnije uređuje obavljanje nadzora nad bankama, konsolidirani nadzor grupe banaka te opseg i sadržaj revizije financijskih izvješća. Na snagu je stupila i odluka kojom su detaljnije definirani načini i postupci zaštite slobode tržišnog natjecanja te nova odluka koja uređuje poslovanje predstavništava stranih banaka. U pripremi su odluke kojima se regulira upravljanje likvidnošću, primjena Zakona o bankama na banke u likvidaciji te uvjeti osnivanja i rada podružnica stranih banaka. Zbog složenosti materije, osobito u dijelu koji se odnosi na upravljanje tržišnim rizikom, prijelaznim i završnim odredbama bonitetnih odluka propisana je primjena najvećeg dijela njihovih odredaba od 1. siječnja 2004., iz čega proizlazi da će tek u toj godini u potpunosti doći do izražaja efekti primjene nove bonitetne regulative.

3.2. Struktura bilance banaka

3.2.1. Struktura aktive banaka

Ukupna aktiva banaka iznosila je krajem 2002. godine 174,4 milijarde kuna⁵, što je za 17,5 posto više nego krajem 2001. godine, kada je aktiva banaka iznosila 148,4 milijarde kuna (Tablica 3.4.). Povećanje je uglavnom proizišlo iz porasta neto kredita ostalim komitentima (nebankarskom sektoru). Ti su krediti na kraju 2002. godine iznosili 90,1 milijardu kuna te su u odnosu prema kraju 2001. godine porasli za 25,7 milijardi kuna ili 40 posto. Za njihovo povećanje banke su se najviše koristile sredstvima od porasta depozita te od primljenih kredita. Udio kredita ostalim komitentima porastao je u strukturi aktive banaka sa 43,4 posto na kraju 2001. godine na 51,7 posto na kraju 2002.

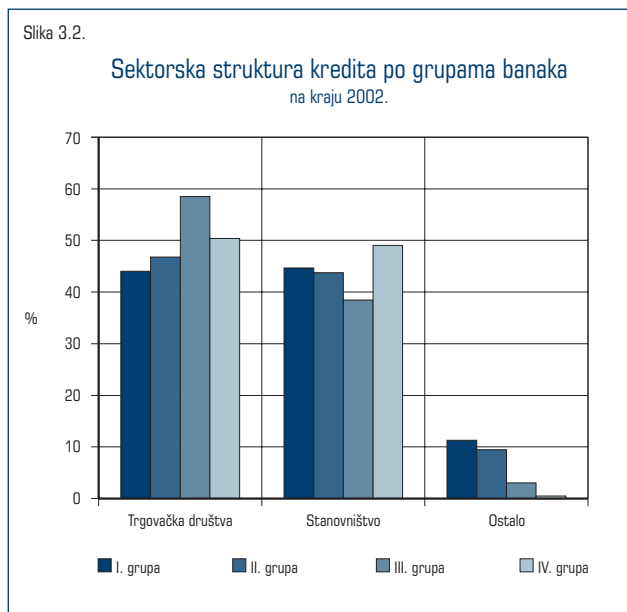
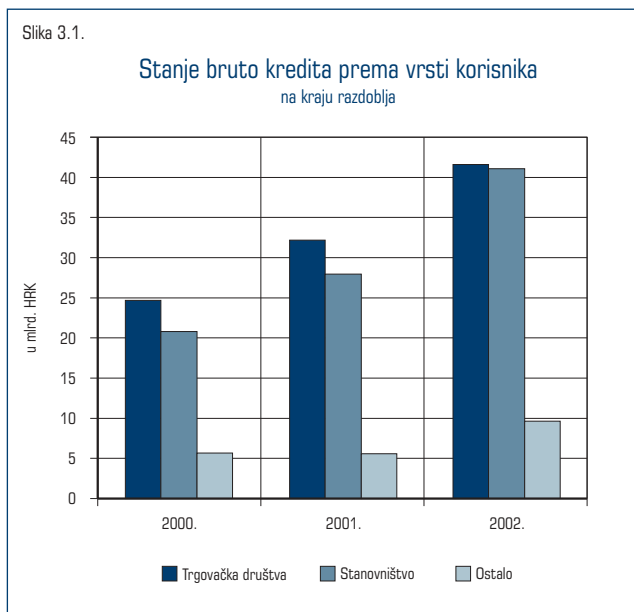
⁵ Svi financijski podaci temelje se na privremenim nerevidiranim izvješćima banaka za 2002. godinu.

Kod 25 banaka krediti su u 2002. godini rasli u rasponu od 20,0 do 62,0 posto. Ukupno 6 banaka, čiji je udio u aktivi bankovnog sustava na kraju 2002. godine iznosio 68,7 posto, imale su udio od 75,4 posto u nominalnom porastu ukupnih kredita, a 4 vodeće banke, s udjelom u aktivi sustava od 58,1 posto, sudjelovale su sa 66,5 posto u ukupnome nominalnom porastu kredita. Kod triju banaka zabilježen je pad kredita.

Tablica 3.4. Struktura aktive banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2000.			2001.			2002.		
	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena
1. Gotovina i depoziti kod HNB-a	11.489,3	10,3	18,0	22.196,3	15,0	93,2	21.388,0	12,3	-3,6
1.1. Gotovina	1.506,3	1,3	20,9	7.822,5	5,3	419,3	2.236,9	1,3	-71,4
1.2. Depoziti	9.983,1	8,9	17,6	14.373,9	9,7	44,0	19.151,1	11,0	33,2
2. Depoziti kod bankarskih institucija	17.695,3	15,8	71,6	23.900,1	16,1	35,1	20.152,5	11,6	-15,7
3. Trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi HNB-a	6.059,0	5,4	93,0	9.687,2	6,5	59,9	9.746,2	5,6	0,6
4. Trgovački portfelj vrijednosnih papira	2.462,4	2,2	130,6	4.795,6	3,2	94,8	8.448,6	4,8	76,2
5. Krediti financijskim institucijama	1.085,6	1,0	-12,9	1.479,6	1,0	36,3	2.152,9	1,2	45,5
6. Krediti ostalim komitentima	50.130,7	44,8	10,4	64.402,5	43,4	28,5	90.177,4	51,7	40,0
7. Investicijski portfelj vrijednosnih papira	14.167,5	12,7	-8,5	12.741,3	8,6	-10,1	12.656,3	7,3	-0,7
8. Ulaganja u podružnice i povezana trgovačka društva	2.411,0	2,2	36,3	2.199,8	1,5	-8,8	2.424,2	1,4	10,2
9. Preuzeta imovina	614,5	0,5	37,4	446,8	0,3	-27,3	377,0	0,2	-15,6
10. Materijalna imovina i softver (minus amortizacija)	3.252,5	2,9	2,8	3.501,2	2,4	7,6	3.765,4	2,2	7,5
11. Kamate, naknade i ostala imovina	3.169,2	2,8	25,9	4.273,5	2,9	34,8	4.633,7	2,7	8,4
12. Manje: posebne rezerve za neidentificirane gubitke	699,4	0,6	-6,0	1.195,7	0,8	71,0	1.517,9	0,9	27,0
Ukupno	111.837,7	100,0	19,6	148.428,3	100,0	32,7	174.404,2	100,0	17,5

Iz Slike 3.1., na kojoj su prikazani dani bruto krediti po vrsti korisnika, vidljivo je da je u 2002. godini jačala kreditna aktivnost banaka prema stanovništvu, koja je započela u proteklim godinama. Bruto krediti stanovništvu dosegli su razinu od 41,1 milijarde kuna. Otvarajući nove poslovne jedinice za poslovanje sa stanovništvom, banke su nastojale osvojiti što bolju poziciju na segmentu kreditnog tržišta koji je za njih sve interesantniji – stanovništvu. U tome su prednjačile velike banke, što proizlazi iz Slike 3.2., na kojoj je prikazana struktura ukupnih bruto kredita kod 4 grupa banaka formiranih prema veličini aktive. Kod I. grupe, koju čini 9 velikih banaka, prevladavali su krediti stanovništvu (44,7 posto). Ukupno 6 banaka iz te grupe povećavalo je tijekom 2002. udjele kredita stanovništvu, a dvije od njih promijenile su poslovnu strategiju i orijentirale se pretežito na poslovanje sa stanovništvom. U ostalim grupama banaka prevladavali su krediti trgovačkim društvima, najviše u III. grupi, gdje su činili 58,53 posto ukupnih kredita te grupe. Utjecaj te grupe na sustav neznatan je, dok su kretanja u velikim bankama (I. grupa) uvjetovala da se krajem 2002. godine, na razini bankovnog sustava, udio kredita stanovništvu u ukupnim kreditima približio udjelu kredita danih trgovačkim društvima. Udio ostalih kredita (u koje spadaju krediti financijskim institucijama, javnom sektoru i neprofitnim institucijama i nerezidentima) u ukupnim kreditima I. grupe

na kraju 2002. godine iznosio je 11,3 posto. Jedna banka iz te grupe, koja je u pretežno državnom vlasništvu, na kraju 2002. godine plasirala je 45 posto kredita javnom sektoru. Udio ostalih kredita u ukupnim kreditima II. grupe iznosio je na kraju 2002. godine 9,4 posto, dok su kod III. i IV. grupe ostali krediti bili neznatno zastupljeni.

Kao što je vidljivo iz Tablice 3.4., depoziti kod bankovnih institucija smanjili su se u usporedbi s krajem 2001. godine za 15,7 posto, a u strukturi aktive njihov udio iznosio je 11,6 posto, znatno manje nego na kraju 2001. godine kada je iznosio 16,1 posto. Navedeno smanjenje nastalo je zbog preraspodjele tih sredstava u kredite. Gotovina banaka nakon rekordnog iznosa 2001. godine, uvjetovanog priljevom sredstava radi zamjene za euro, znatno je pala, a depoziti kod Hrvatske narodne banke nastavili su prijašnji trend značajnog porasta (u odnosu prema 2001. porasli su za 33,2 posto, a njihov se udio povisio sa 9,7 na 11,0 posto). Na to je utjecalo povećanje izdvojene obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke, kao i porast sredstava na računima za namirenje. Ulaganja u trezorske zapise Ministarstva financija i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke zabilježila su znatno sporiji trend rasta nego u prijašnjim razdobljima, a investicijski portfelj vrijednosnih papira imao je blagi trend pada, i nominalno, i udjelom u ukupnoj aktivi. Trgovački portfelj vrijednosnih papira porastao je u 2002. godini za 76,2 posto, nastavljajući trend relativno brzog rasta. Banke su u 2002. najviše trgovale obveznicama Republike Hrvatske te obveznicama stranih država i stranih financijskih institucija.

3.2.2. Struktura pasive banaka

Depoziti prevladavaju u strukturi pasive banaka. Na kraju 2002. njihov je udio u ukupnoj pasivi iznosio 71,4 posto, nešto više nego na kraju 2001. kada je iznosio 70,5 posto (Tablica 3.5.). Na takav udio i trend depozita utjecalo je 9 velikih banaka iz I. grupe čiji su depoziti u strukturi pasive iznosili 72,3 posto, dok su ostale grupe imale nešto niži udio depozita u strukturi pasive, kao što je vidljivo na Slici 3.3. Ukupno povećanje de-

pozita u 2002. godini iznosilo je 19,7 milijardi kuna, a rast kredita bio je brži od rasta depozita i iznosio je 26,4 milijarde kuna. Velikih 6 banaka, čiji je udio u ukupnoj pasivi 64,3 posto, a udio u ukupnim depozitima 71 posto, ostvarilo je vrlo visok porast depozita odnosno 90,7 posto od ukupnoga nominalnog porasta. Zbog smanjenja depozita, koji su se bili povećali krajem 2001. godine radi zamjene za euro, kao i smanjenja depozita Riječke banke d.d., Rijeka, rast depozita u prvom polugodištu bio je znatno umjereniji od rasta u drugom polugodištu. Porast od 15,5 milijardi kuna ili 25 posto zabilježili su oročeni depoziti od kojih su najviše porasli depoziti od stranih financijskih institucija, a slijede ih oročeni depoziti stanovništva. Značajno je povećano stanje na žiroračunima i tekućim računima (6,7 milijardi kuna ili 40,6 posto) od čega najviše na žiroračunima i tekućim računima ostalih trgovačkih društava. Zbog bržeg porasta depozita financijskih institucija i trgovačkih društava udio ukupnih depozita stanovništva u ukupnim depozitima smanjio se sa 68,4 na 58,4 posto. Kao i u prethodnim godinama, većina depozita bila je u stranim valutama (70,6 posto).

Poslije depozita u strukturi pasive najznačajniji su primljeni krediti. Primljeni ostali krediti porasli su u odnosu prema kraju 2001. godine nominalno za 22,2 posto, a krediti od financijskih institucija za 12,6 posto (Tablica 3.5.). Ukupni primljeni krediti (kreditu od financijskih institucija i ostali krediti) u strukturi pasive porasli su sa 13,1 posto na kraju 2001. godine na 13,5 posto na kraju 2002. Najveći dio svih kredita primljen je od stranih financijskih institucija (71,0 posto), a sljedeći su po veličini krediti HBOR-a, koji čine 11,5 posto u ukupnim primljenim kreditima. Od ukupno primljenih kredita 76,1 posto imalo je rok dospelja dulji od godine dana.

Tablica 3.5. Struktura pasive banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2000.			2001.			2002.		
	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena
1. Krediti od financijskih institucija	3.510,9	3,1	-33,5	3.629,1	2,4	3,4	4.084,8	2,3	12,6
1.1. Kratkoročni	1.130,8	1,0	-45,9	595,7	0,4	-47,3	1.184,4	0,7	98,8
1.2. Dugoročni	2.380,1	2,1	-25,5	3.033,3	2,0	27,4	2.900,4	1,7	-4,4
2. Depoziti	72.683,4	65,0	27,5	104.697,2	70,5	44,0	124.475,4	71,4	18,9
2.1. Žiroračuna i tekućih računa	12.619,0	11,3	36,9	16.548,6	11,1	31,1	23.272,2	13,3	40,6
2.2. Štedni	17.689,3	15,8	29,3	26.373,9	17,8	49,1	23.981,1	13,8	-9,1
2.3. Oročeni	42.375,1	37,9	24,3	61.774,6	41,6	45,8	77.222,0	44,3	25,0
3. Ostali krediti	16.329,0	14,6	8,8	15.947,7	10,7	-2,3	19.492,9	11,2	22,2
3.1. Kratkoročni	503,3	0,4	-69,6	594,0	0,4	18,0	4.451,5	2,6	649,4
3.2. Dugoročni	15.825,7	14,2	18,5	15.353,7	10,3	-3,0	15.041,4	8,6	-2,0
4. Izdani dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	-	19,4	0,0	-	24,7	0,0	27,4
4.1. Kratkoročni	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	5,1	0,0	-
4.2. Dugoročni	0,0	0,0	-	19,4	0,0	-	19,6	0,0	1,0
5. Dopunski kapital	520,3	0,5	51,7	2.655,8	1,8	410,4	2.909,9	1,7	9,6
5.1. Izdani podređeni instrumenti	282,9	0,3	168,08	339,4	0,2	20,0	641,3	0,4	89,0
5.2. Izdani hibridni instrumenti	237,4	0,2	0,0	2.316,4	1,6	875,7	2.268,6	1,3	-2,1
6. Kamate, naknade i ostale obveze	5.475,5	4,9	12,9	7.783,0	5,2	42,1	6.642,4	3,8	-14,7
7. Dobit/gubitak tekuće godine	1.123,2	1,0	140,8	570,0	0,4	-49,3	2.188,6	1,3	284,0
8. Kapital	12.195,5	10,9	15,3	13.126,3	8,8	7,6	14.585,6	8,4	11,1
Ukupno	111.837,7	100,0	19,6	148.428,3	100,0	32,7	174.404,2	100,0	17,5

Iz strukture pasive po grupama banaka (Slika 3.3.) vidljivo je da se najviše ostalim izvorima (21,9 posto) koristilo 12 banaka iz II. grupe, a slijedi I. grupa, koja je koristila 18,9 posto ostalih izvora. Kako nadalje proizlazi iz Slike 3.3., visina kapitala (zajedno s dobiti tekuće godine) u strukturi pasive bila je najmanja u velikim bankama iz I. grupe (8,7 posto), dok je u IV. grupi iznosila čak 22,9 posto. Male banke, koje imaju neznatan udio na bankarskom tržištu, većim udjelom kapitala neutraliziraju slabiji pristup ostalim izvorima sredstava.

3.3. Kapital banaka

Kapital je na kraju 2002. iznosio 14,6 milijardi kuna i porastao je u odnosu prema 2001. za 11,1 posto (Tablica 3.6.) na što je utjecalo povećanje dioničkoga kapitala i zadržane dobiti. Dionički je kapital u promatranom razdoblju nominalno povećan za 509,2 milijuna kuna ili 8,7 posto. Četiri, uglavnom velike, banke sudjelovale su u ukupnom porastu dioničkoga kapitala sa 65,2 posto. U strukturi ukupnoga kapitala udio dioničkog kapitala pokazao je trend pada, dok je udio zadržane dobiti rastao. U odnosu prema 2001. godini zadržana je dobit porasla za 782,5 milijuna kuna, tj. bila je čak 10 puta viša nego na kraju 2001. godine. Rezerve (zakonske, statutarne i ostale) nominalno i udjelom u strukturi kapitala imale su trend pada. Povećanje kapitala zajedno s dobiti tekuće godine iznosilo je 22,5 posto.

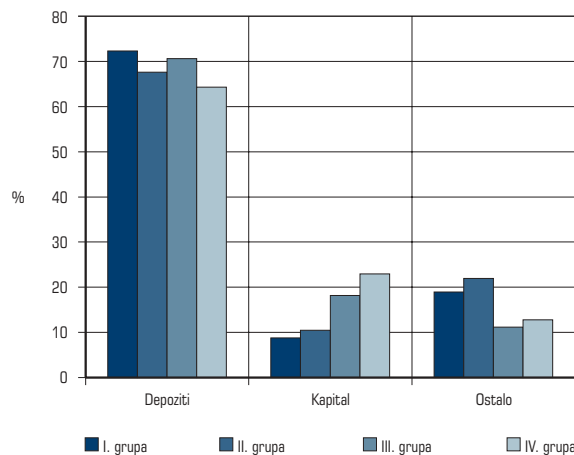
Tablica 3.6. Struktura kapitala banaka na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

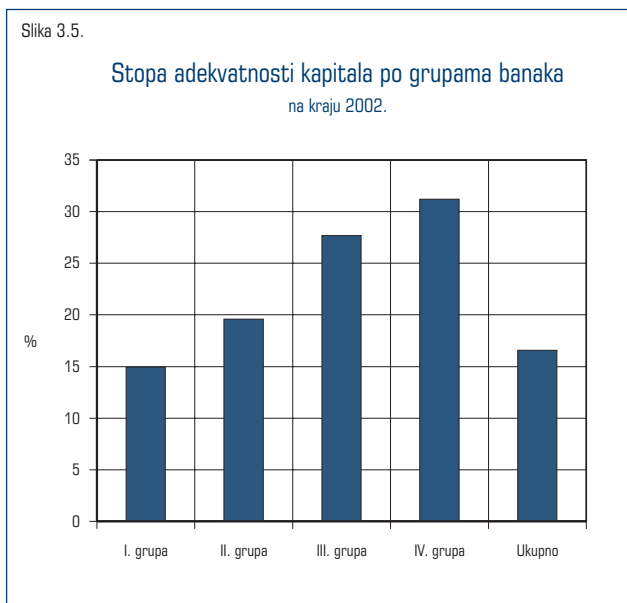
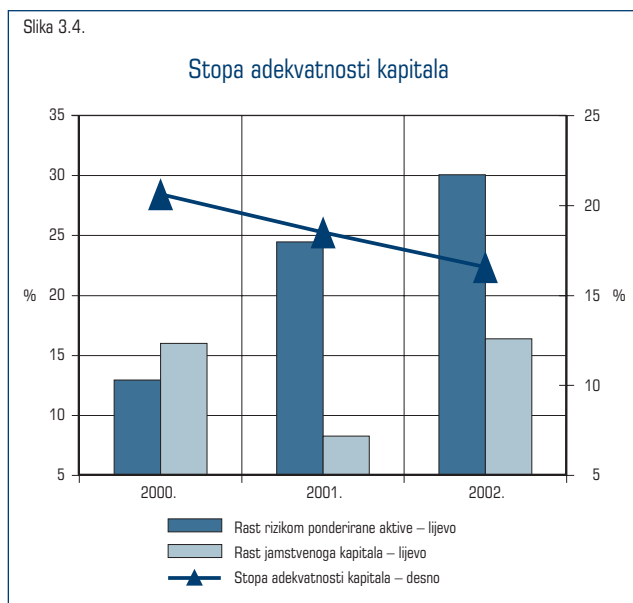
	2000.		2001.			2002.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena
1. Dionički kapital	8.549,9	70,1	8.966,5	68,3	4,9	9.747,3	66,8	8,7
2. Zadržana dobit/gubitak	326,2	2,7	77,8	0,6	-76,2	860,3	5,9	1.006,0
3. Zakonske rezerve	2.098,8	17,2	853,3	6,5	-59,3	582,9	4,0	-31,7
4. Statutarne i ostale kapitalne rezerve	1.220,5	10,0	3.228,7	24,6	164,5	3.395,1	23,3	5,2
Ukupno	12.195,5	100,0	13.126,3	100,0	2,8	14.585,6	100,0	11,1

Jamstveni kapital banaka obračunska je kategorija koja služi za mjerenje sposobnosti banke da pokrije neočekivane gubitke. Na kraju 2002. godine jamstveni kapital banaka iznosio je 16,2 milijarde kuna, što je za 16,4 posto više nego na kraju 2001. kada je iznosio 13,9 milijardi kuna. Udio dopunskoga kapitala koji se uračunava u jamstveni kapital, u strukturi bruto jamstvenoga kapitala iznosio je 18,4 posto. U 2002. godini dopunski kapital nominalno je porastao za 33,3 posto u usporedbi s krajem 2001. godine. Na to je najviše djelovao porast posebnih rezervi za neidentificirane gubitke, a zatim porast podređenih instrumenata.

Slika 3.3.

Struktura pasive po grupama banaka na kraju 2002.

Stopa adekvatnosti kapitala banaka (jamstveni kapital u odnosu prema rizikom ponderiranoj aktivnoj) na kraju 2002. godine iznosila je 16,6 posto i smanjena je u usporedbi sa 2001. godinom kada je iznosila 18,5 posto. Sve su banke iskazale adekvatnost kapitala veću od propisane minimalne stope od 10 posto. Trend smanjenja stope adekvatnosti kapitala banaka u posljednje tri godine, koji je nastao zato što je porast rizikom ponderirane aktive bio brži od porasta jamstvenoga kapitala, prikazan je na Slici 3.4. Na takvo kretanje adekvatnosti kapitala utjecale su velike banke iz I. grupe čija je adekvatnost kapitala na kraju 2002. godine iznosila 14,9 posto, dok su ostale grupe ostvarile veću adekvatnost kapitala (Slika 3.5.). Trend smanjivanja stope adekvatnosti kapitala za pokrivanje kreditnog rizika prisutan je već duže vrijeme i time se struktura bilance velikih domaćih banaka približava bilanci banaka iz Zapadne Europe. Kao što je već rečeno, male banke većom razinom kapitala neutraliziraju slabiji pristup ostalim izvorima sredstava te su ostvarile znatno veću stopu adekvatnosti kapitala od propisane, na što je dijelom utjecalo i povećanje kapitala bivših štedionica radi toga da bi se mogle registrirati kao banke.

3.4. Kvaliteta aktive banaka

Procjena kvalitete aktive temelji se na primjeni Međunarodnoga računovodstvenog standarda 39. U sklopu procjene banke su dužne donijeti i primjenjivati interni sustav raspoređivanja plasmana, kako je propisano odredbama odluka donesenih na temelju prijašnjeg zakona o bankama⁶, koje su banke bile dužne primjenjivati u 2002. godini.

⁶ Odluka o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i određivanju izloženosti banke, Odluka o visini i načinu formiranja posebnih rezervi za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke i Odluka o načinu rješavanja neusklađenosti podzakonskih akata Hrvatske narodne banke i Međunarodnih računovodstvenih standarda

Slične odredbe sadrži i Odluka o klasifikaciji plasmana i potencijalnih obveza banaka, donesena na temelju novog zakona o bankama.

Plasmani banaka (u koje su uključene i izvanbilančne stavke) raspoređuju se u tri glavne kategorije i unutar njih u skupine prema stupnjevima rizičnosti.

U prvu kategoriju svrstavaju se potpuno nadoknadivi plasmani za koje se, na temelju praćenja financijskog stanja dužnika i raspoloživih instrumenata osiguranja naplate, s velikim stupnjem pouzdanosti procjenjuje da će u cijelosti biti naplaćeni (skupine A i B). Ti plasmani ne podliježu umanjenju vrijednosti. U drugu kategoriju svrstavaju se djelomično nadoknadivi plasmani (skupine C i D). Kod tih plasmana javlja se gubitak od umanjenja vrijednosti koji odgovara razlici između njihova knjigovodstvenog iznosa i sadašnje vrijednosti diskontiranih očekivanih budućih novčanih tokova po tim plasmanima. U treću kategoriju (skupina E) svrstavaju se plasmani čija je sadašnja vrijednost jednaka nuli (nenadoknadivi plasmani).

Gubici od umanjenja vrijednosti djelomično nadoknadivih plasmana i nenadoknadivih plasmana jesu rashod banke i za njih se umanjuju stavke aktive, stoga imaju važan utjecaj na poslovni rezultat banke. Iako plasmani skupine A i B ne podliježu pojedinačnom umanjenju za iznos gubitka, banke su za njih dužne formirati rezervu za pokriće neidentificiranih gubitaka. Za plasmane skupine A banke su dužne formirati (izdvojiti) rezervu u skladu s Odlukom o visini i načinu formiranja posebnih rezervi za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke, dok su za plasmane skupine B banke dužne formirati rezervu u skladu sa svojom politikom.

TABLICA 3.7. Klasifikacija plasmana banaka po rizičnim skupinama
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Plasmani	2000.		2001.		2002.	
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel
1. Potpuno nadoknadivi plasmani	112.198,3	90,5	140.586,6	92,7	172.165,5	94,2
1.1. Skupina A	108.489,8	87,5	137.195,6	90,5	168.584,7	92,2
1.2. Skupina B	3.708,5	3,0	3.391,0	2,2	3.580,9	2,0
2. Djelomično nadoknadivi plasmani	6.923,1	5,6	6.719,5	4,4	6.386,1	3,5
2.1. Skupina C	3.090,3	2,5	3.193,3	2,1	3.649,4	2,0
2.2. Skupina D	3.832,8	3,1	3.526,2	2,3	2.736,7	1,5
3. Nenadoknadivi plasmani	4.803,1	3,9	4.287,3	2,8	4.270,0	2,3
3.1. Skupina E	4.803,1	3,9	4.287,3	2,8	4.270,0	2,3
Ukupno	123.924,5	100,0	151.593,3	100,0	182.821,6	100,0

Tablica 3.8. Omjer ukupnih rezervacija i ukupnih plasmana banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2000.	2001.	2002.
1. Ukupne rezervacije za gubitke	10.176,6	9.326,7	9.072,8
1.1. Umanjenja vrijednosti plasmana (gubitak)	9.355,4	7.912,1	7.258,3
1.2. Rezervacije za neidentificirane gubitke	821,2	1.414,6	1.814,5
2. Ukupni plasmani	123.924,5	151.593,3	182.821,6
3. Relativni omjer ukupnih rezervacija i ukupnih plasmana	8,2	6,2	5,0

Na kraju 2002. potpuno nadoknadivi plasmani (skupine A i B) porasli su u odnosu prema 2001. godini za 22,5 posto i činili su 94,2 posto ukupne rizične aktive (Tablica 3.7.). Djelomično nadoknadivi plasmani (skupine C i D) činili su 3,5 posto ukupne rizične aktive, a plasmani čija je sadašnja vrijednost jednaka nuli (skupina E) 2,3 posto ukupne rizične aktive. Plasmani iz obiju zadnjih kategorija zabilježili su, nominalno i udjelom u ukupnim plasmanima, trend pada. Kako se vidi iz Tablice 3.8., ukupna umanjena (umanjena plasmana za utvrđeni gubitak od djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana zajedno s rezervama za pokriće neidentificiranih gubitaka) iznosila su 9 milijardi kuna i bila su nešto niža nego na kraju 2001. godine. Udio ukupnih umanjena u ukupnim plasmanima imao je izražen trend pada: sa 8,2 posto u 2000. na 6,2 posto u 2001., a krajem 2002. iznosio je 5 posto (Tablica 3.8.). Taj trend pada ukupnih umanjena u apsolutnom iznosu i u usporedbi s ukupnim plasmanima rezultat je povećanja udjela skupina A i B. Tome u prilog govori i struktura ukupnih umanjena. Naime, dok umanjena plasmana za utvrđeni gubitak od djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana imaju trend pada, rezerve za pokriće neidentificiranih gubitaka, nominalno i udjelom u ukupnim rezervama, konstantno rastu.

U 2002. godini nastavio se snažan rast kredita stanovništvu. Prema međunarodnim mjerilima zaduženost stanovništva u Republici Hrvatskoj još je relativno niska. Naime dok se u razvijenim zemljama ona kreće oko 50 posto bruto domaćeg proizvoda, u Republici Hrvatskoj krajem 2002. godine iznosila je 23,3 posto bruto domaćeg proizvoda. Međutim stopa nezaposlenosti, koja je već tri godine viša od 20 posto, te podaci o smanjenju nominalnog rasta neto plaća kvare sliku dobrog financijskog položaja sektora stanovništva. Snažan kreditni rast nije pratilo povećanje udjela loših plasmana niti povećanje rezervacija u odnosu prema ukupnim plasmanima. Zbog mogućega budućeg povećanja troškova rezerviranja za gubitke prebrza kreditna ekspanzija može se negativno odraziti na profitabilnost banaka u budućnosti. Stoga je u 2003. godini Hrvatska narodna banka propisala obvezu upisa blagajničkih zapisa za banke čiji plasmani imaju visoku stopu rasta (višu od 16 posto godišnje). Također, novom Odlukom o klasifikaciji plasmana i potencijalnih obveza banaka propisane su dodatne rezerve za opće bankovne rizike, koji mogu nastati zbog naglog rasta bilance i izvanbilančnih aktivnosti te zbog toga pojačane izloženosti banke raznim vrstama rizika. Odredbe te odluke početak će se primjenjivati pri sastavljanju godišnjih izvješća za 2003. godinu.

3.4.1. Propisana ograničenja izloženosti i opsega ulaganja

Zbog zaštite stabilnosti bankovnog poslovanja, osobito kvalitete aktive, propisuju se različita ograničenja kojih su se banke dužne pridržavati. Svrha navedenih ograničenja jest ograničiti rizike kojima je banka izložena u svom poslovanju s obzirom na veličinu i koncentraciju danih kredita i ulaganja. Novim zakonom o bankama, slično kao i dosadašnjim, propisana su ograničenja izloženosti i opsega ulaganja, koje su banke dužne poštovati te o veličini i vrstama svoje izloženosti i opsegu ulaganja redovito izvještavati Hrvatsku narodnu banku. To su sljedeća ograničenja:

- Izloženost banke prema jednoj osobi ne smije prelaziti 25 posto jamstvenoga

kapitala banke (ne odnosi se na izloženost banke prema članovima grupe banaka koji se konsolidiraju).

- ❑ Ukupna izloženost banke prema osobama koje banka izravno ili neizravno kontrolira ili prema osobama koje izravno ili neizravno kontrolira ista osoba koja kontrolira banku, ne smije zajedno prelaziti 20 posto jamstvenoga kapitala banke (ne odnosi se na izloženost banke prema članovima grupe banaka koji se konsolidiraju).
- ❑ Izloženost prema jednoj osobi u posebnom odnosu s bankom ne smije prelaziti 10 posto jamstvenoga kapitala banke. Osobe u posebnom odnosu s bankom jesu: a) dioničari banke koji imaju 5 ili više posto dionica banke s pravom glasa u glavnoj skupštini banke i članovi uže obitelji, b) članovi uprave i nadzornoga odbora te prokuristi banke i članovi uže obitelji, c) osobe koje s bankom imaju ugovore o radu sklopljene uz posebne uvjete i članovi uže obitelji, d) pravne osobe u čijem kapitalu navedene osobe imaju više od 20 posto udjela s pravom glasa, e) pravne osobe u čijem kapitalu banka ima više od 20 posto udjela s pravom glasa ili nad kojima banka ima na drugi način upravljačku kontrolu.
- ❑ Zbroj svih velikih izloženosti ne smije prelaziti 600 posto jamstvenoga kapitala banke. Velika izloženost banke jest izloženost banke prema jednoj osobi koja je jednaka ili prelazi 10 posto jamstvenoga kapitala banke.
- ❑ Ukupna ulaganja banke u zemljište, zgrade i opremu i uređenje poslovnog prostora ne smiju zajedno prelaziti 40 posto jamstvenoga kapitala banke.
- ❑ Ukupna ulaganja banke u kapital nefinancijskih institucija ne smiju prelaziti 30 posto jamstvenoga kapitala banke.
- ❑ Ulaganja banke u kapital jedne nefinancijske institucije ne smiju prelaziti 15 posto jamstvenoga kapitala banke.

3.5. Kvaliteta zarade banaka

U 2002. godini banke su iskazale dobit od 2.330,4 milijuna kuna. Od 46 banaka 42 su ostvarile dobit u ukupnom iznosu od 2.404,6 milijuna kuna, dok su 4 banke iskazale ukupno 74,2 milijuna kuna gubitka.

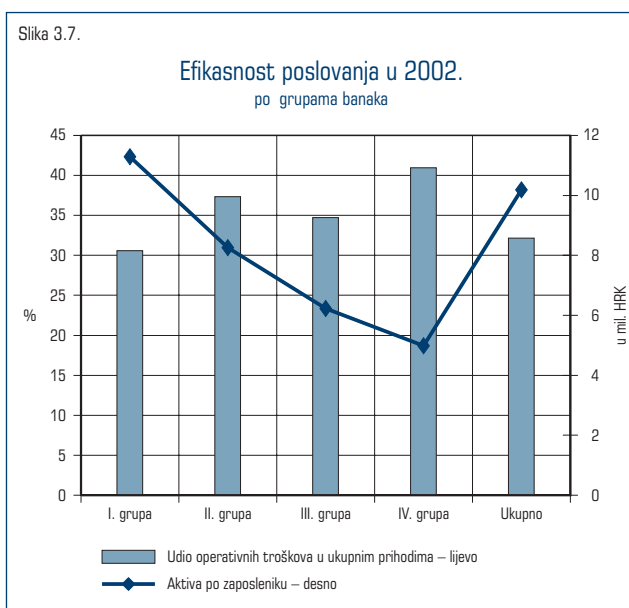
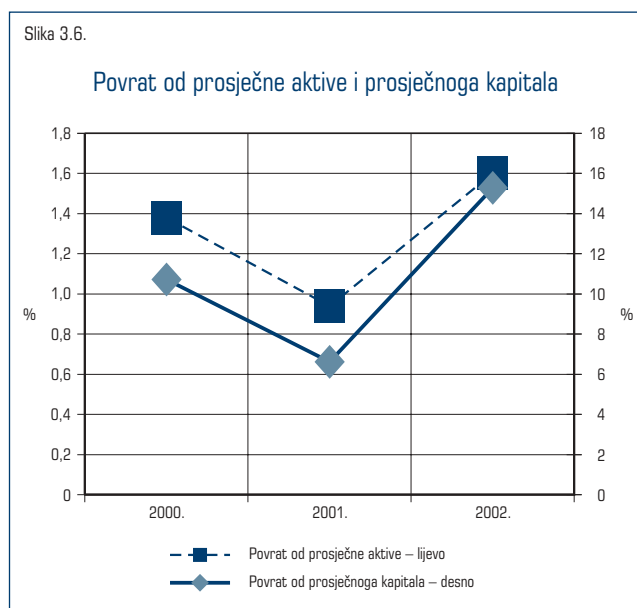
U Tablici 3.9. vidi se da je ostvareni neto kamatni prihod u 2002. u usporedbi sa 2001. godinom povećan za 13,5 posto, na što je utjecao rast kamatnih prihoda, koji je bio znatno veći od rasta kamatnih troškova. Neto nekamatni prihod povećan je čak za 81,1 posto u odnosu prema prethodnoj godini jer su značajno povećani prihodi od naknada za usluge platnog prometa, dok su nekamatni troškovi pali za 4,2 posto. Treba napomenuti da su 2001. godine nekamatni troškovi bili iznimno visoki zbog utvrđenih gubitaka Riječke banke d.d., Rijeka, iz prethodnih razdoblja, pa stoga nisu usporedivi s nekamatnim troškovima iz 2002. godine. Neto kamatni prihod, u odnosu prema prosječnoj kamatnoj aktivni, pao je zbog brzog porasta aktive sa 4,0 posto u 2001. godini na 3,6 posto

TABLICA 3.9. Račun dobiti i gubitka banaka
u milijunima kuna i postocima

	2000.	2001.		2002.	
	Iznos	Iznos	Promjena	Iznos	Promjena
1. Neto kamatni prihod	4.325,1	4.658,1	7,7	5.288,5	13,5
1.1. Kamatni prihodi	8.398,0	8.973,6	6,9	9.939,8	10,8
1.2. Kamatni troškovi	4.073,0	4.315,5	6,0	4.651,3	7,8
2. Neto nekamatni prihod	1.980,6	1.256,7	-36,6	2.276,1	81,1
2.1. Nekamatni prihodi	2.878,8	3.230,8	12,2	4.166,9	29,0
2.2. Nekamatni troškovi	898,1	1.974,1	119,8	1.890,8	-4,2
3. Opći administrativni troškovi i amortizacija	3.577,7	3.878,1	8,4	4.536,9	17,0
4. Neto prihod iz poslovanja prije rezerviranja za gubitke	2.728,0	2.036,7	-25,3	3.027,7	48,7
5. Troškovi rezerviranja za gubitke	1.298,6	807,9	-37,8	438,0	-45,8
6. Dobit/gubitak prije oporezivanja	1.429,4	1.228,8	-14,0	2.589,8	110,8
7. Porez na dobit	123,3	334,6	171,4	259,4	-22,5
8. Dobit/gubitak poslije oporezivanja	1.306,1	894,2	-31,5	2.330,4	160,6

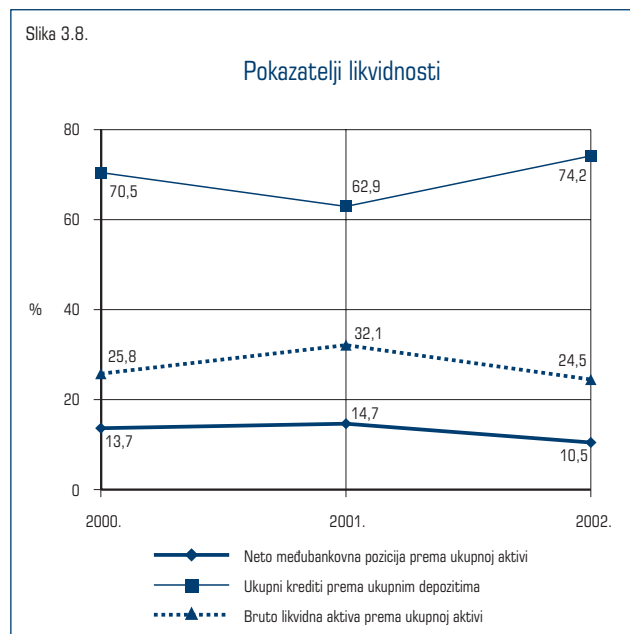
u 2002. Iako su opći administrativni troškovi i amortizacija u 2002. godini značajno porasli (17 posto), opisana povoljna kretanja stavki računa dobiti i gubitka rezultirala su značajnim porastom neto prihoda iz poslovanja prije rezerviranja za gubitke u usporedbi s prethodnom godinom (48,7 posto).

Uočljivo je smanjenje troškova rezerviranja za gubitke za 45,8 posto, na temelju čega možemo zaključiti da se poboljšala kvalitete aktive. Ostvarena dobit povećana je za 160,6 posto u usporedbi s prethodnom godinom i to je potaknulo rast trenda pokazatelja – povrata od prosječne aktive (ROAA) i povrata od prosječnoga kapitala (ROAE), koji su se u 2001. godini bili smanjili (Slika 3.6.). Velike banke iz I. grupe efikasnije su upravljale resursima nego banke iz preostalih triju grupa, što se odrazilo na efikasnost cijelog sustava (Slika 3.7.).

3.6. Likvidnost banaka

Trend nekih pokazatelja likvidnosti za sve poslovne banke prikazan je na Slici 3.8. Pokazatelj neto međubankovne pozicije⁷ pao je sa 14,6 posto u protekloj godini na 10,5 posto. Pokazatelj ukupnih kredita prema ukupnim depozitima znatno je porastao (sa 62,9 posto na kraju 2001. na 74,2 posto na kraju 2002.), dok je pokazatelj bruto likvidne aktive prema ukupnoj aktivi, nakon porasta u 2001. godini, pao. Prema podacima o upisanim vrijednosnim papirima Hrvatske narodne banke na kraju 2002. bilo je upisano 5.805,9 milijuna kuna blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama i 1.226,9 milijuna kuna u stranim valutama, dok je 2001. godine bilo upisano 6.214,9 milijuna kuna blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama i 2.808,4 milijuna kuna u stranim valutama. Takvo kretanje pokazatelja likvidnosti uzrokovalo je već opisano povećanje kredita koje je utjecalo na smanjenje likvidnih sredstava. Unatoč tome likvidnost banaka još je visoka. Na kraju 2002. godine ni jedna se banka nije koristila kreditom Hrvatske narodne banke.

3.7. Poslovanje štedionica i stambenih štedionica

Štedionice i stambene štedionice u ukupnoj aktivi bankarskog sektora sudjeluju samo sa 1,3 posto. Na kraju 2002. godine poslovale su 3 stambene štedionice i jedna štedionica (vidi Tablicu 3.1.). Broj se štedionica smanjio, što je dovelo do pada ukupne aktive štedionica i stambenih štedionica za 0,6 posto, iako je aktiva stambenih štedionica porasla za 68,3 posto.

3.7.1. Struktura bilance štedionica i stambenih štedionica

Bilanca štedionica i stambenih štedionica na kraju 2002. godine odražava strukturu stambenih štedionica, dok je udio jedne štedionice gotovo zanemariv. Kako je vidljivo

⁷ Razlika između sredstava plasiranih financijskim institucijama i sredstava primljenih od financijskih institucija u odnosu prema ukupnoj aktivi

u Tablici 3.10., vrijednosni papiri (trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi HNB-a) i trgovački portfelj vrijednosnih papira porasli su u 2002. godini nominalno i udjelom u ukupnoj aktivi štedionica i stambenih štedionica. Gotovo sve ostale stavke zabilježile su značajan pad nominalne vrijednosti i udjela u strukturi aktive, najvećim dijelom zbog smanjenja broja štedionica.

Tablica 3.10. Struktura aktive štedionica i stambenih štedionica na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2000.			2001.			2002.		
	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena
1. Gotovina i depoziti kod HNB-a	91,6	5,8	2,1	156,8	6,6	71,1	27,9	1,2	-82,2
1.1. Gotovina	34,5	2,2	42,1	54,7	2,3	58,5	4,7	0,2	-91,4
1.2. Depoziti	57,1	3,6	-12,8	102,0	4,3	78,7	23,2	1,0	-77,3
2. Depoziti kod bankarskih institucija	99,0	6,3	6,3	123,5	5,2	24,8	61,6	2,6	-50,1
3. Trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi HNB-a	237,3	15,0	87,7	418,9	17,6	76,5	561,5	23,7	34,0
4. Trgovački portfelj vrijednosnih papira	144,4	9,2	4.605,6	472,6	19,8	227,4	1.149,6	48,5	143,2
5. Krediti financijskim institucijama	10,8	0,7	-78,7	14,4	0,6	34,4	13,7	0,6	-5,0
6. Krediti ostalim komitentima	625,7	39,7	-5,5	701,2	29,4	12,1	200,2	8,4	-71,4
7. Investicijski portfelj vrijednosnih papira	190,9	12,1	488,4	337,0	14,1	76,5	277,8	11,7	-17,6
8. Ulaganja u poduzeća i povezana trgovačka društva	1,4	0,1	2,6	1,1	0,0	-18,1	1,2	0,1	5,9
9. Preuzeta imovina	17,7	1,1	-31,3	16,4	0,7	-7,5	6,0	0,3	-63,1
10. Materijalna imovina i softver (minus amortizacija)	57,2	3,6	-14,0	56,2	2,4	-1,6	25,9	1,1	-54,0
11. Kamate, naknade i ostala imovina	109,6	6,9	-23,1	96,1	4,0	-12,4	48,4	2,0	-49,6
12. Manje: posebne rezerve za neidentificirane gubitke	7,9	0,5	4,6	9,0	0,4	13,8	2,6	0,1	-70,6
Ukupno	1.577,6	100,0	22,7	2.385,3	100,0	51,2	2.371,2	100,0	-0,6

Tablica 3.11. Struktura pasive štedionica i stambenih štedionica na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2000.			2001.			2002.		
	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena
1. Krediti od financijskih institucija	13,6	0,9	-52,8	3,5	0,1	-74,1	0,0	0,0	-100,0
1.1. Kratkoročni	12,4	0,8	-50,1	2,5	0,1	-79,8	0,0	0,0	-100,0
1.2. Dugoročni	1,2	0,1	-69,9	1,0	0,0	-15,9	0,0	0,0	-100,0
2. Depoziti	1.197,0	75,9	44,9	1.964,8	82,4	64,1	2.175,3	91,7	10,7
2.1. Žiroračuna i tekućih računa	7,0	0,4	5,5	6,7	0,3	-3,5	0,3	0,0	-95,3
2.2. Štedni	46,9	3,0	21,4	47,2	2,0	0,7	7,6	0,3	-83,9
2.3. Oročeni	1.143,2	72,5	46,4	1.910,9	80,1	67,2	2.167,4	91,4	13,4
3. Ostali krediti	4,4	0,3	-48,0	2,0	0,1	-54,0	0,0	0,0	-100,0
3.1. Kratkoročni	3,8	0,2	-51,2	2,0	0,1	-47,2	0,0	0,0	-100,0
3.2. Dugoročni	0,6	0,0	-5,5	0,0	0,0	-100,0	0,0	0,0	-
4. Izdani dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
4.1. Kratkoročni	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
4.2. Dugoročni	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
5. Dopunski kapital	52,5	3,3	1,1	28,0	1,2	-46,7	0,0	0,0	-99,9
5.1. Izdani podređeni instrumenti	7,9	0,5	-38,4	3,8	0,2	-51,4	0,0	0,0	-100,0
5.2. Izdani hibridni instrumenti	44,7	2,8	14,0	24,2	1,0	-45,9	0,0	0,0	-99,9
6. Kamate, nanade i ostale obveze	64,5	4,1	21,7	85,1	3,6	31,9	45,2	1,9	-46,9
7. Dobit/gubitak tekuće godine	-66,1	-4,2	59,6	-29,4	-1,2	-55,5	27,3	1,1	-192,6
8. Kapital	311,6	19,8	-13,2	331,2	13,9	6,3	123,4	5,2	-62,7
Ukupno	1.577,6	100,0	22,7	2.385,3	100,0	51,2	2.371,2	100,0	-0,6

U pasivi štedionica i stambenih štedionica prevladavali su depoziti, koji su na kraju 2002. godine iznosili 2.175,3 milijuna kuna. Njihov udio u pasivi imao je trend rasta (sa 82,4 posto na kraju 2001. povećao se na 92,7 posto na kraju 2002. godine), a nominalno su se, unatoč smanjenju broja štedionica, povećali za 10,7 posto, na što je utjecao rast depozita stambenih štedionica. Udio je svih ostalih stavki pasive u ukupnoj pasivi neznatan.

3.7.2. Kapital štedionica i stambenih štedionica

Kapital štedionica i stambenih štedionica smanjio se u odnosu prema 2001. nominalno i udjelom u ukupnoj aktivi. Što se tiče stambenih štedionica, kapital je porastao za 20,1 posto. Struktura kapitala štedionica i stambenih štedionica prikazana je u Tablici 3.12.

Tablica 3.12. Struktura kapitala štedionica i stambenih štedionica na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2000.		2001.			2002.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena
1. Dionički kapital	339,5	109,0	379,4	114,5	11,7	183,4	148,6	-51,7
2. Zadržana dobit/gubitak	-52,9	-17,0	-64,7	-19,5	22,4	-73,2	-59,3	13,1
3. Zakonske rezerve	4,0	1,3	3,6	1,1	-7,9	0,3	0,3	-90,8
4. Statutarne i ostale kapitalne rezerve	21,0	6,7	12,9	3,9	-38,4	12,9	10,4	-0,4
Ukupno	311,6	100,0	331,2	100,0	22,9	123,4	100,0	-62,7

Jamstveni kapital štedionica i stambenih štedionica na kraju 2002. godine iznosio je 120,4 milijuna kuna, dok je 31. prosinca 2001. iznosio 294,8 milijuna kuna. Adekvatnost kapitala štedionica i stambenih štedionica iznosila je na kraju 2002. godine 31,9 posto, a na kraju 2001. godine 37,3 posto. Visoku adekvatnost kapitala iskazuju stambene štedionice, koje zbog male kreditne aktivnosti imaju nisku rizikom ponderiranu aktivu.

3.7.3. Kvaliteta aktive štedionica i stambenih štedionica

Tablica 3.13. Klasifikacija plasmana štedionica i stambenih štedionica po rizičnim skupinama na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Plasmani	2000.		2001.		2002.	
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel
1. Potpuno nadoknadivi plasmani	1.239,1	90,5	1.653,8	93,4	1.052,3	98,0
1.1. Skupina A	1.177,7	86,0	1.582,9	89,4	986,3	91,9
1.2. Skupina B	61,4	4,5	70,9	4,0	66,0	6,1
2. Djelomično nadoknadivi plasmani	86,8	6,3	79,5	4,5	18,1	1,7
2.1. Skupina C	50,7	3,7	59,8	3,4	14,1	1,3
2.2. Skupina D	36,1	2,6	19,7	1,1	4,0	0,4
3. Nenadoknadivi plasmani	43,8	3,2	36,6	2,1	3,2	0,3
3.1. Skupina E	43,8	3,2	36,6	2,1	3,2	0,3
Ukupno	1.369,6	100,0	1.770,0	100,0	1.073,6	100,0

Tablica 3.14. Omjer ukupnih rezervacija i ukupnih plasmana štedionica i stambenih štedionica na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2000.	2001.	2002.
1. Ukupne rezervacije za gubitke	94,9	82,5	18,6
1.1. Umanjenja vrijednosti plasmana (gubitak)	87,2	73,5	16,0
1.2. Rezervacije za neidentificirane gubitke	7,7	9,0	2,6
2. Ukupni plasmani	1.369,6	1.770,0	1.073,6
3. Relativni omjer ukupnih rezervacija i ukupnih plasmana	6,9	4,7	1,7

Na kraju 2002. godine potpuno nadoknadivi plasmani (skupine A i B) činili su 98,0 posto ukupne rizične aktive štedionica i stambenih štedionica, djelomično nadoknadivi plasmani (skupine C i D) činili su 1,7 posto ukupne rizične aktive, a nenadoknadivi plasmani (skupina E) 0,3 posto. Ukupna umanjena (umanjena plasmana za utvrđeni gubitak od djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana zajedno s rezervama za pokriće neidentificiranih gubitaka) na kraju 2002. godine iznosila su 18,6 milijuna kuna ili 1,7 posto ukupnih plasmana. Ona u promatranom razdoblju imaju trend pada, i nominalno, i udjelom u ukupnim plasmanima.

3.7.4. Kvaliteta zarade štedionica i stambenih štedionica

U 2002. godini štedionice i stambene štedionice ostvarile su dobit u poslovanju u iznosu od 27,3 milijuna kuna. Stambene štedionice iskazale su dobit od 33,9 milijuna kuna, a jedina preostala štedionica gubitak od 6,6 milijuna kuna.

Sve stavke računa dobiti i gubitka (osim nekamatnog prihoda i neto nekamatnog prihoda) nominalno su pale u odnosu prema 2001. zbog smanjenja broja štedionica. Značajan rast neto nekamatnog prihoda kod stambenih štedionica utjecao je na ostvarenu dobit. Stambene štedionice posluju tek petu godinu zaredom i još ne ostvaruju značajne prihode od kamata na kredite. Stoga su, za razliku od banaka, ostvarile neto nekamatni prihod veći od neto kamatnog prihoda.

Tablica 3.15. Račun dobiti i gubitka štedionica i stambenih štedionica u milijunima kuna i postocima

	2000.	2001.		2002.	
	Iznos	Iznos	Promjena	Iznos	Promjena
1. Neto kamatni prihod	76,0	90,9	19,6	44,5	-51,0
1.1. Kamatni prihodi	193,8	208,6	7,6	114,4	-45,2
1.2. Kamatni troškovi	117,8	117,7	-0,1	69,9	-40,6
2. Neto nekamatni prihod	9,9	46,8	373,2	70,3	50,4
2.1. Nekamatni prihodi	72,1	101,3	40,5	117,2	15,7
2.2. Nekamatni troškovi	62,2	54,5	-12,4	46,9	-14,0
3. Opći administrativni troškovi i amortizacija	131,1	146,2	11,5	80,9	-44,7
4. Neto prihod iz poslovanja prije rezerviranja za gubitke	-45,3	-8,5	-81,2	34,0	-499,3
5. Troškovi rezerviranja za gubitke	16,2	11,4	-29,6	6,7	-41,1
6. Dobit/gubitak prije oporezivanja	-61,4	-19,9	-67,6	27,3	-237,1
7. Porez na dobit	4,6	3,8	-17,9	0,0	-100,0
8. Dobit/gubitak poslije oporezivanja	-66,0	-23,7	-64,1	27,3	-215,2

Platni promet

4.1. Primjena novog zakona o platnom prometu u zemlji

U 2002. godini provedena je posljednja i najzahtjevnija faza reforme sustava platnog prometa u zemlji – zatvaranje transakcijskih računa poslovnih subjekata i građana u Financijskoj agenciji i otvaranje takvih računa u bankama. Provedba konačne faze reforme platnog prometa u zemlji bila je zahtjevnija za sve nosioce platnog prometa, Hrvatsku narodnu banku, banke i same sudionike. Računi sudionika u bankama formirani su prema novoj konstrukciji računa u skladu s propisanim europskim standardima. Za provedbu svih navedenih aktivnosti u platnom prometu nužno je bilo prilagoditi postojeću zakonsku i podzakonsku regulativu. Vođenje Jedinственog registra računa poslovnih subjekata od 1. studenoga 2002. povjerenje je Financijskoj agenciji (Fini).

Zakon o platnom prometu u zemlji (NN, br. 117/2001.), donesen na kraju 2001. godine, definira osnove sustava platnog prometa. Primjenjuje se od 1. travnja 2002., a jedan članak Zakona sudionicima je omogućio otvaranje računa u bankama već od 1. veljače 2002.

4.1.1. Donošenje podzakonske regulative

HNB je u skladu s odredbama novog zakona uredio obavljanje platnog prometa u zemlji (NN, br. 14/2002.) i u sklopu toga novelirana je:

- 1) Odluka o uvjetima i načinu otvaranja računa u banci
- 2) Odluka o sadržaju registra računa poslovnih subjekata u banci
- 3) Odluka o Jedinственom registru računa poslovnih subjekata
- 4) Odluka o izvršenju naloga za plaćanje iz sredstava na računima platitelja koji se vode u različitim bankama

i donesena je:

- 1) Odluka o vodećem broju banke
- 2) Odluka o konstrukciji računa u banci
- 3) Odluka o naložima za plaćanje
- 4) Odluka o Nacionalnom klirinškom sustavu
- 5) Odluka o Hrvatskom sustavu velikih plaćanja i o namiri na računima banaka u Hrvatskoj narodnoj banci
- 6) Odluka o terminskom planu obračuna preko međubankovnih sustava.

Na temelju svojih ovlasti HNB je donio i Uputu o provedbi članka 50. stavka 1. do 4. Zakona o platnom prometu u zemlji (NN, br. 14/2002.), kojom je utvrđena dinamika i način zatvaranja svih računa koji su bili otvoreni u Fini. Što se tiče promjena u poslovanju s gotovinom, objavljena je i Odluka o opskrbi banaka gotovim novcem (NN, br. 22/2002.). Tom odlukom definira se formiranje gotovinskih centara u zemlji preko ko-

jih HNB opskrbljuje banke gotovim novcem. Gotovinski centri formirani su na 22 lokacije u zemlji u jedinicama Fine. Opis ustroja gotovinskih centara dan je u poglavlju o poslovanju trezora.

4.1.2. Reforma platnog prometa

Tijekom procesa reforme platnog prometa u prethodnim godinama aktivnosti poput uvođenja međubankovnih platnih sustava bile su usmjerene k ostvarivanju uvjeta za vođenje platnog prometa po transakcijskim računima poslovnih subjekata u bankama. Da bi se takvi računi poslovnih subjekata mogli otvarati u bankama, a da se pritom ne naruši razina "financijske discipline" koju je osiguravao prijašnji sustav platnog prometa, HNB je ustrojio Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRR). Taj je registar jedinstvena baza podataka o svim računima za redovno poslovanje poslovnih subjekata u zemlji, utemeljena na suvremenim načinima razmjene podataka (internetsko sučelje) među bankama i na mogućnosti uvida u te podatke i njihova preuzimanja. HNB je mogućnost korištenja baze podataka JRR-a osigurao i za nekoliko državnih institucija u zemlji (oko deset) koje imaju javne ovlasti. Time što je vođenje registra preuzela Fina, osigurava se dostupnost podataka svim sudionicima platnog prometa u zemlji. JRR je i temeljna infrastruktura, koja omogućava provedbu blokade svih računa poslovnog subjekta kada se uz njegov glavni račun evidentiraju nenamirene obveze.

Prema podacima iz JRR-a 31. prosinca 2002. u Republici Hrvatskoj bila su 249.254 poslovna subjekta, od toga su 135.648 ili 54,4 posto bile pravne osobe, na fizičke se osobe odnosilo 103.859 ili 41,7 posto, dok se na slobodna zanimanja odnosilo 9.747 ili 3,9 posto poslovnih subjekata.

Poslovni su subjekti u bankama istodobno imali otvoreno ukupno 287.901 račun, tj. po poslovnom subjektu bilo je prosječno 1,16 otvorenih računa. Od ukupno 249.254 poslovna subjekta na kraju 2002. godine bilo je 80,9 posto (201.603) likvidnih poslovnih subjekata, dok je 19,12 posto (47.651) bilo poslovnih subjekata s evidentiranom nenamirenom obvezom (blokadom) na računima u bankama.

Dio reforme platnog prometa koji se odnosio na zatvaranje transakcijskih računa poslovnih subjekata u Fini i otvaranje odgovarajućih računa u bankama, odvijao se prema unaprijed određenoj dinamici u nekoliko faza. Banke su otvaranje i vođenje računa poslovnih subjekata započele 1. veljače 2002. Od tog su se datuma u HNB-u svakog dana pratili svi relevantni podaci o "migraciji" računa poslovnih subjekata, a zatim je uspostavljena i koordinacija između Ministarstva financija i HNB-a. U tom razdoblju u Fini je zatvoreno oko 350.000 računa poslovnih subjekata i računa građana kao i nekih evidencijskih računa, dok je u bankama otvoreno spomenutih 287,9 tisuća računa. Hrvatska narodna banka preuzela je vođenje i obavljanje platnog prometa po računima Republike Hrvatske koje je odredio ministar financija.

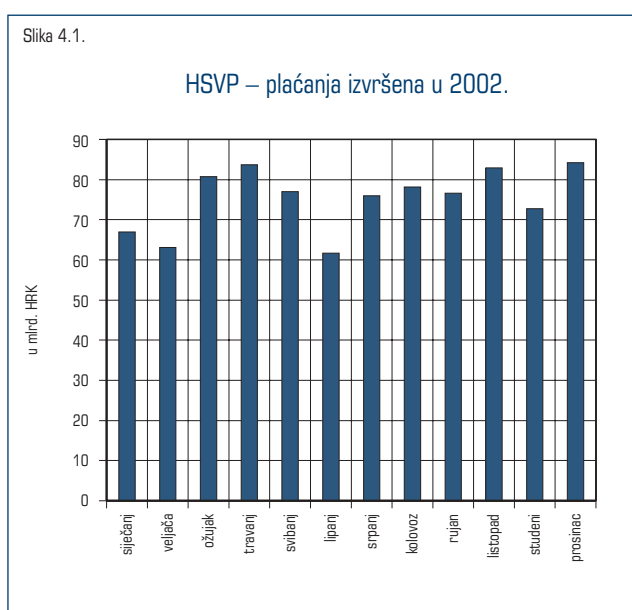
4.1.3. Unapređenje međubankovnih platnih sustava i prikaz plaćanja izvršenih u 2002.

Tijekom 2002. godine dio aktivnosti odnosio se na unapređenje postojećih rješenja u platnom sustavu zemlje. Obavljene su određene tehnološke preinake u Hrvatskom sustavu velikih plaćanja (HSVP-u), kao i predradnje potrebne za nove, očekivane projekte:

- ❑ u sklopu redovite godišnje nadogradnje programa u HSVP-u instalirana je njegova nova verzija (CAS 2.60);
- ❑ nabavljena je i instalirana opcija *SWIFT Alliance Access – Automated File Transfer (AFT)*, koja omogućava automatsko knjiženje platnih transakcija izvršenih SWIFT-om po računu klijenta HNB-a. Projekt je u fazi testiranja.

Tablica 4.1. HSVP – plaćanja izvršena u 2002. u kunama

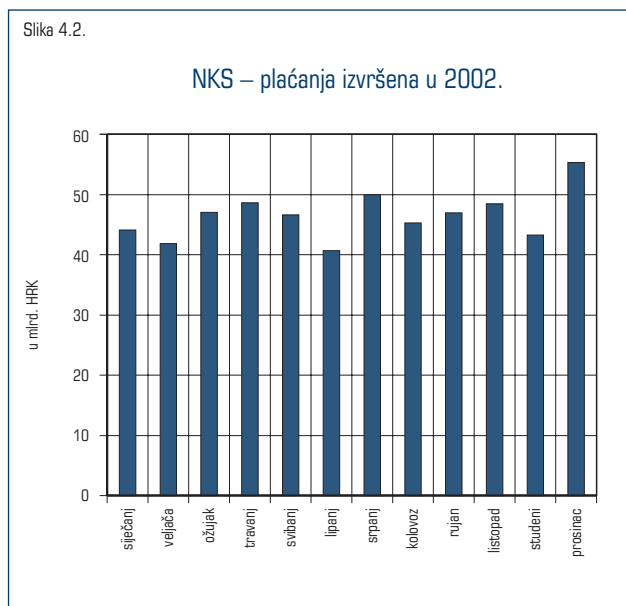
Mjesec	HSVP – ukupno		Prosječan iznos po platnoj transakciji
	Iznos transakcija	Broj transakcija	
siječanj	66.996.233.344	11.054	6.060.814
veljača	63.031.134.644	10.424	6.046.732
ožujak	80.756.363.388	10.818	7.464.999
travanj	83.656.171.766	8.748	9.562.891
svibanj	77.044.172.367	7.890	9.764.787
lipanj	61.698.668.989	6.984	8.834.288
srpanj	76.003.713.790	8.950	8.492.035
kolovoz	78.151.686.836	7.774	10.052.957
rujan	76.656.536.505	7.678	9.983.920
listopad	82.873.412.087	8.263	10.029.458
studen	72.699.595.266	7.561	9.615.077
prosinac	84.181.653.529	7.659	10.991.207
Ukupno	903.749.342.511	103.803	8.706.389
Prosjeck	75.312.445.209	8.650	8.706.389

Tablica 4.2. NKS – plaćanja izvršena u 2002.
u kunama

Mjesec	NKS – ukupno		Prosječan iznos po platnoj transakciji
	Iznos transakcija	Broj transakcija	
siječanj	44.075.049.315,78	5.702.363	7.729
veljača	41.815.358.097,94	5.563.289	7.516
ožujak	47.030.972.934,03	6.108.027	7.700
travanj	48.603.402.680,63	8.954.811	5.428
svibanj	46.620.427.246,54	8.773.821	5.314
lipanj	40.685.140.079,16	8.378.939	4.856
srpanj	49.997.909.953,30	9.917.332	5.041
kolovoz	45.230.792.608,54	8.739.996	5.175
rujan	46.914.921.361,31	8.939.893	5.248
listopad	48.416.144.158,69	9.444.752	5.126
studeni	43.299.761.418,96	8.829.168	4.904
prosinac	55.285.969.416,88	9.735.165	5.679
Ukupno	557.975.849.272,00	99.087.556	5.631
Prosjek	46.497.987.439,00	8.257.296	5.631

Slika 4.2.

4.1.4. Donošenje podzakonskih akata i posebnih propisa u novim uvjetima

Analiza razdoblja u kojem se u NKS primaju transakcije u novom sustavu platnog prometa pokazala je da je potrebno produljiti rok prijma platnih transakcija, pa je zbog efikasnijeg funkcioniranja sustava u cjelini dnevni terminski plan obračuna u međubankovnom platnom sustavu promijenjen (NN, br. 50/2002.).

Hrvatska narodna banka donijela je i Odluku o obavljanju platnog prometa u banci nakon provedenog spajanja ili pripajanja banaka (NN, br. 75/2002.). Ta je odluka uredila

operativnu provedbu procesa spajanja ili pripajanja banaka na domaćem bankarskom tržištu i u tom je smislu propisala rokove i način izvršenja platnih transakcija u međubankovnim sustavima.

Odluka o uvjetima i načinu obavljanja poslova platnog prometa u štedno-kreditnim zadrugama (NN, br. 150/2002.) uvodi u sustav platnog prometa sudionike koji namiru međubankovnih plaćanja obavljaju preko banke. Na temelju odobrenja HNB-a štedno-kreditna zadruga može obavljati poslove platnog prometa za svoje zadrugare, a u obavljanju tih poslova ima sva prava i odgovornosti kao i banka, osim što se tiče poslova vezanih uz obračun u sustavu međubankovnih plaćanja.

4.2. Daljnje aktivnosti u razvoju sustava platnog prometa u zemlji

HNB je inicirao ustroj Nacionalnog odbora za platni promet zbog prijeko potrebnog povezivanja i međusobne koordinacije čimbenika koji utječu na razvoj sustava platnog prometa u zemlji. Odbor čine predstavnici Ministarstva financija, Hrvatske narodne banke, Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske udruge banaka. Cilj je budućeg rada Nacionalnog odbora za platni promet razmatranje pitanja koja se odnose na sve aspekte platnog prometa u zemlji, kao što su predlaganje novih usluga i servisa u platnom prometu, zajednička postupanja u platnom prometu radi jedinstvene primjene zakonskih propisa iz različitih područja, uspostava suradnje između institucija mjerodavnih za donošenje propisa i sl.

Nakon što je provedeno usklađivanje konstrukcije računa poslovnih subjekata u zemlji, potrebno je i uskladiti konstrukciju računa građana u bankama (do 30. lipnja 2003.). Konstrukcija računa za poslovne subjekte i građane usuglašena je s propisanim standardima Europskog komiteta za bankovne standarde (*European Committee for Banking Standards*) i međunarodnim standardima BBAN – *Basic Bank Account Number* i IBAN – *International Bank Account Number*.

Treba također provesti i institucionalizaciju Nacionalnoga klirinškog sustava tako da bude ustrojen kao samostalni poslovni subjekt u skladu s odredbama Zakona o Fini.

S ustrojem novoga platnog prometa u zemlji u 2002. godini potpuno je uklonjen sustavni rizik namirenja transakcije, koji je bio izvjestan i moguć prije nego što je donesen novi zakon o platnom prometu u zemlji. Banke sada, kao glavni nositelji poslova platnog prometa u zemlji, mogu upravljati svojom likvidnošću jer se vođenje računa poslovnih subjekata i transakcije po tim računima obavljaju u bankama. Platni promet, jedan od temeljnih bankovnih poslova, u nadležnosti je banke i tako ona može u cijelosti pratiti poslovanje svoga klijenta, čime se stvara otvoren uzajamni odnos banke i njezinih klijenata.

Reformom platnog prometa u zemlji zadovoljeni su i svi preduvjeti za daljnji razvoj platnog prometa na tržišnim osnovama. Zamjetan je razvoj novih usluga koji banke nude svojim klijentima (e-plaćanja, bankomati za poslovne subjekte, *prepaid* kartice, debitne kartice). Posebno je značajan svakodnevni rast udjela elektronskog bankarstva u ukupnim plaćanjima u zemlji, i s osnove vrijednosti i s osnove broja transakcija. Vođenjem računa poslovnih subjekata u bankama učinjen je znatan iskorak i glede daljeg jačanja "financijske discipline" u uvjetima blokade platiteljevih računa. Naime, prema novim zakonskim odredbama vrijedi sljedeće: ukoliko je poslovni subjekt nelikvidan (blokirani), osim svih njegovih kunkskih računa obavlja se i blokada svih deviznih računa toga poslovnog subjekta. Blokirani poslovni subjekt također ne može produžiti ugovor s bankom o oročenju sredstava, već se ta sredstva nakon isteka ugovora o oročenju koriste za izvršenje evidentiranih nenamirenih obveza.

Reforma platnog prometa u zemlji, kao vrlo osjetljiv i složeni projekt, provedena je uspješno i, što je najvažnije, bez ikakvih zastoja ili prekida u funkcioniranju. Određeni problemi očitovali su se prilikom prijenosa sredstava s računa u Financijskoj agenciji na novootvorene račune u bankama. HNB je reagirao u svim takvim situacijama i u neposrednoj komunikaciji s bankama upućivao na rješenje određenih problema. Konačno, ostvareni ustroj platnog prometa u zemlji kompatibilan je s europskim standardima i već je sada ispunjen dio preduvjeta neophodnih za priključenje Europskoj uniji.

5.

Međunarodni odnosi

5.1. Odnosi Republike Hrvatske s Međunarodnim monetarnim fondom (MMF-om)

U sklopu suradnje s Međunarodnim monetarnim fondom tijekom 2002. godine ostvareni su brojni kontakti sa stručnjacima Međunarodnoga monetarnog fonda, i posredovanjem Predstavništva te institucije u Republici Hrvatskoj, i tijekom višekratnih posjeta delegacija MMF-a Hrvatskoj i delegacija HNB-a MMF-u.

Osim redovitih godišnjih konzultacija u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a, zaključenih u kolovozu 2002., osobito intenzivni bili su kontakti vezani uz pripremu i provedbu financijskih aranžmana.

5.1.1. Financijski aranžmani

Nakon što je u svibnju uspješno i u predviđenim rokovima okončan *stand-by* aranžman, zaključen u ožujku 2001. između MMF-a i Republike Hrvatske kao "mjera opreza", u drugoj polovici 2002. godine pristupilo se pripremama za zaključenje još jednog *stand-by* aranžmana, koji je također bio zamišljen kao "mjera opreza", tj. s namjerom da se odobrena sredstva ne povlače, ali da u slučaju potrebe postoji mogućnost povlačenja.

Novi *stand-by* aranžman, koji je Izvršni odbor MMF-a odobrio Republici Hrvatskoj 3. veljače 2003. na rok od 14 mjeseci, u visini 105,88 milijuna SDR-a, za Republiku Hrvatsku u prvom je redu mjera opreza i međunarodna potvrda vjerodostojnosti njezinih opredjeljenja za daljnju fiskalnu konsolidaciju i strukturne promjene, napose glede stabiliziranja javnog duga, povećane prilagodljivosti tržišta radne snage i novih pomaka u privatizaciji.

Kako bi još više pokazala da se program sklapa kao mjera opreza, a imajući u vidu relativno visoku razinu međunarodnih pričuva, povoljne platnobilančne izgleda i dobru prihvaćenost zemlje na međunarodnom tržištu kapitala, krajem 2002. godine Republika Hrvatska izvršila je prijevremenu otplatu svojih obveza prema MMF-u na temelju financijskih aranžmana iz prethodnih godina.

5.1.2. Zasjedanje Konstitutivne skupine MMF-a i Svjetske banke u Zagrebu

Republika Hrvatska nalazi se kao članica Međunarodnoga monetarnog fonda i Svjetske banke u Konstitutivnoj skupini kojoj je na čelu Nizozemska. Ostale zemlje članice te konstitutivne skupine, čija je glasačka snaga 4,85 posto svih glasova u MMF-u, odnosno

4,48 posto glasova u Svjetskoj banci, još su Armenija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Cipar, Gruzija, Izrael, Makedonija, Moldavija, Rumunjska i Ukrajina.

Sastanci Konstitutivne skupine na kojima osim izvršnih direktora u MMF-u, odnosno Svjetskoj banci, sudjeluju guverneri zemalja članica i njihovi zamjenici, održavaju se obično tri puta godišnje: za tzv. proljetnih sastanaka, za održavanja Godišnje skupštine te u jednoj od zemalja članica Konstitutivne skupine. U 2002. godini domaćin sastanka bila je Republika Hrvatska. Na sastanku, koji je održan u Zagrebu 23. i 24. ožujka u organizaciji Hrvatske narodne banke i Ministarstva financija, sudjelovali su najviši dužnosnici središnjih banaka i ministarstava financija svih 12 zemalja članica Konstitutivne skupine.

Na zasjedanju su razmotrena aktualna pitanja financijske i razvojne politike koja zao kupljaju zemlje članice Konstitutivne skupine, a zadiru u nadležnost tih zemalja i njihovu suradnju s MMF-om i Svjetskom bankom. Zasjedanje je bilo i dobra prilika za bilateralne susrete i razgovore o suradnji među zemljama članicama, što su mnoga izaslanstva i iskoristila.

5.1.3. Ostali oblici suradnje s MMF-om

- a) U sklopu nastojanja da se ojača arhitektura međunarodnoga financijskog sustava, MMF i Svjetska banka utemeljili su 1999. godine kao zajednički projekt Program za ocjenu financijskog sektora (engl. *Financial Sector Assessment Program*, FSAP). Cilj je tog programa temeljito utvrditi stanje financijskog sektora zemlje članice, omogućiti rano otkrivanje slabosti u financijskom sustavu, osigurati koordiniran i efikasan dijalog s nacionalnim vlastima te identificirati razvojne potrebe i potrebe za tehničkom pomoći zemalja članica. Republika Hrvatska zatražila je u studenome 2000. uključenje u taj program, nakon čega su stručnjaci MMF-a i Svjetske banke posjetili Hrvatsku dva puta tijekom 2001. godine. Konačno izvješće FSAP misije doneseno je u kolovozu 2002. te je, kao i svi dokumenti koji se odnose na konzultacije u vezi s člankom IV. i *stand-by* aranžmane, objavljeno na internetskim stranicama Hrvatske narodne banke i MMF-a. Objavljivanje dokumenata u skladu je s projektima MMF-a čiji je cilj povećanje transparentnosti vlastitih aktivnosti, kao i aktivnosti zemalja članica.
- b) Tijekom 2002. godine Hrvatska narodna banka nastavila je rad na aktivnostima vezanim uz dostavu statističkih podataka MMF-u. Naime, na temelju članka VIII., stavka 5. Statuta MMF-a svaka je članica dužna dostavljati MMF-u odgovarajuće statističke podatke. U skladu sa Zakonom o prihvaćanju članstva u MMF-u i drugim međunarodnim financijskim organizacijama na temelju sukcesije te na osnovi Odluke o načinu dostave i sadržaja podataka koji se dostavljaju MMF-u (NN, br. 116/1993. i 112/2001.) HNB je ovlašten prikupljati i prosljeđivati statističke podatke o aranžmanima s MMF-om, kao i druge podatke za razne publikacije MMF-a. Kako bi se unaprijedio proces prikupljanja podataka za publikacije, MMF je utemeljio novi sustav – *Integrated Correspondence System*, ICS – za elektroničko prikupljanje podataka preko zaštićene internetske stranice MMF-a. Pripreme za uvođenje tog sustava u Hrvatskoj završile su u jesen 2002. godine, nakon čega je sustav i započeo s radom. U taj sustav, uz koordinaciju Hrvatske narodne banke, uključile su se i druge institucije u Republici Hrvatskoj zadužene za izradu statističkih podataka.

- c) Redovito sudjelovanje hrvatskih predstavnika u radu organa upravljanja MMF-a (Konstitutivne skupine, Međunarodnoga monetarnoga i financijskog odbora te Odbora guvernera) nastavljeno je i u 2002. godini. U tom su smislu predstavnici Hrvatske narodne banke sudjelovali u radu proljetnih sastanaka i Godišnje skupštine Odbora guvernera Međunarodnoga monetarnog fonda u Washingtonu, tijekom kojih je održan veći broj susreta s predstavnicima međunarodnih financijskih institucija, poslovnih banaka te investicijskih kuća.

5.1.4. Financijske transakcije

Hrvatska narodna banka kao fiskalni agent Republike Hrvatske i depozitar Međunarodnoga monetarnog fonda vodi depozitne račune Međunarodnoga monetarnog fonda te uredno podmiruje obveze koje proizlaze iz tekućih aranžmana koje je Republika Hrvatska sklopila s MMF-om: Olakšice za pretvorbu gospodarskog sustava (*Systemic Transformation Facility*, STF, odobrena 1994. u iznosu od 130,80 milijuna SDR-a istodobno s tadašnjim *stand-by* aranžmanom), Proširenog aranžmana (*Extended Fund Facility*, EFF, odobren 1997. u iznosu od 353,16 milijuna SDR-a) te *Stand-by* aranžmana (odobren 2001. u iznosu od 200 milijuna SDR-a). Na zajedničkom dogovoru predstavnika Ministarstva financija Republike Hrvatske i Hrvatske narodne banke dana 11. prosinca 2002. donesena je Odluka o prijevremenom povratu sredstava iz financijskih aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom. Na temelju te odluke Hrvatska narodna banka izvršila je prijevremeni povrat preostalog duga Međunarodnomu monetarnom fondu u ukupnom iznosu od 70.635.001 SDR-a (49.050.000 SDR-a na osnovi Olakšice za pretvorbu gospodarskog sustava i 21.585.001 SDR-a na osnovi Proširenog aranžmana). Tijekom 2002. godine na ime kamata po tim aranžmanima plaćeno je 2,56 milijuna SDR-a, a na ime troškova po *Stand-by* aranžmanu 0,08 milijuna SDR-a. Kao članica Odjela specijalnih prava vučenja (pri Međunarodnom monetarnom fondu) Hrvatska je uredno servisirala i obveze koje proizlaze iz obveza preuzetih sukcesijom po alokaciji specijalnih prava vučenja. Tijekom 2002. godine po toj osnovi plaćen je 1,00 milijun SDR-a.

Od primitka Republike Hrvatske u članstvo MMF-a, sve obveze prema MMF-u podmiruju se redovito o dospelju, u skladu s važećim pravnim propisima.

Stanje na dan 31. prosinca 2002.		
RAČUN OPĆIH SREDSTAVA	SDR (milijuna)	% kvote
Kvota	365,10	100,00
Depoziti MMF-a	364,94	99,96
ODJEL SPECIJALNIH PRAVA VUČENJA	SDR (milijuna)	% neto kum. alokac.
Neto kumulativna alokacija	44,21	100,00
Depoziti Hrvatske	1,10	2,50
OBVEZE PODMIRENE U 2002.	SDR (milijuna)	–
Otplata glavnice po STF aranžmanu	70,85	–
Otplata glavnice po EFF aranžmanu	26,38	–
Otplata kamate po svim aranžmanima	2,56	–
Trošak po <i>stand-by</i> aranžmanu	0,08	–
Taksa za članstvo u Odjelu SPV-a	0,01	–
Troškovi neto kumulativne alokacije	1,00	–

Napomena: Vrijednost specijalnih prava vučenja (SDR) utvrđuje se kao ponderirani prosjek vrijednosti košarice vodećih svjetskih valuta, a koja se revidira svakih pet godina. Od 1. siječnja 2001. košaricu valuta čine: američki dolar (45 posto), euro (29 posto), japanski jen (15 posto) i funta sterlinga (11 posto).

5.2. Aktivnosti HNB-a vezane uz odnose Republike Hrvatske s međunarodnim razvojnim bankama – Skupina Svjetska banka (IBRD, IFC, IDA, MIGA), Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD), Međuamerička banka za razvoj (IDB)

- a) Članstvo Republike Hrvatske u skupini Svjetske banke, Europske banke za obnovu i razvoj te Međuameričke banke za razvoj regulirano je sljedećim zakonima: Zakonom o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim financijskim organizacijama na temelju sukcesije (NN, br. 89/1992.), Zakonom o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Europskoj banci za obnovu i razvoj (NN, br. 25/1993.) te Zakonom o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Interameričkoj banci za razvoj (NN, br. 94/1993.). Na temelju odredaba navedenih zakona Ministarstvo financija Republike Hrvatske određeno je kao tijelo nadležno za suradnju sa Skupinom Svjetske banke, Europskom bankom za obnovu i razvoj, Međuameričkom bankom za razvoj te je ovlašteno u ime Republike Hrvatske obavljati sve poslove i transakcije koje su dopuštene prema sporazumima o osnivanju tih institucija, a Hrvatska narodna banka obavlja funkciju depozitara, tj. vođenja svih depozitnih računa u vlasništvu navedenih međunarodnih financijskih organizacija, a u ime i za račun tih financijskih institucija, te obavlja financijske transakcije s tim organizacijama kao platni agent države – Republike Hrvatske. Tijekom 2002. godine preko Hrvatske narodne banke redovito su uplaćivane dionice za koje je Republika Hrvatska preuzela obvezu upisa, a prema planovima otplate koje su utvrdile pojedine međunarodne financijske institucije.

Uplate izvršene u 2002. po osnovi članstva Republike Hrvatske u međunarodnim financijskim institucijama

Naziv	Iznos uplate u valuti		Stanje mjenica koje je izdalo Ministarstvo financija (<i>Promissory Notes</i>)	
EBRD	EUR	369.000,00	EUR	369.000,00
IDB	a) HRK	1.119.580,83	USD	123.048,00
			(Redovni kapital – <i>Ordinary Capital</i>)	
	b) EUR	205.886,50	EUR	603.600,53
				(Fond za specijalne operacije – <i>FSO Notes</i>)
IBRD			HRK	80.305.800,73
IDA			HRK	437.666,65
MIGA			USD	202.334,00

- b) Korištenje i otplata sredstava na temelju Ugovora o zajmu za prilagodbu financijskog sektora i poduzeća (EFSAL), potpisanog 4. lipnja 1997. između Republike Hrvatske (Ministarstva financija) i Međunarodne banke za obnovu i razvoj u iznosu od 160 milijuna njemačkih maraka (NN, Međunarodni ugovori, br. 17., od 22. listopada 1997.), obavlja se preko posebnog računa otvorenog kod Hrvatske narodne banke. Zajam je u cijelosti iskorišten, rok otplate je 10 godina, a posljednja rata glavnice dospijeva u lipnju 2012. godine.
- c) Ugovor o zajmu za strukturalnu prilagodbu (SAL) između Republike Hrvatske (Ministarstva financija) i Međunarodne banke za obnovu i razvoj potpisan je 5. prosinca 2001. (NN, Međunarodni ugovori, br. 2, od 6. veljače 2002.). Tim ugovorom Međunarodna banka za obnovu i razvoj odobrila je 202 milijuna američkih dolara Republici Hrvatskoj kao potporu provođenju gospodarskih reformi. Rok otplate zajma je 10 godina, a korištenje – povlačenje sredstava obavlja se preko posebnog računa otvorenog kod Hrvatske narodne banke. Prva tranša u iznosu od 102 milijuna američkih dolara povučena je 13. veljače 2002.
- d) Kako bi se napravila gospodarska analiza mogućnosti pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, na zamolbu Vlade Republike Hrvatske Svjetska banka inicirala je izradu dokumenta pod nazivom *EU/Country Economic Memorandum* (EU/CEM). Radi prikupljanja materijala stručnjaci Svjetske banke održali su sastanke s domaćim stručnjacima iz niza ministarstava te državnih i drugih institucija. U izradi poglavlja o financijskom sektoru tog dokumenta sudjelovali su i stručnjaci Hrvatske narodne banke.

5.3. Odnosi Hrvatske narodne banke s Bankom za međunarodne namire (BIS-om)

Na redovnoj Godišnjoj općoj skupštini BIS-a održanoj 8. srpnja 2002. prihvaćeno je Godišnje izvješće BIS-a i donesena odluka o podjeli dividende u iznosu od 380 švicarskih franaka po dionici.

Osim Godišnje skupštine održavaju se i redovni sastanci guvernera središnjih banaka BIS-a, na kojima se raspravlja o mnogim aktualnim temama iz područja međunarodnog bankarstva i financija. Guverner, odnosno ostali članovi najužeg rukovodstva HNB-a, sudjelovali su na navedenim sastancima.

Hrvatska narodna banka sudjelovala je u aktivnostima BIS-a vezanim uz koordinaciju tehničke pomoći središnjih banaka Skupine G-10 središnjim bankama srednje i istočne Europe. U tom smislu ostvareno je više bilateralnih kontakata, u kojima su načelno dogovoreni različiti oblici pružanja tehničke pomoći.

Predstavnici Hrvatske narodne banke također sudjeluju u radu regionalnih grupa Bazelkog odbora za nadzor banaka i u radu Odbora za platne sustave i sustave namire.

Hrvatska narodna banka aktivno je sudjelovala u razmjeni informacija između središnjih banaka članica BIS-a putem elektroničke mreže.

Zaseban i značajan oblik suradnje HNB i BIS ostvaruju na području upravljanja međunarodnim pričuvama.

5.4. Suradnja Hrvatske narodne banke s drugim međunarodnim institucijama

Hrvatska narodna banka surađivala je tijekom 2002. godine i s brojnim drugim međunarodnim financijskim institucijama. Primjerice, Hrvatsku narodnu banku posjetili su predstavnici Instituta za međunarodne financije (*Institute for International Finance*, IIF) u lipnju 2002. godine te predstavnici Japanskog centra za međunarodne financije (*Japan Center for International Finance*, JCIF) u listopadu 2002.

Cilj posjeta bilo je praćenje ekonomske i političke situacije u Hrvatskoj, a na temelju prikupljenih podataka i saznanja navedene institucije izrađuju izvješća o stanju u hrvatskom gospodarstvu. Ti posjeti i izvješća važni su za RH zbog visokoga profesionalnog ugleda koji te institucije i njihova izvješća imaju među vodećim svjetskim, odnosno japanskim bankama i fondovima.

5.5. Aktivnosti HNB-a u okviru odnosa Republike Hrvatske s Europskom unijom

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske unije parafiran je 14. svibnja 2001. u Bruxellesu. Sporazum je potpisan 29. listopada 2001. u Luxembourgu, 5. prosinca ratificirao ga je Hrvatski sabor, a 12. prosinca potvrdio ga je i Europski parlament. U tijeku je njegova ratifikacija od zemalja članica Europske unije.

Jedan od glavnih zadataka koji za RH proizlazi iz Sporazuma jest usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s propisima Europske unije. Sa svoje strane HNB je i prije potpisivanja Sporazuma nastojao u zakone u čije je donošenje uključen, ugraditi odgovarajuću regulativu Europske unije, zbog čega je prilikom izrade prijedloga pojedinog zakona uvijek bilo zatraženo i mišljenje stručnjaka Europske komisije. Takvo mišljenje pribavljeno je i početkom 2001. godine pri donošenju novog zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, a

ista praksa nastavljena je i u 2002. godini u svezi s novim zakonom o bankama. U postupku je i donošenje novog zakona o deviznom poslovanju, u čije su odredbe uključene i smjernice Europske unije, od kojih se kao najvažnije mogu izdvojiti one vezane uz postupak liberaliziranja kapitalnog računa.

U skladu s politikom Republike Hrvatske Hrvatska narodna banka nastavila je u granicama svog djelokruga i u 2002. godini održavati kontakte s predstavnicima Europske središnje banke, kao čelne institucije Europskog sustava središnjih banaka. Kako bi ubrzala svoj put prema Europskoj uniji i uključila se u sljedeći val proširenja, Republika Hrvatska predala je 21. veljače 2003. zahtjev za punopravno članstvo u Europskoj uniji.

5.6. Platni promet s inozemstvom

Tijekom 2002. godine platni promet s inozemstvom nastavio se dinamično razvijati. S tim u vezi svakodnevno su izvršavani nalozi za plaćanje inozemstvu kao i naplate iz inozemstva, i to za vlastite potrebe i po nalogu Ministarstva financija Republike Hrvatske. Ujedno su izvršavana sva plaćanja za račun Ministarstva financija na osnovi članstva Republike Hrvatske u međunarodnim financijskim institucijama (MMF, IBRD, IFC, IDA, MIGA, EBRD i IDB), kao i na temelju zajmova koje su te institucije odobrile Republici Hrvatskoj, a za koje je HNB fiskalni agent (EFSAL, SAL). Priljevi Hrvatske narodne banke iz inozemstva najvećim su dijelom ostvareni prodajom kovanica i prigodnog novca.

Obavljanje platnog prometa s inozemstvom uključuje i redovito praćenje domaćih i međunarodnih standarda iz područja bankarstva (ISO, SWIFT, ICC i sl.).

5.7. Korespondentski odnosi s inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama

Hrvatska narodna banka prati ekonomska i politička kretanja u pojedinim zemljama i regijama koje su od posebnog interesa, i za samu Hrvatsku narodnu banku, i za hrvatski bankarski sustav i gospodarstvo u cjelini.

Tijekom 2002. godine posebna pozornost bila je usmjerena na zemlje i bankarske sustave zemalja kandidata za pristup EU u prvom krugu.

U 2002. organizirano je više od 60 sastanaka s predstavnicima inozemnih banaka (središnjih i poslovnih), investicijskih fondova, agencija za ocjenu kreditno-investicijske

sposobnosti te ostalih institucija, uključujući domaće poslovne banke i veleposlanstva najznačajnijih zemalja partnera Republike Hrvatske.

Ovdje posebno ističemo sastanak s predstavnicima *Bank Indonesia* iz Jakarte održan na najvišoj razini u rujnu 2002. godine. Tom prilikom potpisan je Memorandum o razumijevanju i suradnji između *Bank Indonesia* i Hrvatske narodne banke. Memorandum predviđa razmjenu informacija o makroekonomskim kretanjima, monetarnoj politici, bankarskom sektoru i odgovarajućoj pravnoj regulativi te, u širem kontekstu, pridonosi uspješnijem razvoju gospodarsko-financijskih odnosa između Indonezije i Hrvatske.

5.8. Kreditno-financijski odnosi i pitanja sukcesije

Stručne službe Hrvatske narodne banke surađuju s ovlaštenim tijelima Vlade Republike Hrvatske pri rješavanju raznih pitanja iz područja sukcesije financijske imovine i obveza zemalja bivše SFRJ.

Tijekom 2002. godine pripremani su informativni materijali za članove Odbora za raspodjelu financijske imovine i obveza iz Aneksa C Sporazuma o pitanjima sukcesije. Također se sudjelovalo u radu Radne skupine za kliring zemalja sljednica bivše SFRJ gdje su se kontinuirano usklađivala salda klirinških računa bivše NBJ i bivšeg SSSR-a.

Poslovanje trezora

Hrvatska narodna banka je tijekom 2002. godine u sklopu temeljnih poslova trezora preuzimala izradenu gotovinu od proizvođača, opskrbljivala je gotovinom gotovinske centre, obavljala je povlačenje, obradu i uništavanje dotrajalih novčanica, izdavanje prigodnoga kovanog novca te vještačenje sumnjivih primjeraka novčanica kuna.

Posebne aktivnosti odnosile su se na reguliranje poslova s gotovim novcem u sklopu reforme platnog prometa.

6.1. Novi propisi o poslovanju s gotovim novcem

Zakonom o platnom prometu u zemlji (NN, br. 117/2001.) propisani su uvjeti za poslovanje s gotovim novcem, prema kojima Hrvatska narodna banka gotovim novcem opskrbljuje banke, a banke opskrbljuju svoje klijente.

U skladu s tim doneseni su propisi, koji se primjenjuju od 1. travnja 2002.:

- ❑ Odluka o opskrbi banaka gotovim novcem (NN, br. 22/2002.) i
- ❑ Odluka o rukovanju novčanicama i kovanim novcem kuna i lipa neprikladnim za promet (NN, br. 22/2002.).

Opskrba banaka gotovim novcem uređena je tako da se one gotovinom opskrbljuju preko gotovinskih centara koji su formirani u poslovnim jedinicama Financijske agencije. Banke preko Hrvatskog sustava velikih plaćanja (HSVP) izdvajaju sredstva na svoj podračun za gotovinu i na temelju toga podižu gotov novac u gotovinskom centru.

Istodobno je uređena i opskrba hrvatskih pošta gotovim novcem na taj način da Hrvatska poštanska banka prema navedenom postupku preuzima obvezu financiranja zaliha gotovine kod Hrvatske pošte.

Hrvatska narodna banka navedenom je odlukom u 2002. započela i ustrojavanje novog modela toka gotovog novca u Republici Hrvatskoj prema kojem bi se opskrba gotovim novcem odvijala preko gotovinskih centara kao specijaliziranih ustanova za pohranu, izdavanje i obradu velikih količina gotovog novca. Hrvatska narodna banka u tu je svrhu u 2002. godini zaključila s Financijskom agencijom Ugovor o povjeravanju poslova gotovinskih centara Financijskoj agenciji, koja će te poslove obavljati u ime i za račun Hrvatske narodne banke. Istim ugovorom Financijska agencija preuzela je obvezu da ustroji gotovinske centre prema Uputi za ustroj i rad gotovinskih centara, koju je propisala Hrvatska narodna banka i utvrdila organizacijske, sigurnosne, tehnološke i kadrovske preduvjete za ustroj i rad gotovinskih centara.

Prema utvrđenom modelu i ugovoru zaključenom s Financijskom agencijom u siječnju 2003. gotov novac u vlasništvu Hrvatske narodne banke povučen je iz poslovnih jedini-

ca Financijske agencije i raspoređen u 22 gotovinska centra (matične podružnice Fine) iz kojih će se opskrbljivati banke.

Hrvatska narodna banka postupno će, tijekom nekoliko idućih godina, ustrojiti ukupno pet do sedam gotovinskih centara smještenih po regijama i prema potrebama gotovinskog poslovanja. Prema projektu u ustrojavanje će biti uključene banke i tvrtke specijalizirane za rukovanje i prijevoz gotovog novca. Navedene institucije trebale bi biti zainteresirane za formiranje gotovinskih centara i dizajniranje usluga i kataloga proizvoda prihvatljivih svim sudionicima u gotovinskom poslovanju. Konačni je cilj da se na osnovi modela vlasništva u budućnosti banke izravno uključe u upravljanje gotovinskim centrima.

Donošenjem Odluke o rukovanju novčanicama i kovanim novcem kuna i lipa neprikladnim za promet regulirana je zamjena pohabanih novčanica, zamjena okrnjenih ili oštećenih novčanica i oštećenoga kovanog novca te postupak s krivotvorenim ili sumnjivim primjercima novčanica i kovanog novca kao i reproduciranje novčanica u uvjetima u kojima se primjenjuje Odluka o opskrbi banaka gotovim novcem.

6.1.1. Preuzimanje izrađene gotovine od proizvođača

Na temelju Plana izrade novčanica i kovanog novca za 2002. godinu proveden je međunarodni natječaj za izradu novčanica te je s tiskarom *Oesterreichische Banknoten und Sicherheitsdruck GmbH* iz Beča, kao najpovoljnijim ponuditeljem, ugovorena izrada novčanica od 50, 100 i 200 kuna u količini od 71,83 milijuna komada, u ukupnoj vrijednosti od 7,78 milijardi kuna. Novčanice su zaprimljene u razdoblju od lipnja do rujna 2002. kad su i uvrštene u optjecaj. Zadržale su osnovni dizajn sukladan izdanju iz 1993., s tim što je unaprijedena papirna osnova, tisak i zaštitna obilježja, a novčanice nose datum izdanja 7. ožujka 2002.

Hrvatski novčarski zavod izradio je u 2002. godini 51,2 milijuna komada kovanog novca u vrijednosti od 0,044 milijardi kuna za podmirivanje potreba u optjecaju.

6.1.2. Opskrba gotovim novcem

Potrebe banaka za gotovim novcem tijekom 2002. podmirene su potpuno i iz trezora Hrvatske narodne banke gotovinskim je centrima izdano 43,9 milijuna komada novčanica (4,6 milijardi kuna) i 56,2 milijuna komada kovanog novca (0,019 milijardi kuna). Vrijednost izdanih novčanica veća je za 63 posto nego u 2001. godini, najviše zbog promjena u procesu opskrbe, pa banke u svojim blagajnama održavaju veću zalihu gotovog novca za svoje klijente. Kovani novac izdan gotovinskim centrima u 2002. godini po broju komada na razini je iz 2001. godine, dok je vrijednosno izdano 74 posto manje kovanog novca nego u 2001. godini zato što je tijekom 2001. bilo izdano 62,7 milijuna kuna ili 71 posto ukupno izdanoga kovanog novca od 5 kuna kao nadomjestak za novčanice od 5 kuna.

6.1.3. Stanje gotovog novca izvan trezora HNB-a i Fine

Na dan 31. prosinca 2002. izvan trezora Hrvatske narodne banke i gotovinskih centara bilo je 84,7 milijuna komada novčanica u vrijednosti od 9,247 milijardi kuna.

U usporedbi sa stanjem koncem 2001. godine količina novčanica izvan trezora povećana je za 13,1 posto, dok je vrijednost ukupne svote novčanica izvan trezora veća za 14,2 posto.

Količina kovanog novca izvan trezora 31. prosinca 2002. iznosila je 863 milijuna komada, u vrijednosti od 0,434 milijarde kuna.

U odnosu prema stanju koncem 2001., količina kovanog novca izvan trezora porasla je za 12,2 posto, a njegova vrijednost za 14,8 posto.

Od novčanica i kovanog novca kuna i lipa izvan trezora tijekom 2002. godine bilo je prosječno 19 komada novčanica i 196 komada kovanog novca po stanovniku.

6.2. Povlačenje i obrada dotrajalih novčanica

Tijekom 2002. godine Hrvatska narodna banka preuzela je iz gotovinskih centara ukupno 33,6 milijuna komada novčanica u ukupnoj vrijednosti od 3,4 milijarde kuna. Sustavom za obradu novčanica ukupno je obrađen 33,1 milijun komada novčanica od čega je 90,3 posto ili 29,9 milijuna komada u vrijednosti od 1,7 milijardi kuna automatski izrezano jer kakvoća novčanica nije zadovoljavala kriterije za daljnju uporabu u optjecaju.

Prema iskazanim podacima indeks obnove optjecaja iznosio je 36 (uništene novčanice / optjecaj \times 100).

6.3. Izdavanje prigodnoga kovanog novca

Tijekom 2002. Hrvatska narodna banka izdala je po jedno izdanje prigodnoga kovanog novca i numizmatičkih kompleta:

- prigodni optjecajni kovani novac od 25 kuna "10. obljetnica međunarodnog

priznanja Republike Hrvatske 15.1.1992.-15.1.2002.” u količini od 200.000 komada i

- numizmatički komplet optjecajnoga kovanog novca kuna i lipa s godinom izdavanja “2002.” u količini od 1.000 kompleta.

6.4. Vještačenje novčanica

U 2002. godini zahvaljujući postupku vještačenja sumnjivih primjeraka novčanica kuna registrirano je 1.414 komada krivotvorenih novčanica u ukupnoj vrijednosti od 214.940,00 kuna. U usporedbi sa 2001. godinom broj registriranih krivotvorina povećan je za 29 posto, dok je ukupna vrijednost krivotvorenih novčanica porasla za 72 posto. Najviše su krivotvorene novčanice od 50 kuna tako da na navedeni apoen otpada 567 komada krivotvorenih novčanica ili 40 posto. Na temelju navedenih pokazatelja može se ustvrditi da je tijekom 2002. na 1 milijun komada novčanica u optjecaju utvrđeno 17 krivotvorenih novčanica. Analiza izrade primljenih krivotvorina pokazala je da su krivotvorine izrađene najvećim dijelom računalnim postupkom, uz ispis na pisaču u boji, a da su samo u jednom slučaju kod apoena od 100 kuna upotrijebljene tiskarske tehnologije.

Financijska izvješća Hrvatske narodne banke

Opći podaci

Hrvatska narodna banka središnja je banka Republike Hrvatske. Banka je u vlasništvu Republike Hrvatske, koja jamči za njezine obveze.

U obavljanju svojih poslova Hrvatska narodna banka samostalna je i neovisna i odgovara Hrvatskom saboru, a zastupa je guverner Hrvatske narodne banke.

Osnovni cilj Hrvatske narodne banke jest postizanje i održavanje stabilnosti cijena, podupiranje gospodarske politike Republike Hrvatske te djelovanje u skladu s načelima otvorenoga tržišnog gospodarstva i slobodne konkurencije.

Zadaci koje Hrvatska narodna banka obavlja u okviru Ustava i zakona su:

- utvrđivanje i provođenje monetarne i devizne politike,
- držanje međunarodnih pričuva Republike Hrvatske i upravljanje njima,
- izdavanje novčanica i kovanog novca,
- davanje i oduzimanje odobrenja za rad banaka te nadziranje poslovanja banaka,
- vođenje računa banaka i obavljanje platnog prometa po tim računima, davanje kredita bankama i primanje u depozit sredstava banaka,
- reguliranje, unapređenje i nadziranje platnog prometa,
- otvaranje i vođenje računa Republike Hrvatske,
- obavljanje ostalih zakonom utvrđenih poslova za Republiku Hrvatsku,
- donošenje podzakonskih propisa u poslovima iz svoje nadležnosti te
- obavljanje ostalih, zakonom utvrđenih poslova.

Na temelju odredbe članka 56. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci Hrvatska narodna banka sastavlja financijska izvješća za svaku financijsku godinu u skladu s računovodstvenim propisima i Međunarodnim računovodstvenim standardima (koji su postali dio Međunarodnih standarda financijskog izvješćivanja) tako da, slijedom navedenoga, financijska izvješća Hrvatske narodne banke za 2002. godinu čine:

- Račun dobiti i gubitka,
- Bilanca,
- Izvješće o promjenama u kapitalu,
- Izvješće o novčanom toku,
- Bilješke koje pobliže objašnjavaju financijska izvješća i daju pregled značajnih računovodstvenih politika.

Navedenim izvješćima iskazuje se stanje sredstava i izvora sredstava, razlika između prihoda i rashoda, promjene u kapitalu te struktura novčanih primitaka i izdataka.

PRICEWATERHOUSECOOPERS

PricewaterhouseCoopers LLP
Southwark Towers
32 London Bridge Street
London SE1 9SY
Telephone (+44 20) 7583 5000
Facsimile (+44 20) 7822 4652

PricewaterhouseCoopers d.o.o.
Alexandera von Humboldta 4
HR-10000 Zagreb
CROATIA
Telephone (+385 1) 63 28 888
Facsimile (+385 1) 61 11 556

Izveštaj revizora

Guverneru i Savjetu Hrvatske narodne banke, Zagreb

Obavili smo reviziju priložene bilance Hrvatske narodne banke, Zagreb ("Banka") na dan 31. prosinca 2002. godine, te pripadajućeg računa dobiti i gubitka, izvještaja o promjenama u kapitalu i izvještaja o novčanom toku za godinu koja je tada završila. Odgovornost za te financijske izvještaje, prikazane na stranicama 127 do 155, snosi rukovodstvo Banke. Naša je odgovornost izraziti mišljenje o tim financijskim izvještajima na temelju naše revizije.

Reviziju smo obavili sukladno Međunarodnim revizijskim standardima koje je objavilo Međunarodno udruženje revizora. Navedeni standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i obavimo na način da prikupimo dovoljno dokaza koji nam, u razumnoj mjeri, pružaju jamstvo da financijski izvještaji ne sadrže značajne pogreške. Revizija uključuje ispitivanja, na osnovi testiranja dokaza koji potkrjepljuju iznose i bilješke uz financijske izvještaje. Revizija također uključuje procjenu primijenjenih računovodstvenih načela, te ocjenu značajnih prosudbi rukovodstva, kao i ocjenu ukupnog prikaza financijskih izvještaja. Uvjereni smo da nam naša revizija daje razumnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja. Ovaj izvještaj, uključujući mišljenje revizora je izdan samo i isključivo Guverneru i Savjetu Hrvatske narodne banke i ni za koje druge potrebe. Izražavajući naše mišljenje, ne prihvaćamo niti preuzimamo odgovornost za njegovo korištenje za druge potrebe niti prema trećim stranama kojima je ovaj izvještaj predočen ili dostupan, bez naše isključive pismene suglasnosti.

Prema našem mišljenju, financijski izvještaji prikazuju realno i objektivno, u svim značajnim aspektima financijski položaj Banke na dan 31. prosinca 2002., njene rezultate poslovanja i novčane tokove za godinu tada završenu sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

PricewaterhouseCoopers LLP
London, 5. svibnja 2003.

PricewaterhouseCoopers d.o.o.
Zagreb, 5. svibnja 2003.

Račun dobiti i gubitka Hrvatske narodne banke

Račun dobiti i gubitka Hrvatske narodne banke
za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2002., u tisućama kuna

	Bilješka	2002.	2001.
Kamatni i srodni prihodi	3	1.279.297	1.543.058
Kamatni i srodni troškovi	4	(588.426)	(796.441)
Neto kamatni prihod		690.871	746.617
Prihodi od naknada i provizija		3.192	2.721
Troškovi naknada i provizija		(2.971)	(2.586)
Neto prihod od naknada i provizija		221	135
Prihodi od dividenda		4.330	3.951
Neto rezultat trgovanja	5	44.774	(55.191)
Neto negativne tečajne razlike	6	(1.240.948)	(261.309)
Ostali prihodi	7	7.843	33.654
(Rashod) / prihod iz poslovanja		(492.909)	467.857
Troškovi poslovanja	8	(215.660)	(194.867)
Smanjenje rezervacija	10	111.299	59.540
(Manjak) / višak prihoda nad rashodima		(597.270)	332.530
Korekcija učinka primjene MRS-a 39 zbog usklađenja s odredbama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci		–	88.678
Korekcija viška / (manjka) prihoda nad rashodima zbog usklađenja s odredbama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci		–	(286)
Prijenos iz revalorizacijskih pričuva		–	5.958
Prijenos u opće pričuve		–	(85.376)
Višak prihoda nad rashodima raspoređen za prijenos u proračun RH		–	(341.504)
Manjak prihoda nad rashodima koji se pokriva iz općih pričuva		597.270	–
Neraspoređeni višak / (nepokriveni manjak) prihoda nad rashodima		0	0

Napomena: Bilješke koje slijede čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

Bilanca Hrvatske narodne banke

Bilanca Hrvatske narodne banke
na dan 31. prosinca 2002., u tisućama kuna

Stavka	Bilješka	2002.	2001.
Imovina			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	11	7.729	6.081
Depoziti kod drugih banaka	12	28.142.782	25.522.157
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	13	13.850.038	12.829.300
Kreditni	14	34.667	34.687
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	15	3.562.714	4.733.142
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	16	27.830	31.178
Obračunate kamate i ostala imovina	17	114.429	94.531
Materijalna i nematerijalna imovina	18	385.973	350.701
Ukupno imovina		46.126.162	43.601.777
Obveze			
Novčanice i kovani novac u optjecaju		10.895.792	9.046.164
Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke	19	6.392.307	6.377.295
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	20	19.395.535	15.240.344
Obveze prema državi i državnim institucijama	21	599.308	1.854.768
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	22	3.545.340	4.849.148
Obračunate kamate i ostale obveze	23	51.204	422.319
Ukupno obveze		40.879.486	37.790.038
Kapital			
Temeljni kapital	24	2.500.000	2.500.000
Pričuve	24	2.746.676	3.311.739
Ukupno kapital		5.246.676	5.811.739
Ukupno kapital i obveze		46.126.162	43.601.777

Financijska izvješća prikazana na stranicama 127 do 155 odobrili su dana 5. svibnja 2003.:

Direktor Direkcije računovodstva:
Ivan Branimir Jurković

Guverner:
dr. sc. Željko Rohatinski

Napomena: Bilješke koje slijede čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

Izvješće o promjenama u kapitalu Hrvatske narodne banke

Izvješće o promjenama u kapitalu Hrvatske narodne banke
za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2002., u tisućama kuna

	Temeljni kapital	Opće pričuve	Zakonske pričuve	Revalorizacijske pričuve	Tečajne razlike	Višak (manjak) prihoda nad rashodima	Ukupno kapital
Stanje 1. siječnja 2001.	–	1.525	156.317	238.525	4.255.478	88.678	4.740.523
Raspoređeno u kapital	2.500.000	(1.525)	(156.317)	–	(2.342.158)	–	–
Raspoređeno u opće pričuve	–	1.913.320	–	–	(1.913.320)	–	–
Povećanje općih pričuva na osnovi sukcesije	–	1.080.189	–	–	–	–	1.080.189
Višak prihoda nad rashodima raspoloživ za raspoređivanje	–	–	–	–	–	332.531	332.531
Preneseni višak prihoda nad rashodima	–	81	–	206	–	(287)	–
Prenesena amortizacija	–	–	–	(5.958)	–	5.958	–
Preneseno u opće pričuve	–	85.376	–	–	–	(85.376)	–
Preneseno u proračun RH	–	–	–	–	–	(341.504)	(341.504)
Stanje 31. prosinca 2001.	2.500.000	3.078.966	–	232.773	–	–	5.811.739
Manjak prihoda nad rashodima	–	–	–	–	–	(597.270)	(597.270)
Pokriće manjka na teret općih pričuva	–	(597.270)	–	–	–	597.270	–
Revalorizirana vrijednost nekretnina	–	–	–	32.207	–	–	32.207
Preneseno u opće pričuve	–	5.121	–	(5.121)	–	–	–
Stanje 31. prosinca 2002.	2.500.000	2.486.817	–	259.859	–	–	5.246.676

Revalorizacijske pričuve smanjene su za amortizaciju revaloriziranog dijela dugotrajne materijalne imovine (zgrada) u iznosu od 4.915 tisuća kuna, u korist općih pričuva. Ostatak prijenosa iz revalorizacijskih pričuva u opće pričuve u iznosu od 206 tisuća kuna odnosi se na učinak revalorizacije zlata u 2001. godini.

Napomena: Bilješke koje slijede čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

Izvješće o novčanom toku

Izvješće o novčanom toku

za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2002., u tisućama kuna

	Bilješka	2002.	2001.
Novčani tok iz poslovnih aktivnosti			
Primljene kamate		1.279.826	1.431.132
Plaćene kamate		(602.629)	(789.731)
Primljene provizije		3.161	2.466
Plaćene provizije		(2.053)	(3.392)
Primljene dividende		4.330	3.950
Ostali primici		5.232	27.881
Plaćeni troškovi		(170.227)	(195.835)
		517.640	476.471
Povećanje/smanjenje u poslovnim sredstvima/obvezama			
Povećanje depozita kod drugih banaka		(2.661.598)	(4.803.800)
Otplata kredita		92.618	373.759
Kupnja vrijednosnih papira namijenjenih prodaji		(964.876)	(6.410.655)
Neto povećanje/smanjenje ostalih sredstava/obveza		(377.223)	643.940
Smanjenje obveza prema MMF-u		(1.010.512)	(256.520)
Povećanje novca u optjecaju		1.849.627	1.877.169
Povećanje obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama (Smanjenje)/povećanje obveza prema državi		4.167.249 (931.068)	4.306.808 655.077
Neto novac iz poslovnih aktivnosti		681.857	(3.137.751)
Novčani tok iz ulagačkih aktivnosti			
Kupnja nekretnina i opreme		(46.284)	(21.590)
Primici od prodaje zlata		-	1.011.189
Stjecanje vlasničkih uloga		-	1.035
Neto novac iz ulagačkih aktivnosti		(46.284)	990.634
Novčani tok iz financijskih aktivnosti			
Neto emisija blagajničkih zapisa		87.433	2.044.517
Plaćanja Republici Hrvatskoj		(341.504)	(233.226)
Neto novac iz financijskih aktivnosti		(254.071)	1.811.291
Učinak tečajnih razlika		(1.266.495)	32.557
Neto smanjenje novca i novčanih ekvivalenata		(884.993)	(303.269)
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	26	908.468	1.211.737
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	26	23.475	908.468

Napomena: Bilješke koje slijede čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

Bilješke

Bilješka br. 1 – Računovodstveni standardi i konvencije

Ova financijska izvješća sastavljena su primjenom načela povijesnog troška, s tim da su iznosi određenih stavki imovine i obveza revalorizirani prema fer vrijednosti u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja.

Financijska izvješća izražena su u kunama (HRK).

Priprema financijskih izvješća prema općeprihvaćenim računovodstvenim načelima zahtijeva upotrebu procjena i pretpostavki koje utječu na iznose sredstava i obveza na dan financijskih izvještaja i iznose prihoda i rashoda za izvještajno razdoblje. Iako se te procjene temelje na najboljim saznanjima rukovodstva o aktualnim događajima i radnjama, stvarni rezultati se na kraju mogu razlikovati od tih procjena.

Bilješka br. 2 – Sažetak značajnih računovodstvenih politika

(2.1) Kamatni prihodi i troškovi

Kamatni prihodi i troškovi priznaju se u Računu dobiti i gubitka prema obračunskom načelu za sve kamatonosne instrumente primjenom metode obračuna stvarne kamatne stope na kupoprodajnu cijenu. Kamatni prihodi uključuju prihode od kupona na vrijednosnice s fiksnim prihodom namijenjene trgovanju i obračunate diskonte i premije na blagajničke zapise HNB-a i druge instrumente koji se diskontiraju.

Kad naplata kredita postane upitna, krediti se otpisuju do njihova nadoknadivog iznosa, a kamatni se prihod od toga trenutka priznaje po kamatnoj stopi koja je upotrijebljena za diskontiranje budućih novčanih tokova radi određivanja nadoknadivog iznosa.

Obračunata potraživanja i obveze s osnove deviznih kamata dnevno se svode na kunsku protuvrijednost po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke i uključuju se u kamatne prihode ili kamatne troškove.

(2.2) Prihodi od naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija nastaju pružanjem financijskih usluga Banke i priznaju se u trenutku pružanja predmetne usluge.

(2.3.) Neto rezultat trgovanja

Neto rezultat trgovanja uključuje dobitke i gubitke nastale prodajom financijskih sredstava i obveza koje se drže u posjedu radi trgovanja ili zbog promjene njihove fer vrijednosti.

(2.4) Strana platna sredstva

Tečajne razlike nastale kao posljedica promjene valutnih tečajeva evidentiraju se kao nerealizirani dobiti ili gubici u Računu dobiti i gubitka.

Tečajne razlike nastale pri kupoprodaji deviza uključuju se u realizirane prihode ili rashode.

Prihodi i rashodi nominirani u stranim platnim sredstvima preračunavaju se u kune po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan transakcije.

Imovina i obveze nominirani u stranim platnim sredstvima dnevno se preračunavaju u kune po srednjem tečaju HNB-a važećem posljednjeg dana obračunskog razdoblja, osim posebnih prava vučenja (SDR) koja se preračunavaju u kune po tečaju Međunarodnoga monetarnog fonda.

Tečajevi najznačajnijih valuta na dan 31. prosinca 2002. iznosili su:

1 USD = 7,146 HRK	(2001.: 8,356 HRK)
1 EUR = 7,442 HRK	(2001.: 7,370 HRK)
1 XDR = 9,715 HRK	(2001.: 10,492 HRK).

(2.5) Financijski instrumenti

2.5.1. Klasifikacija

Financijska imovina Hrvatske narodne banke razvrstava se u sljedeće kategorije:

- “Financijska imovina koja se drži radi trgovanja”*
Ova kategorija obuhvaća utržive vrijednosne papire u koje Hrvatska narodna banka ulaže sredstva međunarodnih pričuva Republike Hrvatske kojima upravlja, a radi kratkoročnog ostvarivanja dobiti.
- “Dani zajmovi i potraživanja koja je kreirala Hrvatska narodna banka”*
Ova kategorija obuhvaća kredite koje je Hrvatska narodna banka odobrila bankama i štedionicama bez namjere kratkoročnog ostvarivanja dobiti.
- “Financijska imovina raspoloživa za prodaju”*
Ova kategorija obuhvaća ulaganja Hrvatske narodne banke u vlasničke vrijednosne papire.

2.5.2. Priznavanje

Hrvatska narodna banka priznaje financijska sredstva na datum podmirenja. Svi dobiti i gubici nastali zbog promjena u fer vrijednosti financijskih sredstava priznaju se od toga datuma.

2.5.3. Utvrđivanje vrijednosti

Vrijednost financijskih instrumenata početno se utvrđuje prema trošku, koji uključuje troškove transakcije.

- Vrijednost vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju naknadno se utvrđuje prema fer vrijednosti, koja odgovara kotiranoj tržišnoj cijeni na aktivnom financijskom tržištu. Instrumenti koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čiju fer vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi, iskazuju se prema trošku, koji uključuje troškove transakcije, umanjenom za gubitke zbog umanjenja vrijednosti.
- Vrijednost svih financijskih obveza kojima se ne trguje i svih izvornih zajmova i potraživanja koji se drže do dospijea utvrđuje se prema amortizacijskom trošku umanjenom za gubitke zbog umanjenja vrijednosti. Amortizacijski trošak obračunava se primjenom metode efektivne (stvarne) kamatne stope. Premije i diskonti, uključujući početne troškove transakcije, uključuju se u knjigovodstvenu vrijednost predmetnog instrumenta i amortiziraju primjenom efektivne kamatne stope instrumenta.

2.5.4. Načela utvrđivanja fer vrijednosti

Fer vrijednost financijskih instrumenata temelji se na njihovoj kotiranoj tržišnoj cijeni na datum bilance, bez odbitka troškova transakcije. Ako se ne raspolaže podacima o kotiranoj tržišnoj cijeni, fer vrijednost instrumenta procjenjuje se primjenom cjenovnih modela ili primjenom diskontiranoga novčanog toka.

Pri primjeni metode diskontiranoga novčanog toka očekivani budući novčani tokovi temelje se na najboljoj procjeni rukovodstva, pri čemu se kao diskontna stopa uzima tržišna stopa instrumenta za koji vrijede slični uvjeti važeća na datum bilance. Ako se rabe cjenovni modeli, ulazni elementi temelje se na tržišnim veličinama na datum bilance.

2.5.5. Dobici i gubici nastali ponovnim utvrđivanjem vrijednosti

Dobici i gubici nastali zbog promjena fer vrijednosti financijskih instrumenata namijenjenih trgovanju priznaju se u Računu dobiti i gubitka.

(2.6) Repo ugovori i obratni repo ugovori

Banka ugovara kupnje/prodaje vrijednosnih papira ugovarajući ponovnu prodaju/kupnju u biti istih instrumenata na određeni datum u budućnosti po fiksnoj cijeni. Vrijednosni papiri koji su kupljeni s obvezom ponovne prodaje u budućnosti, ne priznaju se u Bilanci. Izdaci koji se temelje na tim ugovorima priznaju se kao dani depoziti bankama ili drugim financijskim institucijama. Također se evidentira da su kupljena potraživanja osigurana odgovarajućim vrijednosnim papirima iz ugovora o reotkupu. Vrijednosni papiri prodani na temelju ugovora o reotkupu i nadalje se priznaju u Bilanci i iskazuju u skladu s računovodstvenom politikom za tu financijsku imovinu. Primici od prodaje vrijednosnih papira prikazuju se kao obveze prema bankama ili financijskim institucijama. Razlika između cijene kod prodaje i cijene kod ponovne kupnje raspodjeljuje se tijekom razdoblja transakcije i uključuje u kamatne prihode ili u kamatne troškove.

(2.7) Ulaganje u vlasničke vrijednosne papire

Ulaganja u vlasničke financijske instrumente čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi, jer nisu predmet financijskih transakcija na aktivnim tržištima vrijednosnih papira, iskazuju se prema trošku stjecanja. Prihodi od dividenda priznaju se u godini u kojoj je evidentiran priljev.

(2.8) Derivatni financijski instrumenti

Derivatni financijski instrumenti, uključujući ugovore u inozemnim valutama i ostale derivatne instrumente (ako postoje), početno se priznaju u Bilanci prema trošku i naknadno mjere prema fer vrijednosti.

(2.9) Umanjenje vrijednosti imovine

Financijska imovina preispituje se na svaki datum bilance kako bi se utvrdila prisutnost objektivnih pokazatelja umanjenja. Ako se njihova prisutnost utvrdi, procjenjuje se nadoknadivi iznos predmetne stavke imovine.

(2.10) Zlato i drugi plemeniti metali

Zlato i drugi plemeniti metali iskazuju se prema tržišnoj vrijednosti. Dobici i gubici nastali zbog promjena fer vrijednosti priznaju se u Računu dobiti i gubitka.

(2.11) Dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina

Dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina prikazana je u Bilanci prema trošku nabave ili prema procijenjenoj vrijednosti imovine umanjenoj za akumuliranu amortizaciju. Amortizacija se obračunava linearnom metodom prema propisanim stopama, s pomoću kojih se nabavna ili procijenjena vrijednost imovine otpisuje tijekom njezina očekivanog vijeka upotrebe.

Primijenjene su sljedeće godišnje stope amortizacije, u postocima:

	2002.	2001.
Zgrade	2,50	3,03
Namještaj	20,0	10,0
Računala	25,0	20,0
Softver	25,0	20,0
Motorna vozila	25,0	25,0
Oprema i ostala imovina	5,0 do 25,0	10,0 do 20,0
Novčanice i kovani novac	50,0 i 20,0	50,0 i 20,0

Učinci promjene amortizacijskih stopa navedeni su u bilješci br. 8.

Zemljište se ne amortizira. Imovina u pripremi se ne amortizira dok se ne počne koristiti.

Troškovi održavanja i popravka terete Račun dobiti i gubitka kada su nastali, a svako poboljšanje se kapitalizira.

Revalorizacija zemljišta i zgrada provodi se kad se njihova fer vrijednost znatno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Fer vrijednost zemljišta i zgrada je njihova tržišna vrijednost koja se utvrđuje procjenom ovlaštenih procjenitelja.

(2.12) Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF)

Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda nominirana su u posebnim pravima vučenja (SDR), a dobiti ili gubici na temelju tečajnih razlika prikazuju se u skladu s bilješkom 2.4.

(2.13) Gotovina u optjecaju

Zakonito platno sredstvo u Republici Hrvatskoj je kuna. Novčanice i kovani novac iskazuju se u nominalnoj vrijednosti.

(2.14) Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke

Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke uključuju zapise u kunama i zapise u EUR i USD i iskazuju se prema amortizacijskom trošku.

(2.15) Oporezivanje

Hrvatska narodna banka nije obveznik poreza na dobit.

(2.16) Novac i novčani ekvivalenti

U Izvješću o novčanom toku pod novcem i novčanim ekvivalentima iskazani su gotovina i tekući računi kod inozemnih banaka i Međunarodnoga monetarnog fonda.

Primjenom direktne metode Izvješće o novčanom toku osigurava podatke o novčanim primicima i novčanim izdacima u izvještajnom razdoblju, i to razvrstanim u poslovne, investicijske i financijske aktivnosti.

(2.17) Raspoređivanje

Prema članku 53. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci višak prihoda nad rashodima raspoređuje se u opće pričuve u iznosu koji utvrđuje Savjet Hrvatske narodne banke, i to ne više od 20 posto ostvarenog viška prihoda nad rashodima ili manje od ostvarene neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija Bilance s promjenama tečaja ili s promjenama tržišnih cijena. Ostatak viška prihoda nad rashodima, nakon raspoređivanja u opće pričuve, izvanredni je prihod državnog proračuna.

Manjak prihoda nad rashodima Hrvatska narodna banka pokriva iz općih pričuva, a ako su one nedostatne, razlika se pokriva iz državnog proračuna.

(2.18) Prijeboj

Financijska sredstva i financijske obveze saldiraju se i neto iznos uključuje se u Bilancu kad postoji zakonski ostvarivo pravo prijeboja (saldiranja) priznatih iznosa i kad postoji namjera podmirenja neto iznosa ili realizacije sredstva i istodobnog podmirenja obveze.

Bilješka br. 3 – Kamatni i srodni prihodi

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Kamate na depozite	777.122	912.035
Kamate na vrijednosne papire namijenjene trgovanju	468.827	566.049
Kamate od Međunarodnoga monetarnog fonda	16.890	46.689
Kamate na odobrene kredite bankama	9.098	15.885
Ostali kamatni prihodi	7.360	2.400
Ukupno	1.279.297	1.543.058

Kamatni prihod od financijske imovine nominirane u stranoj valuti

Ostvareni kamatni prihodi od uloženi depozita, obratnih repo ugovora i obveznica manji su nego za 2001. godinu. Manji prihodi posljedica su snižavanja kamatnih stopa Federal Reserve Bank (Fed) i Europske središnje banke (ECB). Referentna kamatna stopa na prekonoćne pozajmice Feda smanjena je sa 1,75 posto na 1,25 posto, dok je kamatna stopa na dvotjedne pozajmice ECB-a pala sa 3,25 posto na 2,75 posto.

Kamatni prihodi od financijske imovine u kunama

Tijekom 2002. godine, u okružju viška likvidnosti u bankarskom sustavu i smanjenja kamatnih stopa, zabilježen je pad kamatnih prihoda, a ostvareni prihodi uglavnom su rezultat neplaniranih intervencija s ciljem rješavanja problema s likvidnošću Riječke banke, uključujući prijevremeni otkup blagajničkih zapisa HNB-a i trezorskih zapisa Ministarstva financija koje je Hrvatska narodna banka kupila od Riječke banke.

Najveći dio prihoda od kamata na kredite odnosi se na kamate na kredite za likvidnost, i to u iznosu od 10.849 tisuća kuna, dok se iznos od 662 tisuće kuna odnosi na kamate na lombardne kredite. Kamatna stopa na lombardne kredite je krajem mjeseca travnja 2002. smanjena sa 10 posto na 9,5 posto. Krediti odobreni u 2002. godini su u cijelosti vraćeni.

Od ostalih kamatnih prihoda najznačajnija je stavka prihod u iznosu od 2.800 tisuća kuna koji se odnosi na prijevremeno otkupljene blagajničke zapise HNB-a od Riječke banke.

Kupnjom trezorskih zapisa Ministarstva financija od Riječke banke u nominalnom iznosu od 494.000 tisuća kuna ostvaren je prihod od 1.498 tisuća kuna, što je druga značajna stavka u okviru ostalih kamatnih prihoda.

Bilješka br. 4 – Kamatni i srodni troškovi

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Obvezna pričuva u kunama	185.206	167.055
Obvezna pričuva u stranoj valuti	167.052	249.885
Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	130.990	201.646
Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	51.773	92.781
Kamate na financijske aranžmane s MMF-om	24.926	67.668
Kamate na repo aranžmane	25.929	17.406
Ostali kamatni troškovi	2.550	–
Ukupno	588.426	796.441

Kamatni troškovi za financijske obveze nominirane u stranoj valuti

Pad kamatnih troškova povezanih s izdanim deviznim blagajničkim zapisima HNB-a rezultat je neto smanjenja upisa blagajničkih zapisa u 2002. godini. Na smanjenje troškova pasivnih kamata na deviznu obveznu pričuvu utjecao je pad kamatnih stopa na tržištu novca. Kamate na financijske aranžmane s MMF-om također bilježe pad, prije svega stoga što se s otplatom dospjelih glavnica dobivenih u sklopu Extended Fund Facility (EFF) i Systemic Transformation Facility (STF) aranžmana smanjila osnovica za obračun kamate. Trošak u 2002. godini s osnove neiskorištenog stand-by aranžmana (odobrenog u ožujku 2001. godine) iznosi 878 tisuća kuna.

Kamatni troškovi za financijske obveze u kunama

Troškovi naknade na kunsku obveznu pričuvu povećani su za 10,9 posto u odnosu prema 2001. godini, iako je kunska obvezna pričuva porasla za 30,2 posto, i to zbog smanjenja stope remuneracije u travnju sa 2,00 posto na 1,75 posto.

Iako je tijekom 2002. godine došlo do povećanja upisa blagajničkih zapisa HNB-a, troškovi blagajničkih zapisa (diskont) smanjeni su za 35 posto u usporedbi s 2001. godinom. Do smanjenja troškova došlo je zbog smanjenja kamatnih stopa i kraćeg roka dospelja upisanih blagajničkih zapisa. Tako je, primjerice, kamatna stopa na zapise s rokom dospelja od 35 dana smanjena sa siječanjskih 3,72 posto na 2,00 posto u rujnu te se zadržala na toj razini do kraja godine.

Ostali kamatni troškovi odnose se na troškove prodaje trezorskih zapisa Ministarstva financija kupljenih od Riječke banke prije roka dospelja u iznosu od 1.294 tisuća kuna (ostvareni prihod po kupnji trezorskih zapisa Ministarstva financija od Riječke banke iznosi 1.498 tisuća kuna te rezultira dobitkom od 204 tisuće kuna).

Troškovi kamata na depozite državnog proračuna iznose 1.256 tisuća kuna.

Bilješka br. 5 – Neto rezultat trgovanja

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Dobici od kupoprodaje i promjena fer vrijednosti vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	219.681	19.133
Dobici pri usklađivanju vrijednosti zlata i plemenitih metala s promjenama tržišnih cijena	20	–
Gubici od kupoprodaje i promjena fer vrijednosti vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	(174.541)	(74.324)
Gubici pri usklađivanju vrijednosti zlata i plemenitih metala s promjenama tržišnih cijena	(386)	–
Ukupno	44.774	(55.191)

Pozitivan rezultat neto trgovanja vrijednosnim papirima u 2002. godini posljedica je rasta cijena obveznica zbog pada kamatnih stopa na svjetskim financijskim tržištima.

Bilješka br. 6 – Neto negativne tečajne razlike

Značajne međuvalutne promjene koje su tijekom 2002. godine obilježile zbivanja na svjetskim deviznim tržištima, u velikoj su se mjeri odrazile i na poslovni rezultat Hrvatske narodne banke. Devizne pričuve čine više od 99 posto ukupne aktive u bilanci Hrvatske narodne banke.

Na dan 31. prosinca 2002. udio deviznih pričuva u američkim dolarima u ukupnim međunarodnim pričuvama iznosio je 28,42 posto. Tijekom 2002. godine došlo je do pada vrijednosti dolara prema kuni za približno 15 posto, posljedica čega su knjigovodstvene negativne tečajne razlike koje se prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci i Međunarodnom računovodstvenom standardu 21 evidentiraju u rashodima. To je rezultiralo knjigovodstvenim manjkom prihoda nad rashodima u Računu dobiti i gubitka.

Valutna struktura međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke određuje se na temelju valutne strukture inozemnog duga Republike Hrvatske za godinu unaprijed, te valutne strukture ostvarenog uvoza roba i usluga za godinu unatrag. Time se štite obveze Republike Hrvatske prema inozemstvu od međuvalutnih promjena, odnosno održava kupovna moć pričuva, ali to istodobno dovodi do velike fluktuacije kunskog Računa dobiti i gubitka. Komponenta valutnog rizika u Računu dobiti i gubitka značajnija je od kamatnog rizika.

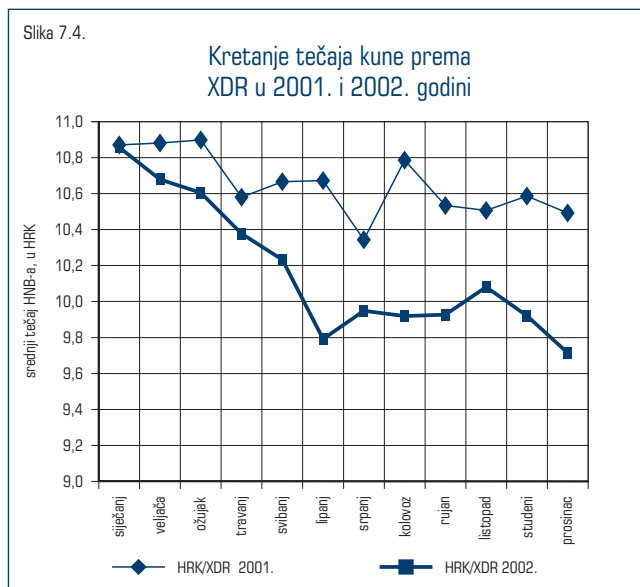
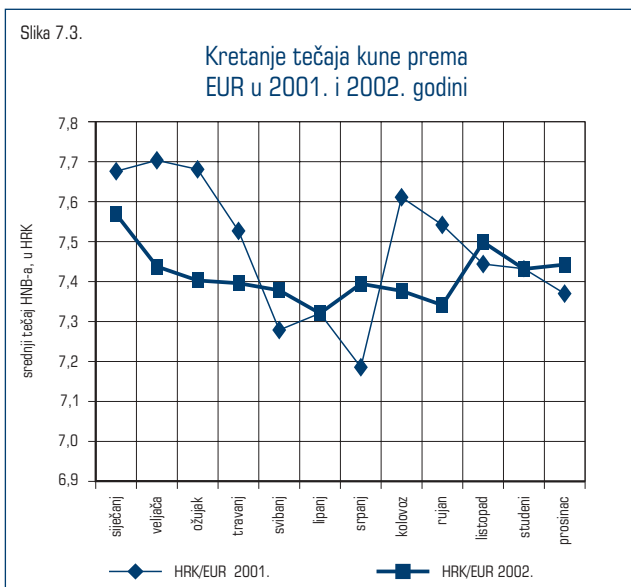
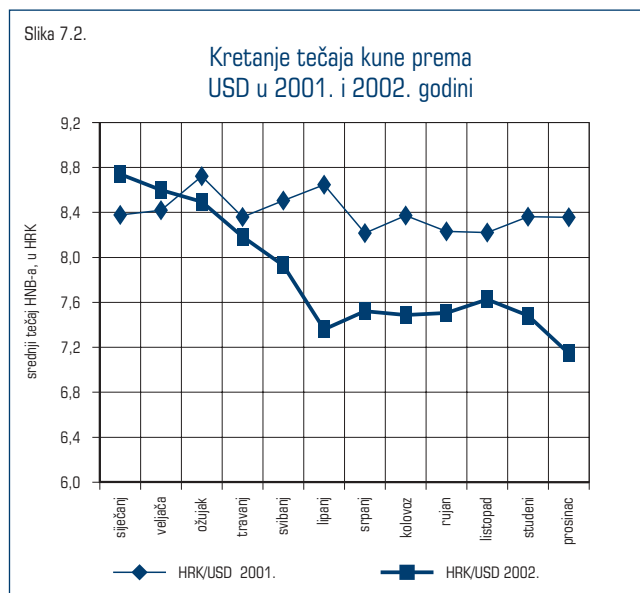
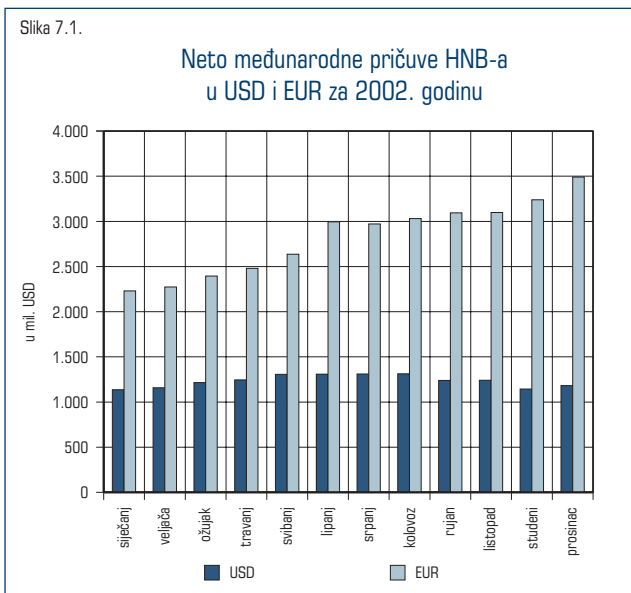
Također treba imati u vidu da u upravljanju međunarodnim pričuvama sigurnost i likvidnost uloženi sredstava imaju uvijek prednost pred spekulativnim potezima usmjerenim prema što većem prinosu.

Ukupan negativan neto efekt tečajnih razlika kao posljedica promjene valutnih tečajeva u 2002. godini iznosi 1.240.948 tisuća kuna.

Neto pričuve u USD i EUR (iskazane u USD) tijekom 2002. godine prikazane su na slici 7.1.

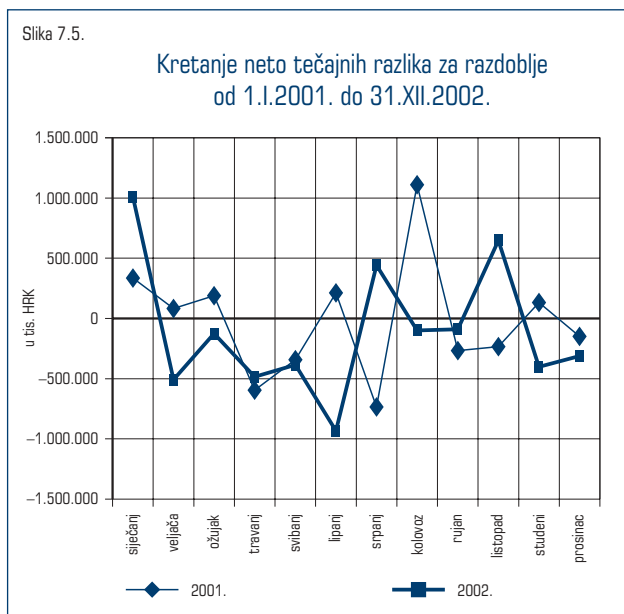
Slike 7.2., 7.3. i 7.4. prikazuju kretanje tečaja važnijih valuta s obzirom na valutnu strukturu (USD, EUR, XDR) u odnosu prema kuni tijekom 2001. i 2002. godine. Iz prikaza se vidi značajno povećanje vrijednosti kune prema promatranim valutama, osobito tijekom 2002. godine.

Na slici 7.5. kretanja neto tečajnih razlika u 2001. i 2002. godini i iz podataka u tablici vidi se da osobito u 2002. godini prevladavaju neto negativne tečajne razlike, osim blagog porasta neto pozitivnih tečajnih razlika u srpnju i listopadu 2002. godine, što je rezultiralo gubitkom na Računu dobiti i gubitka za 2002. godinu. Osnovni razlog tome je veliki pad vrijednosti dolara prema kuni u 2002. godini.

Tečajne razlike (neto) za 2001. i 2002. godinu
u tisućama kuna

2002.		2001.	
Mjesec	Neto tečajne razlike	Mjesec	Neto tečajne razlike
siječanj	1.009.743	siječanj	335.294
veljača	(508.623)	veljača	82.910
ožujak	(126.096)	ožujak	189.106
travanj	(485.395)	travanj	(596.254)
svibanj	(385.473)	svibanj	(342.727)
lipanj	(932.071)	lipanj	211.545
srpanj	441.531	srpanj	(733.773)
kolovoz	(99.002)	kolovoz	1.110.980
rujan	(89.643)	rujan	(267.704)
listopad	647.241	listopad	(233.098)
studen	(401.967)	studen	132.404
prosinac	(311.193)	prosinac	(149.992)
Ukupno	(1.240.948)	Ukupno	(261.309)

Kretanje neto dobiti (gubitka) s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija Bilance s promjenama tečaja u posljednjih pet godina:

U tisućama kuna

Godina	Dobit	Gubitak
1998.	497.826	–
1999.	1.278.344	–
2000.	288.416	–
2001.	–	261.309
2002.	–	1.240.948

Bilješka br. 7 – Ostali prihodi

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Prihodi od prodaje zlata	–	18.835
Ostali prihodi	6.857	13.532
Prihodi od prodaje numizmatičkih zbirki	986	1.287
Ukupno	7.843	33.654

Uz prihode od prodaje zlatnoga i srebrnoga kovanog novca (numizmatičke zbirke Hrvatske narodne banke), najznačajnija stavka na poziciji ostalih prihoda jesu ostali prihodi iz deviznog poslovanja u iznosu od 1.826 tisuća kuna.

Bilješka br. 8 – Troškovi poslovanja

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Troškovi za zaposlenike (bilješka 9)	120.624	117.391
Materijalni i administrativni troškovi i usluge	51.943	48.523
Amortizacija	43.093	28.953
Ukupno	215.660	194.867

U ukupnim materijalnim i administrativnim troškovima i uslugama najveću stavku čine popravci i održavanja u iznosu od 9.112 tisuća kuna. Odnose se najvećim dijelom na troškove održavanja softvera u iznosu od 3.032 tisuće kuna i troškove tekućega i investicijskog održavanja poslovnih zgrada u iznosu od 2.892 tisuće kuna te održavanja postrojenja i ostale opreme u iznosu od 1.414 tisuća kuna, dok manji dio čine troškovi održavanja vozila i druge materijalne imovine.

Drugu po važnosti stavku s obzirom na udio u ukupnim materijalnim i administrativnim troškovima i uslugama čine usluge koje pružaju vanjski izvori u iznosu od 8.901 tisuću kuna. Među tim uslugama i nadalje najveći udio imaju zaštitarske usluge sa 3.866 tisuća kuna. Slijede troškovi osiguranja zaposlenika HNB-a sa 1.228 tisuća kuna, troškovi komunalnih usluga sa 1.667 tisuća kuna i troškovi energenata sa 1.068 tisuća kuna. Ostatak su troškovi najma poslovnog prostora, troškovi studentskog servisa, oglašavanja te zaštite pri prijevozu novca.

Ostali administrativni troškovi iznose 6.942 tisuće kuna. Troškovi stručnih usluga u iznosu od 7.926 tisuća kuna odnose se najvećim dijelom na troškove korištenja informacijskih servisa Reuters i Bloomberg.

Od ostalih troškova uključenih u ukupne materijalne i administrativne troškove i usluge značajni su troškovi za telekomunikacijske usluge koji su iznosili 3.189 tisuća kuna.

Banka je od 1. siječnja 2002. promijenila stope amortizacije (bilješka br. 2.11). Da su nove stope bile primijenjene na 2001. godinu, trošak amortizacije za 2001. godinu bio bi veći za 4.933 tisuće kuna.

Bilješka br. 9 – Troškovi za zaposlenike

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Neto plaće	51.125	50.700
Doprinosi iz plaća i na plaće	31.371	30.556
Porezi i prirezi	15.801	15.458
Ostali troškovi za zaposlenike	22.327	20.677
Ukupno	120.624	117.391

Prosječan broj zaposlenih u 2002. godini bio je 581 (2001.: 582).

Troškovi za zaposlenike u 2002. godini iznosili su 120.624 tisuće kuna, a obuhvaćali su bruto plaće, bruto naknade i doprinose na plaće. Plaće su isplaćivane u skladu sa Statutom Hrvatske narodne banke i Pravilnikom o plaćama i drugim primanjima zaposlenika u Hrvatskoj narodnoj banci, prema čijim odredbama odluku o visini plaće kao i korekcije plaća donosi Savjet Hrvatske narodne banke.

Bilješka br. 10 – Smanjenje rezervacija

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Kredit		
Novi ispravci vrijednosti	–	4.057
Naplaćeni iznosi	(92.603)	(64.392)
Obračunate kamate		
Novi ispravci vrijednosti	17	1.019
Naplaćeni iznosi	(18.723)	(2.461)
Ukupno krediti i kamate	(111.309)	(61.777)
Rezervacije za rizike i troškove		
Nove rezervacije	680	2.237
Ukinute rezervacije	(670)	-
Ukupno	(111.299)	(59.540)

Prihod od naplaćenih sumnjivih potraživanja u 2002. godini od banaka i štedionica u stečaju iznosi 111.326 tisuća kuna, a odnosi se na naplaćene dospjele kredite, kamate na kredite i kamate zbog neodržavanja i neizdvajanja kunskih i deviznih depozita.

Bilješka br. 11 – Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Novac u blagajni	5.692	4.812
Sredstva na tekućim računima kod inozemnih banaka	2.037	1.269
Ukupno	7.729	6.081

Bilješka br. 12 – Depoziti kod drugih banaka

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Depoziti kod inozemnih središnjih banaka	628.111	1.407.993
Depoziti kod inozemnih poslovnih banaka	27.497.538	24.097.590
Depoziti kod domaćih poslovnih banaka	17.133	16.574
Ukupno	28.142.782	25.522.157

U strukturi ulaganja ukupnih međunarodnih pričuva Republike Hrvatske kojima upravlja Hrvatska narodna banka najveći udio imaju oročeni depoziti kod korespondentnih inozemnih središnjih i poslovnih banaka.

Bilješka br. 13 – Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Vrijednosni papiri nominirani u EUR	7.890.787	7.540.669
Vrijednosni papiri nominirani u USD	4.396.141	4.437.945
Potvrde o depozitu	1.563.110	850.686
Ukupno	13.850.038	12.829.300

Najveći dio portfelja obveznica čine državne obveznice Njemačke, Sjedinjenih Američkih Država, Francuske, Velike Britanije, Nizozemske, Austrije, Danske i Belgije. Izdavaatelji preostalih obveznica su prvoklasne europske financijske i državne institucije, zatim Svjetska banka i Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD). Prema Internom pravilniku za upravljanje rizicima, prosječno dospijee obveznica i potraživanja od drugih banaka ne bi smjelo biti veće od pet mjeseci za plasmane nominirane u EUR, odnosno četiri mjeseca za plasmane nominirane u USD (moguća su povremena odstupanja od -2 do +1 mjesec). Obveznice pojedinačno mogu imati krajnji rok dospijea do 3 godine.

Bilješka br. 14 – Krediti

a) krediti prema namjeni

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Krediti domaćim bankama		
– interventni krediti	75.194	111.714
– krediti za likvidnost	34.500	34.500
– krediti za premošćivanje nelikvidnosti	–	82.083
Ostali krediti	844	864
Bruto iznos kredita	110.538	229.161
Ispravci vrijednosti kredita	(75.871)	(194.474)
Ukupno	34.667	34.687

b) promjene u ispravcima vrijednosti

Stavka	2002.	2001.
Stanje 1. siječnja	194.474	254.809
Novi ispravci vrijednosti	–	4.056
Naplaćeni iznosi	(92.603)	(64.391)
Otpisi	(26.000)	–
Stanje 31. prosinca	75.871	194.474

Sekundarni izvori likvidnosti korišteni su mnogo rjeđe zbog visoke likvidnosti bankovnog sustava koja je bila prisutna u 2002. godini.

Za razliku od 2001. godine, kada je održano devet repo aukcija, u 2002. godini nije bilo potrebe za održavanjem takvih aukcija.

Kratkoročnim kreditom za likvidnost koristila se u dva navrata samo Riječka banka, i to krajem ožujka i početkom travnja, ukupno 14 dana.

Stanje kratkoročnih kredita za likvidnost na dan 31. prosinca 2002. iznosilo je 34.500 tisuća kuna, a odnosi se na odobren kredit Cibalae banci.

Na dan 31. prosinca 2002. ukupna glavnica kredita sa zakašnjenjem u otplati za koje je Banka izvršila ispravak vrijednosti iznosi 75.871 tisuću kuna (2001.: 194.474 tisuće kuna).

Bilješka br. 15 – Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Članska kvota u MMF-u	3.546.968	3.830.755
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) i depoziti	15.746	902.387
Ukupno	3.562.714	4.733.142

Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda odnose se na člansku kvotu Republike Hrvatske u Međunarodnome monetarnom fondu te na sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) koja su raspoloživa za svakodnevno poslovanje Hrvatske narodne banke. Na sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) MMF obračunava naknadu po stopi od približno 1,98 posto godišnje (2001.: 2,2 posto).

Bilješka br. 16 – Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Članski ulozi u ostalim međunarodnim institucijama	19.776	23.124
Ulaganja u domaća trgovačka društva	8.054	8.054
Ukupno	27.830	31.178

Članski ulozi u ostalim međunarodnim institucijama odnose se na dionice Banke za međunarodne namire u Baselu i dionice SWIFT-a (međunarodnoga međubankovnoga telekomunikacijskog servisa). Do promjena u visini ulaganja u iznosu od 3.348 tisuća kuna došlo je zbog promjene tečaja, a kupnje i prodaje ulaganja tijekom godine nije bilo.

Hrvatska narodna banka suosnivač je Hrvatskoga novčarskog zavoda d.o.o. (ugovor od 26. travnja 1993.) s udjelom od 42,6 posto u temeljnom kapitalu Zavoda. HNZ je evidentiran prema metodi troška ulaganja u iznosu od 8.054 tisuća kuna, jer se fer vrijednost ulaganja ne može pouzdano utvrditi.

Banka nema dovoljan utjecaj nad ulaganjem za uspostavljanje "značajnog utjecaja" definiranog prema MRS-u 28 – Računovodstvo ulaganja u pridružene kompanije.

Bilješka br. 17 – Obračunate kamate i ostala imovina

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Obračunate kamate	108.522	151.506
Numizmatika	11.854	12.275
Zlato i drugi plemeniti metali	1.579	1.476
Ostala imovina	21.173	4.555
Ukupno	143.128	169.812
Ispravci vrijednosti kamate	(28.699)	(75.281)
Ukupno	114.429	94.531

Stavka	2002.	2001.
Promjene u ispravcima vrijednosti		
Stanje 1. siječnja	75.281	76.735
Novi ispravci vrijednosti	17	1.015
Naplaćeni iznosi	(18.723)	(2.469)
Otpisi	(27.876)	–
Stanje 31. prosinca	28.699	75.281

U obračunatim kamata u iznosu od 108.522 tisuće kuna najznačajnija stavka su kamate na devizne depozite kod nerezidentnih korespondentnih banaka u iznosu od 57.569 tisuća kuna.

Od ukupnih kunskih kamatnih potraživanja u iznosu od 48.815 tisuća kuna najznačajnija stavka odnosi se na kamate za kredit za likvidnost (Cibala banka) u iznosu od 20.116 tisuća kuna, dok se potraživanja u iznosu od 28.699 tisuća kuna odnose na kamate na interventne kredite i kamate zbog neodržavanja i neizdvajanja kunskog i deviznog dijela obvezne pričuve. U 2002. godini od banaka i štedionica u stečaju naplaćene su kamate u iznosu od 18.723 tisuće kuna.

Bilješka br. 18 – Materijalna i nematerijalna imovina

U tisućama kuna

	Zemljište i zgrade	Računala	Namještaj i oprema	Motorna vozila	Ostala imovina	Novčanice i kovani novac	Investicije u tijeku	Softver i licencije	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2001.									
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	268.449	34.919	23.718	6.195	2.523	69.934	13.971	2.998	422.706
Akumulirana amortizacija	(12.117)	(19.442)	(16.342)	(5.806)	–	(17.005)	–	(1.294)	(72.005)
Neto knjigovodstvena vrijednost	256.332	15.477	7.376	389	2.523	52.929	13.971	1.704	350.701
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2002.									
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	256.332	15.477	7.376	389	2.523	52.929	13.971	1.704	350.701
Nove nabavke	–	–	–	–	–	37.580	8.650	–	46.230
Prijenos u upotrebu	134	752	891	563	195	7.204	(10.882)	1.143	–
Revalorizacija	32.207	–	–	–	–	–	–	–	32.207
Neto otpisi	–	(10)	(49)	–	–	–	–	(13)	(72)
Amortizacijski trošak za razdoblje	(5.663)	(8.019)	(3.424)	(217)	–	(25.025)	–	(745)	(43.093)
Zaključno neto knjigovodstveno stanje	283.010	8.200	4.794	735	2.718	72.688	11.739	2.089	385.973
Stanje 31. prosinca 2002.									
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	301.087	34.945	24.175	6.485	2.718	114.718	11.739	3.946	499.813
Akumulirana amortizacija	(18.077)	(26.745)	(19.381)	(5.750)	–	(42.030)	–	(1.857)	(113.840)
Neto knjigovodstvena vrijednost	283.010	8.200	4.794	735	2.718	72.688	11.739	2.089	385.973

Materijalna i nematerijalna imovina na dan 31. prosinca 2002. iznosi 385.973 tisuće kuna i veća je u usporedbi sa 2001. godinom za 9,13 posto. U strukturi materijalne i nematerijalne imovine Hrvatske narodne banke u 2002. godini najznačajniju stavku čine zemljište i zgrade sa 73,32 posto udjela.

Na temelju elaborata ovlaštenog procjenitelja na dan 31. prosinca 2002. uknjižena je revalorizirana vrijednost zemljišta i zgrade Hrvatske narodne banke u Jurišićevoj 17 u ukupnom iznosu od 32.207 tisuća kuna.

Dugotrajna materijalna imovina Hrvatske narodne banke nije opterećena hipotekarnim niti fiducijarnim teretom.

Bilješka br. 19 – Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	1.226.289	2.913.400
Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	5.166.018	3.463.895
Ukupno	6.392.307	6.377.295

Blagajnički zapisi u stranim valutama su nominirani u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD) s rokovima dospijeća do 364 dana.

U prvom polugodištu 2002. godine Hrvatska narodna banka izdavala je blagajničke zapise u kunama na aukcijama koje su se održavale svakih pet tjedana, i to s rokom dospijeća od 35, 70 i 105 dana, a održane su i četiri izvanredne aukcije.

Od 26. lipnja 2002. aukcije se održavaju svaki tjedan, a blagajnički zapisi se izdaju na rok od 35 dana. Prosječno stanje upisanih kunskih blagajničkih zapisa u 2002. godini iznosilo je 4.400.000 tisuća kuna.

Bilješka br. 20 – Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Obvezna pričuva u kunama	8.187.046	6.289.511
Obvezna pričuva u stranoj valuti	7.033.545	5.696.518
Ostali primljeni depoziti domaćih banaka	3.981.249	2.654.302
Primljeni depoziti inozemnih banaka i drugih financijskih institucija	172.654	566.016
Sredstva izdvojena po nalogu suda	21.041	33.997
Ukupno	19.395.535	15.240.344

Sredstva izdvojene obvezne pričuve banaka evidentiraju se kao obveza Hrvatske narodne banke prema poslovnim bankama. Devizna obvezna pričuva može biti nominirana u eurima ili američkim dolarima. U okviru obveza prema inozemnim bankama, na depozite primljene po osnovi repo ugovora odnosi se iznos od 160.069 tisuća kuna.

Zbog povećanja kunskih depozita kod poslovnih banaka došlo je do povećanja obveze banaka za izdvajanjem kunske obvezne pričuve u 2002. godini. Povećanje sredstava kunske obvezne pričuve izdvojene na računu Hrvatske narodne banke iznosi 30,2 posto u odnosu prema 2001. godini.

Bilješka br. 21 – Obveze prema državi i državnim institucijama

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Obveze prema državi i državnim institucijama	599.308	1.854.768
Ukupno	599.308	1.854.768

U pasivi Bilance Hrvatske narodne banke evidentirani su depoziti Republike Hrvatske u iznosu od 599.308 tisuća kuna. Računi Republike Hrvatske koji se vode u depozitu Hrvatske narodne banke su račun državnog proračuna Republike Hrvatske, računi za uplatu zajedničkih prihoda, računi za posebne namjene koji su sastavni dio državnog proračuna te izdvojena sredstva države po nalogu suda.

Hrvatska narodna banka od listopada 2002. godine plaća kamate na depozite državnog proračuna Republike Hrvatske. Kamatna stopa formira se prema uvjetima na tržištu, ovisno o kretanju kamatnih stopa za izračun kamate koju banke u Republici Hrvatskoj plaćaju na kunske depozite na žiroračunima trgovačkih društava, što je u skladu s članom 32. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci.

Bilješka br. 22 – Obveze prema Međunarodnom monetarnom fondu

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Mjenice nominirane u kunama	3.536.451	3.819.392
Mjenice u posebnim pravima vučenja (SDR)	–	1.020.157
Ostali računi Međunarodnoga monetarnog fonda	8.889	9.599
Ukupno	3.545.340	4.849.148

Kunske mjenice odnose se na članstvo Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu. Mjenice nominirane u posebnim pravima vučenja (SDR) izdala je Hrvatska narodna banka na osnovi odobrenih financijskih aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom. U prosincu 2002. godine prijevremeno je otplaćena cjelokupna glavnička kredita dobivenih na osnovi financijskih aranžmana Extended Fund Facility (EFF) i Systemic Transformation Facility (STF) Međunarodnoga monetarnog fonda.

Bilješka br. 23 – Obračunate kamate i ostale obveze

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Obračunate kamate	27.610	25.485
Obveze prema zaposlenicima	4.690	4.627
Porezi i doprinosi	4.159	4.268
Višak prihoda nad rashodima za prijenos u državni proračun	–	341.504
Obveze prema Ministarstvu financija	7.395	7.581
Obveze prema dobavljačima	3.415	2.901
Ostale obveze	3.935	3.090
Iznosi na obračunskim računima:		
Obveze prema Fini	20.156.435	19.136.414
Novčanice i kovani novac emitiran preko Fine	(9.086.206)	(8.092.692)
Sredstva kod Fine	(11.070.229)	(11.010.859)
Ukupno	51.204	422.319

Od ukupnih kamatnih obveza iznos od 15.581 tisuće kuna odnosi se na obračunatu naknadu na kunksku obveznu pričuvu za prosinac 2002. koja dopijeva za isplatu u siječnju 2003. godine.

U okviru ostalih obveza nalaze se rezervacije za sudske sporove koji se vode protiv Banke u iznosu od 2.247 tisuća kuna (2001.: 2.237 tisuća kuna).

Bilješka br. 24 – Kapital i pričuve

Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci utvrđen je temeljni kapital u visini od 2.500.000 tisuća kuna. Kapital je u vlasništvu Republike Hrvatske te nije prenosiv i ne može biti opterećen garancijama.

Porast pričuva Hrvatske narodne banke u iznosu od 32.207 tisuća kuna rezultat je porasta revalorizacijskih pričuva s osnove revalorizacije dugotrajne materijalne imovine, a smanjenje pričuva od 597.270 tisuća kuna rezultat je pokrića manjka prihoda nad rashodima Hrvatske narodne banke za 2002. godinu.

Opće pričuve prije pokrića gubitka iznosile su 3.084.088 tisuća kuna. Nakon terećenja s gubitkom od 597.270 tisuća kuna stanje općih pričuva na dan 31. prosinca 2002. iznosi 2.486.817 tisuća kuna.

Bilješka br. 25 – Potencijalne i preuzete obveze i sustav trezorskih zaliha

Sudski sporovi: Na dan 31. prosinca 2002. u tijeku je bilo nekoliko pravnih sporova protiv Hrvatske narodne banke. Prema mišljenju rukovodstva i internih pravnih savjetnika Banke postoji mogućnost da Banka izgubi neke sporove, te su stoga rezervirana sredstva za potencijalne gubitke u tim sporovima, koja su na dan 31. prosinca 2002. iznosila 2.247 tisuća kuna (2001.: 2.237 tisuća kuna).

Obveze za kapitalna ulaganja: Na dan 31. prosinca 2002. Hrvatska narodna banka nije imala nikakvih preuzetih obveza za kapitalna ulaganja (2001.: ništa).

Preuzete kreditne obveze: Na dan 31. prosinca 2002. Hrvatska narodna banka nije imala nikakvih preuzetih kreditnih obveza (2001.: ništa).

Sustav trezorskih zaliha: Stanja u Sustavu trezorskih zaliha Hrvatske narodne banke na datum bilance su sljedeća:

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Novčanice i kovani novac koji nisu u optjecaju	87.061.744	81.097.607
Zalihe državnih biljega i obrazaca mjenica	149.158	154.898
Ukupno	87.210.902	81.252.505

Bilješka br. 26 – Novac i novčani ekvivalenti

U Izvješću o novčanom toku u novac i novčane ekvivalente uključene su sljedeće stavke:

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Gotovina	5.692	4.812
Sredstva na tekućim računima kod inozemnih banaka	2.037	1.269
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) i depoziti kod MMF-a	15.746	902.387
Ukupno	23.475	908.468

Bilješka br. 27 – Raspoređivanje

Prema članku 53. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci višak prihoda nad rashodima raspoređuje se u opće pričuve u iznosu koji utvrdi Savjet Hrvatske narodne banke, i to ne više od 20 posto ostvarenog viška prihoda nad rashodima ili manje od ostvarene neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija Bilance s promjenama tečaja ili s promjenama tržišnih cijena. Ostatak viška prihoda nad rashodima, nakon raspoređivanja u opće pričuve, izvanredni je prihod državnog proračuna.

Manjak prihoda nad rashodima Hrvatska narodna banka pokriva iz općih pričuva, a ako su one nedostatne, razlika se pokriva iz državnog proračuna.

U tisućama kuna

Stavka	2002.	2001.
Višak prihoda nad rashodima	–	426.880
Manjak prihoda nad rashodima	(597.270)	–
Raspored viška u korist općih pričuva	–	(85.376)
Pokriće manjka iz općih pričuva	597.270	–
Raspored viška u korist državnog proračuna	–	(341.504)

Bilješka br. 28 – Transakcije s povezanim stranama

Međunarodni računovodstveni standardi ne zahtijevaju objavljivanje informacija o transakcijama s povezanim stranama za subjekte koji su u većinskom državnom vlasništvu. Budući da se veze s povezanim subjektima temelje na vlasništvu Republike Hrvatske nad Bankom i tim subjektima, u ovim financijskim izvješćima nisu objavljene informacija o transakcijama s njima.

Bilješka br. 29 – Upravljanje rizicima

Banka ulaže u instrumente tržišta novca i tržišta kapitala primjerene za središnje banke. Ulaže se isključivo u instrumente s fiksnim prinosom, dok ulaganje u vlasničke papire i izvedenice (derivate) nije dopušteno. Velika pozornost se pridaje praćenju kreditnoga, valutnoga, kamatnoga i ostalih vrsta rizika. Dobit od ulaganja imovine Banke u skladu je s preuzetim rizicima, a odražava osnovna načela ulaganja Banke – sigurnost i likvidnost.

Bilješka br. 30 – Kreditni rizik

Banka je izložena kreditnom riziku koji proizlazi iz mogućnosti da druga ugovorna strana ne ispuni svoje obveze. Banka kontinuirano prati rizik od neispunjenja obveza druge strane.

Hrvatska narodna banka ima tri razine zaštite od kreditnih rizika:

- 1) Hrvatska narodna banka plasira sredstva samo partnerima najvišega kreditnog rejtinga. U ocjeni kreditne sposobnosti osobita se pozornost posvećuje ocjenama

boniteta koje su objavile velike međunarodne agencije za procjenu boniteta.

- 2) Postoje limiti za plasman pojedinim partnerima i pojedinim zemljama čime se kreditni rizik diversificira.
- 3) Velik dio plasmana je kolateraliziran, dakle osiguran tako da Hrvatska narodna banka prilikom deponiranja sredstava kod pojedine financijske institucije za osiguranje traži državne obveznice jednake ili veće tržišne vrijednosti od vrijednosti plasiranih sredstava.

Zemljopisna koncentracija imovine i obveza:

U tisućama kuna

Stanje 31. prosinca 2002.	Ukupna imovina	Ukupne obveze
Hrvatska	526.460	37.158.260
Zemlje OECD-a	39.651.362	160.481
SAD	5.948.330	3.560.745
Ostale zemlje	10	–
Ukupno	46.126.162	40.879.486

U tisućama kuna

Stanje 31. prosinca 2001.	Ukupna imovina	Ukupne obveze
Hrvatska	445.457	32.368.505
Zemlje OECD-a	35.811.997	554.866
SAD	7.344.323	4.866.667
Ukupno	43.601.777	37.790.038

Bilješka br. 31 – Valutni rizik

Hrvatska narodna banka većinu svoje imovine drži u stranoj valuti (devizne pričuve), dok su obveze pretežito u kunama. Zbog toga je izloženost Banke valutnom riziku velika. Krajem 2002. godine udio dolara u neto deviznim pričuvama bio je 25 posto, a udio eura 75 posto. Zbog velike oscilacije tečaja, prije svega tečaja dolara prema kuni, Hrvatska narodna banka iz godine u godinu bilježi velike realizirane i nerealizirane gubitke ili dobitke vezane uz svoju valutnu poziciju. Dobici i gubici koji nastaju zbog takve pozicije u stranoj valuti priznaju se u Račun dobiti i gubitka.

Slijedi analiza značajnih sredstava i obveza po pojedinim valutama:

U tisućama kuna

	EUR	USD	XDR	Ostale strane valute	HRK	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2002.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	4.066	3.075	–	561	27	7.729
Depoziti kod drugih banaka	20.619.018	7.506.630	–	–	17.134	28.142.782
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	9.453.897	4.396.141	–	–	–	13.850.038
Kreditni	–	–	–	–	34.667	34.667
Sredstva kod MMF-a	–	–	3.562.714	–	–	3.562.714
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	6	19.770	–	–	8.054	27.830
Obračunate kamate i ostala imovina	49.466	8.103	1.695	–	55.165	114.429
Materijalna i nematerijalna imovina	–	–	–	–	385.973	385.973
Ukupna imovina	30.126.453	11.933.719	3.564.409	561	501.020	46.126.162
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	10.895.792	10.895.792
Blagajnički zapisi HNB-a	1.008.615	217.674	–	–	5.166.018	6.392.307
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	3.963.608	3.240.090	–	–	12.191.837	19.395.535
Obveze prema državi i državnim institucijama	–	–	–	–	599.308	599.308
Obveze prema MMF-u	–	–	3.545.340	–	–	3.545.340
Obračunate kamate i ostale obveze	6.501	2.449	–	223	42.031	51.204
Ukupne obveze	4.978.724	3.460.213	3.545.340	223	28.894.986	40.879.486
Neto bilanca	25.147.729	8.473.506	19.069	338	(28.393.966)	5.246.676
Stanje 31. prosinca 2001.						
Ukupna imovina	25.605.761	12.834.891	4.736.597	336	424.192	43.601.777
Ukupne obveze	6.155.482	3.028.577	4.854.462	48	23.751.469	37.790.038
Neto bilanca	19.450.279	9.806.314	(117.865)	288	(23.327.277)	5.811.739

Bilješka br. 32 – Kamatni rizik

Banka je izložena učincima promjena tržišnih kamatnih stopa na svoj financijski položaj i novčane tokove. Kamatne marže mogu se povećati zbog tih promjena, ali i smanjiti. Primjenom vrlo strogo definiranih smjernica izloženost Hrvatske narodne banke kamatnom riziku vrlo je mala i u skladu je s osnovnim načelom ulaganja međunarodnih pričuva – sigurnošću i likvidnošću.

U tisućama kuna

	Do 1 mjesec	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Beskamatno	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2002.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	–	–	–	–	7.729	7.729
Depoziti kod drugih banaka	22.340.033	5.774.268	11.348	–	17.133	28.142.782
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	13.850.038	–	–	–	–	13.850.038
Kredit	34.667	–	–	–	–	34.667
Sredstva kod MMF-a	10.702	–	–	–	3.552.012	3.562.714
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	–	–	–	–	27.830	27.830
Obračunate kamate i ostala imovina	–	–	–	–	114.429	114.429
Materijalna i nematerijalna imovina	–	–	–	–	385.973	385.973
Ukupna imovina	36.235.440	5.774.268	11.348	–	4.105.106	46.126.162
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	10.895.792	10.895.792
Blagajnički zapisi HNB-a	6.183.798	196.522	11.987	–	–	6.392.307
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	15.380.660	–	–	–	4.014.875	19.395.535
Obveze prema državi i državnim institucijama	147.444	–	–	–	451.864	599.308
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	3.545.340	3.545.340
Obračunate kamate i ostale obveze	–	–	–	–	51.204	51.204
Ukupne obveze	21.711.902	196.522	11.987	–	18.959.075	40.879.486
Neto bilanca	14.523.538	5.577.746	(639)	–	(14.853.969)	5.246.676
Stanje 31. prosinca 2001.						
Ukupna imovina	33.238.943	6.033.004	–	89	4.329.741	43.601.777
Ukupne obveze	15.916.195	2.384.109	1.636.968	–	17.852.766	37.790.038
Neto bilanca	17.322.748	3.648.895	(1.636.968)	89	(13.523.025)	5.811.739

Ciljano prosječno vrijeme vezivanja portfelja međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke održava se na razini nižoj od godine dana.

U sljedećoj tablici sažeto su prikazane prosječne kamatne stope za najznačajnije monetarne financijske instrumente:

U postocima

Stanje 31. prosinca 2002.	EUR	USD	XDR	HRK
Sredstva				
Tekući računi kod drugih banaka	2,25	1,09	–	–
Posebna prava vučenja (SDR)	–	–	1,98	–
Depoziti kod drugih banaka	3,32	1,76	–	–
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	2,69	1,34	–	–
Kredit	–	–	–	9,5
Obveze				
Blagajnički zapisi HNB-a	3,21	1,71	–	2,05
Obveze prema domaćim bankama	3,23	1,66	–	1,75
Obveze prema MMF-u	–	–	2,62	–
Obveze prema inozemnim bankama	3,11	1,57	–	–

U postocima

Stanje 31. prosinca 2001.	EUR	USD	XDR	HRK
Sredstva				
Tekući računi kod drugih banaka	2,25	1,58	–	–
Posebna prava vučenja (SDR)	–	–	2,23	–
Depoziti kod drugih banaka	3,43	1,84	–	–
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	3,46	2,41	–	–
Kredit	–	–	–	10,0
Obveze				
Blagajnički zapisi HNB-a	2,84	2,84	–	4,10
Obveze prema bankama	4,75	1,82	–	2,00
Obveze prema MMF-u	–	–	2,75	–

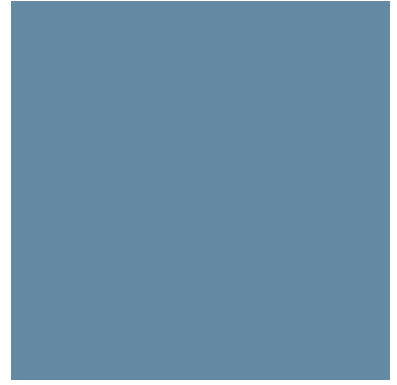
Bilješka br. 33 – Likvidnosni rizik

Likvidnosni rizik proizlazi iz financiranja poslovanja Banke općenito i njezina upravljanja likvidnošću. Uključuje i rizik od nemogućnosti pribavljanja sredstava kad su potrebna i po primjerenim kamatnim stopama, kao i rizik nemogućnosti unovčavanja određenog sredstva po razumnoj cijeni i u odgovarajućem roku. U okviru svoje strategije upravljanja likvidnosnim rizikom Banka ima portfelj likvidne imovine.

U sljedećoj tablici financijska imovina i financijske obveze Banke razvrstani su prema preostalom vremenu od datuma bilance do ugovornog roka dospijea.

U tisućama kuna

	Do 1 mjesec	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2002.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	7.729	–	–	–	–	7.729
Depoziti kod drugih banaka	22.340.032	5.774.268	11.348	–	17.134	28.142.782
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	13.850.038	–	–	–	–	13.850.038
Kredit	34.504	–	–	–	163	34.667
Sredstva kod MMF-a	10.702	–	–	–	3.552.012	3.562.714
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	–	–	–	–	27.830	27.830
Obračunate kamate i ostala imovina	65.284	14.258	281	–	34.606	114.429
Materijalna i nematerijalna imovina	–	–	–	–	385.973	385.973
Ukupna imovina	36.308.289	5.788.526	11.629	–	4.017.718	46.126.162
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	10.895.792	10.895.792
Blagajnički zapisi HNB-a	6.183.798	196.522	11.987	–	–	6.392.307
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	19.382.950	–	–	–	12.585	19.395.535
Obveze prema državi i državnim institucijama	599.308	–	–	–	–	599.308
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	3.545.340	3.545.340
Obračunate kamate i ostale obveze	48.383	2.821	–	–	–	51.204
Ukupne obveze	26.214.439	199.343	11.987	–	14.453.717	40.879.486
Neto neusklađenost likvidnosti	10.093.850	5.589.183	(358)	–	(10.435.999)	5.246.676
Stanje 31. prosinca 2001.						
Ukupna imovina	33.317.712	6.047.383	3	89	4.236.590	43.601.777
Ukupne obveze	19.868.807	2.409.272	1.890.857	715.940	12.905.162	37.790.038
Neto neusklađenost likvidnosti	13.448.905	3.638.111	(1.890.854)	(715.851)	(8.668.572)	5.811.739

Rukovodstvo i
unutrašnji ustroj
Hrvatske narodne
banke

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

ČLANOVI SAVJETA HRVATSKE NARODNE BANKE

Predsjednik Savjeta
dr. sc. **Željko Rohatinski**

prof. dr. sc. **Mate Babić**
dr. sc. **Alen Belullo**
prof. dr. sc. **Božidar Jelčić**
dr. sc. **Branimir Lokin**
Čedo Maletić
Relja Martić
mr. sc. **Adolf Matejka**
mr. sc. **Damir Novotny**
prof. dr. sc. **Silvije Orsag**
mr. sc. **Tomislav Presečan**
dr. sc. **Sandra Švaljek**
dr. sc. **Boris Vujčić**
dr. sc. **Branko Vukmir**

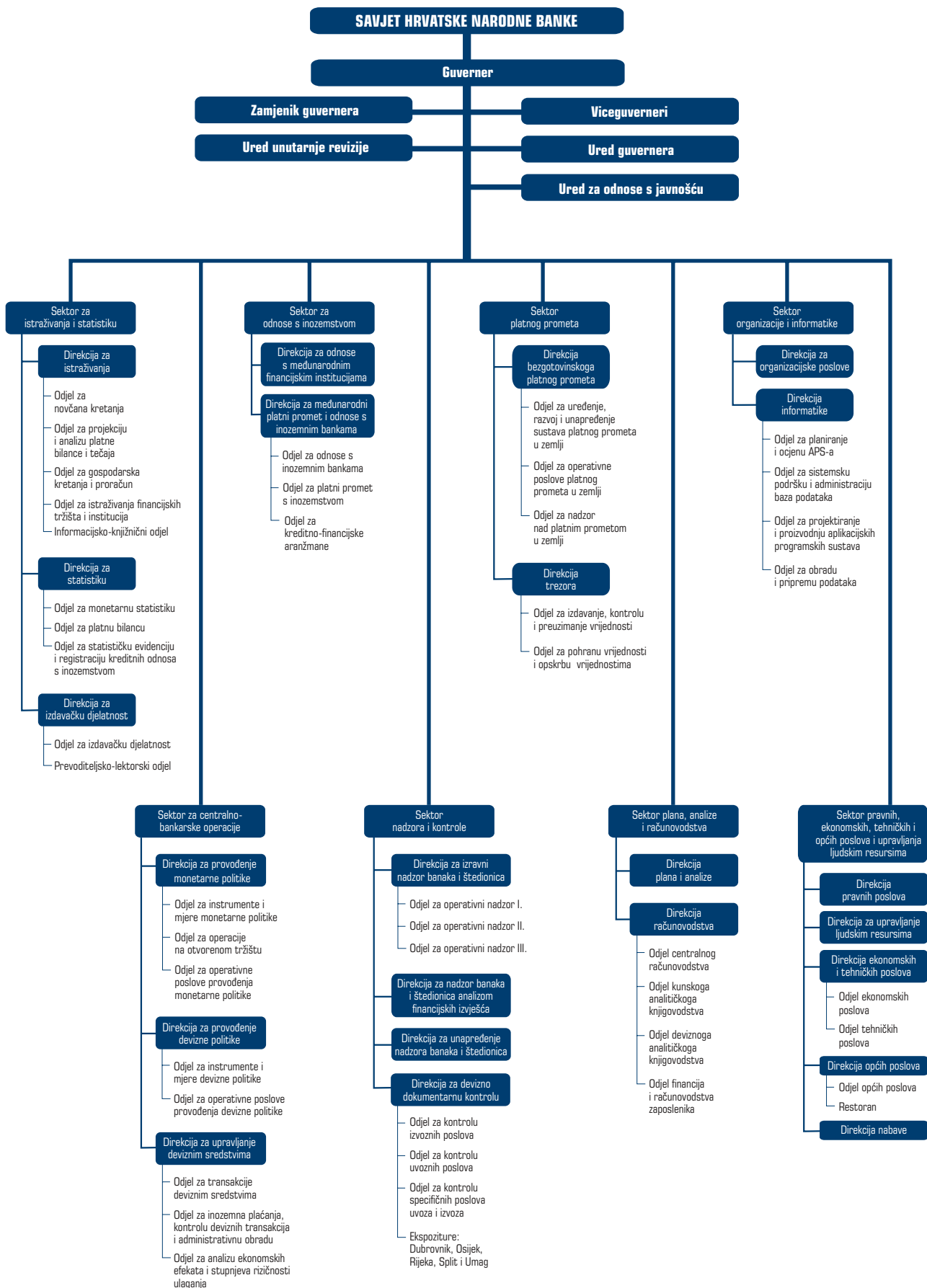
RUKOVODSTVO HRVATSKE NARODNE BANKE

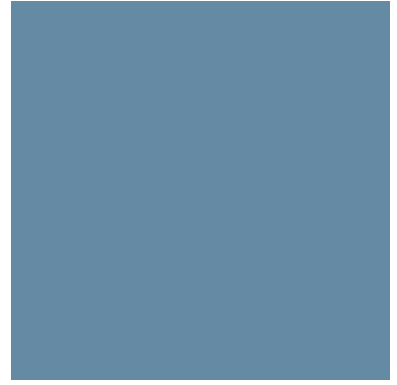
dr. sc. **Željko Rohatinski**, guverner
dr. sc. **Boris Vujčić**, zamjenik guvernera
Čedo Maletić, viceguverner
Relja Martić, viceguverner
mr. sc. **Adolf Matejka**, viceguverner
mr. sc. **Tomislav Presečan**, viceguverner

IZVRŠNI DIREKTORI

Sektor za istraživanja i statistiku – mr. sc. **Ljubinko Jankov**
Sektor za centralnobankarske operacije – **Irena Kovačec**
Sektor za odnose s inozemstvom – **Jadranka Granić**
Sektor nadzora i kontrole – **Marija Mijatović–Jakšić**
Sektor plana, analize i računovodstva –
Sektor platnog prometa – **Neven Barbaroša**
Sektor organizacije i informatike – **Petar Ćurković**
Sektor pravnih, ekonomskih, tehničkih i općih poslova i upravljanja ljudskim resursima –

Unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke

Popis banaka
i štedionica
31. prosinca 2002.

POPIS BANAKA

BANKA BROD d.d.¹

I. pl. Zajca 21
35 000 Slavonski Brod

Tel.: + 385 35/ 445-711, 445-766
 Telefaks: + 385 35/ 445-755

BANKA KOVANICA d.d.¹

P. Preradovića 29
42 000 Varaždin

Tel.: + 385 42/212-729
 Telefaks: + 385 42/212-148

BANKA SONIC d.d.¹

Savska 131
10 000 Zagreb

Tel: + 385 1/6345-666
 Faks: + 385 1/6190-615
 SWIFT: SONI HR22

BRODSKO-POSAVSKA BANKA d.d.

Trg pobjede 29
35000 Slavonski Brod

Tel.: + 385 35/445-800
 Telefaks: + 385 35/445-900
 SWIFT: BROD HR 22

CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE – BANCA d.d.

Smičiklasova 23
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4614-346
 Telefaks: + 385 1/4614-347
 SWIFT: TSBZ HR 22

CENTAR BANKA d.d.

Jurišićeva 3
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1 /4803-444
 Telefaks: + 385 1/4803-441
 Tlx: 21707
 SWIFT: CBZG HR 2X

CONVEST BANKA d.d.

Gajeva 33
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4922-333
 Telefaks: + 385 1/4819-153
 SWIFT: CNVT HR 22

CREDO BANKA d.d.

Zrinsko-Frankopanska 58
21000 Split

Tel.: + 385 21/380-655
 Telefaks: + 385 21/380-682
 SWIFT: CDBS HR 22

CROATIA BANKA d.d.

Kvaternikov trg 9
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/2391-111
 Telefaks: + 385 1/2391-470
 SWIFT: CROA HR 2X

DRESDNER BANK CROATIA d.d.

Gajeva 1
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4866-777
 Telefaks: + 385 1/4866-779
 Tlx: 22230 dres hr
 SWIFT: DRES HR 2X

DUBROVAČKA BANKA d.d.

Put Republike 9
20000 Dubrovnik

Tel.: + 385 20/356-333
Telefaks: + 385 20/356-778
Tlx: 27540 hrvdubank
27592 hrvdubank
SWIFT: DUBA HR 2X

ERSTE & STEIERMÄRKISCHE BANK d.d.

Varšavska 3-5
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4561-999
Telefaks: + 385 1/4561-900
SWIFT: ESBC HR 22

GOSPODARSKO KREDITNA BANKA d.d.

Draškovićeve 58
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4802-666
Telefaks: + 385 1/4802-571
Tlx: 22404 ccb zg hr
SWIFT: CCBZ HR 2X

HRVATSKA POŠTANSKA BANKA d.d.

Jurišićeva 4
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4804-513
Telefaks: + 385 1/4810-791
SWIFT: HPBZ HR 2X

HVB BANK CROATIA d.d.

Jurišićeva 2
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4800-777
Telefaks: + 385 1/4800-899
SWIFT: BACX HR 22

HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d.

Koturaška 47
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6103-666
Telefaks: + 385 1/6103-555
SWIFT: KLHB HR 22

IMEX BANKA d.d.

Tolstojeva 6
21000 Split

Tel.: + 385 21/348-455
Telefaks: + 385 21/348-453
Tlx: 26191
SWIFT: IMXX HR 22

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d.d.

Ernesta Miloša 1
52470 Umag

Tel.: + 385 52/702-300
Telefaks: + 385 52/702-388
Tlx: 24745 ikb rh
SWIFT: ISKB HR 2X

JADRANSKA BANKA d.d.

Ante Starčevića 4
22000 Šibenik

Tel.: + 385 22/242-242
Telefaks: + 385 22/335-881
Tlx: 27246 jb šbk
SWIFT: JADR HR 2X

KARLOVAČKA BANKA d.d.

I.G. Kovačića 1
47000 Karlovac

Tel.: + 385 47/614-200
Telefaks: + 385 47/614-206
Tlx: 23742 kbc rh
SWIFT: KALC HR 2X

KREDITNA ZAGREB d.d.

Ul. grada Vukovara 74
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6167-300
Telefaks: + 385 1/6116-466
Tlx: 21197 krez zg rh
SWIFT: KREZ HR 2X

KRIŽEVAČKA BANKA d.d.¹

Preradovićeve 14
48260 Križevci

Tel.: +385 48/681-018
 Telefaks: +385 48/711-938

KVARNER BANKA d.d.

Jadranski trg 4/1
51000 Rijeka

Tel.: + 385 51/353-555
 Telefaks: + 385 51/353-566
 Tlx: 24564 kbri hr
 SWIFT: KVRB HR 22

MEĐIMURSKA BANKA d.d.

Valenta Morandinija 37
40000 Čakovec

Tel.: + 385 40/370-500
 Telefaks: + 385 40/370-623
 Tlx: 23251 banka rh
 SWIFT: MBCK HR 2X

NAVA BANKA d.d.

Tratinska 27
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/3656-777
 Telefaks: + 385 1/3656-700
 SWIFT: NAVB HR 22

NOVA BANKA d.d.

Divka Budaka 1d
10000 Zagreb

Tel.: +385 1/2352-810
 Telefax: +385 1/2352-805

PARTNER BANKA d.d.

Vončinina 2
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4602-222
 Telefaks: + 385 1/4602-200
 Tlx: 21212 parbaz rh
 SWIFT: PAZG HR 2X
 Reuters: PAHZ

PODRAVSKA BANKA d.d.

Opatička 1a
48300 Koprivnica

Tel.: + 385 48/65-50
 Telefaks: + 385 48/655-174
 Tlx: 23368 pod kc rh
 SWIFT: PDKC HR 2X

POŽEŠKA BANKA d.d.

Republike Hrvatske 1b
34000 Požega

Tel.: + 385 34/254-200
 Telefaks: + 385 34/254-258
 Tlx: 28550 pb pzg rh
 SWIFT: POBK HR 2X

PRIMORSKA BANKA d.d.

Scarpina 7
51000 Rijeka

Tel.: + 385 51/355-704
 Telefaks: +385 51/332-762
 SWIFT: SPRM HR 22

PRIMUS BANKA d.d

Tkalčićeva 11
10 000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4800-111, 4800-207
 Telefaks: + 385 1/4800-144
 SWIFT: HYZG HR 22 BIC

PRIVREDNA BANKA – LAGUNA BANKA d.d.

Prvomajska 4a
52440 Poreč

Tel.: + 385 52/ 416-711
 Telefaks: +385 52/ 416-770
 SWIFT: LBPO HR 22

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d.

Račkoga 6/p.p. 1032
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1 /4723-344
 Telefaks: + 385 1/4723-131
 Tlx: 21120 pbz rh
 SWIFT: PBZG HR 2X
 Reuters: PBZH

RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d.

Petrinjska 59
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4566-466
 Telefaks: + 385 1/4811-624
 Tlx: 21137 rba zg rh
 SWIFT: RZBH HR 2X

RIADRIA BANKA d.d.

Đure Šporera 3
51000 Rijeka

Tel.: + 385 51/356-700
 Telefaks: + 385 51/211-013
 Tlx: 24 161
 SWIFT: ADRI HR 2X

RIJEČKA BANKA d.d.

Jadranski trg 3a
51000 Rijeka

Tel.: + 385 51/208-211
 Telefaks: + 385 51/330-525
 Tlx: 24 143 bankom rh
 SWIFT: RBRI HR 2X
 Reuters: RBRH

SAMOBORSKA BANKA d.d.

Trg kralja Tomislava 8
10430 Samobor

Tel.: + 385 1/3362-530
 Telefaks: + 385 1/3361-523
 Tlx: 21811 samba rh
 SWIFT: SMBR HR 22

SLATINSKA BANKA d.d.

Vladimira Nazora 2
33520 Slatina

Tel.: + 385 33/551-526
 Telefaks: + 358 33/551-138
 Tlx: 28277 slatb rh
 SWIFT: SBSL HR 2X

SLAVONSKA BANKA d.d.

Kapucinska 29
31000 OSIJEK

Tel.: + 385 31/231-100
 Telefaks: + 385 31/201-039
 Tlx: 28235, 28090 hr banka
 SWIFT: SLBO HR 2X

SPLITSKA BANKA d.d.

Ruđera Boškovića 16
21000 Split

Tel.: + 385 21/304-304
 Telefaks: + 385 21/304-034
 Tlx: 26252 st bank rh
 SWIFT: SPLI HR 2X
 Reuters: SBSH

SPLITSKO-DALMATINSKA BANKA d.d.¹

Boktuljin put bb
21000 Split

Tel.: + 385 21/540-280
 Telefaks: + 385 21/540-290

ŠTEDBANKA d.d.

Slavonska avenija 3
10000 Zagreb

Tel.: 385 1/6306-666
 Telefaks: 385 1/6187-015
 SWIFT: STED HR 22

VARAŽDINSKA BANKA d.d.

Kapucinski trg 5
42000 Varaždin

Tel.: + 385 42/400-000
 Telefaks: + 385 42/400-742
 Tlx: 23224 banka rh
 SWIFT: VBDD HR 2X
 Reuters: VBVH

VOLKSBANK d.d.

Varšavska 9
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4801-300
 Telefaks: + 385 1/4801-365
 SWIFT: VBCR HR 22

ZAGREBAČKA BANKA d.d.

Paromlinska 2
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6104-000
 Telefaks: + 385 1/6110-555
 Tlx: 21462 zaba rh
 SWIFT: ZABA HR 2X
 Reuters: ZBZH

ZAGORSKA BANKA d.d.¹

Trg Lj. Gaja 6-7
49230 Krapina

Tel.: + 385 49/370-627
 Telefaks: + 385 49/370-545

POPIS PREDSTAVNIŠTVA INOZEMNIH BANAKA

1. **BANK FÜR KÄRNTEN UND STEIERMARK AG**,
Zagreb
2. **COMMERZBANK AKTIENGESELLSCHAFT**, Zagreb
3. **DEUTSCHE BANK AG**, Zagreb
4. **LHB INTERNATIONALE HANDELSBANK AG**,
Zagreb
5. **San Paolo IMI S.p.A**, Zagreb

¹ Banka je, temeljem članka 190. Zakona o bankama, dužna uskladiti visinu svog temeljnog kapitala sa Zakonom o bankama, propisanom dinamikom do 31. prosinca 2006. godine.

POPIS ŠTEDIONICA

MEĐIMURSKA ŠTEDIONICA d.d.

Kralja Tomislava 31

40300 Čakovec

Tel.: + 385 40/384-377

Telefaks: + 385 40/315-151

POPIS STAMBENIH ŠTEDIONICA

PRVA STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Jurišićeva 22

10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4801-514

Telefaks: + 385 1/4801-571

RAIFFEISEN STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Radnička cesta 43

10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6006-100

Telefaks: +385 1/6006-199

WÜSTENROT STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Ilica 14

10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4803-788

Telefaks: + 385 1/4803-798

Statistički dodatak

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo.

Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, poslovne banke, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Poslovne banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala dozvolu za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U poslovne banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka sa sjedištem u bivšoj SFRJ. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Ostale financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. osigurateljska društva).

Središnja država obuhvaća organe državne uprave, uključujući Hrvatsku upravu za ceste, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatsku garancijsku agenciju, te sljedeće republičke fondove: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, kao i javno poduzeće Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak. Ostali domaći sektori su organi lokalne uprave i lokalni fondovi, javna i privatna poduzeća te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne organizacije koje pružaju usluge stanovništvu. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se na sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne uprave i lokalne fondove, poduzeća, koja obuhvaćaju javna i privatna poduzeća, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne organizacije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1994.	prosinac	4.714,2	6.642,6	6.996,7	17.679,9	16.540,1	27.661,5	11,73	2,20	3,83	2,26	11,84	3,45
1995.	prosinac	6.744,1	8.234,9	8.503,2	24.623,0	21.576,3	32.819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	siječanj	17.631,9	22.398,4	22.596,0	108.647,4	61.267,9	77.306,8	-0,96	-5,51	-5,60	2,43	6,72	3,12
	veljača	18.954,0	22.164,9	22.511,3	107.183,8	59.950,6	77.343,1	7,50	-1,04	-0,38	-1,35	-2,15	0,05
	ožujak	19.747,8	24.375,1	24.776,6	106.245,0	63.530,6	79.862,5	4,19	9,97	10,06	-0,88	5,97	3,26
	travanj	20.757,4	26.418,4	27.012,0	106.333,0	66.599,9	82.131,3	5,11	8,38	9,02	0,08	4,83	2,84
	svibanj	20.991,0	26.715,5	27.255,7	106.444,8	68.443,7	83.986,9	1,13	1,12	0,90	0,11	2,77	2,26
	lipanj	22.036,3	28.254,4	28.792,8	106.593,3	69.213,8	85.013,2	4,98	5,76	5,64	0,14	1,13	1,22
	srpanj	21.309,5	28.947,0	29.480,3	109.733,8	71.437,7	87.472,7	-3,30	2,45	2,39	2,95	3,21	2,89
	kolovoz	21.706,3	29.502,1	30.155,7	113.036,5	72.714,9	89.091,9	1,86	1,92	2,29	3,01	1,79	1,85
	rujan	20.871,2	28.913,6	30.043,0	113.275,2	73.340,9	91.165,6	-3,85	-1,99	-0,37	0,21	0,86	2,33
	listopad	20.319,8	29.090,4	29.899,1	114.826,3	76.709,3	94.581,1	-2,64	0,61	-0,48	1,37	4,59	3,75
	studen	20.798,0	29.092,3	29.850,9	114.260,6	77.210,7	95.408,8	2,35	0,01	-0,16	-0,49	0,65	0,88
	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa (M1) definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod poslovnih banaka. Novčana masa (M1a) obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod poslovnih banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod poslovnih banaka.

Ukupna likvidna sredstva (M4) obuhvaćaju novčanu masu (M1), štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 milijuna kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.	2002.											
	XII. ^a	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Inozemna aktiva (neto)	48.661,3	47.379,5	47.233,2	42.714,4	39.733,1	38.001,0	37.379,6	38.296,1	40.321,6	39.934,3	38.117,0	37.049,9	32.817,4
2. Plasmani	87.637,6	92.540,8	90.387,3	94.540,0	96.326,6	97.307,9	97.400,5	99.923,4	101.478,2	102.915,8	107.136,0	107.806,0	112.518,9
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	12.673,1	15.234,0	13.044,2	14.677,5	14.195,3	13.320,9	12.387,3	12.450,7	12.386,2	11.750,2	12.554,9	12.397,2	15.055,2
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	74.513,0	76.794,5	76.847,1	79.231,4	81.567,9	83.365,2	84.245,7	86.704,7	88.365,5	90.078,4	93.472,7	94.453,3	96.329,0
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	170,2	177,1	170,2	168,6	165,4	196,9	184,7	178,8	215,6	215,0	209,3	218,1	219,5
2.4. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	281,4	335,2	325,7	462,5	398,0	424,8	582,8	589,1	510,8	872,2	899,0	737,4	915,3
Ukupno (1+2)	136.298,9	139.920,3	137.620,5	137.254,3	136.059,7	135.308,9	134.780,1	138.219,4	141.799,8	142.850,1	145.253,0	144.855,9	145.336,3
PASIVA													
1. Novčana masa	23.703,5	22.398,4	22.164,9	24.375,1	26.418,4	26.715,5	28.254,4	28.947,0	29.502,1	28.913,6	29.090,4	29.092,3	30.869,8
2. Štedni i oročeni depoziti	10.213,1	10.922,3	10.784,6	10.626,7	10.700,5	10.850,5	10.945,0	11.403,8	11.680,1	11.831,6	12.320,1	12.673,8	13.001,1
3. Devizni depoziti	71.836,9	74.897,7	73.618,2	70.938,8	68.872,0	68.697,1	67.159,9	69.213,2	71.574,3	72.254,2	73.165,4	72.290,8	72.054,6
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	317,8	429,1	616,2	304,4	342,1	181,6	234,1	169,8	280,0	275,8	250,4	203,7	216,3
5. Ograničeni i blokirani depoziti	1.926,2	1.659,1	1.550,8	1.861,3	1.908,8	1.833,3	1.993,8	1.754,3	1.731,5	1.896,8	1.794,5	1.841,2	1.729,5
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	770,2	610,4	564,9	538,6	513,2	496,4	474,0	388,5	372,1	363,3	335,0	327,0	319,3
6. Ostalo (neto)	28.301,4	29.613,9	28.885,8	29.148,1	27.817,9	27.030,9	26.192,9	26.731,3	27.031,8	27.678,2	28.632,2	28.754,1	27.465,1
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	136.298,9	139.920,3	137.620,5	137.254,3	136.059,7	135.308,9	134.780,1	138.219,4	141.799,8	142.850,1	145.253,0	144.855,9	145.336,3

^a U međunarodne pričuve HNB-a sa stanjem na dan 31. prosinca 2001. uključen je učinak prve revalorizacije vrijednosnica u iznosu od 165,5 milijuna kuna. U međunarodne pričuve uključene su i obračunate kamate na depozite, a čiji je učinak iznosio 63,8 milijuna kuna. Analogno, na osnovi pripisa obračunatih kamata obveze HNB-a prema inozemstvu povećane su za 6,4 milijuna kuna, a obveze na osnovi izdvajanja devizne obvezne pričuve za 8,6 milijuna kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) razlika je između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance poslovnih banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod poslovnih banaka.

Novčana masa zbog je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozit-

nog novca kod poslovnih banaka (pozicija Depozitni novac iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, Tablica D1).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov je udio u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio 4.296,3 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se bilančne stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Ostalo (neto) povećaju za 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj poslovnih banaka	Poslovne banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1994.	prosinac	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	siječanj	45	3	14	7	7	9	5	19	3	12	4
	veljača	45	4	13	7	7	9	5	18	2	12	4
	ožujak	46	5	12	8	7	11	3	17	2	11	4
	travanj	48	5	14	8	7	11	3	15	2	11	2
	svibanj	50	8	14	7	7	11	3	12	2	8	2
	lipanj	49	7	14	8	6	11	3	12	2	8	2
	srpanj	47	7	13	8	6	10	3	11	3	6	2
	kolovoz	47	7	13	7	7	10	3	11	3	6	2
	rujan	47	7	12	6	9	10	3	11	3	6	2
	listopad	47	7	12	6	9	10	3	11	3	6	2
	studen	46	6	12	6	9	8	5	11	3	6	2
	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj poslovnih banaka i štedionica koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci poslovnih banaka.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja 1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju

banku o svom poslovanju, tako da su podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice. Štedionice koje su dobile odobrenje za rad kao banke, dužne su do 31. prosinca 2006. uskladiti svoje poslovanje s odredbama Zakona o bankama.

U tablici se također iskazuje i klasifikacija poslovnih banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.	2002.											
	XII. ^a	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Inozemna aktiva	39.245,1	39.308,9	41.386,5	40.852,8	41.501,9	41.082,3	41.470,1	41.227,8	42.491,6	43.123,5	42.817,5	43.597,0	43.795,9
1.1. Zlato	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Specijalna prava vučenja	902,4	905,8	939,1	915,3	884,4	753,8	735,5	705,5	718,2	713,5	687,4	589,3	572,6
1.3. Pričuvena pozicija kod MMF-a	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
1.4. Efektivna i depoziti po viđenju u inozemnim bankama	6,1	6,1	270,2	7,1	229,0	10,5	244,9	6,9	6,0	6,2	6,4	6,4	11,8
1.5. Oročeni depoziti u inozemnim bankama	25.505,6	25.565,9	28.747,6	28.144,2	27.595,0	26.936,8	26.437,9	26.692,4	27.367,3	28.295,0	26.812,4	27.670,7	29.277,4
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	12.829,3	12.829,3	11.427,8	11.784,3	12.791,7	13.379,4	14.050,0	13.821,3	14.398,4	14.107,0	15.309,6	15.328,8	13.932,4
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	-	-	-	-	-	2,5	2,4	-	-	-	2,0	2,3	0,5
2.1. Potraživanja u kunama	-	-	-	-	-	2,5	2,4	-	-	-	2,0	2,3	0,5
2.2. Potraživanja u devizama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	229,2	192,3	128,1	128,2	122,6	122,6	122,6	110,5	110,5	110,5	110,8	110,8	110,6
4. Potraživanja od banaka	18,5	16,6	1.046,7	578,7	16,9	17,1	17,0	17,3	17,5	17,3	17,7	17,7	17,9
4.1. Krediti poslovnim bankama	-	-	1.030,0	562,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lombardni krediti	-	-	1.030,0	4,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kratkoročni kredit za likvidnost	-	-	-	558,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reotkup blagajničkih zapisa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	16,6	16,6	16,7	16,7	16,9	17,1	17,0	17,1	17,2	17,0	17,4	17,4	17,6
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	1,9	-	-	-	-	-	-	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno (1+2+3+4+5)	39.556,6	41.595,5	42.027,6	42.208,8	41.221,8	41.612,3	41.369,8	42.619,5	43.251,5	42.945,3	43.727,5	43.926,8	42.187,7
PASIVA													
1. Primarni novac	17.803,2	17.631,9	18.954,0	19.747,8	20.757,4	20.991,0	22.036,3	21.309,5	21.706,3	20.871,2	20.319,8	20.798,0	23.027,9
1.1. Gotov novac izvan banaka	8.507,4	8.254,7	8.345,4	9.145,9	9.112,4	9.276,9	9.904,2	10.288,2	10.295,5	9.679,8	9.506,8	9.348,2	9.680,9
1.2. Blagajna banaka	538,8	471,6	471,1	891,3	831,6	980,2	972,4	909,9	1.084,8	895,9	1.001,9	954,3	1.214,8
1.3. Depoziti banaka	8.741,5	8.891,6	10.114,1	9.706,6	10.808,7	10.725,6	11.156,1	10.103,0	10.315,1	10.277,2	9.804,2	10.479,5	12.109,4
Računi za namirenje banaka	2.450,1	2.306,6	3.227,9	2.635,8	3.699,8	3.368,5	3.747,3	2.610,1	2.711,6	2.483,3	1.855,4	2.407,1	3.923,4
Izdvojena obvezna pričuva	6.291,4	6.584,9	6.886,2	7.070,7	7.109,0	7.357,1	7.408,8	7.492,9	7.603,5	7.793,9	7.948,8	8.072,4	8.186,0
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	15,5	5,1	10,8	4,0	4,7	8,3	3,6	8,4	10,9	18,3	7,0	15,9	19,1
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora	0,1	8,9	12,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,5
2. Ograničeni i blokirani depoziti	6.030,5	6.618,1	6.816,5	6.951,0	6.708,0	6.578,5	6.468,8	6.673,5	6.590,0	6.848,7	7.072,7	7.154,9	7.091,2
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	5.705,1	6.259,6	6.462,5	6.840,9	6.660,1	6.534,0	6.428,2	6.633,3	6.546,7	6.825,4	7.050,4	7.107,4	7.042,3
2.2. Ograničeni depoziti	325,4	358,5	354,1	110,1	47,9	44,5	40,7	40,3	43,3	23,3	22,2	47,5	49,0
2.3. Blokirani devizni depoziti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Inozemna pasiva	1.597,5	2.513,1	2.137,6	1.995,7	2.033,0	1.856,5	1.317,0	1.811,9	2.310,4	1.711,9	1.863,5	2.619,7	195,7
3.1. Krediti MMF-a	1.025,5	1.061,2	1.040,5	1.010,3	877,6	861,1	826,1	841,5	834,6	813,5	718,1	702,3	2,8
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	12,2	13,8	13,6	13,5	13,1	13,2	12,4	12,6	12,6	12,6	12,8	12,6	12,6
3.3. Obveze prema inozemnim bankama ^a	559,8	1.438,1	1.083,4	971,9	1.142,3	982,2	478,6	957,8	1.463,2	885,9	1.132,7	1.904,8	180,2
4. Depoziti središnje države	1.752,1	1.395,9	1.565,4	1.086,0	851,3	976,6	778,5	895,6	850,4	1.412,6	1.917,0	1.553,3	768,1
4.1. Depozitni novac	1.752,1	1.395,9	1.565,4	1.086,0	851,3	976,6	778,5	845,7	750,6	1.312,8	1.897,0	1.513,4	608,3
Depozitni novac Republike Hrvatske	1.564,8	1.340,2	1.559,4	1.033,7	822,8	930,6	698,5	755,0	747,9	1.290,8	1.888,8	1.498,9	569,5
Depozitni novac republičkih fondova	187,3	55,7	6,0	52,3	28,5	45,9	80,0	90,6	2,7	22,0	8,3	14,5	38,7
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	-	-	-	-	-	-	-	49,9	99,8	99,8	20,0	39,9	159,9
5. Blagajnički zapisi HNB-a	6.372,3	6.421,3	5.933,8	6.052,0	5.248,2	5.940,0	6.342,4	6.989,6	6.898,8	7.236,1	6.999,0	6.625,0	6.211,6
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	3.458,9	3.260,3	3.199,8	4.026,3	3.327,2	4.070,2	4.531,8	5.168,5	5.204,1	5.540,4	5.472,3	5.370,4	4.986,2
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	2.913,4	3.161,1	2.734,0	2.025,7	1.921,0	1.869,8	1.810,5	1.821,1	1.694,7	1.695,7	1.526,7	1.254,6	1.225,5
6. Kapitalni računi	6.425,2	7.443,4	6.918,9	6.802,4	6.050,4	5.693,6	4.852,2	5.367,5	5.322,7	5.298,6	5.988,5	5.616,5	5.327,1
7. Ostalo (neto)	-424,2	-428,3	-298,6	-426,1	-426,5	-423,9	-425,3	-428,1	-427,1	-433,8	-433,1	-440,6	-433,7
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	39.556,6	41.595,5	42.027,6	42.208,8	41.221,8	41.612,3	41.369,8	42.619,5	43.251,5	42.945,3	43.727,5	43.926,8	42.187,7

^a Od listopada 2001. godine Obveze prema inozemnim bankama obuhvaćaju i obveze po osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata.^b U međunarodne pričuve HNB-a sa stanjem na dan 31. prosinca 2001. uključen je učinak prve revalorizacije vrijednosnica u iznosu od 165,5 milijuna kuna. U međunarodne pričuve uključene su i obračunate kamate na depozite, a čiji je učinak iznosio 63,8 milijuna kuna. Analogno, na osnovi pripisa obračunatih kamata obveze HNB-a prema inozemstvu povećane su za 6,4 milijuna kuna, a obveze na osnovi izdvajanja devizne obvezne pričuve za 8,6 milijuna kuna.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti. U rujnu 1999. izvršena je revizija podataka reklasificiranjem štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke. U skladu s tim revidirana je cijela serija podataka.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, specijalna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod inozemnih banaka, oročene depozite kod inozemnih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Kunski krediti državnim proračunu bili su kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na temelju posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna po obvezama izvršenim prema Međunarodnom monetarnom fondu i stranim bankama. Devizni kredit državnim proračunu bio je protustavka obvezi prema Međunarodnom monetarnom fondu nastaloj po osnovi sukcesije članstva u toj instituciji. Prema novom Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji se primjenjuje od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući i banke u stečaju.

Potraživanja od poslovnih banaka su krediti poslovnim bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka i dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka. Krediti poslovnim bankama klasificirani su prema vrstama financijskih instrumenata. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti poslovnim bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti jesu: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani u ranijim godinama (inicijalni krediti, predsanacijski krediti) i dospjeli a nenaplaćeni krediti. Dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namirenje (do polovice 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije ne-

naplaćenih od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajni banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namirenje banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke te obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih bankarskih institucija su novčana sredstva na računima za namirenje stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuću obračunatu kamatu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Banke i štedionice na određene devizne depozite izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na račune HNB-a. Ograničeni depoziti su kunski sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnog monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i inozemnim bankama s pripisanim obračunatim kamatama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajna banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.		2002.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
AKTIVA														
1. Pričuve banaka kod središnje banke	15.002,7	15.651,0	17.087,5	17.532,5	18.502,5	18.286,6	18.618,3	17.712,5	18.010,7	17.989,1	17.886,6	18.569,1	20.373,5	
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	9.306,2	9.401,5	10.633,2	10.701,6	11.852,7	11.763,9	12.199,1	11.088,8	11.472,9	11.173,2	10.846,4	11.471,1	13.340,0	
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	5.696,5	6.249,5	6.454,3	6.830,8	6.649,8	6.522,7	6.419,2	6.623,7	6.537,9	6.815,9	7.040,2	7.098,0	7.033,5	
2. Inozemna aktiva	32.807,6	30.792,8	30.818,3	26.352,3	23.221,9	23.276,4	22.324,4	23.421,2	23.899,8	24.741,0	24.999,5	26.532,4	25.977,8	
3. Potraživanja od središnje države	20.059,9	22.245,3	21.139,6	21.654,3	21.250,5	20.502,7	20.270,8	19.796,0	19.758,0	20.451,1	21.284,9	21.487,8	21.917,7	
3.1. Obveznice za blokiranu dev. štednju građana	3.420,1	3.513,5	2.962,8	2.948,8	2.953,0	2.949,2	2.920,3	2.454,4	2.444,6	2.442,9	2.493,5	2.472,7	2.473,5	
3.2. Velike obveznice	1.659,4	1.659,3	1.660,1	1.650,9	1.663,8	1.667,3	1.672,3	1.680,7	1.680,1	1.699,7	1.702,6	1.699,4	1.699,1	
3.3. Ostala potraživanja	14.980,4	17.072,6	16.516,6	17.054,7	16.633,7	15.886,2	15.678,1	15.660,9	15.633,3	16.308,6	17.088,8	17.315,7	17.745,2	
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	74.283,8	76.602,1	76.719,0	79.103,2	81.445,2	83.242,6	84.123,1	86.594,2	88.254,9	89.967,9	93.361,9	94.342,5	96.218,4	
4.1. Potraživanja od lokalne države	1.280,0	1.239,5	1.214,3	1.194,2	1.178,6	1.175,0	1.200,8	1.201,9	1.174,1	1.167,4	1.167,9	1.277,1	1.422,4	
4.2. Potraživanja od poduzeća	42.882,0	44.147,6	44.170,9	45.346,0	46.466,6	46.887,4	46.936,3	47.557,8	48.458,0	49.435,7	50.894,6	51.042,1	51.723,4	
4.3. Potraživanja od stanovništva	30.121,9	31.215,1	31.333,8	32.563,0	33.800,0	35.180,2	35.986,0	37.834,5	38.622,8	39.364,8	41.299,4	42.023,2	43.072,6	
5. Potraživanja od ost. bankarskih institucija	170,2	177,1	170,2	168,6	165,4	196,9	184,7	178,8	215,6	215,0	209,3	218,1	219,5	
6. Potraživanja od ost. financijskih institucija	281,4	335,2	325,7	462,5	398,0	424,8	582,8	589,1	510,8	872,2	899,0	737,4	915,3	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	142.605,6	145.803,7	146.260,4	145.273,4	144.983,6	145.930,0	146.104,2	148.291,8	150.650,0	154.236,3	158.641,3	161.887,2	165.622,2	
PASIVA														
1. Depozitni novac	15.180,6	14.129,6	13.796,1	15.225,2	17.301,4	17.430,2	18.346,6	18.650,4	19.195,7	19.215,4	19.576,7	19.728,1	21.166,2	
2. Štedni i oročeni depoziti	10.213,1	10.922,3	10.784,6	10.626,7	10.700,5	10.850,5	10.945,0	11.403,8	11.680,1	11.831,6	12.320,1	12.673,8	13.001,1	
3. Devizni depoziti	71.836,9	74.897,7	73.618,2	70.938,8	68.872,0	68.697,1	67.159,9	69.213,2	71.574,3	72.254,2	73.165,4	72.290,8	72.054,6	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	317,8	429,1	616,2	304,4	342,1	181,6	234,1	169,8	280,0	275,8	250,4	203,7	216,3	
5. Inozemna pasiva	21.857,8	22.286,8	22.300,4	23.144,1	22.538,1	24.889,0	24.855,7	25.804,9	24.391,3	25.912,2	28.616,0	30.658,7	35.023,5	
6. Depoziti središnje države	5.634,7	5.615,4	6.530,0	5.890,8	6.203,9	6.207,7	7.107,5	6.449,7	6.521,3	7.288,4	6.815,0	7.539,5	6.094,9	
7. Krediti primljeni od središnje banke	16,6	16,6	1.046,7	578,7	16,9	17,1	17,0	17,1	17,2	17,0	17,4	17,4	17,6	
8. Ograničeni i blokirani depoziti	1.600,8	1.300,6	1.196,8	1.751,3	1.861,0	1.788,8	1.953,1	1.714,0	1.688,2	1.873,5	1.772,3	1.793,7	1.680,5	
u tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	770,2	610,4	564,9	538,6	513,2	496,4	474,0	388,5	372,1	363,3	335,0	327,0	319,3	
9. Kapitalni računi	25.455,1	25.778,4	25.671,8	25.694,4	25.093,9	24.867,8	25.005,9	25.047,1	25.231,7	25.967,0	26.369,9	26.469,8	26.323,2	
10. Ostalo (neto)	-9.507,8	-9.572,7	-9.300,3	-8.880,9	-7.946,1	-8.999,9	-9.520,5	-10.178,1	-9.929,9	-10.398,9	-10.261,8	-9.488,4	-9.955,6	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	142.605,6	145.803,7	146.260,4	145.273,4	144.983,6	145.930,0	146.104,2	148.291,8	150.650,0	154.236,3	158.641,3	161.887,2	165.622,2	

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

U konsolidiranu bilancu poslovnih banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama poslovnih banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između poslovnih banaka. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija podataka uključivanjem podataka štedionica. U skladu s tim revidirane su cjelokupne serije podataka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na računima kod središnje banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajni, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti. Glavni oblici potraživanja od središnje države iskazani su posebno: obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske i obveznice izdane na temelju Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te ostalim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunkskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti upisani od strane inozemnih investitora nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunkskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani dužnički i hibridni instrumenti upisani od strane inozemnih investitora.

Depoziti središnje države su svi oblici kunkskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) poslovnih banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze poslovnih banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih

institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve i rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov je udio u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio 5.701,4 mil. kuna. Pritom su najveći udio u aktivima imale sljedeće stavke: potraživanja od poduzeća 4.378,7 mil. kuna i potraživanja od stanovništva 701,4 mil. kuna. U pasivi najveće se smanjenje odnosilo na sljedeće stavke: devizni depoziti 3.443,7 mil. kuna; inozemna pasiva 1.024,6 mil. kuna i kapitalni računi 854,6 mil. kuna. Od srpnja 1999. godine cjelokupni se iznos posebnih pričuva za identificirane gubitke iskazuje u stavci Kapitalni računi. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Kapitalni računi povećaju za 3.513,5 mil. kuna. Ostale stavke korigirane su za male iznose.

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (s iznimkom tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.	2002.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Devizna inozemna aktiva	32.763,6	30.757,6	30.781,1	26.321,8	23.166,3	23.220,4	22.264,8	23.357,7	23.766,9	24.604,1	24.913,0	26.459,3	25.924,4
1.1. Potraživanja od inozemnih banaka	31.660,3	29.603,4	29.466,8	25.055,2	21.979,0	22.101,1	21.156,0	22.172,4	22.592,0	23.200,8	23.523,4	22.760,7	21.333,5
Efektivni strani novac	7.324,7	1.870,2	1.655,8	1.760,3	1.079,0	941,9	1.085,0	1.351,3	1.082,6	825,5	822,5	795,9	1.019,8
Tekući računi	1.231,9	1.046,8	1.129,2	1.080,2	832,4	929,5	1.091,8	928,0	891,7	713,0	735,8	865,9	757,7
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	21.765,2	25.088,2	24.741,1	20.236,6	18.058,2	18.036,2	16.745,1	17.532,8	18.151,2	18.850,2	18.854,8	18.701,3	17.569,8
Vrijednosni papiri	1.008,5	1.262,3	1.611,1	1.646,0	1.680,7	1.848,7	1.899,3	1.972,0	2.076,0	2.443,8	2.776,2	2.083,2	1.690,2
Kredit	290,3	295,2	289,6	292,3	288,9	305,0	295,4	348,5	350,7	351,3	316,7	297,2	278,7
Dionice inozemnih banaka	39,7	40,7	40,0	39,8	39,8	39,7	39,4	39,8	39,7	17,0	17,4	17,2	17,2
1.2. Potraživanja od stranaca	1.103,3	1.154,3	1.314,3	1.266,6	1.187,4	1.119,2	1.108,8	1.185,3	1.174,9	1.403,3	1.389,6	3.698,6	4.590,8
Potraživanja od stranih država	596,2	611,4	713,6	683,5	683,1	602,8	641,5	716,8	691,0	719,4	618,6	2.859,2	3.855,5
Potraživanja od stranih osoba	505,5	541,3	599,1	581,5	502,7	514,9	465,7	466,9	482,4	682,3	769,4	837,8	733,7
Vrijednosni papiri	72,1	75,1	110,2	109,0	57,4	48,8	11,1	11,3	0,0	41,5	117,5	190,9	191,3
Kredit	433,4	466,1	488,9	472,5	445,3	466,1	454,6	455,6	482,4	640,8	652,0	646,9	542,4
Dionice stranih osoba	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,6	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6
2. Kunska inozemna aktiva	44,1	35,2	37,2	30,5	55,5	56,1	59,7	63,5	132,9	136,9	86,5	73,1	53,4
2.1. Potraživanja od stranih banaka	29,2	22,7	24,8	19,9	19,9	20,6	25,0	25,0	94,5	102,6	48,6	35,5	19,6
2.2. Potraživanja od stranaca	14,8	12,5	12,4	10,6	35,6	35,5	34,6	38,5	38,4	34,2	38,0	37,6	33,8
U tome: Kredit	13,9	11,6	11,6	9,8	34,8	34,6	33,8	37,7	37,6	33,4	37,1	36,7	33,0
Ukupno (1+2)	32.807,6	30.792,8	30.818,3	26.352,3	23.221,9	23.276,4	22.324,4	23.421,2	23.899,8	24.741,0	24.999,5	26.532,4	25.977,8

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju potraživanja poslovnih banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od

stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. inozemna aktiva tih banaka iznosila je 402,3 mil. kuna. Do lipnja 1999. godine u stavku Tekući računi uključen je i dio depozita s osnove devizne štednje stanovništva.

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.	2002.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Obveznice za blokirano dev. štednju građana	3.420,1	3.513,5	2.962,8	2.948,8	2.953,0	2.949,2	2.920,3	2.454,4	2.444,6	2.442,9	2.493,5	2.472,7	2.473,5
2. Velike obveznice	1.659,4	1.659,3	1.660,1	1.650,9	1.663,8	1.667,3	1.672,3	1.680,7	1.680,1	1.699,7	1.702,6	1.699,4	1.699,1
3. Ostala potraživanja	14.980,4	17.072,6	16.516,6	17.054,7	16.633,7	15.886,2	15.678,1	15.660,9	15.633,3	16.308,6	17.088,8	17.315,7	17.745,2
3.1. Kunska potraživanja	12.699,2	13.615,4	13.869,2	14.209,0	13.914,3	13.184,0	12.722,7	12.617,7	12.626,8	13.171,4	13.731,8	13.858,0	14.271,8
3.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	11.150,7	12.014,3	12.309,0	12.664,4	12.617,6	11.942,0	11.512,9	11.447,3	11.449,8	11.556,8	11.767,1	11.854,1	12.270,8
Vrijednosni papiri	10.323,7	11.103,4	10.905,2	10.674,4	10.292,1	10.333,8	9.915,1	9.836,5	9.896,5	10.136,8	10.317,7	10.133,3	9.816,5
Kredit	826,9	910,8	1.403,8	1.990,0	2.325,4	1.608,2	1.597,8	1.610,8	1.553,3	1.420,1	1.449,4	1.720,8	2.454,3
3.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.548,5	1.601,2	1.560,2	1.544,6	1.296,7	1.242,0	1.209,8	1.170,4	1.176,9	1.614,6	1.964,7	2.003,9	2.001,0
Vrijednosni papiri	560,1	599,5	583,2	583,5	548,0	592,5	560,0	522,9	529,8	546,8	547,2	567,7	560,7
Kredit	988,4	1.001,7	977,0	961,0	748,7	649,5	649,8	647,5	647,1	1.067,8	1.417,4	1.436,2	1.440,3
3.2. Devizna potraživanja	2.281,2	3.457,1	2.647,5	2.845,7	2.719,4	2.702,2	2.955,5	3.043,2	3.006,6	3.137,1	3.357,1	3.457,7	3.473,3
3.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	1.390,9	2.525,5	1.761,2	1.935,7	1.833,5	1.825,6	2.047,7	2.153,0	2.122,3	2.258,2	2.466,2	2.498,5	2.359,1
Obveznice	1.065,5	1.534,3	1.377,3	1.555,2	1.459,2	1.441,4	1.445,2	1.580,3	1.551,7	1.688,8	1.819,1	1.935,1	1.733,4
Kredit	325,5	991,1	383,9	380,5	374,2	384,3	602,4	572,7	570,6	569,3	647,1	563,3	625,7
3.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	890,3	931,6	886,2	910,0	885,9	876,5	907,8	890,2	884,3	878,9	890,9	959,2	1.114,2
Vrijednosni papiri	75,4	78,3	68,5	69,6	68,7	40,7	38,3	39,6	39,4	31,6	32,2	36,3	195,0
Kredit	814,8	853,3	817,8	840,4	817,3	835,8	869,5	850,6	844,8	847,3	858,7	923,0	919,2
Ukupno (1+2+3)	20.059,9	22.245,3	21.139,6	21.654,3	21.250,5	20.502,7	20.270,8	19.796,0	19.758,0	20.451,1	21.284,9	21.487,8	21.917,7

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od središnje države.

Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana su obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Velike obveznice su obveznice izdane na temelju Zakona o izda-

vanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Ostala potraživanja su sva ostala kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti i dionice.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. potraživanja tih banaka od središnje države iznosila su 17,8 mil. kuna.

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.	2002.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Kunska potraživanja	66.626,8	68.814,9	68.740,8	70.267,6	72.327,9	74.192,6	75.541,2	78.058,2	79.499,3	80.640,3	83.446,5	84.263,0	85.418,7
1.1. Instrumenti tržišta novca	544,7	569,4	588,8	619,7	645,5	726,2	778,8	878,1	926,7	1.190,8	1.293,2	1.350,7	1.394,7
1.2. Obveznice	7,7	70,6	126,5	124,5	168,1	167,1	163,1	161,6	119,6	118,6	111,6	72,3	72,4
1.3. Krediti	62.180,6	64.558,0	64.389,1	65.820,6	67.653,7	69.516,3	70.852,8	73.500,9	74.919,4	75.767,3	78.840,0	79.580,6	80.887,6
1.4. Dionice	3.893,8	3.616,9	3.636,4	3.702,8	3.860,7	3.783,0	3.746,5	3.517,6	3.533,5	3.563,6	3.201,8	3.259,3	3.064,0
2. Devizna potraživanja	7.657,0	7.787,2	7.978,2	8.835,5	9.117,3	9.050,0	8.581,9	8.536,0	8.755,7	9.327,6	9.915,4	10.079,5	10.799,8
2.1. Vrijednosni papiri	126,6	131,2	129,1	201,6	396,8	392,8	380,4	310,2	334,6	276,1	242,9	240,2	243,2
2.2. Krediti	7.530,5	7.656,1	7.849,1	8.633,9	8.720,5	8.657,2	8.201,5	8.225,8	8.421,1	9.051,5	9.672,5	9.839,3	10.556,6
Ukupno (1+2)	74.283,8	76.602,1	76.719,0	79.103,2	81.445,2	83.242,6	84.123,1	86.594,2	88.254,9	89.967,9	93.361,9	94.342,5	96.218,4

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca, krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Do listopada 1994. godine odobravanje deviznih kredita bilo je dopušteno samo ako se poslovna banka istodobno zaduživala u

inozemstvu u svoje ime a za račun krajnjega korisnika kredita.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. potraživanja tih banaka od ostalih domaćih sektora iznosila su 5.088,0 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se u sklopu kunskih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 2.904,3 mil. kuna, a stavka Dionice umanjuje za iznos od 520,3 mil. kuna te ako se u sklopu deviznih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 1.129,4 mil. kuna.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.		2002.										
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
KUNSKI KREDITI													
1. Krediti središnjoj državi	1.815,4	1.912,5	2.380,8	2.951,0	3.074,2	2.257,7	2.247,6	2.258,3	2.200,4	2.487,8	2.866,8	3.157,0	3.894,6
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	826,9	910,8	1.403,8	1.990,0	2.325,4	1.608,2	1.597,8	1.610,8	1.553,3	1.420,1	1.449,4	1.720,8	2.454,3
1.2. Krediti republičkim fondovima	988,4	1.001,7	977,0	961,0	748,7	649,5	649,8	647,5	647,1	1.067,8	1.417,4	1.436,2	1.440,3
2. Krediti lokalnoj državi	1.069,1	1.025,5	994,3	965,3	945,7	941,6	969,5	970,7	943,1	935,0	932,7	1.039,8	1.202,9
3. Krediti poduzećima	31.049,4	32.381,7	32.123,5	32.361,7	32.978,9	33.469,3	33.973,5	34.775,7	35.434,5	35.549,7	36.697,6	36.606,6	36.708,1
4. Krediti stanovništvu	30.062,1	31.150,9	31.271,3	32.493,6	33.729,1	35.105,4	35.909,8	37.754,5	38.541,8	39.282,6	41.209,7	41.934,3	42.976,6
U tome: Stambeni krediti	9.450,0	9.762,8	9.696,3	9.793,8	9.948,7	10.134,4	10.245,9	10.631,6	10.844,4	11.321,0	11.892,9	12.095,0	12.363,4
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	34,7	40,4	43,2	34,6	22,4	21,9	19,3	19,4	19,3	18,6	18,7	18,4	17,6
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	240,9	294,7	264,3	320,5	319,3	321,0	472,5	410,6	418,1	802,3	532,5	347,9	521,3
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	64.271,6	66.805,7	67.077,4	69.126,8	71.069,5	72.116,9	73.592,3	76.189,2	77.557,2	79.076,1	82.258,0	83.104,0	85.321,1
DEVIZNI KREDITI													
1. Krediti središnjoj državi	1.140,3	1.844,5	1.201,7	1.221,0	1.191,5	1.220,1	1.471,9	1.423,3	1.415,5	1.416,6	1.505,8	1.486,3	1.544,9
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	325,5	991,1	383,9	380,5	374,2	384,3	602,4	572,7	570,6	569,3	647,1	563,3	625,7
1.2. Krediti republičkim fondovima	814,8	853,3	817,8	840,4	817,3	835,8	869,5	850,6	844,8	847,3	858,7	923,0	919,2
2. Krediti lokalnoj državi	179,1	182,5	179,2	179,1	177,2	176,8	165,5	165,3	164,6	163,9	166,2	163,9	152,3
3. Krediti poduzećima	7.291,7	7.409,3	7.607,4	8.385,4	8.472,4	8.405,6	7.959,7	7.980,5	8.175,4	8.805,4	9.416,5	9.586,4	10.308,3
4. Krediti stanovništvu	59,7	64,2	62,5	69,4	70,9	74,8	76,2	80,1	81,1	82,2	89,7	89,0	96,0
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,2
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	-	-	-	-	-	29,5	43,9	118,3	33,2	11,0	2,0	8,7	28,3
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	8.670,7	9.500,6	9.050,8	9.854,9	9.912,0	9.906,8	9.717,4	9.767,5	9.869,7	10.479,1	11.180,3	11.334,3	12.131,0
UKUPNO (A+B)	72.942,3	76.306,3	76.128,1	78.981,7	80.981,5	82.023,6	83.309,6	85.956,7	87.426,9	89.555,2	93.438,3	94.438,3	97.452,1

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima poslovnih banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski lizing, izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. krediti tih banaka iznosili su 4.463,3 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se ukupni kuskim krediti povećaju za iznos od 2.972,6 mil. kuna, a ukupni devizni krediti za iznos od 840,9 mil. kuna.

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.		2002.										
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Lokalna država	907,0	811,3	918,0	1.014,8	1.396,3	1.520,6	1.515,2	1.562,0	1.653,4	1.754,3	1.751,3	1.852,8	1.910,4
2. Poduzeća	8.981,6	8.037,9	7.506,2	8.587,7	9.729,5	9.901,3	10.421,0	10.426,3	10.658,2	10.783,6	11.322,6	11.363,1	12.344,5
3. Stanovništvo	4.872,0	4.803,0	4.970,9	4.979,6	5.317,3	5.504,4	5.828,0	5.909,5	6.072,2	6.024,5	5.841,1	5.916,7	6.307,4
4. Ostale bankarske institucije	17,0	20,0	28,4	25,7	37,1	22,5	22,8	20,0	16,3	16,7	17,3	18,9	42,1
5. Ostale financijske institucije	407,1	461,3	376,7	622,0	826,6	487,9	567,5	739,7	802,1	642,7	650,8	581,8	568,1
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-4,2	-3,9	-4,1	-4,7	-5,3	-6,3	-8,0	-7,1	-6,4	-6,3	-6,4	-5,1	-6,4
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	15.180,6	14.129,6	13.796,1	15.225,2	17.301,4	17.430,2	18.346,6	18.650,4	19.195,7	19.215,4	19.576,7	19.728,1	21.166,2

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod poslovnih banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih insti-

tucija i ostalih financijskih institucija umanjena za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. depozitni novac kod tih banaka iznosio je 259,3 mil. kuna.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.		2002.										
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Štedni depoziti	2.006,8	2.053,7	2.041,9	1.916,8	1.980,5	1.986,0	2.064,9	2.081,1	2.088,4	2.164,1	2.098,5	2.133,5	2.236,2
1.1. Lokalna država	118,3	127,7	132,4	13,3	9,6	8,6	10,8	12,8	14,9	15,5	16,6	14,9	14,8
1.2. Poduzeća	88,0	104,2	87,2	105,2	93,5	65,8	71,4	124,0	136,8	192,6	156,8	182,5	213,3
1.3. Stanovništvo	1.712,2	1.728,4	1.779,4	1.780,9	1.797,5	1.831,0	1.908,9	1.898,8	1.910,8	1.948,3	1.912,6	1.927,3	1.996,3
1.4. Ostale bankarske institucije	20,8	68,2	0,0	0,0	66,1	72,9	66,4	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5. Ostale financijske institucije	67,5	25,2	42,9	17,3	14,0	7,7	7,4	45,3	25,8	7,7	12,5	8,8	11,8
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	8.206,3	8.868,5	8.742,7	8.709,9	8.720,0	8.864,5	8.880,0	9.322,7	9.591,8	9.667,5	10.221,6	10.540,3	10.764,9
2.1. Lokalna država	340,7	374,5	382,2	409,9	402,3	497,9	462,2	474,6	494,6	575,1	595,1	589,8	482,8
2.2. Poduzeća	3.618,3	4.088,1	3.858,7	3.853,4	3.817,4	3.796,6	3.616,3	3.794,4	4.014,1	4.037,2	4.362,7	4.539,9	4.633,6
2.3. Stanovništvo	2.554,1	2.697,8	2.767,2	2.803,2	2.886,0	3.036,1	3.221,7	3.385,0	3.423,1	3.488,2	3.580,1	3.684,8	3.793,8
2.4. Ostale bankarske institucije	24,7	24,5	18,5	14,5	7,1	22,8	27,0	30,3	44,9	35,3	37,1	37,0	58,4
2.5. Ostale financijske institucije	1.668,5	1.683,7	1.716,1	1.628,9	1.607,3	1.511,1	1.552,9	1.638,4	1.615,0	1.531,7	1.646,7	1.688,8	1.796,3
Ukupno (1+2)	10.213,1	10.922,3	10.784,6	10.626,7	10.700,5	10.850,5	10.945,0	11.403,8	11.680,1	11.831,6	12.320,1	12.673,8	13.001,1

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. štedni i oročeni depoziti kod tih banaka iznosili su 323,7 mil. kuna. U srpnju 1999. godine određeni su depoziti sektora lokalna država, poduzeća, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije preklasificirani iz štednih u oročene depozite.

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.		2002.										
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Štedni depoziti	23.748,8	24.212,3	23.200,6	21.658,3	20.767,1	21.026,8	20.419,4	21.369,8	21.857,4	21.947,7	21.828,5	21.271,9	21.074,4
1.1. Lokalna država	13,2	18,8	13,0	16,2	16,2	16,5	17,0	13,6	13,8	13,5	13,2	13,2	12,2
1.2. Poduzeća	2.884,2	3.249,3	2.971,2	2.819,3	2.838,8	3.341,2	3.042,6	3.631,9	3.751,3	3.989,6	3.648,7	3.346,7	3.346,7
1.3. Stanovništvo	20.688,3	20.736,5	20.079,5	18.721,1	17.797,9	17.503,7	17.204,4	17.551,6	17.900,8	17.823,5	17.954,9	17.605,3	17.537,3
1.4. Ostale bankarske institucije	23,9	21,9	25,0	18,3	17,2	16,7	17,4	18,5	19,0	20,1	17,5	16,3	34,7
1.5. Ostale financijske institucije	139,2	185,8	111,9	83,4	97,0	148,7	138,0	154,2	172,4	100,8	194,2	290,5	143,5
2. Oročeni depoziti	48.088,1	50.685,4	50.417,6	49.280,6	48.104,9	47.670,3	46.740,4	47.843,4	49.716,9	50.306,6	51.336,9	51.018,9	50.980,3
2.1. Lokalna država	1,7	1,8	5,7	9,7	9,7	9,3	9,5	11,1	10,8	12,5	13,0	12,5	9,5
2.2. Poduzeća	4.619,1	4.814,3	4.959,6	5.040,9	4.868,2	4.896,5	4.723,1	4.815,3	5.908,5	6.302,3	6.207,2	6.144,8	6.009,6
2.3. Stanovništvo	42.705,4	44.936,5	44.646,2	43.324,6	42.454,2	41.984,4	41.232,1	42.229,7	42.887,8	43.109,5	44.225,8	43.979,3	44.159,2
2.4. Ostale bankarske institucije	11,5	11,7	5,9	9,4	12,5	20,4	22,4	22,0	21,9	21,7	22,2	22,0	41,5
2.5. Ostale financijske institucije	750,3	921,1	800,3	896,0	760,2	759,7	753,3	765,3	887,9	860,6	868,7	860,3	760,5
Ukupno (1+2)	71.836,9	74.897,7	73.618,2	70.938,8	68.872,0	68.697,1	67.159,9	69.213,2	71.574,3	72.254,2	73.165,4	72.290,8	72.054,6

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja,

a oročeni devizni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. devizni depoziti kod tih banaka iznosili su 3.443,7 mil. kuna.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.	2002.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	–	–	–	–	–	–	–	–	4,9	4,9	4,9	4,9	5,1
2. Obveznice (neto)	104,4	107,8	105,5	103,4	105,1	100,9	96,2	97,1	96,9	96,3	97,7	95,2	92,8
3. Priljubljeni krediti	213,4	321,3	510,7	201,0	237,1	80,8	137,9	72,7	178,2	174,6	147,7	103,6	118,4
3.1. Lokalna država	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Poduzeća	158,1	196,3	204,0	45,8	45,2	44,3	44,0	43,5	44,6	44,4	45,5	46,0	46,3
3.3. Ostale bankarske institucije	4,6	4,8	5,1	4,8	3,6	1,6	2,5	–	–	1,2	1,0	4,0	10,0
3.4. Ostale financijske institucije	50,7	120,2	301,6	150,4	188,3	34,8	91,4	29,2	133,6	129,0	101,2	53,6	62,0
Ukupno (1+2+3)	317,8	429,1	616,2	304,4	342,1	181,6	234,1	169,8	280,0	275,8	250,4	203,7	216,3

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih mjenica i izdanih ostalih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređe-

nih i hibridnih instrumenata, osim onih upisanih od strane inozemnih investitora.

Priljubljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. obveznice i instrumenti tržišta novca tih banaka iznosili su 9 mil. kuna. U srpnju 1999. godine izdani dužnički i hibridni instrumenti reklasificirani su iz stavke Oročeni depoziti u stavku Obveznice (neto) u iznosu od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.	2002.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Devizna inozemna pasiva	21.692,7	22.129,4	22.156,2	22.109,0	22.320,2	24.044,4	24.091,5	24.801,7	24.130,2	25.709,5	28.209,1	30.259,3	34.198,5
1.1. Obveze prema stranim bankama	16.407,4	16.617,9	16.678,8	16.644,2	16.904,0	18.622,8	18.794,9	19.428,7	18.710,0	20.302,3	22.612,1	24.703,4	28.662,3
Tekući računi	147,1	121,0	95,5	113,2	95,8	284,8	314,3	107,1	93,8	93,7	110,1	110,4	130,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	1.208,3	1.295,5	1.470,2	1.677,4	2.543,2	4.006,8	4.118,7	4.977,8	4.534,3	5.948,2	6.369,9	7.786,2	9.002,9
Kredit	15.052,1	15.201,4	15.113,2	14.853,6	14.265,1	14.331,1	14.361,8	14.343,8	14.081,9	14.260,4	16.132,1	16.806,8	19.528,5
1.2. Obveze prema strancima	5.285,2	5.511,5	5.477,4	5.464,8	5.416,1	5.421,6	5.296,6	5.373,0	5.420,2	5.407,2	5.597,0	5.556,0	5.536,2
Štedni i oročeni depoziti	3.777,8	3.990,1	3.981,2	3.977,1	3.941,3	3.975,3	3.887,9	3.975,3	4.028,1	4.018,0	4.180,3	4.160,5	4.160,2
Depoziti po viđenju	873,7	911,9	902,2	925,9	901,4	938,4	883,8	901,4	898,5	890,5	903,6	877,4	875,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2.904,1	3.078,2	3.079,0	3.051,2	3.039,8	3.036,9	3.004,2	3.073,9	3.129,7	3.127,5	3.276,7	3.283,1	3.284,6
Kredit	1.507,4	1.521,4	1.496,3	1.487,7	1.474,9	1.446,3	1.408,6	1.397,7	1.392,1	1.389,2	1.416,7	1.395,4	1.376,0
2. Kunska inozemna pasiva	165,1	157,4	144,1	1.035,1	217,9	844,6	764,2	1.003,2	261,1	202,7	406,9	399,4	825,0
2.1. Obveze prema stranim bankama	46,9	59,4	46,4	949,4	126,6	756,3	675,5	912,1	178,7	134,3	280,8	265,3	690,9
Depozitni novac	38,2	39,6	39,9	50,7	112,5	394,1	316,7	306,6	93,2	40,5	192,8	77,6	53,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	4,2	14,5	4,6	880,4	12,7	10,7	7,4	83,7	76,3	83,3	83,3	74,8	635,8
Kredit	4,5	5,4	2,0	18,3	1,5	351,4	351,4	521,9	9,2	10,5	4,8	112,9	1,5
2.2. Obveze prema strancima	118,2	98,0	97,7	85,7	91,3	88,3	88,6	91,1	82,4	68,4	126,1	134,1	134,1
Depozitni novac	60,1	57,7	57,9	53,2	58,9	55,6	55,6	56,6	51,7	62,0	49,6	53,9	56,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	58,1	40,2	39,8	32,5	32,4	32,8	33,1	34,4	30,7	6,4	76,5	80,2	77,9
Kredit	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	21.857,8	22.286,8	22.300,4	23.144,1	22.538,1	24.889,0	24.855,7	25.804,9	24.391,3	25.912,2	28.616,0	30.658,7	35.023,5

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze poslovnih banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, uz iznimku ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i kunsku inozemnu pasivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema

stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). U stavci Devizna inozemna pasiva, stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente upisane od strane inozemnih investitora.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. inozemna pasiva tih banaka iznosila je 1.024,6 mil. kuna.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.	2002.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Kunski depoziti	3.335,1	3.386,3	3.651,9	3.685,8	3.759,2	3.658,7	3.628,0	3.720,6	3.812,3	4.213,3	3.992,1	3.840,3	4.036,8
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	295,9	272,4	443,7	583,0	711,1	647,0	540,3	528,3	554,1	527,3	631,7	576,4	634,3
Depozitni novac	33,9	23,0	106,8	249,3	397,2	327,6	240,3	222,4	263,1	263,7	399,0	352,3	476,4
Štedni depoziti	41,6	34,1	38,1	33,3	17,3	9,1	0,4	0,3	0,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	217,6	212,1	295,9	297,6	293,7	307,4	296,8	302,7	287,9	259,3	228,4	219,8	153,6
Krediti	2,8	3,2	2,9	2,9	2,9	2,9	2,8	2,9	2,8	1,0	1,1	1,1	1,1
1.2. Depoziti republičkih fondova	3.039,2	3.113,9	3.208,2	3.102,8	3.048,1	3.011,7	3.087,7	3.192,3	3.258,2	3.686,1	3.360,4	3.263,9	3.402,5
Depozitni novac	214,6	188,7	263,0	156,2	201,1	221,0	301,8	319,2	401,4	884,1	416,6	422,3	553,2
Štedni depoziti	10,8	7,1	7,7	7,6	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	195,2	233,0	250,0	232,2	240,0	222,0	204,1	189,0	154,8	169,7	195,0	168,1	144,3
Krediti	2.618,6	2.685,1	2.687,5	2.706,7	2.607,0	2.568,7	2.581,8	2.684,0	2.702,0	2.632,2	2.748,7	2.673,4	2.705,0
2. Devizni depoziti	2.299,6	2.229,1	2.878,1	2.205,0	2.444,7	2.549,0	3.479,5	2.729,1	2.709,0	3.075,1	2.822,9	3.699,2	2.058,1
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	2.275,0	2.187,9	2.835,9	2.146,8	2.383,9	2.487,5	3.406,8	2.635,6	2.602,6	2.967,3	2.715,2	3.580,8	1.938,9
Štedni depoziti	329,8	296,5	433,9	311,8	613,9	771,4	1.811,7	1.128,3	1.065,1	881,2	629,4	1.528,4	263,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	55,8	57,3	597,4	52,6	52,6	52,6	50,9	51,6	88,3	633,8	609,9	604,4	293,1
Refinancirani krediti	1.889,5	1.834,1	1.804,6	1.782,4	1.717,5	1.663,4	1.544,2	1.455,7	1.449,2	1.452,3	1.476,0	1.448,0	1.382,8
2.2. Depoziti republičkih fondova	24,5	41,2	42,3	58,2	60,8	61,6	72,7	93,5	106,3	107,8	107,7	118,4	119,2
Štedni depoziti	22,9	41,2	42,3	56,9	60,8	61,6	71,3	93,5	92,6	104,3	104,1	100,4	114,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	1,6	0,0	-	1,4	-	-	1,5	-	13,7	3,5	3,6	18,0	5,0
Ukupno (1+2)	5.634,7	5.615,4	6.530,0	5.890,8	6.203,9	6.207,7	7.107,5	6.449,7	6.521,3	7.288,4	6.815,0	7.539,5	6.094,9

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunске i devizne obveze poslovnih banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod poslovnih banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunски i devizni depoziti Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunски depoziti obuhvaćaju de-

pozitni novac, štedne depozite, kunске oročene depozite i kunске depozite s otkaznim rokom te kunске kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju devizne depozite po viđenju, štedne depozite, te oročene devizne depozite i devizne depozite s otkaznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. depoziti središnje države kod tih banaka iznosili su 193,5 mil. kuna.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.	2002.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Ograničeni depoziti	830,6	690,2	631,9	1.212,7	1.347,7	1.292,4	1.479,1	1.325,5	1.316,1	1.510,2	1.437,2	1.466,7	1.361,2
1.1. Kunски depoziti	100,3	101,2	116,9	393,7	755,6	791,5	791,5	701,6	706,5	772,0	738,2	796,6	789,6
1.2. Devizni depoziti	730,3	589,0	515,0	819,0	592,2	501,0	687,6	623,9	609,6	738,2	699,0	670,1	571,6
2. Blokirani devizni depoziti	770,2	610,4	564,9	538,6	513,2	496,4	474,0	388,5	372,1	363,3	335,0	327,0	319,3
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2. Depoziti poduzeća	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3. Blokirani devizni depoziti stanovništva	770,2	610,4	564,9	538,6	513,2	496,4	474,0	388,5	372,1	363,3	335,0	327,0	319,3
Ukupno (1+2)	1.600,8	1.300,6	1.196,8	1.751,3	1.861,0	1.788,8	1.953,1	1.714,0	1.688,2	1.873,5	1.772,3	1.793,7	1.680,5

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ograničeni i blokirani depoziti središnje države, ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija te stranih fizičkih i pravnih osoba kod poslovnih banaka.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju dvije kategorije depozita: ograničene (kunске i devizne) depozite i blokirane devizne depozite.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. ograničeni i blokirani depoziti kod tih banaka iznosili su 39,9 mil. kuna. U srpnju 1999. godine revidirani su podaci o blokiranim depozitima Republike Hrvatske i poduzeća.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.												
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Pričuve kod središnje banke	15,5	5,2	10,8	4,0	4,7	8,3	3,6	8,5	10,9	18,3	7,0	15,9	19,1
2. Potraživanja od središnje države	1.208,8	1.266,1	1.270,0	1.310,3	1.333,4	1.322,1	1.359,4	1.405,4	1.507,8	1.569,3	1.656,5	1.683,3	1.983,9
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	11,6	14,8	19,7	25,0	32,1	63,6	46,7	58,6	66,3	72,3	80,6	86,6	93,3
U tome: Potraživanja od stanovništva	11,6	14,8	19,7	25,0	32,1	39,3	46,7	58,6	66,3	72,3	80,6	86,6	91,3
4. Potraživanja od banaka	18,1	19,6	15,9	15,1	8,9	7,6	13,3	11,1	37,1	7,3	16,1	20,1	37,2
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	1.254,0	1.305,6	1.316,3	1.354,5	1.379,1	1.401,7	1.423,1	1.483,6	1.622,1	1.667,3	1.760,2	1.805,9	2.133,6
PASIVA													
1. Oročeni depoziti	1.137,5	1.204,1	1.216,5	1.253,8	1.287,6	1.321,9	1.350,7	1.406,6	1.531,0	1.573,6	1.665,8	1.707,6	2.012,9
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	10,0	10,0	10,0	10,0	11,2	11,2	10,0	–	–	–	–	–	–
3. Kapitalski računi	124,0	122,1	119,9	120,3	117,4	113,7	91,5	110,1	113,1	117,1	120,2	124,3	141,1
4. Ostalo (neto)	–17,5	–30,6	–30,1	–29,7	–37,1	–45,1	–29,1	–33,1	–22,0	–23,4	–25,8	–25,9	–20,4
Ukupno (1+2+3+4)	1.254,0	1.305,6	1.316,3	1.354,5	1.379,1	1.401,7	1.423,1	1.483,6	1.622,1	1.667,3	1.760,2	1.805,9	2.133,6

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama hrvatskih stambenih štedionica. Sva potraživanja i obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su kunska novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju u prvom redu kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve i rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Aktivne kamatne stope						
			Na lombardne kredite ^a	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^b	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na korištena sredstva OP za održavanje dnevne likvidnosti ^c	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^d	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1994.	prosinac	8,50	18,00	19,00	17,00	14,00	–	19,00	22,00
1995.	prosinac	8,50	25,49	19,00	17,00	–	–	19,00	22,00
1996.	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1997.	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	–	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00
2000.	prosinac	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	10,00	–	–	11,00	–	15,00	18,00
2002.	siječanj	5,90	10,00	–	–	11,00	–	15,00	18,00
	veljača	5,90	10,00	–	–	11,00	–	15,00	18,00
	ožujak	5,90	10,00	–	–	11,00	–	15,00	18,00
	travanj	5,90	9,50 ^b	–	–	10,50	–	15,00	18,00
	svibanj	5,90	9,50	–	–	10,50	–	15,00	18,00
	lipanj	5,90	9,50	–	–	10,50	–	15,00	18,00
	srpanj	5,90	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	kolovoz	5,90	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	rujan	5,90	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	listopad	4,50 ^c	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	studeni	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim obrazloženjima.; ^b Od 24. travnja 2002.; ^c Od 23. listopada 2002.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se posebnim odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamatu po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalag za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Kamatna stopa za rujna 1996. jest vagani prosjek kamatnih stopa primjenjivanih u prvih 10 dana toga mjeseca prema navedenom režimu te fiksne kamatne stope koja se primjenjuje od 11. rujna 1996.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke. Tako su u koloni 4 do studenoga 1994. godine iskazivane kamatne stope na kredite za održavanje dnevne likvidnosti, koji su odobravani na temelju portfelja vrijednosnih papira, a od prosinca 1994. godine kamatne stope na lombardne kredite.

Nadalje, podaci iskazani u koloni 6 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne

vrijednosti blagajničkih zapisa HNB-a založenih za tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje unutar jednoga dana.

Podaci iskazani u koloni 7 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnog kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Kamatne stope iskazane u koloni 8 odnose se na korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve, koja su banke do rujna 1994. godine mogle koristiti (u propisanom postotku) za održavanje dnevne likvidnosti. Na korištena sredstva izdvojene obvezne pričuve iznad dopuštenog iznosa i/ili roka do rujna 1994. godine primjenjivala se kamatna stopa iskazana u koloni 9. Od listopada 1994. godine na svako se korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve primjenjuje kamatna stopa koja se primjenjuje i na ostale oblike financijske nediscipline, u skladu s propisom o visini stope zatezne kamate (iskazane u koloni 10).

Na iznos sredstava korištenih iznad raspoloživih sredstava na žiro-računima do lipnja 1994. godine primjenjivala se ista kamatna stopa kao i na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu (iskazana u koloni 9). Od srpnja do rujna 1994. godine kamatna je stopa na korištena sredstava primarne emisije iznosila 21%, a od listopada 1994. godine primjenjuje se jednaka kamatna stopa kao i na ostale oblike financijske nediscipline iskazana u koloni 10.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na obvezno upisane blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospelja ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospelja				
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1994.	prosinac	5,15	–	9,00	12,00	14,00	–	–	–	–	–	–
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	–	–	–	–	–	–
1996.	prosinac	5,50	–	–	8,00	9,50	–	–	–	–	–	–
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	–	4,60	3,12	3,08	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	–	4,83	3,56	–	–
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–
2002.	siječanj	2,00	–	–	3,72	4,16	4,78	–	2,86	3,04	–	–
	veljača	2,00	–	–	3,41	4,05	4,37	–	2,53	3,10	–	–
	ožujak	2,00	–	–	–	–	–	–	2,78	3,18	2,15	2,82
	travanj	1,75 ^b	–	–	3,03	3,79	4,35	–	2,50	3,09	–	3,29
	svibanj	1,75	–	–	2,71	3,42	4,05	–	2,80	3,26	3,33	3,82
	lipanj	1,75	–	–	2,24	2,76	3,39	1,92	2,67	3,06	3,41	–
	srpanj	1,75	–	–	1,90	–	–	2,29	2,97	–	–	–
	kolovoz	1,75	–	–	1,97	–	–	2,36	3,05	–	–	–
	rujan	1,75	–	–	2,00	–	–	2,50	3,01	–	–	–
	listopad	1,75	–	–	2,03	–	–	2,52	2,85	–	–	–
	studen	1,75	–	–	2,08	–	–	2,70	2,85	–	–	–
	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim obrazloženjima.; ^b Od 24. travnja 2002.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do 7. listopada 1993. Hrvatska narodna banka utvrđivala je različite kamatne stope na sredstva obvezne pričuve izdvojena na depozite po viđenju i na oročene depozite pa je za to razdoblje u tablici iskazana vagana prosječna kamatna stopa na sredstva izdvojene obvezne pričuve (kolona 3). Od 8. listopada 1993. do kraja veljače 1994. godine Hrvatska narodna banka nije plaćala kamatu na izdvojena sredstva obvezne pričuve, a od ožujka 1994. godine na ta se sredstva obračunavaju i plaćaju kamate po jedinstvenoj stopi.

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1993. godine odlukom Savjeta Hrvatske narodne

banke utvrđivala se i kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, a od studenoga 1993. godine kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke oblikuje se na aukcijama blagajničkih zapisa. U skladu s tim, od studenoga 1993. godine u kolonama 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1994. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 30 dana (kolona 6), odnosno 90 dana (kolona 7). Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 91 dan (kolona 7), odnosno 182 dana (kolona 8).

Od travnja 1998. godine u kolonama 9, 10 i 11 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u nemačkim markama i američkim dolarima) s rokom dospelja od 63, 91, 182 i 365 dana. Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Obračunana obvezna pričuva	Vagana prosječna stopa OP-a	Izdvojena obvezna pričuva	Prosječna stopa izdvajanja OP-a	Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Ukupno imobilizirana sredstva	Prosječna stopa ukupnih obveza	Prosječna stopa remuneracije	Korištenje imobiliziranih sredstava
1	2	3	4	5	6=[5/3]*100	7	8=3+7	9	10	11
1994.	prosinac	1.826,0	26,20	1.779,2	97,44	188,3	2.014,3	28,90	5,63	3,5
1995.	prosinac	2.431,8	30,90	2.215,9	91,12	826,5	3.258,4	41,40	7,93	45,9
1996.	prosinac	3.652,9	35,91	3.312,0	90,67	-	3.652,9	35,91	4,99	0,1
1997.	prosinac	4.348,8	32,02	3.914,2	90,01	-	4.348,8	32,02	4,05	0,5
1998.	prosinac	3.967,2	29,57	3.469,8	87,46	57,4	4.024,7	30,00	5,28	9,6
1999.	prosinac	4.210,1	30,50	3.695,1	87,77	37,3	4.247,4	30,77	5,62	0,9
2000.	prosinac	4.646,8	24,17	4.191,6	90,21	5,0	4.651,8	24,20	4,05	1,1
2001.	prosinac	8.691,5	35,37	6.287,8	72,34	-	8.691,5	35,37	1,97	2,3
2002.	siječanj	9.003,6	35,18	6.518,2	72,40	-	9.003,6	35,18	1,96	0,3
	veljača	9.431,5	36,09	6.810,9	72,21	-	9.431,5	36,09	1,93	-
	ožujak	9.676,3	36,57	7.029,1	72,64	-	9.676,3	36,57	1,94	-
	travanj	9.720,5	35,90	7.113,7	73,18	-	9.720,5	35,90	1,91	-
	svibanj	10.024,5	34,20	7.304,8	72,87	-	10.024,5	34,20	1,71	-
	lipanj	10.225,7	33,46	7.393,2	72,30	-	10.225,7	33,46	1,73	-
	srpanj	10.415,5	32,98	7.473,7	71,76	-	10.415,5	32,98	1,70	4,1
	kolovoz	10.599,9	32,78	7.578,3	71,49	-	10.599,9	32,78	1,71	1,4
	rujan	10.822,7	32,80	7.742,9	71,54	-	10.822,7	32,80	1,69	0,3
	listopad	11.056,5	32,78	7.908,7	71,53	-	11.056,5	32,78	1,68	0,3
	studen	11.274,2	32,87	8.043,6	71,34	-	11.274,2	32,87	1,70	0,3
	prosinac	11.447,1	32,95	8.156,7	71,26	-	11.447,1	32,95	1,72	0,3

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine, a serija podataka nije revidirana unatrag.

Obračunata obvezna pričuva (kolona 3) je propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni. Taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve od siječnja 1995. godine, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvenu i zahtjev za održavanjem minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovalnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke).

U koloni 4 iskazana je vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve (kolona 3) u osnovici za obračun obvezne pričuve. Od rujna 2001. godine kolona 3 obuhvaća i devizni dio obvezne pričuve koji se izdvađa/održava u kunama.

U koloni 5 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Trenutačno taj postotak iznosi 40%.

U koloni 6 iskazan je postotni udio izdvojene obvezne pričuve u ukupno obračunatoj obveznoj pričuvi.

U koloni 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovalno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvenu (do srpnja 1995. godine), te obveznu pričuvenu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite.

U koloni 8 iskazuju se ukupno imobilizirana sredstva, kao zbroj ukupno obračunate obvezne pričuve i ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, a u koloni 9 iskazuje se postotni udjel ukupno imobiliziranih sredstava u osnovici za obračun obvezne pričuve.

U koloni 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika imobiliziranih sredstava.

U koloni 11 iskazuje se ukupno korištenje imobiliziranih sredstava, koje obuhvaća korištenje izdvojenih sredstava obvezne pričuve (dopušteno i nedopušteno), neizdvojenu obveznu pričuvenu, neodržavanje propisane minimalne likvidnosti, odnosno (od siječnja 1995. godine) neodržavanje minimalnoga prosječnog stanja na računima za namirenje i u blagajni (utvrđenog prema obračunu obvezne pričuve), neupisani iznos obveznih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke, neizdvojenu posebnu obveznu pričuvenu (do srpnja 1995. godine), te neizdvojenu obveznu pričuvenu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva	Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti
1	2	3	4	5	6	7
1994.	prosinac	119,5	1,72	393,7	210,2	–
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	–
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	–
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	–
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.348,7	1.507,6
2000.	prosinac	638,8	3,32	80,1	2.496,0	1.692,7
2001.	prosinac	794,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8
2002.	siječanj	586,2	2,29	1,0	3.252,8	3.084,0
	veljača	272,0	1,04	51,9	3.087,7	3.025,9
	ožujak	910,1	3,44	241,8	3.275,8	2.296,0
	travanj	2.120,0	7,83	134,0	2.816,8	1.982,9
	svibanj	2.146,2	7,32	0,4	3.179,1	1.878,6
	lipanj	2.010,0	6,58	0,4	3.910,6	1.846,1
	srpanj	1.106,9	3,50	8,4	4.726,2	1.757,5
	kolovoz	916,2	2,83	0,6	4.766,4	1.704,2
	rujan	611,1	1,85	0,6	5.509,6	1.722,7
	listopad	558,4	1,66	0,6	5.417,9	1.596,0
	studen	732,7	2,14	19,4	5.221,3	1.257,8
	prosinac	1.225,0	3,53	0,6	4.966,0	1.273,9

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti poslovnih banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine, a serija podataka nije revidirana unatrag.

Kolona 3 iskazuje slobodna novčana sredstva, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računima za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računima za namirenje i u blagajni, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine zahtjevom za održavanjem minimalne likvidnosti banaka, a od siječnja 1995. godine odlukom o obveznoj pričuvi).

U koloni 4 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnoga prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U koloni 5 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti

obuhvaćaju: korištenje obvezne pričuve (do listopada 1994. godine), kredit za održavanje dnevne likvidnosti (do studenoga 1994. godine), korištenje sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiro-računu banke (do listopada 1994. godine), izvanredni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (inicijalni kredit, kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke), lombardni kredit (od prosinca 1994. godine), interventni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (od listopada 1994. godine), kratkoročni kredit za likvidnost (od veljače 1999. godine) te dospjele neplaćene obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U koloni 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjeno za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U koloni 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eura i američkim dolarima).

Tablica G1: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule									
		Na prekoćne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	
							Ukupni prosjek	Okvirni	Ostali				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1994.	prosinac	8,50	17,76	15,39	15,43	13,82	
1995.	prosinac	27,26	27,15	22,32	22,56	22,23	23,81	23,75	25,58	13,48	13,39	14,38	
1996.	prosinac	9,66	10,72	18,46	19,35	19,18	20,18	19,90	23,12	11,51	11,29	14,28	
1997.	prosinac	8,46	9,49	14,06	14,12	13,17	19,26	19,34	18,11	13,24	12,98	13,75	
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16	
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16	
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97	
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14	
2002.	siječanj	1,62	1,79	15,28	15,30	9,69	18,98	19,04	10,97	13,69	10,57	14,41	
	veljača	2,08	2,16	14,28	14,37	9,36	17,68	17,74	11,33	11,20	8,69	12,70	
	ožujak	2,86	2,41	13,47	13,56	8,86	16,86	17,00	11,08	11,89	7,24	12,38	
	travanj	2,84	2,46	13,42	13,64	8,78	16,72	16,83	11,68	10,68	7,08	12,39	
	svibanj	2,91	1,51	13,44	13,54	8,82	16,63	16,73	10,67	10,85	6,60	12,43	
	lipanj	1,35	0,87	12,78	12,94	8,42	16,55	16,66	11,16	9,23	6,35	12,15	
	srpanj	1,07	0,90	11,89	12,02	8,16	15,00	16,54	5,58	9,55	6,84	11,20	
	kolovoz	0,99	0,95	12,35	12,55	7,85	16,45	16,58	9,34	8,12	7,34	11,02	
	rujan	1,15	1,55	11,81	12,18	7,69	16,27	16,34	10,61	6,99	6,21	11,29	
	listopad	1,29	1,58	12,54	12,71	8,02	16,30	16,38	10,76	8,36	6,75	11,37	
studeni	2,10	2,39	11,91	12,02	7,97	14,91	15,38	5,98	9,19	7,56	11,07		
prosinac	1,58	1,89	11,16	11,51	7,44	15,72	15,85	9,84	7,32	6,48	7,88		
Relativna važnost*	–	–	44,15	40,39	20,53	19,86	19,43	0,43	3,76	1,50	2,26		

* Relativna važnost predstavlja postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u kolonama 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, između ostaloga, međubankovni krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativni udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima (javnim i ostalim) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u kolonama 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankovnom tržištu novca, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine nadalje iskazuju se kamatne stope na tržištu novca izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekoćnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tr-

žištu novca Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekoćnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a. U kolonama od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica razvrstani po ročnosti i po sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospjećem na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka i štedionica. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadnu kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, uz iznimku kamatnih stopa na okvirne kredite po žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na temelju stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G2: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite odobrene u eurima

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima				
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite						Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	Ukupni prosjek	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Stambeni				Ostali
							Ukupni prosjek	Stambeni	Ostali						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1994.	prosinac	11,99	12,38	11,65	
1995.	prosinac	19,56	21,62	21,09	18,10	14,33	15,79	10,48	17,18	19,06	12,27	
1996.	prosinac	18,97	22,56	22,40	27,00	12,12	13,15	11,30	19,50	21,46	10,77	
1997.	prosinac	14,40	16,92	17,00	14,02	12,25	13,00	11,02	13,61	14,95	9,71	
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12	6,95	8,37	5,71	
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65	6,75	7,43	6,07	
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64	7,70	7,49	8,05	
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79	5,94	5,70	7,27	
2002.	siječanj	9,55	9,79	9,36	12,22	9,44	7,54	10,95	8,80	11,57	8,26	8,53	7,61	
	veljača	9,28	9,76	9,37	11,21	9,12	7,29	10,21	8,54	10,61	7,76	7,58	8,36	
	ožujak	9,21	9,08	8,57	11,32	9,24	7,03	10,10	8,22	10,36	6,20	6,44	5,86	
	travanj	8,19	9,08	8,42	11,69	8,01	6,56	9,81	7,95	10,16	6,38	6,62	6,05	
	svibanj	8,63	8,75	8,04	11,57	8,60	7,01	9,67	7,73	10,13	7,48	7,74	6,41	
	lipanj	8,21	8,25	7,57	11,66	8,20	7,14	8,83	7,55	9,06	6,71	6,65	6,89	
	srpanj	8,12	8,70	7,98	11,44	7,99	6,57	9,48	7,35	10,16	6,48	6,69	6,24	
	kolovoz	7,99	8,70	7,95	11,52	7,83	6,61	9,40	7,37	10,14	6,55	6,48	6,61	
	rujan	8,54	9,16	8,41	10,97	8,39	6,57	9,59	7,40	10,35	5,79	7,02	5,19	
	listopad	8,04	8,67	7,89	11,39	7,91	6,42	9,51	7,38	10,27	6,18	7,00	5,51	
	studen	8,29	8,57	7,94	11,30	8,22	6,52	9,36	7,37	10,10	6,46	6,60	6,28	
	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44	
	Relativna važnost ^a		44,43	14,94	5,43	9,51	29,49	14,31	15,18	3,47	11,71	11,41	4,44	6,97

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima (javnim i ostalim) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobi-

veni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka i štedionica. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadnu kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U kolonama od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica razvrstani po ročnosti i po sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospeljećem na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima, prikazane u kolonama 12, 13 i 14, odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G3: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule								
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Na oročene depozite						
				Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite			Na dugoročne depozite		
					Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	13,80	10,56	14,28	9,88	10,67	9,62
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	10,11	9,84	10,26	12,36	15,49	9,88
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	9,08	9,30	8,96	9,48	11,24	8,06
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70
2002.	siječanj	2,48	1,34	5,79	5,74	6,31	5,45	7,53	7,74	6,85
	veljača	2,32	1,25	5,47	5,41	5,93	5,01	7,20	7,59	5,73
	ožujak	2,02	1,16	5,06	5,00	5,55	4,59	7,24	7,47	5,70
	travanj	1,94	1,18	4,58	4,56	5,62	3,80	5,15	7,12	3,06
	svibanj	1,97	1,16	4,60	4,52	5,54	3,85	7,23	7,45	3,39
	lipanj	1,91	1,16	4,51	4,45	5,48	3,36	6,51	7,37	2,66
	srpanj	1,75	1,01	4,25	4,23	5,45	2,96	4,54	7,57	1,97
	kolovoz	1,77	1,00	4,04	3,97	5,45	3,07	6,20	7,57	3,72
	rujan	1,71	0,98	4,18	4,10	5,24	3,17	6,46	7,33	1,82
	listopad	1,67	0,95	3,75	3,68	5,22	2,61	6,09	7,21	2,26
	studen	1,58	0,94	3,52	3,44	4,36	2,80	5,56	7,11	2,37
	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23
Relativna važnost ^a		42,66	35,40	3,99	3,81	1,66	2,15	0,18	0,13	0,05

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G3: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovačkih društava (javnih i ostalih) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule poslovnih banaka i štedionica dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka i štedionica.

U koloni 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim računima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene de-

pozite) bez valutne klauzule. U koloni 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovačkih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u koloni 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunkskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (kolona 3) sve su komponente vagane na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim depozitima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G4a: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne depozite						
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju					
						Stanovništva		Trgovačkih društava			
						EUR	USD	EUR	USD		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1994.	prosinac	6,95
1995.	prosinac	12,69	11,46	19,36	4,57	2,82	3,53	4,20	1,10	1,53	
1996.	prosinac	9,46	9,56	8,80	5,09	1,44	1,32	1,95	1,47	1,39	
1997.	prosinac	7,63	7,24	11,77	4,77	1,75	1,89	2,43	0,83	1,40	
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74	
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30	
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29	
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40	
2002.	siječanj	2,99	3,77	1,58	2,72	0,67	0,67	0,70	0,74	0,38	
	veljača	3,32	4,22	3,80	2,62	0,67	0,67	0,70	0,65	0,63	
	ožujak	2,89	4,58	6,04	2,62	0,60	0,60	0,64	0,61	0,40	
	travanj	3,76	3,87	5,22	2,60	0,59	0,61	0,61	0,56	0,38	
	svibanj	2,78	4,15	3,58	2,57	0,61	0,60	0,58	0,83	0,49	
	lipanj	3,39	4,54	3,20	2,58	0,59	0,58	0,56	0,77	0,43	
	srpanj	3,59	4,11	3,66	2,59	0,58	0,57	0,52	0,79	0,38	
	kolovoz	3,44	3,66	4,90	2,59	0,57	0,56	0,48	0,60	0,87	
	rujan	3,39	4,03	3,53	2,56	0,53	0,54	0,43	0,69	0,41	
	listopad	3,62	3,57	4,54	2,54	0,53	0,53	0,42	0,65	0,44	
	studen	3,58	3,97	4,87	2,54	0,51	0,52	0,42	0,56	0,42	
	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38	
Relativna važnost ^a		1,33	0,73	0,19	56,01	34,66	24,97	4,59	3,89	1,20	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G4 a i b: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava (javnih i ostalih) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite poslovnih banaka i štedionica dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka i štedionica.

U koloni 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite

s valutnom klauzulom trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u kolonama 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunkskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (kolona 3), od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite, prikazana u koloni 6, odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene depozite s valutnom

Tablica G4b: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite										
		Na oročene depozite										Ukupni prosjek
		Na kratkoročne depozite				Na dugoročne depozite						
		Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava		Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava		
EUR	USD		EUR	USD	EUR	USD		EUR	USD			
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1994.	prosinac
1995.	prosinac	6,83	6,66	7,10	6,97	5,86	6,68	8,73	8,78	8,81	3,27	4,50
1996.	prosinac	7,77	6,95	5,65	6,21	9,86	5,47	12,24	7,71	7,97	19,92	1,50
1997.	prosinac	6,36	6,07	6,03	6,42	5,09	7,10	7,32	7,87	8,71	5,09	6,76
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23
2002.	siječanj	3,75	3,41	3,63	3,18	3,35	1,24	4,82	5,08	4,52	3,73	0,32
	veljača	3,39	3,22	3,35	2,88	3,33	1,92	4,73	4,95	4,38	3,51	2,75
	ožujak	3,31	3,17	3,42	2,82	3,27	1,98	4,57	4,75	4,17	3,65	–
	travanj	3,31	3,17	3,33	2,76	3,36	1,91	4,51	4,72	4,20	3,50	6,46
	svibanj	3,24	3,13	3,31	2,77	3,31	1,94	4,36	4,66	4,17	2,54	–
	lipanj	3,17	3,07	3,34	2,74	3,24	1,75	4,56	4,73	4,21	3,51	0,76
	srpanj	3,28	3,14	3,36	2,69	3,41	1,89	4,52	4,68	4,25	3,69	2,90
	kolovoz	3,33	3,14	3,40	2,63	3,27	1,84	4,66	4,84	4,03	3,62	0,00
	rujan	3,28	3,16	3,35	2,59	3,29	1,89	4,47	4,64	3,87	4,18	–
	listopad	3,19	3,07	3,30	2,29	3,21	1,84	4,34	4,57	3,86	3,50	3,68
	studen	3,12	3,00	3,25	2,19	3,20	1,49	4,46	4,61	3,80	3,53	–
	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30
Relativna važnost ^a		21,35	19,21	11,89	1,63	4,33	1,36	2,14	1,91	0,16	0,06	0,00

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

klauzulom, pri čemu su sve komponente vagane na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (kolona 7) su stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (kolona 12) su iznosi pripadnih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca.

Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (kolona 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (kolona 18).

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim depozitima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G5: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

U milijunima EUR, tekući tečaj

	2001.	2002.											
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
A. Kupnja inozemnih sredstava plaćanja													
1. Pravne osobe	5.012,4	447,6	507,1	706,0	625,8	451,6	573,9	653,7	495,9	551,2	733,1	591,6	774,6
2. Fizičke osobe	3.339,9	252,1	230,8	241,0	262,4	274,6	275,5	424,5	361,2	251,3	286,0	231,1	252,1
2.1. Domaće fizičke osobe	2.684,5	236,3	217,0	226,6	239,3	237,1	223,2	305,0	232,9	204,2	263,6	218,1	238,7
2.2. Strane fizičke osobe	655,4	15,8	13,7	14,4	23,1	37,5	52,4	119,5	128,4	47,2	22,4	12,9	13,5
3. Banke	3.985,8	318,5	349,2	471,7	401,4	507,2	405,8	682,2	500,6	446,7	652,5	707,5	552,7
4. Hrvatska narodna banka	481,7	140,7	–	73,9	–	–	–	–	–	–	79,8	–	–
Ukupno (1+2+3+4)	12.820,1	1.158,8	1.087,1	1.492,7	1.289,6	1.233,4	1.255,2	1.760,4	1.357,7	1.249,3	1.751,4	1.530,2	1.579,4
B. Prodaja inozemnih sredstava plaćanja													
1. Pravne osobe	8.534,2	828,7	707,6	785,6	917,8	847,9	860,3	1.150,8	1.021,3	1.044,2	1.014,5	906,9	1.141,8
2. Fizičke osobe	1.253,5	167,1	99,7	93,3	93,2	83,0	78,0	134,2	140,2	107,1	104,7	111,7	121,5
2.1. Domaće fizičke osobe	1.252,3	166,9	99,7	93,2	93,1	82,8	77,7	133,5	139,3	106,5	104,4	111,4	121,3
2.2. Strane fizičke osobe	1,2	–	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,7	0,9	0,6	0,2	0,2	0,2
3. Banke	3.985,8	318,5	349,2	471,7	401,4	507,2	405,8	682,2	500,6	446,7	652,5	707,5	552,7
4. Hrvatska narodna banka	915,7	50,8	67,1	237,9	27,8	141,3	173,1	–	47,2	–	–	–	0,1
Ukupno (1+2+3+4)	14.689,5	1.365,2	1.223,7	1.588,5	1.440,2	1.579,3	1.517,2	1.967,2	1.709,2	1.598,0	1.771,6	1.726,1	1.816,1
C. Neto kupnja poslovnih banaka (A-B)													
1. Pravne osobe	-3.521,9	-381,1	-200,5	-79,5	-292,0	-396,2	-286,4	-497,1	-525,4	-493,0	-281,4	-315,3	-367,2
2. Fizičke osobe	2.086,3	84,9	131,0	147,8	169,2	191,6	197,5	290,3	221,1	144,2	181,4	119,4	130,7
2.1. Domaće fizičke osobe	1.432,2	69,4	117,3	133,5	146,3	154,3	145,5	171,5	93,6	97,7	159,2	106,7	117,4
2.2. Strane fizičke osobe	654,2	15,8	13,6	14,3	23,0	37,3	52,0	118,8	127,5	46,6	22,2	12,7	13,3
3. Hrvatska narodna banka	-434,0	89,9	-67,1	-164,0	-27,8	-141,3	-173,1	–	-47,2	–	79,8	–	-0,1
Ukupno (1+2+3)	-1.869,6	-206,3	-136,6	-95,7	-150,6	-345,9	-262,0	-206,8	-304,3	-348,7	-20,2	-195,9	-236,7
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke													
Kupnja inozemnih sredstava plaćanja	536,8	–	–	–	–	–	–	–	–	–	60,0	–	137,5
Prodaja inozemnih sredstava plaćanja	2,6	–	–	–	0,6	–	1,3	–	–	–	1,4	–	–

Tablica G5: Trgovanje poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja obuhvaćaju transakcije kupnje i prodaje inozemnih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, ban-

ke, Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća poslovnih banaka o trgovini inozemnim sredstvima plaćanja, koja se redovito dostavljaju Hrvatskoj narodnoj banci. Iznosi su iskazani u eurima, prethodnom konverzijom iz originalnih valuta prema prosječnom tečaju HNB-a za izvještajno razdoblje. Ostale se transakcije HNB-a odnose na prodaje i kupnje inozemnih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima USD

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. ^a	2002.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-1.452,8	-1.397,2	-459,4	-725,1	-1.546,7	-866,7	-756,5	1.012,6	-936,1
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	-2.158,8	-2.029,7	-1.342,6	-1.690,8	-2.639,7	-1.107,5	-1.027,1	713,0	-1.218,1
1.1. Prihodi	8.939,6	8.372,6	9.008,9	10.053,1	11.006,0	1.769,3	2.535,0	4.298,2	2.403,4
1.2. Rashodi	-11.098,4	-10.402,2	-10.351,4	-11.743,8	-13.645,7	-2.876,9	-3.562,1	-3.585,2	-3.621,5
2. Robe i usluge (3+4)	-1.994,8	-1.673,4	-935,9	-1.174,3	-2.161,2	-898,1	-820,4	767,1	-1.209,8
2.1. Prihodi	8.544,7	8.117,8	8.663,1	9.634,2	10.544,9	1.664,1	2.420,6	4.182,3	2.277,9
2.2. Rashodi	-10.539,5	-9.791,1	-9.598,9	-10.808,5	-12.706,0	-2.562,2	-3.241,0	-3.415,2	-3.487,7
3. Robe	-4.071,5	-3.298,6	-3.203,8	-4.101,3	-5.279,3	-1.011,6	-1.381,4	-1.410,9	-1.475,4
3.1. Prihodi	4.580,6	4.394,7	4.567,2	4.758,7	4.994,6	1.051,2	1.250,2	1.319,4	1.373,8
3.2. Rashodi	-8.652,0	-7.693,3	-7.770,9	-8.860,0	-10.273,9	-2.062,8	-2.631,6	-2.730,4	-2.849,1
4. Usluge	2.076,7	1.625,2	2.267,9	2.927,0	3.118,1	113,5	561,0	2.178,0	265,6
4.1. Prihodi	3.964,1	3.723,0	4.095,9	4.875,5	5.550,3	612,9	1.170,4	2.862,8	904,1
4.2. Rashodi	-1.887,4	-2.097,8	-1.828,0	-1.948,5	-2.432,1	-499,4	-609,3	-684,8	-638,5
5. Dohodak	-164,0	-356,3	-406,7	-516,5	-478,5	-209,4	-206,7	-54,1	-8,3
5.1. Prihodi	394,9	254,8	345,8	418,9	461,1	105,2	114,4	116,0	125,5
5.2. Rashodi	-558,9	-611,1	-752,5	-935,3	-939,7	-314,7	-321,2	-170,0	-133,8
6. Tekući transferi	706,0	632,5	883,2	965,7	1.093,0	240,8	270,6	299,6	282,0
6.1. Prihodi	919,1	967,4	1.101,0	1.174,5	1.357,4	302,3	334,9	354,8	365,3
6.2. Rashodi	-213,1	-335,0	-217,8	-208,8	-264,3	-61,5	-64,3	-55,3	-83,3
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	1.469,0	1.946,1	1.339,4	1.316,9	2.841,5	699,7	883,9	190,0	1.067,9
B1. Kapitalne transakcije	19,1	24,9	20,9	133,0	24,0	5,6	7,8	7,5	3,1
B2. Financijske transakcije, isključujući med. pričuve	1.601,5	2.299,7	1.900,7	2.497,0	3.384,8	923,7	1.132,9	341,8	986,4
1. Izravna ulaganja	834,9	1.420,0	1.084,8	1.406,7	885,9	223,7	361,7	20,2	280,3
1.1. U inozemstvo	-97,5	-47,2	-3,9	-154,6	-94,6	-8,4	-31,0	-36,3	-19,0
1.2. U Hrvatsku	932,4	1.467,2	1.088,7	1.561,3	980,5	232,1	392,7	56,5	299,2
2. Portfeljna ulaganja	14,9	532,4	707,6	600,7	-216,4	-83,9	224,0	-111,9	-244,6
2.1. Sredstva	-0,1	-38,3	-22,7	-129,3	-634,6	-191,9	-24,9	-78,7	-339,2
2.2. Obveze	15,1	570,8	730,3	730,0	418,3	108,0	248,9	-33,3	94,7
3. Ostala ulaganja	751,7	347,2	108,3	489,5	2.715,3	783,9	547,2	433,6	950,7
3.1. Sredstva	348,8	-575,7	-844,5	395,9	471,1	594,8	-4,1	-189,7	70,0
3.2. Obveze	402,9	922,9	952,8	93,6	2.244,2	189,1	551,2	623,2	880,7
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-151,5	-378,5	-582,1	-1.313,1	-567,3	-229,5	-256,9	-159,2	78,4
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-16,2	-548,8	-880,0	-591,8	-1.294,8	167,0	-127,4	-1.202,6	-131,8

^a Preliminarni podaci

Tablice H1 – H5: Platna bilanca

Platna bilanca sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1993.). Skupine izvora podataka za sastavljanje su: izvješća Državnog zavoda za statistiku, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Zavoda za platni promet, poslovnih banaka, poduzeća i Hrvatske narodne banke, te statistička istraživanja Instituta za turizam i Hrvatske narodne banke.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u američkim dolarima (USD) i domicilnoj valuti (HRK). Pri sastavljanju platne bilance u obje izvještajne valute koriste se identične skupine izvora podataka, te identična načela obuhvata transakcija i procedure sastavljanja pojedinih stavki. Ovisno o raspoloživim izvorima podataka, preračunavanje vrijednosti transakcija iz originalnih valuta u izvještajne valute obavlja se:

- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na dan transakcije,
- primjenom mjesečnih i tromjesečnih srednjih prosječnih tečajeva Hrvatske narodne banke,

- pri procjeni transakcija koje čine razliku stanja vrednovanih prema tečaju na kraju razdoblja, promjene stanja u originalnim valutama pretvaraju se u dolarske i kunske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta u odnosu prema američkom dolaru.

Platnobilančne stavke Izvoz i Uvoz robe iskazuju se prema fob paritetu. Osnovni izvor podataka za te pozicije su Priopćenja Državnog zavoda za statistiku o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Podaci Državnog zavoda za statistiku modificiraju se prema prihvaćenoj metodologiji za sastavljanje platne bilance: uvoz robe, u statistici međunarodne robne razmjene iskazan prema cif paritetu, prilagođava se fob paritetu (prilagodba za klasifikaciju), a obje se stavke (izvoz i uvoz robe) prilagođuju za obuhvat kako bi odgovarale definiciji robe kao platnobilančne kategorije, a nisu sadržane u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Kod izvoza robe, počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, obuhvat je uvećan za procjenu potrošnje inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj ostvarenu individualnim kupovinama, dobivenu na temelju Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam. Kod uvoza robe, razlika između cif i fob pariteta procje-

Tablica H2: Platna bilanca – robe i usluge

U milijunima USD

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. ^a	2002.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
1. Robe	-4.071,5	-3.298,6	-3.203,8	-4.101,3	-5.279,3	-1.011,6	-1.381,4	-1.410,9	-1.475,4
1.1. Prihodi	4.580,6	4.394,7	4.567,2	4.758,7	4.994,6	1.051,2	1.250,2	1.319,4	1.373,8
1.1.1. Izvoz fob u vanjskotrgovinskoj statistici	4.517,2	4.302,5	4.431,6	4.665,9	4.894,6	1.033,9	1.228,7	1.291,3	1.340,7
1.1.2. Prilagodbe za obuhvat	63,4	92,2	135,6	92,8	100,0	17,2	21,5	28,1	33,1
1.2. Rashodi	-8.652,0	-7.693,3	-7.770,9	-8.860,0	-10.273,9	-2.062,8	-2.631,6	-2.730,4	-2.849,1
1.2.1. Uvoz cif u vanjskotrgovinskoj statistici	-8.275,6	-7.798,6	-7.886,5	-9.147,1	-10.703,8	-2.142,5	-2.748,6	-2.829,2	-2.983,5
1.2.2. Prilagodbe za obuhvat	-964,0	-448,4	-444,4	-362,3	-330,1	-72,4	-78,1	-102,1	-77,5
1.2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	587,6	553,7	559,9	649,4	760,0	152,1	195,2	200,9	211,8
2. Usluge	2.076,7	1.625,2	2.267,9	2.927,0	3.118,1	113,5	561,0	2.178,0	265,6
2.1. Prijevoz	229,5	83,8	178,6	166,8	141,2	30,4	23,0	49,2	38,6
2.1.1. Prihodi	565,7	484,0	557,3	588,6	590,2	118,1	141,3	177,3	153,5
2.1.2. Rashodi	-336,2	-400,1	-378,7	-421,8	-448,9	-87,6	-118,3	-128,1	-114,9
2.2. Putovanja – turizam	2.133,2	1.742,0	2.189,9	2.728,6	3.030,2	95,0	551,7	2.096,0	287,4
2.2.1. Prihodi	2.733,4	2.493,4	2.758,0	3.335,0	3.811,4	236,7	756,9	2.350,0	467,9
2.2.2. Rashodi	-600,3	-751,4	-568,1	-606,4	-781,3	-141,7	-205,2	-254,0	-180,4
2.3. Ostale usluge	-286,0	-200,6	-100,6	31,6	-53,3	-12,0	-13,6	32,8	-60,5
2.3.1. Prihodi	665,0	745,7	780,6	951,9	1.148,7	258,1	272,2	335,6	282,7
2.3.2. Rashodi	-951,0	-946,3	-881,2	-920,3	-1.201,9	-270,1	-285,9	-302,8	-343,2
Ukupno (1+2)	-1.994,8	-1.673,4	-935,9	-1.174,3	-2.161,2	-898,1	-820,4	767,1	-1.209,8

^a Preliminarni podaci

njuje se na temelju statističkog istraživanja HNB-a na uzorcima najvećih i velikih uvoznika, a tako dobivena vrijednost uvoza (fob) dopunjava se podacima o popravcima brodova i njihovoj opskrbi u lukama iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom te procjenom individualnih kupovina hrvatskih građana u inozemstvu, dobivenom na temelju statističkog istraživanja HNB-a (od prvog tromjesečja 1999. godine koriste se procjene na temelju Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). U razdoblju od 1993. do 1996. godine uvoz robe iz statistike međunarodne robne razmjene dopunjava se i procjenom uvoza u slobodne carinske zone (izrađenom u HNB-u), dok su od 1997. godine podaci o tom uvozu sadržani u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, prihodi i rashodi vezani uz transportne usluge sastavljaju se korištenjem podataka iz novog istraživanja HNB-a o uslugama u međunarodnom prijevozu, uz dvije iznimke: prvo, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza sastavljaju se korištenjem podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, drugo, dio rashoda od transportnih usluga koji se odnosi na prijevoz robe prilikom uvoza u RH temelji se na anketi najvećih hrvatskih uvoznika (a koja se provodi u sklopu prilagodbe podataka o uvozu robe sa cif pariteta na fob paritet).

Prihodi od putovanja – turizam računaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, i dopunjuju se podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o zdravstvenim uslugama pruženim ne-rezidentima.

Rashodi za putovanja – turizam izračunavaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, a dopunjuju se podacima o deviznim rashodima HZZO-a.

Ostale usluge uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom koji se odnose na investicijske radove u inozemstvu, provizije za zastupanje, usluge osiguranja, usluge otpremništva, poštanske usluge te troškove hrvatskih predstavništava u inozemstvu. Tim se kategorijama dodaje i dio neklasificiranih usluga koji se može objasniti linearnim trendom te procjena izdataka međunarodnih mirovnih i humanitarnih misija na robu i usluge u Republici Hrvatskoj, izrađena na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke.

Račun dohotka uključuje podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o naknadama zaposlenima, plaćanjima i naplatama po osnovi kamata, podatke iz statističkog istraživanja HNB-a o isplaćenim i naplaćenim dohocima od inozemnih izravnih i portfeljnih ulaganja privatnih sektora, podatke Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet o isplaćenim dohocima od inozemnih portfeljnih ulaganja u službene sektore te procjenu prihoda od faktorskih usluga rezidenata mirovnim i humanitarnim misijama u Republici Hrvatskoj, izrađenu na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o dohocima od inozemnih izravnih ulaganja ne sadrže podatke o zadržanoj dobiti.

Tekući transferi sektora države uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o isplatama mirovina i ostalih socijalnih potpora, novčane pomoći i darove te podatke iz statistike robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom o izvozu i uvozu robe bez obveze plaćanja protuvrijednosti.

Prihodi od transfera ostalih sektora uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka primljenih iz inozemstva, koji se uvećavaju za procjenu neregistriranih transfera. Ta se procjena bilježila u razdoblju od 1993. do 1998. kao 15% razlike između neobjašnjenoga deviznog priljeva i odljeva sektora stanovništvo. Počevši od prvog tromjesečja

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

U milijunima USD

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. ^a	2001.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
1. Dohodak	-164,0	-356,3	-406,7	-516,5	-478,5	-209,4	-206,7	-54,1	-8,3
1.1. Naknade zaposlenima	69,7	60,3	69,6	124,5	154,8	34,6	36,5	39,8	43,9
1.1.1. Prihodi	81,0	75,2	82,7	137,3	173,2	38,3	40,3	44,7	49,8
1.1.2. Rashodi	-11,4	-14,9	-13,1	-12,8	-18,4	-3,8	-3,9	-4,9	-5,9
1.2. Dohodak od izravnih ulaganja	-100,6	-65,5	-152,9	-290,5	-339,3	-74,1	-201,7	-40,2	-23,3
1.2.1. Prihodi	5,3	4,6	9,3	20,2	20,0	0,6	3,4	6,5	9,4
1.2.2. Rashodi	-105,9	-70,1	-162,2	-310,7	-359,2	-74,7	-205,2	-46,7	-32,7
1.3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-102,6	-129,4	-178,8	-218,1	-193,5	-142,4	-8,9	-35,1	-7,1
1.3.1. Prihodi	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Rashodi	-102,8	-129,5	-178,8	-218,1	-193,6	-142,4	-9,0	-35,1	-7,1
1.4. Dohodak od ostalih ulaganja	-30,5	-221,6	-144,5	-132,4	-100,5	-27,5	-32,5	-18,6	-21,8
1.4.1. Prihodi	308,3	174,9	253,8	261,4	267,9	66,3	70,6	64,7	66,3
1.4.2. Rashodi	-338,8	-396,6	-398,3	-393,7	-368,5	-93,8	-103,2	-83,3	-88,2
2. Tekući transferi	706,0	632,5	883,2	965,7	1.093,0	240,8	270,6	299,6	282,0
2.1. Država	-9,2	-130,3	21,7	56,7	28,6	4,0	6,8	17,4	0,4
2.1.1. Prihodi	77,6	76,2	118,0	125,5	132,2	27,6	30,4	36,5	37,7
2.1.2. Rashodi	-86,8	-206,5	-96,3	-68,9	-103,6	-23,6	-23,5	-19,1	-37,3
2.2. Ostali sektori	715,2	762,7	861,5	909,0	1.064,4	236,8	263,8	282,2	281,6
2.2.1. Prihodi	841,5	891,2	983,0	1.049,0	1.225,2	274,6	304,6	318,3	327,6
2.2.2. Rashodi	-126,3	-128,5	-121,5	-139,9	-160,7	-37,8	-40,7	-36,2	-46,0
Ukupno (1+2)	542,0	276,2	476,5	449,2	614,5	31,4	63,9	245,5	273,7

^a Preliminarni podaci

jesečja 1999. godine, uključeni su podaci o otkupu inozemnih deviznih čekova od domaćih fizičkih osoba.

Devizni priljev sektora stanovništvo obuhvaća strani efektivni novac otkupljen na mjenjačkim mjestima od rezidenata i strani efektivni novac položen na devizne račune rezidenata kod domaćih banaka uvećan za prihode s osnove poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacija, doznaka u turizmu te ostalih prihoda u turizmu (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom). Ukupni priljev umanjuje se za objašnjeni dio: procijenjene prihode od turizma i procijenjenu potrošnju inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj ostvarenu individualnim kupovinama (Anketa o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam), te za procijenjenu potrošnju pripadnika mirovnih i humanitarnih misija u Republici Hrvatskoj na robu i usluge.

Devizni odljev sektora stanovništvo obuhvaća strani efektivni novac kupljen na mjenjačkim mjestima i strani efektivni novac podignut s deviznih računa rezidenata kod domaćih banaka uvećan za rashode s osnove poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacije, doznaka u turizmu te ostalih rashoda u turizmu (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom). Ukupni odljev umanjuje se za objašnjeni dio: procijenjene rashode turizma i procijenjenu potrošnju domaćih putnika u inozemstvu ostvarenu individualnim kupovinama (Anketa o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). Rashodi od transfera ostalih sektora temelje se na podacima o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka u inozemstvo (iz statistike platnog prometa s inozemstvom).

Kapitalni račun sastoji se od podataka o prihodima i rashodima s

osnove iseljeničkih transfera (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom).

Inozemna izravna i portfeljna ulaganja uključuju podatke o tim ulaganjima iz statističkog istraživanja HNB-a te podatke iz registara vrijednosnih papira službenih sektora (središnje banke i središnje države) kod Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o inozemnim izravnim ulaganjima privatnih sektora (banke i ostali sektori) ne sadrže dužnička izravna ulaganja, kao ni zadržanu dobit ulagača.

Ostala ulaganja klasificirana su prema sljedećim institucionalnim sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu, organe lokalne uprave i samouprave te lokalne fondove. Sektor banke uključuje poslovne banke.

Pozicija Sredstva – Trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i obuhvaća podatke o plaćenim avansima za uvoz robe od strane hrvatskih uvoznika, a od prvog tromjesečja 1999. godine obuhvaća i podatke o kreditima s dospijecom do 90 dana koje su hrvatski izvoznici odobrili inozemnim kupcima te podatke o odobrenim dugoročnim i kratkoročnim (od 91 dana do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor država i ostale sektore.

Pozicija Sredstva – Krediti sadrži podatke o kreditima odobrenim inozemstvu prema institucionalnim sektorima. Podaci se dobivaju iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Pozicija Sredstva – Valuta i depoziti – Banke u razdoblju od 1993. do 1998. prikazuje promjenu stanja ukupnih likvidnih deviznih

Tablica H4: Platna bilanca – ostala ulaganja

U milijunima USD

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. ^a	2002.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
SREDSTVA	348,8	-575,7	-844,5	396,6	471,0	594,8	-4,1	-189,7	70,0
1. Trgovinski krediti	-19,5	-292,1	97,8	56,7	-87,0	45,0	-20,5	-47,7	-63,7
1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostali sektori	-19,5	-292,1	97,8	56,7	-87,0	45,0	-20,5	-47,7	-63,7
1.2.1. Dugoročni krediti	0,0	-20,7	2,4	8,3	-10,3	-8,7	1,9	-6,1	2,5
1.2.2. Kratkoročni krediti	-19,5	-271,4	95,4	48,4	-76,7	53,7	-22,4	-41,7	-66,3
2. Krediti	0,0	-97,5	-93,2	34,7	17,0	-3,7	34,9	-28,1	13,9
2.1. Država	0,0	1,1	0,0	-3,2	0,6	0,0	0,0	-0,3	0,9
2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	1,1	0,0	-3,2	0,6	0,0	0,0	-0,3	0,9
2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Banke	0,0	-24,6	2,7	-9,2	-7,0	-4,3	-13,6	-2,0	12,9
2.2.1. Dugoročni krediti	0,0	-14,8	2,3	-3,0	-11,2	-0,7	-4,8	-3,0	-2,6
2.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	-9,8	0,4	-6,3	4,2	-3,5	-8,8	1,1	15,5
2.3. Ostali sektori	0,0	-74,0	-96,0	47,1	23,4	0,6	48,5	-25,8	0,1
2.3.1. Dugoročni krediti	0,0	-74,0	-96,0	47,1	23,5	0,6	48,5	-25,7	0,1
2.3.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0
3. Valuta i depoziti	368,3	-186,1	-849,1	305,1	541,0	553,5	-18,5	-113,8	119,9
3.1. Država	-22,3	12,3	-26,7	-15,2	-28,4	3,4	75,1	-44,1	-62,8
3.2. Banke	406,1	185,6	-921,4	-1.613,7	1.366,8	972,4	332,5	-120,7	182,7
3.3. Ostali sektori	-15,5	-384,0	99,0	1.934,0	-797,4	-422,3	-426,1	51,0	0,0
OBVEZE	402,9	922,9	952,8	93,6	2.245,0	189,1	551,5	623,4	881,0
1. Trgovinski krediti	-466,9	310,6	276,9	72,7	474,0	-106,7	400,9	79,8	100,0
1.1. Država	0,0	0,9	-3,2	1,1	0,1	0,4	0,0	-0,2	-0,1
1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	-1,0	-0,5	1,1	0,1	0,4	0,0	-0,2	-0,1
1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	1,9	-2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostali sektori	-466,9	309,7	280,1	71,6	474,0	-107,1	401,0	80,1	100,0
1.2.1. Dugoročni krediti	0,0	-9,3	-12,7	-14,9	-8,4	1,5	5,5	-3,6	-11,7
1.2.2. Kratkoročni krediti	-466,9	319,0	292,8	86,5	482,3	-108,6	395,5	83,7	111,8
2. Krediti	1.045,7	576,7	780,8	-179,8	599,8	124,0	-135,4	345,4	265,7
2.1. Hrvatska narodna banka	-8,9	-31,4	-28,7	-30,8	-129,6	-3,0	-13,7	-3,1	-109,8
2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	-8,9	-31,4	-28,7	-30,8	-129,6	-3,0	-13,7	-3,1	-109,8
2.1.1.1. Korištenja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.2. Otplate	-8,9	-31,4	-28,7	-30,8	-129,6	-3,0	-13,7	-3,1	-109,8
2.2. Država	-61,4	186,1	300,8	-189,8	390,1	108,0	23,1	140,1	119,0
2.2.1. Dugoročni krediti	-12,2	170,6	13,9	170,2	390,1	108,0	23,1	140,1	119,0
2.2.1.1. Korištenja	248,0	236,1	264,6	325,3	547,3	138,5	59,6	183,5	165,7
2.2.1.2. Otplate	-260,2	-65,5	-250,6	-155,1	-157,2	-30,6	-36,5	-43,3	-46,7
2.2.2. Kratkoročni krediti (neto)	-49,2	15,5	286,9	-360,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Banke	311,6	-5,7	101,5	127,6	65,6	-10,8	-22,8	-84,6	183,9
2.3.1. Dugoročni krediti	362,3	-7,2	107,9	133,1	65,4	-10,5	-23,2	-84,3	183,3
2.3.1.1. Korištenja	517,0	494,6	652,6	750,0	610,6	71,3	57,1	238,9	243,4
2.3.1.2. Otplate	-154,7	-501,8	-544,7	-616,9	-545,2	-81,7	-80,3	-323,2	-60,0
2.3.2. Kratkoročni krediti (neto)	-50,7	1,5	-6,4	-5,5	0,2	-0,3	0,4	-0,4	0,5
2.4. Ostali sektori	804,3	427,7	407,2	-86,8	273,6	29,8	-122,0	293,1	72,6
2.4.1. Dugoročni krediti	668,0	439,3	466,5	-38,7	193,7	9,8	-132,7	233,2	83,4
2.4.1.1. Korištenja	969,7	979,8	971,1	690,1	1.038,2	161,6	167,1	350,2	359,3
2.4.1.2. Otplate	-301,8	-540,5	-504,6	-728,8	-844,5	-151,9	-299,8	-117,0	-275,8
2.4.2. Kratkoročni krediti (neto)	136,4	-11,6	-59,3	-48,1	79,9	20,1	10,8	59,9	-10,8
3. Valuta i depoziti	-175,9	35,6	-104,9	200,7	1.171,3	171,9	285,9	198,1	515,3
3.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Banke	-175,9	35,6	-104,9	200,7	1.171,3	171,9	285,9	198,1	515,3
4. Ostale obveze (kratkoročne)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H5: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. ^a	2002.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-9.239,2	-9.953,0	-3.894,0	-6.052,7	-12.839,7	-7.369,4	-6.090,4	7.595,7	-6.975,6
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	-13.736,0	-14.456,2	-11.217,5	-14.108,1	-21.411,3	-9.436,5	-8.258,2	5.356,2	-9.072,8
1.1. Prihodi	56.904,8	59.736,5	74.694,1	83.975,4	85.501,1	15.062,6	20.360,7	32.164,0	17.913,7
1.2. Rashodi	-70.640,8	-74.192,7	-85.911,5	-98.083,6	-106.912,4	-24.499,1	-28.618,9	-26.807,8	-26.986,6
2. Robe i usluge (3+4)	-12.665,6	-11.928,5	-7.894,9	-10.019,2	-17.513,9	-7.656,7	-6.606,9	5.761,0	-9.011,2
2.1. Prihodi	54.398,7	57.919,7	71.797,8	80.246,0	81.884,5	14.166,7	19.441,5	31.296,4	16.980,0
2.2. Rashodi	-67.064,3	-69.848,2	-79.692,7	-90.265,2	-99.398,4	-21.823,4	-26.048,4	-25.535,4	-25.991,2
3. Robe	-25.946,4	-23.586,6	-26.686,7	-34.327,9	-41.252,7	-8.626,5	-11.065,4	-10.551,5	-11.009,3
3.1. Prihodi	29.130,4	31.369,6	37.910,1	39.690,9	39.129,0	8.951,5	10.088,0	9.861,3	10.228,2
3.2. Rashodi	-55.076,9	-54.956,2	-64.596,7	-74.018,8	-80.381,7	-17.578,0	-21.153,4	-20.412,7	-21.237,6
4. Usluge	13.280,8	11.658,1	18.791,7	24.308,7	23.738,8	969,8	4.458,5	16.312,4	1.998,1
4.1. Prihodi	25.268,3	26.550,1	33.887,7	40.555,2	42.755,5	5.215,2	9.353,5	21.435,1	6.751,7
4.2. Rashodi	-11.987,5	-14.892,0	-15.096,0	-16.246,4	-19.016,8	-4.245,5	-4.895,0	-5.122,7	-4.753,6
5. Dohodak	-1.070,4	-2.527,7	-3.322,5	-4.089,0	-3.897,4	-1.779,8	-1.651,3	-404,7	-61,6
5.1. Prihodi	2.506,0	1.816,8	2.896,3	3.729,4	3.616,5	895,9	919,2	867,6	933,8
5.2. Rashodi	-3.576,5	-4.344,5	-6.218,8	-7.818,4	-7.514,0	-2.675,7	-2.570,5	-1.272,4	-995,4
6. Tekući transferi	4.496,8	4.503,2	7.323,5	8.055,5	8.571,7	2.067,1	2.167,8	2.239,5	2.097,3
6.1. Prihodi	5.846,2	6.898,2	9.131,4	9.795,4	10.648,4	2.583,3	2.687,2	2.655,1	2.722,9
6.2. Rashodi	-1.349,4	-2.394,9	-1.807,9	-1.740,0	-2.076,7	-516,2	-519,4	-415,6	-625,6
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	9.123,9	13.217,7	10.832,0	9.347,7	21.311,5	5.802,9	6.384,0	1.269,1	7.855,6
B1. Kapitalne transakcije	121,9	178,0	172,1	1.140,1	189,7	47,9	63,1	55,8	22,9
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	10.056,6	16.031,7	15.469,6	19.242,6	25.731,9	7.699,2	8.352,9	2.403,2	7.276,7
1. Izravna ulaganja	5.349,3	10.131,7	8.539,9	9.356,5	6.810,4	1.965,7	2.826,5	0,4	2.017,8
1.1. U inozemstvo	-619,7	-347,2	-32,9	-1.279,6	-728,8	-72,4	-247,2	-269,1	-140,1
1.2. U Hrvatsku	5.969,1	10.478,9	8.572,8	10.636,1	7.539,2	2.038,1	3.073,7	269,6	2.157,8
2. Portfeljna ulaganja	107,9	3.697,3	5.658,5	4.975,0	-1.566,0	-716,5	1.807,3	-838,8	-1.818,0
2.1. Sredstva	-0,9	-277,4	-189,8	-1.081,7	-4.940,2	-1.635,3	-194,1	-587,8	-2.523,0
2.2. Obveze	108,8	3.974,8	5.848,2	6.056,7	3.374,2	918,9	2.001,4	-251,1	705,0
3. Ostala ulaganja	4.599,3	2.202,6	1.271,3	4.911,1	20.487,4	6.449,9	3.719,0	3.241,5	7.076,9
3.1. Sredstva	2.139,9	-4.476,5	-7.042,5	4.031,7	3.324,8	4.840,5	-619,0	-1.418,2	521,4
3.2. Obveze	2.459,4	6.679,1	8.313,8	879,4	17.162,6	1.609,4	4.338,0	4.659,7	6.555,6
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-1.054,5	-2.992,0	-4.809,8	-11.035,1	-4.610,1	-1.944,2	-2.032,0	-1.189,9	556,0
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	115,3	-3.264,8	-6.938,0	-3.295,0	-8.471,8	1.566,6	-293,5	-8.864,8	-880,0

^a Preliminarni podaci

sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjenu za dio deviznih sredstava koje poslovne banke deponiraju u HNB-u kao dio obvezne pričuve. Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, promjene na transakcijskoj osnovi procijenjene su tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolarske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta prema američkom dolaru sadržanih u aktivi banaka. Pozicija Sredstva – Valuta i depoziti – Ostali sektori u razdoblju od 1993. do 1998. obuhvaća dio neto deviznog priljeva sektora stanovništvo koji nije klasificiran na tekući račun, a što iznosi 85% neto neobjašnjenoga deviznog priljeva preko sektora stanovništvo. Od prvog tromjesečja 1999. godine ta se pozicija ne procjenjuje.

Pozicija Obveze – Trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i uključuje podatke o kreditima s dospeljećem do 90 dana koje hrvatski uvoznici koriste od inozemnih dobavljača. Od prvog tromjesečja 1999. godine ta pozicija obuhvaća i podatke o primljenim avansima za izvoz robe koje su hrvatski izvoznici primili od inozemnih kupaca, te podatke o primljenim dugoročnim i kratkoročnim (od 91 dana do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor država i ostale sektore.

Podaci o kreditima primljenim iz inozemstva i pripadajućim

kašnjenjima prikazuju se prema institucionalnim sektorima, a dobivaju se iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Pozicija Obveze – Valuta i depoziti obuhvaća promjene dijelova devizne i kunske inozemne pasive sektora monetarne vlasti (HNB-a) i banke, koji se odnose na tekuće račune, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom, depozite po viđenju te depozitni novac.

Promjene međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke na transakcijskoj osnovi procijenjene su korištenjem računovodstvenih podataka o stanjima deviznih pričuva u pojedinim valutama krajem mjeseca. Procjena transakcija za razdoblje od 1993. do 4. tromjesečja 1998. napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolarske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama u odnosu prema američkom dolaru. Počevši od prvog tromjesečja 1999., izvor podataka o promjenama međunarodnih pričuva jest Izvješće o transakcijama deviznim pričuvama, koje sastavlja Direkcija računovodstva Hrvatske narodne banke.

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka^a

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

		Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve poslovnih banaka
		Ukupno	Specijalna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Devize			
						Ukupno	Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice	
1994.	prosinac	1.405,0	4,5	–	–	1.400,5	1.400,5	–	878,7
1995.	prosinac	1.895,2	139,8	–	–	1.755,4	1.651,0	104,3	1.330,3
1996.	prosinac	2.314,0	125,6	–	–	2.188,4	2.016,6	171,8	1.919,5
1997.	prosinac	2.539,1	147,1	0,1	–	2.391,9	2.011,7	380,2	2.291,3
1998.	prosinac	2.815,7	231,2	0,2	–	2.584,4	1.927,0	657,4	1.885,2
1999.	prosinac	3.025,0	189,5	0,2	–	2.835,3	2.459,8	375,5	1.350,2
2000.	prosinac	3.524,8	147,7	0,2	–	3.376,9	2.574,3	802,6	2.152,9
2001.	prosinac	4.704,2	108,4	0,2	–	4.595,6	3.060,3	1.535,3	3.577,4
2002.	siječanj	4.734,4	107,4	0,2	–	4.626,8	3.319,5	1.307,3	3.179,3
	veljača	4.750,0	106,4	0,2	–	4.643,3	3.273,2	1.370,2	3.138,5
	ožujak	4.885,5	104,1	0,2	–	4.781,1	3.275,3	1.505,8	2.667,6
	travanj	5.018,8	92,1	0,2	–	4.926,5	3.292,0	1.634,5	2.423,1
	svibanj	5.230,8	92,8	0,2	–	5.137,8	3.365,6	1.772,2	2.509,7
	lipanj	5.601,8	95,9	0,2	–	5.505,7	3.627,8	1.878,0	2.573,3
	srpanj	5.648,4	95,5	0,2	–	5.552,7	3.638,7	1.914,0	2.618,3
	kolovoz	5.758,3	95,3	0,2	–	5.662,8	3.779,1	1.883,7	2.674,6
	rujan	5.705,2	91,6	0,2	–	5.613,4	3.573,5	2.039,9	2.705,4
	listopad	5.715,9	77,3	0,2	–	5.638,4	3.628,7	2.009,7	2.677,9
	studen	5.852,9	76,5	0,2	–	5.776,1	3.914,2	1.861,9	2.665,3
	prosinac	5.885,8	2,4	0,2	–	5.883,2	3.945,0	1.938,2	2.688,7

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a.

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se sukladno Priručniku za platnu bilancu (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađe-

nosti međunarodnih plaćanja. Među-narodne pričuve sastoje se od specijalnih prava vučenja, rezervne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve poslovnih banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih poslovnih banaka kod stranih banaka. Ove devizne pričuve predstavljaju dopunsku rezervu likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

	2001.	2002.											
	XII. ^b	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)													
A. Službene međunarodne pričuve	4.704,2	4.734,4	4.750,0	4.885,5	5.018,8	5.230,8	5.601,8	5.648,4	5.758,3	5.705,2	5.715,9	5.852,9	5.885,8
(1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	3.420,3	3.217,1	3.429,9	3.661,5	3.744,9	4.036,5	4.284,3	4.302,7	4.358,1	4.326,3	4.285,5	4.322,0	4.423,1
(a) Dužnički vrijednosni papiri	1.535,3	1.307,3	1.370,2	1.505,8	1.634,5	1.772,2	1.878,0	1.914,0	1.883,7	2.039,9	2.009,7	1.861,9	1.938,2
od toga: izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu													
(b) Ukupno valuta i depoziti kod:	1.885,0	1.909,9	2.059,8	2.155,7	2.110,5	2.264,3	2.406,3	2.388,7	2.474,4	2.286,3	2.275,8	2.460,0	2.484,9
(i) ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	406,9	349,9	325,4	382,6	352,2	364,6	361,2	338,4	337,9	321,3	322,3	323,4	338,6
(ii) banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava													
od toga: locirane u inozemstvu													
(iii) banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava	1.478,1	1.560,0	1.734,3	1.773,0	1.758,2	1.899,7	2.045,1	2.050,3	2.136,5	1.965,0	1.953,4	2.136,7	2.146,3
od toga: locirane u zemlji o kojoj se izvještava													
(2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
(3) Specijalna prava vučenja (SPV)	108,4	107,4	106,4	104,1	92,1	92,8	95,9	95,5	95,3	91,6	77,3	76,5	2,4
(4) Zlato													
(5) Ostale devizne pričuve	1.175,3	1.409,6	1.213,4	1.119,7	1.181,5	1.101,3	1.221,4	1.250,1	1.304,7	1.287,2	1.352,9	1.454,2	1.460,1
– obrnuti repo poslovi	1.175,3	1.409,6	1.213,4	1.119,7	1.181,5	1.101,3	1.221,4	1.250,1	1.304,7	1.287,2	1.352,9	1.454,2	1.460,1
B. Ostale devizne pričuve													
– oročeni depoziti													
C. Ukupno (A+B)	4.704,2	4.734,4	4.750,0	4.885,5	5.018,8	5.230,8	5.601,8	5.648,4	5.758,3	5.705,2	5.715,9	5.852,9	5.885,8
II. Obvezatni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)													
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)	-1.191,4	-1.209,7	-881,6	-802,9	-809,0	-818,2	-876,3	-869,8	-854,7	-854,0	-833,5	-802,1	-771,6
(a) Hrvatska narodna banka	-391,1	-404,2	-359,4	-280,1	-276,6	-278,2	-292,4	-287,3	-270,7	-270,9	-245,0	-212,0	-174,4
Do 1 mjesec	Glavnica	-172,9	-156,2	-193,2	-141,5	-105,0	-81,2	-147,6	-122,4	-148,6	-149,1	-162,1	-68,3
Kamate	-2,8	-2,5	-2,7	-2,3	-2,5	-2,4	-2,8	-2,5	-2,4	-2,3	-3,0	-2,7	-2,3
Preko 1 do 3 mjeseca	Glavnica	-179,6	-223,5	-142,7	-106,7	-122,4	-146,3	-95,2	-132,7	-91,8	-90,6	-37,4	-98,5
Kamate	-1,9	-2,3	-0,9	-1,7	-1,2	-1,1	-1,7	-1,2	-0,7	-1,6	-0,9	-0,8	-0,1
Preko 3 mjeseca do 1 godine	Glavnica	-30,4	-16,6	-16,6	-24,6	-42,3	-43,9	-42,0	-25,3	-24,2	-38,8	-38,9	-1,7
Kamate	-3,4	-3,0	-3,3	-3,2	-3,3	-3,3	-3,2	-3,2	-3,1	-2,8	-2,8	-2,8	-0,1
(b) Središnja država (bez republičkih fondova)	-800,3	-800,3	-522,2	-522,9	-532,4	-539,9	-583,9	-582,5	-584,0	-583,1	-588,4	-590,2	-597,3
Do 1 mjesec	Glavnica	-89,7	-302,1	-8,2	-3,1	-2,4	-17,3	-95,6	0,0	-8,7	-3,6	-2,9	-23,7
Kamate	-49,0	-13,3	-96,0	-1,3	-1,0	-13,5	-57,7	-3,1	-3,1	-3,0	-1,9	-17,0	-44,6
Preko 1 do 3 mjeseca	Glavnica	-310,1	-11,1	-5,3	-19,4	-111,6	-94,8	-8,6	-12,2	-6,4	-25,4	-125,6	-104,5
Kamate	-110,9	-96,9	-2,0	-14,0	-69,3	-59,5	-6,0	-6,0	-4,1	-18,6	-62,5	-81,0	-154,3
Preko 3 mjeseca do 1 godine	Glavnica	-150,6	-248,7	-248,6	-237,6	-147,5	-151,4	-187,3	-285,7	-283,0	-267,2	-169,0	-169,8
Kamate	-90,0	-133,4	-162,2	-247,5	-200,5	-203,4	-228,6	-275,5	-278,7	-265,3	-226,6	-194,2	-103,8
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminknih poslova, deviznih ročnica i međualutnih swapova u odnosu na domaću valutu													
(a) Kratke pozicije (-)													
Do 1 mjesec													
Preko 1 do 3 mjeseca													
Preko 3 mjeseca do 1 godine													
(b) Duge pozicije (+)													
Do 1 mjesec													
Preko 1 do 3 mjeseca													
Preko 3 mjeseca do 1 godine													
3. Ostalo	-66,3	-164,1	-124,9	-113,2	-137,1	-121,5	-60,4	-122,7	-190,9	-113,4	-143,9	-250,0	-22,4
– odljevi s osnove repo poslova (-)	-66,3	-164,1	-124,9	-113,2	-137,1	-121,5	-60,4	-122,7	-190,9	-113,4	-143,9	-250,0	-22,4
Do 1 mjesec	Glavnica	-66,3	-163,8	-124,8	-113,2	-137,1	-121,4	-60,3	-122,6	-190,7	-113,3	-143,8	-24,8
Kamate	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	0,0
Preko 1 do 3 mjeseca	Glavnica												
Kamate													
Preko 3 mjeseca do 1 godine	Glavnica												
Kamate													
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-1.257,7	-1.373,7	-1.006,5	-916,1	-946,2	-939,6	-936,6	-992,5	-1.045,6	-967,4	-977,4	-1.052,1	-794,1
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)													
1. Potencijalne devizne obveze	-960,3	-1.011,4	-1.019,9	-1.059,2	-1.094,1	-1.059,0	-1.110,9	-1.135,0	-1.146,2	-1.174,0	-1.188,4	-1.216,9	-1.698,7
(a) Izdane garancije s dospjećem od 1 godine	-278,6	-296,5	-269,4	-255,1	-281,7	-236,2	-238,7	-254,5	-273,2	-265,8	-265,3	-268,2	-714,4
– Hrvatska narodna banka													
– Središnja država (bez republičkih fondova)	-278,6	-296,5	-269,4	-255,1	-281,7	-236,2	-238,7	-254,5	-273,2	-265,8	-265,3	-268,2	-714,4
Do 1 mjesec	-43,6	-4,8	-16,6	-10,8	-52,3	-38,2	-40,7	-3,4	-32,9	-9,7	-2,6	-32,7	-54,5
Preko 1 do 3 mjeseca	-21,8	-28,3	-61,2	-86,6	-76,8	-42,6	-29,4	-37,5	-15,2	-45,3	-86,0	-59,1	-36,7
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-213,2	-263,4	-191,6	-157,8	-152,5	-155,4	-168,7	-213,6	-225,1	-210,9	-176,8	-176,3	-623,2
(b) Ostale potencijalne obveze	-681,7	-714,9	-750,4	-804,1	-812,4	-822,8	-872,2	-880,4	-873,0	-908,2	-923,0	-948,7	-984,3

– Hrvatska narodna banka	-681,7	-714,9	-750,4	-804,1	-812,4	-822,8	-872,2	-880,4	-873,0	-908,2	-923,0	-948,7	-984,3
Do 1 mjesec													
Preko 1 do 3 mjeseca	-681,7	-714,9	-750,4	-804,1	-812,4	-822,8	-872,2	-880,4	-873,0	-908,2	-923,0	-948,7	-984,3
Preko 3 mjeseca do 1 godine													
– Središnja država (bez republičkih fondova)													
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje													
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	150,7	149,0	149,0	150,2	211,1								
– BIS (+)													
– MMF (+)	150,7	149,0	149,0	150,2	211,1								
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti													
5. Ukupni kratkoročni neto odjeli međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-809,7	-862,4	-870,9	-909,0	-883,0	-1.059,0	-1.110,9	-1.135,0	-1.146,2	-1.174,0	-1.188,4	-1.216,9	-1.698,7
IV. Bilješke													
(a) kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom u tome: središnja država (bez republičkih fondova)													
(b) devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama													
(c) založena imovina													
(d) repo poslovi s vrijednosnim papirima													
– posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	-61,7	-157,9	-121,9	-78,7	-100,0	-83,3	-20,0	-79,0	-143,7	-68,9	-99,2	-199,2	-20,8
– posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.													
– primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.													
– primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	1.089,3	1.351,8	1.142,7	1.060,7	1.141,3	1.052,0	1.201,9	1.187,3	1.224,3	1.207,4	1.275,5	1.378,0	1.385,5
(e) financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)													
(f) valutna struktura službenih međunarodnih pričuva ^a													
– SPV i valute koje čine SPV	4.704,2	4.734,4	4.749,9	4.885,4	5.018,7	5.230,8	5.601,8	5.648,4	5.758,3	5.705,2	5.715,9	5.852,9	5.885,8
– valute koje ne čine SPV	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– po pojedinim valutama:													
USD	1.533,2	1.588,2	1.609,0	1.702,5	1.756,6	1.782,9	1.779,8	1.878,3	1.911,6	1.760,0	1.778,9	1.710,2	1.667,2
EUR	3.062,0	3.038,6	3.034,2	3.078,6	3.169,8	3.354,9	3.725,8	3.674,4	3.751,2	3.853,3	3.859,5	4.065,9	4.215,9
Ostale	109,0	107,7	106,7	104,4	92,3	93,0	96,1	95,7	95,5	91,8	77,5	76,8	2,7

^a Do siječnja 2001.: valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva.

^b Prema preporuci MMF-a od 31. prosinca 2001. u Službene međunarodne pričuve (I. A) uključuju se i oročeni depoziti s dospeljem duljim od tri mjeseca. Do sada su ti depoziti bili uključeni u Ostale devizne pričuve (I. B).

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a "Data Template on International Reserves and Foreign Currency Liquidity – Operational Guidelines, Oct 1999".

Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A) prikazuju one oblike imovine koje HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospelja, devizne oročene depozite s preostalim rokom dospelja do godine dana, pričuvnu poziciju u MMF-u, specijalna prava vučenja, zlato i obrnute repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospelja izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduću otplatu glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduću otplatu glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduću naplatu (predznak +) ili plaćanja (predznak –) koje rezultiraju iz međuvalutnih swapova između HNB-a i

domaćih poslovnih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predloška prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduću otplatu glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuve banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve temelji se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice na deviznu obveznu pričuvu, koju čine devizni depoziti stanovništva kod banaka s preostalim rokom dospelja do 3 mjeseca). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak –) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predloška prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. (a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje devizne oročene depozite s ugovorenim dospeljem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B, koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obrnutih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predlošku. Valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva odnosila se do prosinca 2000. godine na valutnu strukturu ukupne devizne imovine HNB-a (dio I). Od siječnja 2001. godine valutna se struktura odnosi na službene međunarodne pričuve (dio I).

Tablica H8: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		7,087400	0,524804	1,079560	0,371475	4,381763	9,166192	5,995300	3,692018
1995.		6,757758	0,518734	1,047969	0,321342	4,425311	8,252950	5,229967	3,649342
1996.		6,804708	0,513722	1,062735	0,352150	4,404976	8,479850	5,433800	3,614536
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
2000.		7,634973	0,554855	1,163944	0,394313	4,901679	12,529639	8,276819	3,903700
2001.		7,468966	0,542791	1,138637	0,385740	4,946376	12,010492	8,339074	3,818822
2002.		7,406773				5,050089	11,788895	7,863712	
2002.	siječanj	7,477062				5,071054	12,130633	8,451613	
	veljača	7,500267				5,077714	12,263697	8,626259	
	ožujak	7,403144				5,043763	12,027717	8,454575	
	travanj	7,392964				5,043037	12,043841	8,358554	
	svibanj	7,378303				5,065595	11,779217	8,071944	
	lipanj	7,344009				4,993381	11,405167	7,697451	
	srpanj	7,350401				5,026632	11,500657	7,405215	
	kolovoz	7,377005				5,045000	11,605190	7,541780	
	rujan	7,346884				5,014697	11,644205	7,483577	
	listopad	7,426918				5,070771	11,795687	7,570804	
	studen	7,467559				5,090816	11,740230	7,464486	
	prosinac	7,423370				5,059394	11,566062	7,297541	

Tablica H9: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2002.	siječanj	7,568480				5,146875	12,391094	8,741603	
	veljača	7,437848				5,037827	12,179217	8,600657	
	ožujak	7,402535				5,052580	12,107516	8,494991	
	travanj	7,395818				5,054205	11,969280	8,185742	
	svibanj	7,377827				5,039844	11,587603	7,928032	
	lipanj	7,320722				4,972641	11,273055	7,359729	
	srpanj	7,394853				5,071916	11,762133	7,522740	
	kolovoz	7,376568				5,022857	11,620302	7,488902	
	rujan	7,341343				5,003642	11,677021	7,504951	
	listopad	7,498423				5,126075	11,872107	7,627325	
	studen	7,431178				5,035697	11,613030	7,482809	
	prosinac	7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeksi 1995. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks cijena na malo
1997.	prosinac	107,96	104,89	103,27
1998.	prosinac	111,87	108,03	102,41
1999.	prosinac	122,56	116,27	109,49
2000.	prosinac	125,97	113,53	107,66
2001.	prosinac	122,99	111,96	104,32
2002.	siječanj	124,74	113,95	105,45
	veljača	125,80	114,35	106,57
	ožujak	123,91	114,53	105,08
	travanj	123,36	113,38	104,60
	svibanj	121,86	111,78	103,25
	lipanj	119,64	109,37	101,24
	srpanj	118,32	107,66	100,56
	kolovoz	119,29	108,79	101,71
	rujan	118,68	108,15	100,95
	listopad	120,00	108,69	101,71
	studenj	119,93	109,08	101,89
	prosinac	118,58	108,13	100,64

Napomena: od 1. siječnja 2001. serija cijena koja se odnosi na eurozonu uključuje i Grčku.

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Ponderi su određeni na temelju prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od srpnja 1996. do siječnja 2000. godine. Bazno razdoblje za izračunavanje indeksa

je 1995. godina. Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Koriste se indeksi cijena pri proizvođačima i indeksi cijena na malo, odnosno ukupni harmonizirani indeks cijena na malo za države članice Ekonomske i monetarne unije.

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima

U milijunima USD

	2001.	2002.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Izravna ulaganja	635,0	649,8	677,0	702,8	735,2	768,5	858,1	855,8	880,7	891,0	910,2	960,2	1.046,5
2. Država	5.132,6	5.003,3	5.231,0	5.267,4	5.403,3	5.491,5	5.912,1	5.864,1	5.923,2	5.896,2	5.971,4	6.027,0	6.355,8
2.1. Portfeljna ulaganja	3.677,1	3.568,4	3.687,5	3.712,1	3.810,8	3.844,1	4.230,0	4.124,3	4.140,0	4.089,4	4.097,7	4.122,5	4.357,1
Obveznice	3.677,1	3.568,4	3.687,5	3.712,1	3.810,8	3.844,1	4.230,0	4.124,3	4.140,0	4.089,4	4.097,7	4.122,5	4.357,1
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Ostala ulaganja	1.455,5	1.434,9	1.543,6	1.555,3	1.592,5	1.647,5	1.682,1	1.739,8	1.783,2	1.806,8	1.873,7	1.904,5	1.998,8
2.2.1. Trgovački krediti	1,1	1,1	1,6	1,5	1,6	1,6	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3
Dugoročni	1,1	1,1	1,6	1,5	1,6	1,6	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Krediti	1.454,4	1.433,7	1.542,0	1.553,8	1.590,9	1.645,9	1.680,6	1.738,5	1.781,9	1.805,5	1.872,4	1.903,2	1.997,5
Dugoročni	1.454,4	1.433,7	1.542,0	1.553,8	1.590,9	1.645,9	1.680,6	1.738,5	1.781,9	1.805,5	1.872,4	1.903,2	1.997,5
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	122,1	120,8	120,7	118,4	106,4	108,3	111,7	111,0	111,2	107,8	93,4	93,7	0,0
U tome: Krediti MMF-a	122,1	120,8	120,7	118,4	106,4	108,3	111,7	111,0	111,2	107,8	93,4	93,7	0,0
4. Banke	2.299,4	2.266,9	2.300,5	2.435,5	2.483,0	2.818,5	3.013,9	3.044,1	2.939,3	3.079,4	3.177,4	3.394,3	4.011,1
4.1. Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Ostala ulaganja	2.299,4	2.266,9	2.300,5	2.435,5	2.483,0	2.818,5	3.013,9	3.044,1	2.939,3	3.079,4	3.177,4	3.394,3	4.011,1
4.2.1. Valuta i depoziti	633,5	646,5	661,5	798,6	830,3	1.104,9	1.186,7	1.268,3	1.189,5	1.366,0	1.450,3	1.649,6	1.975,7
4.2.2. Krediti	1.665,9	1.620,4	1.639,0	1.636,9	1.652,7	1.713,6	1.827,2	1.775,8	1.749,8	1.713,4	1.727,1	1.744,7	2.035,5
Dugoročni	1.657,7	1.612,3	1.631,2	1.629,0	1.644,3	1.705,1	1.818,3	1.767,2	1.741,2	1.705,0	1.718,7	1.736,4	2.026,2
Kratkoročni	8,2	8,1	7,8	7,9	8,4	8,6	8,9	8,6	8,6	8,5	8,4	8,3	9,3
5. Ostali sektori	3.127,5	3.101,9	3.113,8	3.103,6	3.261,3	3.360,4	3.505,5	3.635,6	3.700,9	3.680,5	3.694,3	3.784,5	3.890,9
5.1. Portfeljna ulaganja	54,8	45,8	45,7	31,9	150,4	154,7	165,1	163,2	163,5	162,4	158,3	159,9	167,7
Obveznice	27,3	26,8	26,8	27,0	145,5	149,8	160,1	158,3	158,6	157,5	158,3	159,9	167,7
Instrumenti tržišta novca	27,4	18,9	18,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	0,0	0,0	0,0
5.2. Ostala ulaganja	3.072,8	3.056,2	3.068,0	3.071,7	3.110,9	3.205,6	3.340,4	3.472,4	3.537,4	3.518,1	3.536,0	3.624,6	3.723,3
5.2.1. Trgovački krediti	293,7	282,8	283,4	287,3	296,7	306,0	330,6	323,6	321,5	318,2	313,6	311,9	323,4
Dugoročni	239,9	236,5	236,2	237,9	241,2	246,0	269,9	263,9	265,4	262,2	257,3	258,0	272,2
Kratkoročni	53,8	46,3	47,2	49,4	55,5	60,0	60,7	59,7	56,1	56,0	56,2	53,9	51,2
5.2.2. Krediti	2.779,1	2.773,4	2.784,6	2.784,4	2.814,2	2.899,7	3.009,9	3.148,8	3.216,0	3.199,9	3.222,4	3.312,7	3.399,9
Dugoročni	2.691,6	2.674,2	2.680,0	2.677,8	2.693,3	2.770,4	2.880,7	2.998,1	3.065,4	3.024,2	3.081,5	3.162,7	3.254,1
Kratkoročni	87,5	99,2	104,6	106,6	120,9	129,3	129,1	150,7	150,6	175,7	140,9	150,1	145,8
Ukupno (1+2+3+4+5)	11.316,6	11.142,7	11.443,1	11.627,7	11.989,2	12.547,3	13.401,3	13.510,6	13.555,3	13.655,1	13.846,6	14.259,7	15.304,4

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug prema novoj metodologiji koja se primjenjuje od ožujka 2000. godine obuhvaća sve obveze rezidenata na temelju: depozita primljenih od stranih osoba, kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim rokom dospijanja dužim od 150 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana), s tim da su financijski krediti, iznimno, uključeni neovisno o roku dospijanja, te dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (prema nominalnoj vrijednosti).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%). Država prikazuje inozemne dugove široko definirane države, koja uključuje središnju državu, republičke fondove (uključuju-

jući HBOR) i lokalne organe uprave i fondove. Središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Banke prikazuju dugove banaka i štedionica. Ostali domaći sektori prikazuju dugove nefinancijskih poduzeća, ostalih financijskih institucija i stanovništva.

Unutar svakog sektora podaci se razvrstavaju na portfeljna i ostala ulaganja. Portfeljna ulaganja odnose se na dugoročne i kratkoročne dužničke vrijednosne papire. Ostala ulaganja uključuju valutu i depozite te kredite. Krediti se dijele na trgovačke kredite, tj. na komercijalne kredite koje kreditor odobrava za kupnju njegove robe, i sve ostale kredite.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Stanje duga uključuje tzv. neevidentirane otplate glavnice (koje su trebale biti plaćene, ali nije primljena statistička informacija o tome) i buduća dospijanja glavnice.

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

U milijunima USD

	2001.		2002.										
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Portfeljna ulaganja	3.731,8	3.614,2	3.733,2	3.744,0	3.961,2	3.998,8	4.395,1	4.287,5	4.303,5	4.251,8	4.256,0	4.282,4	4.524,8
Obveznice	3.704,4	3.595,3	3.714,3	3.739,1	3.956,3	3.993,9	4.390,2	4.282,6	4.298,6	4.246,9	4.256,0	4.282,4	4.524,8
U tome: Londonski klub	1.106,0	1.031,4	1.031,4	1.031,4	1.031,4	1.031,4	1.031,4	956,7	956,7	956,7	956,7	956,7	956,7
Instrumenti tržišta novca	27,4	18,9	18,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	0,0	0,0	0,0
2. Ostala ulaganja	7.584,8	7.528,5	7.709,9	7.883,7	8.028,0	8.548,5	9.006,2	9.223,1	9.251,8	9.403,2	9.590,6	9.977,3	10.779,7
2.1. Valuta i depoziti	633,5	646,5	661,5	798,6	830,3	1.104,9	1.186,7	1.268,3	1.189,5	1.366,0	1.450,3	1.649,6	1.975,7
2.2. Dugoročni krediti	6.769,0	6.694,7	6.852,2	6.880,9	6.970,5	7.200,5	7.567,6	7.677,0	7.788,1	7.736,4	7.873,3	8.051,6	8.523,4
2.2.1. Javni kreditori	2.230,4	2.194,2	2.323,7	2.328,5	2.302,9	2.362,6	2.454,2	2.436,6	2.469,3	2.435,7	2.445,8	2.504,9	2.569,8
a) Međunarodne financijske organizacije	1.166,1	1.170,2	1.296,2	1.301,4	1.252,3	1.281,3	1.328,3	1.335,4	1.345,9	1.326,5	1.343,8	1.386,7	1.375,6
– MMF	122,1	120,8	120,7	118,4	106,4	108,3	111,7	111,0	111,2	107,8	93,4	93,7	0,0
– IBRD	468,8	467,3	570,3	571,8	578,8	585,9	596,8	590,6	595,4	595,7	596,3	600,0	610,3
– IFC	85,6	92,6	92,5	90,0	91,0	91,8	90,5	93,1	93,2	89,0	89,1	112,2	132,3
– EBRD	318,7	322,4	345,9	346,8	283,6	295,3	316,6	332,1	337,1	329,3	328,0	342,1	374,3
– EUROFIMA	82,7	81,6	81,3	91,1	94,5	97,3	103,6	103,1	102,8	102,1	102,8	103,3	109,4
– EIB	52,2	49,3	49,2	46,9	48,7	50,1	53,6	50,6	50,7	47,2	72,9	73,7	84,8
– CEF	36,0	36,3	36,3	36,5	49,3	52,4	55,5	55,0	55,7	55,3	61,3	61,8	64,5
b) Vlade i vladine agencije	1.064,3	1.024,0	1.027,4	1.027,0	1.050,5	1.081,3	1.125,9	1.101,2	1.123,3	1.109,2	1.102,0	1.118,3	1.194,2
– Pariški klub	622,4	596,2	595,7	598,5	610,8	620,5	640,5	615,0	615,7	613,1	614,5	617,8	631,2
– Ostalo	441,9	427,8	431,7	428,6	439,8	460,8	485,5	486,3	507,6	496,1	487,5	500,5	563,0
2.2.2. Privatni kreditori	4.538,6	4.500,5	4.528,5	4.552,4	4.667,6	4.837,9	5.113,4	5.240,4	5.318,8	5.300,8	5.427,6	5.546,6	5.953,7
a) Banke	3.477,9	3.431,7	3.442,9	3.443,1	3.562,3	3.710,3	3.897,4	4.035,5	4.086,9	4.067,9	4.183,7	4.284,2	4.610,1
U tome: osigurano od inozemnih vladinih agencija	733,9	725,2	725,7	746,0	762,3	784,5	796,0	780,9	785,3	779,2	784,2	794,2	681,7
b) Ostali sektori	1.060,6	1.068,8	1.085,6	1.109,3	1.105,4	1.127,7	1.216,0	1.204,9	1.231,9	1.232,8	1.243,9	1.262,4	1.343,5
U tome: osigurano od inozemnih vladinih agencija	9,8	9,3	9,2	8,4	8,7	8,6	9,0	8,8	8,8	8,1	7,8	7,9	6,0
2.3. Kratkoročni krediti	182,3	187,4	196,2	204,2	227,2	243,1	251,9	277,8	274,2	300,8	266,9	276,2	280,6
2.3.1. Javni kreditori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Privatni kreditori	182,3	187,4	196,2	204,2	227,2	243,1	251,9	277,8	274,2	300,8	266,9	276,2	280,6
a) Banke	62,5	71,7	74,3	74,6	86,1	87,5	82,7	101,9	101,1	123,6	104,3	107,0	100,7
U tome: osigurano od inozemnih vladinih agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b) Ostali sektori	119,9	115,7	121,9	129,6	141,1	155,5	169,3	176,0	173,1	177,2	162,6	169,2	179,9
U tome: osigurano od inozemnih vladinih agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2)	11.316,6	11.142,7	11.443,1	11.627,7	11.989,2	12.547,3	13.401,3	13.510,6	13.555,3	13.655,1	13.846,6	14.259,7	15.304,4

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

Tablica prikazuje strukturu inozemnog duga po inozemnim sektorima, odnosno prema inozemnim vjerovnicima. Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H11.

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

U milijunima USD

	Stanje duga 31.12.2002.	Neidentificirane otplate glavnice	Projekcija otplate glavnice												
			1.tr.2003.	2.tr.2003.	3.tr.2003.	4.tr.2003.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	Ostalo
1. Izravna ulaganja	1.008,7	118,4	24,7	38,8	18,8	54,5	136,9	103,9	107,3	267,8	174,1	36,8	11,5	14,1	38,0
2. Država	6.346,3	3,3	130,8	63,7	131,3	39,8	365,5	843,8	863,6	867,5	624,8	506,4	811,4	229,0	1.231,1
2.1. Portfeljna ulaganja	4.357,1	0,0	80,6	0,0	80,6	0,0	161,2	568,8	682,0	683,0	412,9	308,1	619,6	98,8	822,8
Obveznice	4.357,1	0,0	80,6	0,0	80,6	0,0	161,2	568,8	682,0	683,0	412,9	308,1	619,6	98,8	822,8
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Ostala ulaganja	1.989,2	3,3	50,2	63,7	50,7	39,8	204,3	275,0	181,6	184,5	212,0	198,3	191,9	130,2	408,3
2.2.1. Trgovački krediti	1,3	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1,3	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Krediti	1.988,0	3,3	49,9	63,7	50,4	39,7	203,7	274,4	181,6	184,5	212,0	198,3	191,9	130,2	408,3
Dugoročni	1.988,0	3,3	49,9	63,7	50,4	39,7	203,7	274,4	181,6	184,5	212,0	198,3	191,9	130,2	408,3
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
U tome: Krediti MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Banke	3.980,0	68,6	120,8	39,7	132,8	25,3	318,6	377,0	520,4	228,1	103,9	105,0	90,6	20,0	2.147,4
4.1 Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Ostala ulaganja	3.980,0	68,6	120,8	39,7	132,8	25,3	318,6	377,0	520,4	228,1	103,9	105,0	90,6	20,0	2.147,4
4.2.1. Valuta i depoziti	1.975,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.975,7
4.2.2. Krediti	2.004,3	68,6	120,8	39,7	132,8	25,3	318,6	377,0	520,4	228,1	103,9	105,0	90,6	20,0	171,7
Dugoročni	1.995,0	60,1	120,7	39,0	132,8	25,3	317,8	377,0	520,4	228,1	103,9	105,0	90,6	20,0	171,7
Kratkoročni	9,3	8,4	0,2	0,7	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Ostali sektori	3.906,7	455,1	174,1	220,0	150,8	203,1	747,9	740,5	411,8	430,9	434,6	194,7	145,5	88,8	257,2
5.1. Portfeljna ulaganja	167,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	32,3	0,0	0,0	135,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	167,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	32,3	0,0	0,0	135,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2. Ostala ulaganja	3.739,0	455,1	174,1	220,0	150,8	203,1	747,9	708,2	411,8	430,9	299,2	194,7	145,5	88,8	257,2
5.2.1. Trgovački krediti	311,6	99,9	37,0	36,7	24,7	30,9	129,2	45,5	22,0	9,1	3,1	1,2	0,8	0,4	0,3
Dugoročni	262,1	74,3	22,1	30,3	22,2	30,6	105,2	45,5	22,0	9,1	3,1	1,2	0,8	0,4	0,3
Kratkoročni	49,6	25,6	14,9	6,4	2,4	0,2	23,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2.2. Krediti	3.427,4	355,2	137,1	183,3	126,1	172,2	618,8	662,7	389,8	421,8	296,1	193,4	144,7	88,4	256,9
Dugoročni	3.258,3	281,3	98,1	148,1	121,2	156,0	523,5	662,7	389,8	421,8	296,1	193,4	144,7	88,4	256,9
Kratkoročni	169,1	73,8	39,0	35,2	4,9	16,2	95,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	15.241,7	645,3	450,4	362,2	433,7	322,6	1.568,9	2.065,2	1.903,1	1.794,2	1.337,5	842,9	1.059,0	351,9	3.673,7
Dodatak: Procjena plaćanja kamata		65,5	255,5	113,0	134,8	110,4	613,8	582,5	475,2	362,6	274,3	202,3	168,3	114,5	160,7
Napomena:															
Inozemni dug koji garantira središnja država	1.997,3														
U tome: banke i ostali sektori	1.069,2														

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

Tablica prikazuje stanje duga i procijenjena buduća plaćanja glavnice i kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite nerezidenata, kao ni zatezne kamate. Buduća plaćanja kamata

procijenjena su na temelju kamatne stope u trenutku zaključenja ugovora i ne odražavaju varijacije kamatnih stopa koje postoje kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

U napomeni je navedeno stanje javnozajamčenog duga ukupno i stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru banke i ostalim sektorima. Razlika prikazuje stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru država (npr. HBOR-u, Hrvatskim cestama i sl. uključivim u široku definiciju sektora država).

Tablica H14: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

U milijunima USD

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. ^a	2002.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^a
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-5.169,8	-6.438,3	-6.886,5	-5.554,8	-10.368,4	-7.417,6	-8.052,8	-8.513,5	-10.368,4
2. Sredstva	6.162,8	5.900,9	7.210,9	9.981,4	10.504,1	9.149,8	9.845,4	9.910,4	10.504,1
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.002,4	881,7	875,1	967,1	1.262,0	922,1	1.026,6	865,5	1.262,0
2.2. Portfeljna ulaganja	29,7	26,0	14,3	22,5	44,6	61,6	58,1	30,7	44,6
2.2.1. Vlasnička ulaganja	29,7	26,0	14,3	22,5	44,6	61,6	58,1	30,7	44,6
2.2.2. Dužnička ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostala ulaganja	2.314,9	1.968,2	2.799,3	4.287,6	3.311,7	3.280,7	3.158,9	3.309,0	3.311,7
2.4.1. Trgovački krediti	200,1	194,4	186,3	181,8	188,6	183,5	179,3	188,6	188,6
2.4.2. Krediti	165,3	164,9	154,7	107,3	134,1	111,6	130,6	134,1	134,1
2.4.3. Valuta i depoziti	1.949,4	1.608,9	2.458,2	3.998,5	2.989,1	2.985,6	2.849,0	2.986,4	2.989,1
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	2.815,8	3.025,0	3.522,2	4.704,2	5.885,8	4.885,4	5.601,7	5.705,2	5.885,8
3. Obveze	11.332,6	12.339,2	14.097,4	15.536,3	20.872,5	16.567,4	17.898,2	18.423,9	20.872,5
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	1.902,6	2.578,1	3.560,3	4.706,4	6.398,6	5.469,9	5.203,0	5.450,0	6.398,6
3.2. Portfeljna ulaganja	2.145,3	2.700,0	3.288,4	3.880,0	4.765,7	3.916,6	4.547,0	4.461,6	4.765,7
3.2.1. Vlasnička ulaganja	87,3	128,3	108,8	148,2	241,0	172,6	151,9	209,8	241,0
3.2.2. Dužnička ulaganja	2.058,0	2.571,8	3.179,6	3.731,8	4.524,8	3.744,0	4.395,1	4.251,8	4.524,8
Obveznice	2.049,3	2.554,4	3.170,1	3.704,4	4.524,8	3.739,1	4.390,2	4.246,9	4.524,8
Instrumenti tržišta novca	8,7	17,4	9,5	27,4	0,0	4,9	4,9	4,9	0,0
3.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Ostala ulaganja	7.284,7	7.061,0	7.248,6	6.949,8	9.708,2	7.180,9	8.148,1	8.512,2	9.708,2
3.4.1. Trgovački krediti	443,8	390,9	334,0	294,8	312,9	288,8	332,1	319,5	312,9
3.4.2. Krediti	6.226,3	6.132,4	6.481,8	6.021,5	7.419,6	6.093,5	6.629,3	6.826,7	7.419,6
3.4.3. Valuta i depoziti	614,6	537,7	432,8	633,5	1.975,7	798,6	1.186,7	1.366,0	1.975,7
3.4.4. Ostala pasiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja

U milijunima USD

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. ^a	2002.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^a
Izravna ulaganja, neto	-900,2	-1.696,4	-2.685,2	-3.739,3	-5.136,6	-4.547,8	-4.176,4	-4.584,6	-5.136,6
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.002,4	881,7	875,1	967,1	1.262,0	922,1	1.026,6	865,5	1.262,0
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržane zarade	960,2	839,7	824,1	926,8	1.219,9	881,1	984,8	823,4	1.219,9
1.1.1. Sredstva	960,2	839,7	824,1	926,8	1.219,9	881,1	984,8	823,4	1.219,9
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	42,2	42,0	51,0	40,3	42,1	41,0	41,8	42,1	42,1
1.1.1. Sredstva
1.2.2. Obveze
1.3 Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	1.902,6	2.578,1	3.560,3	4.706,4	6.398,6	5.469,9	5.203,0	5.450,0	6.398,6
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržane zarade	1.659,1	2.205,5	2.904,1	3.760,6	4.992,3	4.469,4	3.985,2	4.185,7	4.992,3
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	1.659,1	2.205,5	2.904,1	3.760,6	4.992,3	4.469,4	3.985,2	4.185,7	4.992,3
2.2. Ostala ulaganja	243,5	372,6	656,2	945,9	1.406,3	1.000,5	1.217,8	1.264,3	1.406,3
2.2.1. Sredstva
2.2.2. Obveze
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja

U milijunima USD

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. ^a	2002.			
						1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr. ^a
Portfeljna ulaganja, neto	-2.115,6	-2.674,0	-3.274,1	-3.857,5	-4.721,2	-3.855,0	-4.488,9	-4.430,9	-4.721,2
1. Sredstva	29,7	26,0	14,3	22,5	44,6	61,6	58,1	30,7	44,6
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	29,7	26,0	14,3	22,5	44,6	61,6	58,1	30,7	44,6
1.1.1. Banke	2,3	0,7	7,2	7,1	9,7	6,5	8,1	6,5	9,7
1.1.2. Ostali sektori	27,4	25,3	7,1	15,4	32,8	52,5	47,4	22,2	32,8
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	2.145,3	2.700,0	3.288,4	3.880,0	4.765,7	3.916,6	4.547,0	4.461,6	4.765,7
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	87,3	128,3	108,8	148,2	241,0	172,6	151,9	209,8	241,0
2.1.1. Banke	36,5	61,5	36,5	36,5	111,0	42,5	36,8	96,9	111,0
2.1.2. Ostali sektori	50,8	66,8	72,3	111,7	130,0	130,1	115,2	112,9	130,0
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	2.058,0	2.571,8	3.179,6	3.731,8	4.524,8	3.744,0	4.395,1	4.251,8	4.524,8
2.2.1. Obveznice	2.049,3	2.554,4	3.170,1	3.704,4	4.524,8	3.739,1	4.390,2	4.246,9	4.524,8
Država	2.049,3	2.523,2	3.141,2	3.677,1	4.357,1	3.712,1	4.230,0	4.089,4	4.357,1
Ostali sektori	0,0	31,2	28,9	27,3	167,7	27,0	160,1	157,5	167,7
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	8,7	17,4	9,5	27,4	0,0	4,9	4,9	4,9	0,0
Ostali sektori	8,7	17,4	9,5	27,4	0,0	4,9	4,9	4,9	0,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja

U milijunima USD

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. ^a	2002.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Ostala ulaganja, neto	-4.969,8	-5.092,8	-4.449,3	-2.662,2	-6.396,5	-3.900,3	-4.989,2	-5.203,2	-6.396,5
1. Sredstva	2.314,9	1.968,2	2.799,3	4.287,6	3.311,7	3.280,7	3.158,9	3.309,0	3.311,7
1.1. Trgovinski krediti	200,1	194,4	186,3	181,8	188,6	183,5	179,3	188,6	188,6
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	200,1	194,4	186,3	181,8	188,5	183,5	179,2	188,5	188,5
Dugoročni krediti	181,3	182,4	154,4	158,9	176,6	165,5	166,6	176,6	176,6
Kratkoročni krediti	18,9	12,0	31,9	22,9	11,9	18,0	12,7	11,9	11,9
1.2. Krediti	165,3	164,9	154,7	107,3	134,1	111,6	130,6	134,1	134,1
1.2.1. Država	5,8	3,7	3,5	5,4	5,8	5,3	5,6	5,8	5,8
Dugoročni krediti	5,8	3,7	3,5	5,4	5,8	5,3	5,6	5,8	5,8
1.2.2. Banke	93,4	94,8	121,7	73,0	97,5	76,7	95,2	97,5	97,5
Dugoročni krediti	55,0	60,0	83,6	41,4	62,7	42,5	60,2	62,7	62,7
Kratkoročni krediti	38,4	34,8	38,1	31,6	34,8	34,2	35,1	34,8	34,8
1.2.3. Ostali sektori	66,1	66,4	29,6	28,9	30,7	29,5	29,8	30,7	30,7
Dugoročni krediti	66,1	66,4	29,6	28,9	30,6	29,5	29,8	30,6	30,6
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
1.3. Valuta i depoziti	1.949,4	1.608,9	2.458,2	3.998,5	2.989,1	2.985,6	2.849,0	2.986,4	2.989,1
1.3.2. Država	64,2	46,0	69,0	83,5	120,5	79,3	11,4	55,4	120,5
1.3.3. Banke	1.885,2	1.562,9	2.389,2	3.915,0	2.868,6	2.906,3	2.837,6	2.931,0	2.868,6
1.3.4. Ostali sektori
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	7.284,7	7.061,0	7.248,6	6.949,8	9.708,2	7.180,9	8.148,1	8.512,2	9.708,2
2.1. Trgovinski krediti	443,8	390,9	334,0	294,8	312,9	288,8	332,1	319,5	312,9
2.1.1. Država	2,7	3,3	0,1	1,1	1,3	1,5	1,5	1,3	1,3
Dugoročni krediti	1,8	0,6	0,1	1,1	1,3	1,5	1,5	1,3	1,3
Kratkoročni krediti	0,8	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	441,1	387,6	334,0	293,7	311,6	287,3	330,6	318,2	311,6
Dugoročni krediti	323,4	302,1	269,5	239,9	262,1	237,9	269,9	262,2	262,1
Kratkoročni krediti	117,7	85,4	64,4	53,8	49,6	49,4	60,7	56,0	49,6
2.2. Krediti	6.226,3	6.132,4	6.481,8	6.021,5	7.419,6	6.093,5	6.629,3	6.826,7	7.419,6
2.2.1. Hrvatska narodna banka	233,9	196,7	158,7	122,1	0,0	118,4	111,7	107,8	0,0
Krediti i zajmovi MMF-a	233,9	196,7	158,7	122,1	0,0	118,4	111,7	107,8	0,0
2.2.2. Država	1.343,3	1.450,8	1.687,1	1.454,4	1.988,0	1.553,8	1.680,6	1.805,5	1.988,0
Dugoročni krediti	1.293,3	1.375,4	1.327,1	1.454,4	1.988,0	1.553,8	1.680,6	1.805,5	1.988,0
Kratkoročni krediti	50,0	75,5	360,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	1.884,0	1.650,2	1.653,7	1.665,9	2.004,3	1.636,9	1.827,2	1.713,4	2.004,3
Dugoročni krediti	1.835,7	1.630,1	1.640,0	1.657,7	1.995,0	1.629,0	1.818,3	1.705,0	1.995,0
Kratkoročni krediti	48,3	20,1	13,7	8,2	9,3	7,9	8,9	8,5	9,3
2.2.4. Ostali sektori	2.765,1	2.834,7	2.982,3	2.779,1	3.427,4	2.784,4	3.009,9	3.199,9	3.427,4
Dugoročni krediti	2.373,1	2.606,5	2.838,0	2.691,6	3.258,3	2.677,8	2.880,7	3.024,2	3.258,3
Kratkoročni krediti	392,0	228,2	144,3	87,5	169,1	106,6	129,1	175,7	169,1
2.3. Valuta i depoziti	614,6	537,7	432,8	633,5	1.975,7	798,6	1.186,7	1.366,0	1.975,7
2.3.1. Banke	614,6	537,7	432,8	633,5	1.975,7	798,6	1.186,7	1.366,0	1.975,7
2.4. Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci

Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države

U milijunima kuna

	2001.	2002.											
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
PRIHODI I POTPORE													
1. Državni proračun	52.747,4	4.758,3	4.676,7	4.908,2	6.233,0	5.902,7	4.892,6	6.365,1	5.489,2	5.842,4	6.200,9	5.418,4	6.243,1
2. Republički fondovi	18.098,2	121,2	71,5	75,3	429,4	317,5	283,6	419,9	371,8	196,2	529,6	153,5	1.028,9
2.1. HZMO	5.806,8	31,4	7,4	3,1	6,7	3,4	7,9	10,2	2,6	9,4	13,5	6,3	27,0
2.2. HZZO	10.314,5	9,6	1,0	18,6	9,9	6,1	39,2	79,0	45,4	48,8	57,6	57,5	78,9
2.3. HZZ	910,9	1,5	2,3	2,3	1,9	1,3	3,7	1,6	1,4	3,0	1,4	1,7	3,2
2.4. Sredstva doplatka za djecu	5,1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2.5. Hrvatske vode	1.060,9	78,7	60,8	51,4	81,0	97,1	60,7	112,2	105,6	102,5	117,8	88,0	138,3
2.6. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	–	–	330,0	209,5	99,3	144,5	216,7	32,5	301,9	–	463,2
2.7. Fond za regionalni razvoj	–	–	–	–	–	–	72,9	72,3	0,0	–	37,3	–	318,3
2.8. Hrvatske autoceste	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2.9. Hrvatske ceste	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2.10. DAB	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2.11. Hrvatski fond za privatizaciju	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
A. Ukupno (1+2)	70.845,6	4.879,5	4.748,2	4.983,5	6.662,4	6.220,1	5.176,2	6.785,0	5.861,0	6.038,6	6.730,5	5.571,9	7.272,0
RASHODI I NETO POSUDBE (umanjeni za otplate)													
3. Državni proračun	44.844,5	5.118,6	4.849,7	6.526,1	5.581,1	5.876,0	5.145,3	5.497,4	5.458,0	6.012,5	5.492,9	5.583,8	6.740,7
4. Republički fondovi	30.044,6	259,1	242,7	229,0	756,9	499,7	453,4	485,0	514,2	339,8	1.550,7	441,1	1.285,8
4.1. HZMO	12.125,3	125,6	117,5	121,7	124,5	117,3	136,6	124,8	125,5	130,1	132,7	139,7	161,8
4.2. HZZO	13.192,7	–39,7	75,5	19,6	21,1	39,8	13,3	21,1	29,2	31,9	924,6	34,4	110,8
4.3. HZZ	983,4	13,9	20,0	24,2	32,1	26,7	24,2	15,9	20,6	18,0	15,5	9,5	16,0
4.4. Sredstva doplatka za djecu	2.467,0	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.5. Hrvatske vode	1.276,1	159,3	29,7	63,5	65,1	64,9	99,5	126,9	113,9	103,5	140,6	148,8	300,9
4.6. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	–	–	514,0	250,9	149,7	168,8	225,0	56,1	297,3	108,1	518,0
4.7. Fond za regionalni razvoj	–	–	–	–	–	–	30,1	27,5	0,1	0,1	40,0	0,6	178,3
4.8. Hrvatske autoceste	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.9. Hrvatske ceste	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.10. DAB	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.11. Hrvatski fond za privatizaciju	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
B. Ukupno (3+4)	74.889,1	5.377,7	5.092,4	6.755,2	6.338,0	6.375,7	5.598,7	5.982,4	5.972,2	6.352,3	7.043,6	6.024,9	8.026,5
C. Ukupni višak/manjak (A–B)	–4.043,5	–498,2	–344,2	–1.771,6	324,4	–155,5	–422,5	802,5	–111,2	–313,7	–313,1	–453,0	–754,5
5. Državni proračun (1–3)	7.902,9	–360,3	–173,0	–1.617,9	651,9	26,7	–252,7	867,7	31,2	–170,1	708,0	–165,4	–497,6
6. Republički fondovi (2–4)	–11.946,4	–137,9	–171,2	–153,7	–327,5	–182,2	–169,7	–65,1	–142,4	–143,6	–1.021,1	–287,6	–256,9

Izvor: Ministarstvo financije

Tablica I2: Operacije državnog proračuna

U milijunima kuna

	2001.	2002.											
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Ukupni prihodi	53.503,6	5.007,4	4.966,0	5.163,1	6.484,2	6.140,1	5.136,2	6.618,3	5.744,1	6.097,9	6.456,6	5.633,7	6.422,7
1.1. Tekući prihodi	48.906,3	4.994,3	4.953,8	5.145,1	6.466,2	6.123,3	5.121,5	6.601,8	5.726,8	6.079,7	6.430,1	5.610,8	6.397,7
1.1.1. Porezni prihodi	47.274,0	4.847,1	4.870,3	5.063,5	6.025,9	5.964,1	5.015,2	6.494,5	5.640,9	5.982,9	6.283,9	5.530,7	6.246,5
1.1.2. Neporezni prihodi	1.632,3	147,1	83,5	81,6	440,3	159,2	106,3	107,3	85,9	96,9	146,2	80,0	151,2
1.2. Kapitalni prihodi	4.597,3	13,2	12,2	17,9	18,1	16,7	14,7	16,5	17,3	18,2	26,5	22,9	25,0
2. Potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	53.503,6	5.007,4	4.966,0	5.163,1	6.484,2	6.140,1	5.136,2	6.618,3	5.744,1	6.097,9	6.456,6	5.633,7	6.422,7
3. Ukupni rashodi	56.723,3	5.332,0	5.314,5	6.907,0	5.920,0	5.973,1	5.495,7	5.915,5	5.871,3	6.223,7	6.187,4	5.725,0	7.321,0
3.1. Tekući rashodi	52.819,2	5.221,3	5.188,0	6.654,5	5.740,5	5.743,8	5.333,3	5.779,1	5.387,2	5.991,5	5.869,5	5.520,4	6.376,5
3.2. Kapitalni rashodi	3.904,1	110,7	126,5	252,5	179,5	229,4	162,4	136,4	484,1	232,2	317,9	204,6	944,5
4. Neto posudbe umanjene za otplate	1.089,5	112,8	20,0	31,4	418,7	571,7	-264,9	24,5	54,0	252,8	-173,0	257,8	250,1
B. Ukupno rashodi i neto posudbe (3+4)	57.812,8	5.444,7	5.334,5	6.938,4	6.338,7	6.544,8	5.230,8	5.940,0	5.925,4	6.476,5	6.014,4	5.982,8	7.571,1
5. Višak na tekućim računima bez potpora (1.1.–3.1.)	-3.912,9	-227,0	-234,2	-1.509,4	725,7	379,6	-211,8	822,7	339,6	88,3	560,6	90,4	21,2
6. Višak na tekućim računima s tekućim potporama (5+2.1.)	-3.912,9	-227,0	-234,2	-1.509,4	725,7	379,6	-211,8	822,7	339,6	88,3	560,6	90,4	21,2
7. Stvaranje bruto fiksnog kapitala ^a	-3.101,4	52,4	32,6	80,2	97,7	60,1	51,5	59,2	74,0	60,3	164,0	78,9	355,9
8. Stvaranje bruto kapitala ^b	-3.101,4	52,4	32,6	80,2	97,7	60,1	51,5	59,2	74,0	60,3	164,0	78,9	355,9
C. Ukupni višak/manjak (A–B)	-4.309,1	-437,3	-368,3	-1.775,6	145,6	-404,7	-94,6	678,3	-181,2	-378,6	442,2	-349,1	-1.148,5
9. Strano financiranje	2.299,6	-36,9	707,1	981,8	14,4	693,9	1.419,4	-440,0	-8,7	-698,5	-8,3	-87,4	-262,5
10. Domaće financiranje	2.009,6	474,3	-338,5	793,5	-160,0	-289,2	-1.324,8	-238,3	189,9	1.077,1	-433,9	436,5	1.411,0
10.1. Od središnje i lokalne države	-11,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2. Od monetarnih vlasti	-389,1	8,6	-16,7	62,5	44,2	-284,6	257,4	-117,5	2,7	-553,6	-512,6	428,6	922,5
10.3. Od depozitnih banaka	2.559,1	459,6	-454,7	596,8	-36,4	38,6	-1.584,2	-127,7	130,0	1.678,5	89,6	20,7	554,3
10.4. Ostalo domaće financiranje	-149,4	6,0	132,8	134,2	-167,8	-43,1	2,0	6,9	57,1	-47,9	-11,0	-12,9	-65,8
D. Ukupno financiranje (9+10)	4.309,1	437,3	368,6	1.775,3	-145,6	404,7	94,6	-678,3	181,2	378,6	-442,2	349,1	1.148,5

^a Neto kupnja fiksne kapitalne imovine; ^b Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica; Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I3: Dug središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2001.	2002.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Unutarnji dug središnje države	24.907,3	26.405,6	25.449,9	26.265,1	26.245,6	26.406,8	26.759,2	26.295,3	26.053,2	27.153,2	28.197,3	28.139,2	28.746,7
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	21.467,9	22.870,4	22.003,9	22.820,2	23.037,7	23.283,9	23.614,7	23.155,6	22.923,7	23.551,9	24.256,5	24.130,3	24.735,0
Trezorski zapisi	4.892,3	5.183,2	5.376,7	5.672,2	5.572,3	5.551,0	5.778,8	5.804,3	5.741,2	5.544,1	5.778,2	5.724,8	5.632,7
Instrumenti tržišta novca	7,4	0,1	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Obveznice	15.415,8	15.785,1	14.838,8	14.777,4	14.765,7	15.737,9	15.633,1	15.167,6	15.058,4	16.096,8	16.379,7	16.118,9	16.021,7
Kreditni Hrvatske narodne banke	–	–	–	–	–	2,5	2,4	–	–	–	2,0	2,3	0,5
Kreditni banaka	1.152,4	1.902,0	1.787,7	2.370,5	2.699,7	1.992,4	2.200,2	2.183,5	2.123,9	1.910,8	2.096,5	2.284,2	3.080,0
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	3.439,4	3.535,2	3.446,0	3.444,9	3.207,8	3.122,9	3.144,5	3.139,7	3.129,6	3.601,3	3.940,8	4.008,9	4.011,8
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	1.636,1	1.680,2	1.651,2	1.643,4	1.641,9	1.637,6	1.625,2	1.641,7	1.637,6	1.629,8	1.664,7	1.649,7	1.652,2
Kreditni banaka	1.803,3	1.855,0	1.794,8	1.801,5	1.566,0	1.485,3	1.519,3	1.498,1	1.492,0	1.971,6	2.276,1	2.359,2	2.359,6
2. Inozemni dug središnje države	42.413,4	43.252,4	44.508,3	44.269,6	43.756,9	43.065,9	43.065,2	43.684,2	43.928,2	43.833,0	45.120,5	44.699,9	45.019,7
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	39.656,8	40.448,1	41.727,6	41.500,7	41.005,8	40.623,0	40.684,7	40.718,6	40.890,6	40.843,8	42.060,1	41.660,2	41.260,4
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	30.029,0	30.472,3	31.005,0	30.830,5	30.503,0	30.170,6	30.848,5	30.736,5	30.715,5	30.402,1	30.961,2	30.560,1	30.115,3
Kreditni	9.627,8	9.975,9	10.722,6	10.670,2	10.502,8	10.452,3	9.836,3	9.982,1	10.175,1	10.441,8	11.098,9	11.100,1	11.145,1
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	2.756,7	2.804,3	2.780,6	2.768,9	2.751,2	2.442,9	2.380,4	2.965,6	3.037,6	2.989,2	3.060,4	3.039,7	3.759,3
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	696,6	721,6	709,5	703,6	691,4	305,2	283,3	289,6	288,3	288,9	293,7	288,1	1.019,3
Kreditni	2.060,0	2.082,7	2.071,1	2.065,3	2.059,8	2.137,7	2.097,1	2.675,9	2.749,2	2.700,3	2.766,7	2.751,6	2.739,9
3. Ukupno (1+2)	67.320,8	69.658,0	69.958,2	70.534,7	70.002,5	69.472,7	69.824,4	69.979,5	69.981,4	70.986,2	73.317,8	72.839,1	73.766,4
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske ^a													
– domaća	6.025,6	6.278,5	6.246,1	6.791,7	6.686,1	6.604,8	6.429,4	6.433,2	6.888,7	7.396,7	7.660,8	7.921,7	7.528,1
– inozemna	8.548,9	8.705,2	8.587,8	8.448,7	8.369,2	8.274,0	7.899,5	7.894,3	7.891,9	7.781,0	8.050,6	8.024,3	7.940,4

^a Podaci ne uključuju jamstva Republike Hrvatske izdana središnjoj državi.

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Bilanca Hrvatske na-

rodne banke i Konsolidirana bilanca poslovnih banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Godišnji mjesečni indeksi			Godišnji kumulativni indeksi		
		Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača
1994.	prosinač	100,2	100,9	100,2	97,0	102,5	94,5	197,5	207,2	177,7
1995.	prosinač	100,2	100,7	100,5	103,7	104,6	101,6	102,0	104,0	100,8
1996.	prosinač	100,0	100,4	100,3	103,4	103,7	101,5	103,5	104,3	101,4
1997.	prosinač	100,7	101,2	99,9	103,8	104,9	101,6	103,6	104,1	102,3
1998.	prosinač	100,2	100,7	100,0	105,4	105,3	97,9	105,7	106,4	98,8
1999.	prosinač	100,3	101,0	100,3	104,4	103,6	105,9	104,2	103,5	102,6
2000.	prosinač	100,0	100,5	100,2	107,4	106,8	111,2	106,2	105,3	109,7
2001.	prosinač	99,8	100,6	99,0	102,6	102,5	96,9	104,9	104,8	103,6
2002.	siječanj	100,8	101,1	99,9	103,3	103,2	97,4	103,3	103,2	97,4
	veljača	100,1	100,0	100,6	102,8	102,9	97,2	103,0	103,0	97,3
	ožujak	100,4	100,1	98,9	103,2	102,9	97,7	103,2	103,0	97,4
	travanj	100,4	100,5	100,9	102,2	102,0	98,6	102,9	102,8	97,7
	svibanj	100,2	100,7	100,2	101,8	101,5	98,8	102,6	102,5	97,9
	lipanj	100,1	99,2	100,3	102,2	101,0	99,0	119,7	102,2	98,1
	srpanj	99,6	99,1	100,5	102,3	101,3	100,2	102,6	102,1	98,4
	kolovoz	99,9	99,8	99,9	101,2	101,1	100,7	102,4	102,0	98,7
	rujan	100,5	100,3	100,4	101,5	101,1	100,4	102,2	101,9	98,9
	listopad	100,5	100,3	101,0	102,1	101,8	100,6	102,2	101,9	99,2
	studen	99,7	100,3	99,4	102,0	102,0	101,5	102,3	101,9	99,4
	prosinač	100,1	100,4	99,9	102,3	101,8	102,3	102,2	101,9	99,6

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Godišnji mjesečni indeksi		
		Ukupno	Robe	Usluge	Ukupno	Robe	Usluge
1994.	prosinač	100,1	99,9	101,2	96,3	94,8	109,1
1995.	prosinač	100,1	100,0	100,5	103,1	102,6	107,1
1996.	prosinač	100,0	100,0	100,0	102,8	101,9	109,5
1997.	prosinač	100,2	100,2	100,5	102,5	102,3	104,5
1998.	prosinač	100,1	100,0	100,2	105,7	105,3	107,8
1999.	prosinač	100,1	100,2	100,0	104,2	104,2	104,1
2000.	prosinač	100,1	100,1	100,2	104,6	104,8	103,5
2001.	prosinač	99,8	99,7	100,8	101,7	101,1	105,6
2002.	siječanj	100,2	100,0	101,1	101,9	101,0	106,6
	veljača	100,1	100,2	100,1	101,8	101,0	106,7
	ožujak	100,3	100,3	100,1	101,8	101,2	105,8
	travanj	100,1	100,1	100,0	101,4	100,8	105,2
	svibanj	100,0	100,0	100,1	101,0	100,5	104,1
	lipanj	100,1	100,1	100,0	101,0	100,4	104,1
	srpanj	99,7	99,7	100,0	100,4	100,0	103,3
	kolovoz	100,0	100,0	99,9	100,3	99,9	102,9
	rujan	100,3	100,3	100,1	100,6	100,3	102,7
	listopad	100,5	100,5	100,5	101,1	100,8	103,0
	studen	99,9	100,2	98,4	101,0	101,0	101,2
	prosinač	100,0	100,0	100,0	101,2	101,4	100,2

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo

Temeljni indeks cijena na malo izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice robe i usluga za izračunavanje indeksa cijena na malo isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim,

tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 88 proizvoda i usluga, čiji je udio u košarici za izračunavanje indeksa cijena na malo u 2002. godini iznosio 23,04% (od toga 2,24 postotna boda otpada na poljoprivredne proizvode, a 20,80 postotnih bodova na administrativno regulirane cijene). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

U tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1994.	prosinac	1.646,0	119,0	153,4	233,2
1995.	prosinac	1.883,0	99,4	114,4	145,7
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	siječanj	3.597,0	100,4	101,4	101,4
	veljača	3.500,0	97,3	103,1	102,3
	ožujak	3.622,0	103,5	102,5	102,3
	travanj	3.696,0	102,0	105,2	103,1
	svibanj	3.800,0	102,8	104,9	103,4
	lipanj	3.722,0	97,9	106,2	103,9
	srpanj	3.757,0	101,0	105,8	104,2
	kolovoz	3.738,0	99,5	104,8	104,3
	rujan	3.673,0	98,3	107,1	104,6
	listopad	3.766,0	102,5	106,4	104,8
	studen	3.916,0	104,0	105,7	104,8
	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0

Izvor: Državni zavod za statistiku

Kratice i znakovi

amort.	– amortizacija
b.b.	– bazni bodovi
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BIS	– Banka za međunarodne namire
blag.	– blagajnički
BZ	– blagajnički zapisi
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depozitni
dev.	– devizni
DZS	– Državni zavod za statistiku
EU	– Europska unija
EMU	– Europska monetarna unija
ESB	– Europska središnja banka
Fina	– Financijska agencija
HAC	– Hrvatske autoceste
HC	– Hrvatske ceste
HIPC	– harmonizirani indeks potrošačkih cijena
HNB	– Hrvatska narodna banka
HSVP	– Hrvatski sustav velikih plaćanja
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
ILO	– Međunarodna organizacija rada
ind.	– industrijski
inv.	– invalidski
JRR	– Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata
Kn	– Kuna
međ.	– međunarodne
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mj.	– mjesec
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
m.p.	– međunarodne pričuve
MRS	– Međunarodni računovodstveni standardi
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKS	– Nacionalni klirinški sustav
NN	– Narodne novine
obv.	– obvezni
OP	– obvezna pričuva
oroč.	– oročeni
ost.	– ostali
PDV	– porez na dodanu vrijednost
PN	– primarni novac
PPI	– Producer Price Index
pr.	– proizvodi

RH	– Republika Hrvatska
RPI	– Retail Price Index
SDR	– specijalna prava vučenja
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
SPV	– specijalna prava vučenja
tis.	– tisuća
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
vrijed.	– vrijednosni
ZAP	– Zavod za platni promet
WTO	– Svjetska trgovinska organizacija (eng. World Trade Organization)

Kratice za valute

HRK	– hrvatska kuna
ATS	– austrijski šiling
FRF	– francuski franak
DEM	– njemačka marka
CHF	– švicarski franak
GBP	– funta sterlinga
ITL	– talijanska lira
USD	– američki dolar
SIT	– slovenski tolar
EUR	– euro
JPY	– japanski jen
XDR	– posebna prava vučenja

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
∅	– prosjek
a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, odnosno nedovoljno provjeren podatak

